

AGATHA CHRISTIE

T A J N A
P L A V O G A V L A K A

Tajna plavog vlaka

The Mystery of the Blue Train

Agatha Christie, 1928

U međunarodnome Plavom vlaku u svome odjeljku nađena je mrtva kćer američkog bogataša. Naizgled obično ubojstvo kojeg bi francuska policija brzo riješila uhitivši onoga tko je, po svemu sudeći, bio motivirani ubojica. Ali tu se našao nenadmašivi Hercule Poirot čija britka logika ulazi ispod površine privida i kopa do pravog ubojice na kojeg nitko ni ne sumnja...

1. poglavlje

Čovjek sijede kose

Bližila se ponoć kad je neki čovjek prešao preko Place de la Concorde lako je nosio zgodan krzneni ogrtač koji je zaokruživao vitku spodobu, bilo je u njemu nešto što je stvaralo dojam tihe slabašnosti.

Sitan čovjek štakorskoga lica. Netko za koga bi se reklo da nikada ne može odigrati ulogu ili se uzdići do značaja u bilo kojoj djelatnosti. Pa ipak, utječući se takvu zaključku, promatrač bi jamačno bio u krivu. Jer taj čovjek, koliko god izgledao beznačajan i neupadljiv, imao je važnu ulogu u sudbini svijeta. U Kraljevstvu kojim su vladali štakori on je bio štakorski kralj.

Pa i sad su u jednom veleposlanstvu očekivali njegov povratak. No on je prethodno morao obaviti neki posao, s kojim veleposlanstvo nije bilo službeno upoznato. Pod mjesečinom, njegovo lice bijaše sjajno i oštro ocrtano. Na tankom nosu mogla se naslutiti krivulja. Njegov otac bijaše poljski Židov, krojač pokućarac. Posao koji ga je izveo ove noći u tminu, bio je upravo onakav kakav bi se svidio njegovu ocu.

Došao je do Seine, prešao preko rijeke i zašao u jednu od pariskih četvrti na lošem glasu. Zastao je pred visokom, oronulom i uputio se do stana na četvrtom katu. Tek što je pokucao, vrata je otvorila žena koja ga je očekivala. Nije ga pozdravila, ali mu je pomogla da svuče ogrtač i zatim ga uvela neukusno namješten salon. Žarulja je bila zasjenjena prljavo-ružičastim vijencima, i umekšavala je, ali nije mogla prikriti prenaplašeno namazano djevojčino lice. A nije mogla prikriti ni široke mongolske crte. O profesiji kao i o nacionalnom podrijetlu Olge Demiroff nije moglo biti sumnje.

– Sve je dakle u redu, mala moja – Sve je u redu, Borise Ivanoviču.

On kimne, mrmljajući. – Ne vjerujem da me netko slijedio.

Ali u njegovu se glasu osjećao strah. Prišao je prozoru, maknuo zavjesu ustranu i pažljivo promotrio okolicu. Zatim se žestoko trgne.

– Dva čovjeka stoje na pločniku nasuprot. Čini mi se... Ruskinja zatrese glavom pokazujući neku sporu odlučnost.

– Bili su ondje prije nego što ste došli ovamo. – Svejedno, čini se da promatraju kuću.

– Moguće je – dodaje ona ravnodušno. – Ali onda...

– Što onda? Čak i kad bi znali, ne bi odavde slijedili vas.

Sitan, nemilosrdan smiješak zaigra mu na usnama. – Ne – dodaje on.
– To je istina.

Razmišljao je trenutak, dva, a zatim nastavi:

– Taj prokleti Amerikanac bi mogao brinuti o sebi kao i svatko drugi.

– Čini mi se. – On opet pride prozoru.

– Gadno društvo – promrmlja uz smiješak. – Vjerojatno su poznati policiji, bojim se. Vidi, vidi, želim Bratu Apašu dobru lovinu.

Olga Demiroff zatrese glavom.

– Ako je Amerikanac ono što se o njemu priča, trebat će više od dvojice bijednih kriminalaca da izađu s njime na kraj. – Ona zastane.
– Pitam se...

– Što?

– Ma ništa. Već dvaput ove večeri prošao je ulicom jedan čovjek sijede kose.

– I? Što to znači?

– Evo! Kad je prošao pokraj one dvojice, ispustio je rukavicu. Jedan od njih podigao ju je i vratio vlasniku. Trag je očit.

– Misliš li da je sjedokosi njihov poslodavac? – Tako nešto.

Ruskinja je izgledala zbunjeno i nelagodno.

– Vjeruješ li da je mjesto sigurno? Nije li već provaljeno? O tome se već toliko pričalo... i previše.

On počne opet grickati nokte. – Prosudite sami.

Ona ode do kamina i razgrne ugljen. Ispod gomile, –pod zgužvanim novinskim papirom izvuče duguljast paketi umotan također u novine i pruži ga muškarcu.

– Vrlo dosjetljivo – reče on s izrazom odobravanja.

– Stan je bio dvaput pretražen. Madrac na mome krevetu je razderan.

– Upravo kao što sam rekao – on promrmlja. – Previše se pričalo. Pogreška je učinjena tim natezanjem oko cijene.

Odmotao je novinski omot ispod kojeg se nalazila mala kutija od smeđeg papira. Zatim je i nju otvorio, provjerio sadržaj, i opet sve ponovno zamotao. Tek što je to učinio, začuje se oštar zvuk kućnog zvonca.

– Amerikanac je točan – reče Olga pogledavši uru. Ona izađe iz sobe u koju ubrzo uvede golema čovjeka širokih ramena, čije je prekoceansko podrijetlo bilo očito. Prodornim pogledom ih oboje promotri.

– Gospodin Krassnine? – ljubazno upita.

– Ja sam taj – reče Boris. – Ispričavam se zbog ovog, hm, neobičnog sastajališta, ali tajnovitost je prijeko potrebna. Ne mogu dopustiti da budem povezan s ovim poslom na bilo koji način.

– Je li moguće – upita Amerikanac, ponovo ljubazno. – Imam vašu riječ, zar ne, da ništa o ovome poslu neće izaći u javnost. To je jedan od uvjeta prodaje.

Amerikanac kimne glavom.

– O tome smo se već dogovorili – reče nehajno. – A sad ćete nam možda pokazati robu.

– Imate li novac, i to u novčanicama? – Da – glasio je odgovor.

Ipak, nije ga pokazao. Nakon časka oklijevanja, Krassnine upozori pokretom ruke na mali omot što je ležao na stolu.

Amerikanac ga uzme i odmota. Ono što je bilo unutra prinio je maloj svjetiljci i podvrgnuo pažljivom ispitivanju. Zadovoljan, izvuče iz džepa debelu kožnu lisnicu i izvadi snop novčanica. Doda ih Rusu, koji ih je zatim pozorno izbrojao.

– Sve je u redu?

– Hvala, gospodine. Sve je u redu.

– Ah, – presiječe drugi i gurne smeđu kutiju nemarno u džep. Nakloni se Olgi. – Laku noć, gospođice. Laku noć, gospodine Krassnine.

On izađe, zalupivši vratima. Oči dvoje ostalih u sobi susretoše se. Muškarac obliže jezikom suhe usne.

– Pitam se, hoće li uopće stići do svog hotela – promrmlja.

Kao po dogovoru, oboje se okrenuše prozoru. Još su uspjeli vidjeti Amerikanca kako izlazi na ulicu. On skrene ulijevo i ne osvrćući se nastavi oštrim korakom. Iz prolaza se iskradoše dvije sjene, krećući se bez riječi. Progonitelji i progonjeni nestadoše u noći. Javi se Olga Demiroff.

– Stići će kući, sigurno – reče. – Ne morate se bojati, ili nadati, što god bilo.

– Zašto vjerujete da će stići? – upita radoznalo Krassnine.

– Čovjek koji je uspio zaraditi tolike novce, ne može biti budala – odvratila Olga. – A govoreći o novcu...

Ona pogleda značajno Krassninea.

– Da?. – Moj udio, Borise Ivanoviču.

Ponešto oklijevajući, Krassnine izvuče dvije novčanice. Ona zahvali, nimalo uzbuđena, i gurne novčanice ispod ruba čarape.

– Sasvim dobro – reče zadovoljno: On je znatiželjno pogleda.

– Ne žalite se, Olga Vasilovna? – Zašto?

– Zbog onoga što se dogodilo. Vjerujem da bi žene, uglavnom sve žene, poludjele zbog toga.

Ona zamišljeno kimne glavom.

– Da, govorite istinu. Većina žena pati od te ludosti. Ja nemam... Pitam se... – Prekine rečenicu.

– Dakle? – upita sugovornik radoznalo.

– Amerikanac će biti siguran s njima. Da, u to sam uvjerena. Ali kasnije...

– Na što pomišljate?

– Dat će ih, naravno, nekoj ženi – izusti Olga zamišljeno. – Pitam se što će se onda dogoditi.

Okrene se nestrpljivo prema prozoru. Uzvikne i pozove svoga sugovornika.

– Pogledajte, on ide niz ulicu. Mislim, onaj čovjek. Oboje pogledaše nadolje. Vitka, elegantna spodoba kretala se neusiljeno. Čovjek je imao na sebi ogrtač i sklopivi šešir. Dok je prolazio ispod ulične svjetiljke ona obasja grivu guste sijede kose.

2. poglavlje

Monsieur le Marquis

Čovjek sijede kose nastavio je svojim smjerom, bez žurbe, naizgled ravnodušan na okolicu. Okrenuo se udesno, a onda ulijevo. Povremeno bi dublje udahnuo svježi zrak.

Odjednom zastane i počne pažljivo oslušivati. Nešto je čuo. Možda je negdje puknula automobilska guma ili je ispaljen metak. Na njegovim usnama zaigra smiješak radoznalosti. A onda nastavi odmjerenim korakom.

Zamaknuvši iza ugla, naleti na živahan prizor. Jedan predstavnik zakona zapisivao je nešto u bilježnicu, dok se nekoliko kasnih prolaznika okupilo na mjestu događaja. Jednom od tih ljudi, čovjek sijede kose obrati se ljubazno:

– Nešto se dogodilo, zar ne?

– Da, gospodine. Dva razbojnika napala su nekog postarijeg Amerikanca.

– Jesu li ga ozlijedili?

– Ni najmanje – odvrati noćni prolaznik nasmijavši se. – Amerikanac je imao revolver u džepu, i prije nego su ga mogli napasti zapucao je tako dobro da su dali petama vjetra. Policija je, kao i obično, stigla prekasno.

Onaj koji je pitao nije reagirao ni najmanje uzbuđeno. On nastavi svoju noćnu šetnju mirno i bez zabrinutosti. Prijeđe Seinu i zađe u bogatiji dio grada. Nakon dvadesetak minuta zastane pred zgradom u tihoj, aristokratskoj aveniji.

Trgovina pred kojom se zaustavio djelovala je skromno i nenametljivo. Staretinar Papopolous bio je toliko poznat u struci da mu nije trebao nikakav publicitet, osobito što većinu svojih poslova nije obavljao preko tezge. Gospodin Papopolous imao je u vlasništvu zgodan stan na Elizejskim poljanama pa bi bilo razumno pretpostaviti da će u tu kasnu uru biti u njemu, a ne u trgovini. Ali čovjek sijede kose odlučno je pritisnuo prikriveno zvonce, prije toga bacivši brz pogled po pustoj ulici.

Njegova odlučnost pokazala se opravdanom. Vrata su se otvorila. Čovjek koji je to učinio nosio je zlatnu naušnicu i imao je izrazito tamnoputo lice.

– Dobra večer – reče pridošlica. – Je li vaš gospodar unutra?

– Gospodar je ovdje, ali u ovo doba noći ne prima slučajne posjetitelje – ljutito reče tamnoputi.

– Mislim da će me htjeti vidjeti. Recite mu da je ovdje njegov prijatelj monsieur le Marquis.

Tamnoputi odškrine vrata i propusti posjetitelja. Čovjek koji se predstavio kao Monsieur le Marquis zakrivao je lice rukom dok je govorio. Kad se sluga vratio s obaviješću kako će gospodin Papopolous biti sretan da primi posjetitelja, u izgledu ovoga moglo se uočiti još nešto neobično.

Sluga je morao biti vrlo nepažljiv ili, naprotiv, vrlo dobro odgojen, budući da nije pokazivao nikakvo iznenađenje zbog činjenice što je pridošlica imao na licu malu masku od crnoga satena. Odvevši ga do vrata hodnika, on ih otvori i najavi glasom punim poštovanja: "Monsieur le Marquis".

Stvorenje koje se podiglo da primi čudnoga gosta bilo je upečatljivo: u Papopolousu bijaše nešto dobro i patrijarhalno. Imao je visoko čelo i lijepu bijelu bradu. U njegovu nastupu osjetilo se nešto eklezijastično i dobronamjerno.

– Dragi moj prijatelju – reče Papopolous. Govorio je francuski, a njegov glas bijaše pun i uzvišen.

– Ispričavam se zbog kasnoga sata – odvrati posjetitelj.

– Ne smeta, ne smeta – požuri Papopolous. – Ovo je zanimljivo doba noći. Jeste li možda imali neki zanimljiv doživljaj?

– Ne osobno – odgovori le Marquis.

– Ne osobno – ponovi za njim Papopolous. – Ne, ne, razumije se ne. Ali nekih novosti ima, zar ne?

On pogleda postrance posjetitelja, a u tom pogledu, u najmanju ruku, nije bilo ničega eklezijastičnoga i dobronamjernoga.

– Nema novosti, pokušaj je propao. Nisam se drugome ni nadao.

– Shvaćam – reče Papopolous. – Sve što je sirovo... On odmahne rukom izražavajući tako krajnju odbojnost prema sirovosti bilo koje vrste. Doista, u gospodinu Papopolousu kao i u stvarima kojima je trgovao nije bilo ničega sirovoga. Bio je dobro poznat većini europskih dvorova, a kraljevi su ga prijateljski oslovljavali imenom Demetrius. Bio je na glasu zbog iznimnog smisla za diskreciju. A to mu je, kao i plemenit dojam njegova izgleda, više puta pomoglo da se izvuče iz dvojbenih situacija.

– Neposredan napad... – počne Papopolous i zatrese glavom. – On ponekad služi svrsi, ali doista rijetko. Onaj drugi slegne ramenima.

– Ipak, štedi vrijeme – primijeti – i ne staji ništa ili gotovo ništa. Ali onaj drugi naum neće zakazati.

– Ah! – doda Papopolous gledajući ga prodorno. Imam veliko povjerenje u vaš, hm... ugled.

Le Marquis odvrati ljubaznim smiješkom.

– Mislim da mogu reći – promrmlja – kako vaše povjerenje nije bez temelja.

– Vaše su prilike jedinstvene – reče drugi sa zavišću u glasu.

– Ja ih iskorištavam. Digne se i uzme ogrtač što ga je bio nemarno prebacio preko stolice. – Uobičajenim ću vas putovima obavještavati, gospodine Papopolous, ali nemojte dopustiti nikakve nespretnosti – prigovori on.

Sugovornik se nasmije i bez riječi oprostaja zatvori za sobom vrata.

Papopolous je ostao neko vrijeme zamišljen, gladeći svoju veličanstvenu bradu, a zatim se uputi prema drugim vratima što su se otvarala prema unutra. Kad je pritisnuo kvaku, u sobu nespretno upadne mlada žena, koja je očito prisluškivala kroz ključanicu. Papopolous nije pokazao ni iznenađenje, a ni zabrinutost – bilo mu je to nešto sasvim uobičajeno.

– Dakle, Zia? – upita.

– Nisam ga vidjela kad je odlazio – objasni ona.

Bila je zgodna mlada žena, izrazitih oblina i tamnih blistavih očiju. Opća sličnost s Papopolousom bijaše tolika da su očito posrijedi bili otac i kći.

– Nezgodno je – reče ona ljutito – što se kroz ključanicu ne može istovremeno slušati i gledati.

– I mene je to često smetalo – odvrati Papopolous vrlo otvoreno.

– To je dakle Monsieur Le Marquis – izusti polagano Zia. – Nosi li on uvijek masku, oče?

– Uvijek. Nastupi stanka.

– Posrijedi su rubini, pretpostavljam? – upita Zia. Otac potvrdi glavom.

– Što ti misliš, mala moja? – upita on, s izrazom ugone u staklastim tamnim očima.

– O gospodinu Marquisu? – Da.

– Mislim – Zia počne polagano – kako je rijetkost naći pravog Engleza koji govori tako dobro francuski.

– Tako dakle misliš – dometne Papopolous. Dok je s dobroćudnim odobravanjem promatrao Ziu, nije, kao obično, pokazao nikakva znaka obveze.

– Pomislila sam također kako mu je glava malo čudnoga oblika – reče Zia.

– Krupna – odvrati njezin otac – ponešto krupna. Ali to se događa uvijek kad netko stavi na glavu periku. Pogledaše se i nasmijaše.

3. poglavlje

Vatreni žar

Rufus Van Aldin prođe kroz okretna vrata na ulazu u hotel "Savoy" i krene prema recepciji. Službenik ga pozdravi smiješkom punim poštovanja.

– Drago mi je što vas ponovo vidim, gospodine Van Aldin – reče.

– Sve je u redu? – upita.

– Da, gospodine. Bojnik Knighton već je gore u vašem apartmanu.

Van Aldin još jednom kimne. – Imam li pošte?

– Sve je poslano gore, gospodine Van Aldin. Oh, pričekajte malo. – On izvuče iz pretinca jedno pismo.

– Upravo je prispjelo – objasni.

Rufus Van Aldin uzme pismo, a kad ugleda rukopis pisan brzom ženskom rukom, lice mu se odjednom promijeni. Stroge mu se crte umekšaše, a čvrsti potez usana popusti. Kao da je odjednom postao neki drugi čovjek. Krene poprijeko do dizala s pismom u ruci i zadržanim smiješkom na usnama.

U sobi za primanje njegova apartmana sjedio je za stolom mladi čovjek, slažući pisma i dopise iskusnim potezima. Poskoči kad je Van Aldin ušao.

– Halo, Knightone!

– Drago mi je što vas ponovo vidim, gospodine. Jeste li se dobro proveli?

– Tako, tako – reče milijunaš ravnodušno. – Sad je Pariz prilično dosadan grad. Ipak, postigao sam ono zbog čega sam išao.

Nasmiješi se sam sebi, ali s primjesom okrutnosti.

– Obično vam to polazi za rukom, vjerujem – reče njegov tajnik smijući se.

– Tako je – složi se gazda.

Govorio je poslovno, poput nekoga tko utvrđuje dobro poznate činjenice. Odbacivši svoj teški ogrtač produži do pisaćeg stola.

– Ima li što hitno?

– Ne vjerujem, gospodine. Većinom uobičajene stvari. Nisam još do kraja rasporedio poštu.

Van Aldin kimne. Bio je čovjek koji rijetko izražava pohvalu ili pokudu. Njegov postupak s podređenima bio je jednostavan: postupao je s njima pravično, ali je smjesta otpuštao svakoga tko bi se pokazao nedjelotvornim. ljude je birao nekonvencionalno. Knightona je, primjerice, sreo slučajno u "Savoyu" prije dva mjeseca. Prihvatio je mladića i pregledao njegov ratni dosje u kojem je našao objašnjenje njegove šepavosti. Knighton nije tajio da traži posao, pa je tako upitao i milijunaša ima li za nj nekakvo mjesto. Van Aldin se prisjetio, uz pomalo nemilosrdan smiješak, kako je mladi čovjek bio iznenađen kad mu je ponudio mjesto osobnog tajnika.

– Ali... ja nemam nikakva iskustva u tom poslu – promucio je Knighton tom prilikom.

– To ništa ne znači – odvrati mu Van Aldin. – Već sam iskušao tri tajnika dosad. No, budući da se kanim zadržati u Engleskoj šest mjeseci, potreban mi je Englez koji zna vući konce i brinuti se o društvenoj strani moga posla.

Dosad su se Van Aldinova predviđanja potvrdila. Knighton se iskazao kao brz, pametan i snalažljiv čovjek, s izrazitim šarmom u ponašanju.

Tajnik pokaže tri ili četiri pisma, već prije izdvojena na stolu.

– Bilo bi možda dobro, gospodine, da pogledate ova ovdje – predloži on. – Ovo na vrhu tiče se dogovora s Coltonom.

No Van Aldin digne ruku u znak odbijanja.

– Večeras se neću baviti time – izjavi. – Sve to može čekati do jutra. Osim ovoga – doda, pogledavši pismo koje je držao u ruci. Na njegovu se licu ponovo pokaže onaj čudni smiješak.

Richard Knighton nasmiješi se suosjećajno.

– Od gospode Kettering? – promrmlja. – Nazvala je jučer i danas. Čini se, vrlo je nestrpljiva i želi vas što prije vidjeti, gospodine.

– Je li?

Smiješak iščezne s milijunaševa lica. Otvori omotnicu koju je držao u ruci i izvadi list papira. Dok je čitao, njegovo se lice zamračilo, a usne zadobiše onu strogu crtu koju su u Wall Streetu tako dobro poznavali. Obrve se spojiše zlosutno. Knighton se iz poštovanja okrenuo, nastavivši otvarati i slagati pisma. Iz milijunaševih usta izleti kletva, a njegova šaka lupi po stolu.

– To neću dopustiti – procijedi za sebe. – Jadna djevojčica! Sva je sreća što ima uza se svoga staroga oca.

– Gospodine, vi opet odlazite? – Da, idem vidjeti svoju kći.

– Što ako Coltovi ljudi nazovu?

– Recite im neka idu do vrata – odbrusi Van Aldin.

– Vrlo dobro – prihvati tajnik zaključak, ne uzbuđujući se.

U međuvremenu je Van Aldin navukao ogrtač. Stavivši šešir na glavu, krenuo je prema vratima. Zastane stavivši ruku na kvaku.

– Vi ste dobar mladić Knightone – reče. – Ne smetate mi kad sam nabrušen.

Knightone se nasmiješi, ali ne reče ništa. Ruth je moje jedino dijete – zausti Van Aldin – i nema toga stvorenja na svijetu koje bi znalo što mi ona znači.

Smiješak ozari njegovo lice. Gurne ruke u džep. – Pobrinite mi se o nečemu, Knightone.

On se vrati tajniku i izvuče nešto umotano u smeđi papir. Rastrgne omotni papir ispod kojega izroni olinjala kutija od crvenoga baršuna. U sredini bijahu utisnuta neka početna slova i iznad njih kruna. On otvori kutiju, a tajniku zastane dah. Na dnu sivkasto-bijele presvlake ukazaše se blještavi dragulji boje krvi.

– Bože! – usklikne Knightone. – Jesu li pravi? Van Aldin se zadovoljno nasmije.

– Ne čudim se što to pitate. Među ovim rubinima su i tri najveća na svijetu. Nosila ih je ruska carica Katarina Velika, Knightone. Ovaj srednji rubin naziva se Vatrene žar. Savršen je, nema na njemu ni jedne mrlje.

– Jamačno vrijede cijelo bogatstvo – prošapće tajnik. – Četiri ili pet stotina tisuća dolara – odgovori Van Aldin nehajno – ne uzimajući u obzir povijesnu vrijednost.

– I vi ih nosite samo tako, u džepu?

Van Aldin nasmije se razdragano. – Tako mi se sviđa. Znae, to je mali dar za Ruthie!

Tajnik se nasmiješi s razumijevanjem. – Sad mogu shvatiti zašto je gospoda Kettering bila tako uzbuđena uz telefon. Van Aldin zatrese

glavom, a strogi izraz se pojavi na njegovu licu.

– Niste u pravu – reče. – Ona još ništa ne zna o draguljima koji su moje malo iznenađenje.

Zatvori kutiju i zamota je ponovo u papir.

– Teško je i zamisliti, Knightone – reče – koliko se malo može učiniti za one koje volimo. Mogao bih za Ruth kupiti dobar komad globusa kad bi joj to nešto značilo, ali ne znači. Mogao bih staviti dragulje oko njezina vrata i donijeti joj trenutak, ili dva zadovoljstva, ali...

On zatrese glavom. – Kad žena nije sretna u vlastitoj kući...

Rečenica ostane nedovršena. Tajnik kimne s razumijevanjem. On je bolje od ikoga znao kakav glas kruži oko Dereka Ketteringa. Van Aldin uzdahne. Stavivši omot u džep pozdravi se s Knightonom i napusti prostoriju.

4. poglavlje

U Curzon Streetu

Supruga Dereka Ketteringa živjela je u Curzon Streetu. Sluga koji je otvorio vrata odmah je prepoznao Rufusa Van Aldina pa si je dopustio neposredan smiješak u znak pozdrava. Poveo ga je uz stube do prostranog salona na prvome katu.

Žena koja je sjedila uz prozor brizne u plač.

– Tata, ovo ništa ne valja! Cijeli dan sam telefonirala bojniku Knightonu ne bi li te nekako pronašao, ali nije imao pojma kad bi se mogao vratiti.

Ruth Kettering imala je dvadeset osam godina. Iako nije bila lijepa, pa, u pravom smislu riječi, ni zgodna, plijenila je pozornost svojom puti. Van Aldin je nekad imao nadimak Mrkva, a Ruthina je kosa bila gotovo potpuno crna. Uz to su išle tamne oči i vrlo crne trepavice – čemu je pridonijela i šminka. Bila je visoka i vitka, ugodno se kretala. Na prvi pogled usporedilo bi ju se s nekom Rafaelovom Madonom. Samo pozornijim promatranjem mogla se primijetiti očeva brada i vilice, što je svjedočilo o podjednakoj tvrdoći i odlučnosti. Takav izgled bio je prikladan muškarcu, ali manje ženi. Još od djetinjstva Ruth Van Aldin bila je navikla na djelovanje po vlastitoj volji, i svatko tko joj se ikad suprotstavio ubrzo je shvatio da kći Rufusa Van Aldina nikome ne popušta.

– Knighton mi je rekao da si mu telefonirala – reče Van Aldin. – Došao sam iz Pariza prije jedva pola sata. Što se to događa s Derekom?

Ruth Kettering plane.

– To se ne može opisati, to je prešlo sve granice uzvikne ona. – Bilo što da mu kažem, on ne želi slušati!

Njezin glas odavao je zbunjenost ali i bijes.

– Dobro, poslušat će mene – reče milijunaš strogim glasom.

Ruth nastavi. – Jedva sam ga vidjela u posljednjih mjesec dana. Neprekidno je s onom ženom.

– Kojom ženom?

– S Mirellom, plesačicom iz "Parthenona".

Van Aldin kimne. – Bila sam u Leconburyu prošloga tjedna. Razgovarala sam s lordom Leconburyem, koji je bio vrlo ljubazan i suosjećajan. Reče, da će već pozvati Dereka na red.

– Ah! – dometne Van Aldin. – Što znači "ah", tatice?

– Mislim ono što i ti misliš, Ruthie. Jadni stari Leconbury je isprana krpa. Naravno, on je suosjećao s tobom i pokušao te utješiti. Prirodno je što ne želi nikakvu gužvu nakon što mu je uspelo oženiti sina i nasljednika s kćeri jednog od najbogatijih ljudi u Sjedinjenim Državama. Ali on je već s jednom nogom u grobu, svatko to zna, pa što god on učinio, to će imati maloga utjecaja na Dereka.

– Zar ti ne možeš ništa učiniti, tatice? – upita Ruth nakon malo razmišljanja.

– Mogao bih – odgovori milijunaš i nastavi nakon kratke stanke. – Mogao bih učiniti više stvari, ali samo jedna je od stvarne koristi. Koliko si pritom pokazala hrabrosti, Ruthie?

Ona počne zuriti u oca, koji nastavi.

– Mislim ono što govorim. Jesi li bila dovoljno odlučna da svima i svakome priznaš kako si pogriješilo? Iz ove nevolje postoji samo jedan izlaz, Ruthie. Prekini sa svime i počni ispočetka!

– Ti misliš...

– Mislim na razvod.

– Razvod!

– Ruth, izgovaraš tu riječ kao da je nikad prije nisi čula. A ipak, tvoji prijatelji to rade svaki dan.

– Znam, ali...

Ona zastane ugrizavši se za usne. Otac je pogleda s razumijevanjem.

– Znam, Ruth. Ti si poput mene, nešto ne možeš prežaliti. Ali ja sam naučio, a ti ćeš morati naučiti, da ponekad nema drugoga izlaza. Dereka bih mogao natjerati da se vrati tebi, ali naposljetku bi opet sve jednako završilo. On je ništarija, Ruth, potpuna trulež. I upamti to, prigovaram sebi što sam dopustio da se za njega udaš. Ali ti si bila tvrdoglava, a on se pretvarao kao da je bio spreman okrenuti novi list. I evo, prekrižio sam te jedanput.

Nije ju gledao u oči dok je izgovarao posljednje riječi. Da jest, vidio bi kako joj je lice naglo dobilo boju.

– Jesi li – začuše se njezine tvrde riječi.

– Previše sam meka srca da to učinim i drugi put. Posljednjih nekoliko godina bijedno si živjela, Ruth.

– Da, život mi nije bio baš ugodan – složi se gospoda Kettering.

– Zato ti i kažem da ovo mora biti kraj! On lupne šakom po stolu. – Možda još tuguješ za njim. Prestani! Suoči se sa činjenicama. Derek Kettering te oženio zbog tvoga novca. I to je sve. Prekini s njime, Ruth!

Ruth Kettering gledala je neko vrijeme u pod, a zatim reče ne dižući glavu.

– Što ako on ne pristane?

Van Aldin pogleda je iznenađeno. – Nitko ga neće pitati.

Ona se zarumeni i ugrize za usnu.

– Ne, ne, naravno. Samo sam mislila... Ona zastane. Otac ju je oštro promatrao.

– Što si mislila?

– Mislila sam... – Zastane, birajući riječi. – Što ako on ne dopusti da to samo tako prođe?

Milijunaševa se brada izboči prijeteći.

– Misliš, ako se bude borio? Neka! Ali zapravo nisi u pravu. On se neće boriti. Svaki odvjetnik objasnit će mu da nema nikakva izgleda.

– Ne čini li ti se... – nastavi nesigurno – da bi mogao zbog čistog inata prema meni otežati stvar?

Otac je pogleda iznenađeno.

– Misliš, usprotiviti se parnicom? On zatrese glavom.

– Vrlo malo vjerojatno. Morao bi se moći na nešto osloniti.

Gospoda Kettering ušuti. Otac je strogo pogleda. – Hajde, Ruth, izađi s tim! Nešto te muči, zar ne? – Ništa, baš ništa.

Ali glas joj nije djelovao uvjerljivo.

– Plašiš se publiciteta, zar ne? Prepusti to meni. Sve će proteći tako glatko da neće biti gužve.

– Dobro, oče, ako misliš da je to najbolje što se može učiniti.

– Mladić te još privlači, Ruth? Je li tako? – Ne.

U riječi nije bilo osobita naglasaka. Van Aldin bijaše zadovoljan i zato potapša kći po ramenu.

– Sve će biti u redu, mala djevojčice. Ne brini se i zaboravi sve. Donio sam ti dar iz Pariza.

– Za mene? Nešto zgodno?

– Vjerujem da ćeš tako zaključiti – reče Van Aldin uz smiješak.

On izvadi omot iz džepa i pruži joj ga. Odmota ga radoznalo i otvori kutiju. Jedno dugo "Oh!" side s njezinih usana. Ruth Kettering voljela je dragulje. Uvijek ih je voljela.

– Tatice! Krasno, kako krasno!

– Klasa za sebe, zar ne? – reče milijunaš zadovoljno. – Sviđaju ti se, je li?

– Sviđaju? Tatice, oni su jedinstveni. Kako si došao do njih?

Van Aldin se nasmije.

– To je moja tajna. Morao sam kupiti privatno, naravno. Inače su dobro poznati. Vidiš li ovaj veliki kamen u sredini? Možda si čula o njemu, to je povijesni Vatreći žar.

– Vatreći žar! – ponovi gospođa Kettering.

Uzela je dragulje iz kutije i stavila ih na grudi. Milijunaš ju je promatrao. Kroz glavu su mu prolazili likovi mnogih žena koje su nosile dragulje. Glavobolje, očaji, ljubomore. "Vatreći žar" je poput svih glasovitih dragulja vukao iza sebe trag smrti i zločina. U sigurnoj ruci Ruth Kettering kao da je izgubio moć zla. Svojim hladnokrvnim i uravnoteženim stavom, ta žena zapadnoga svijeta pričinjala se oprekom svim bolovima srca. Ruth vrati dragulje u kutiju a zatim skoči i baci se ocu u zagrljaj.

– Hvala, hvala, hvala tatice! Divni su. Ti mi uvijek daješ najljepše darove.

– Naravno – odvрати Van Aldin opet je potapšavši po ramenu. – Ti si sve što imam, Ruthie, i ti to dobro znaš.

– Ostat ćeš na večeri, zar ne oče?

– Ne vjerujem. Zar ne izlaziš iz kuće?

– Da, ali to lako mogu otkazati. Ništa uzbudljivo.

– Ne – usprotivi se Van Aldin. – Drži se svojih obveza. Ja sam navikao na to. Vidjet ću te sutra, draga moja. Ako ti telefoniram, možda se vidimo kod Galbraithovih?

Gospođa Galbraith, Galbraith, Cuthbertson i Galbraith bijahu Van Aldinovi londonski odvjetnici.

– Vrlo dobro, tatice. Ona zastane. – Pretpostavljam... da zbog toga neću morati otkazati put na rivijeru?

– Kada bi otišla?

– Četrnaestoga.

– U redu. Takve odluke ne donose se naprečac. Usput, Ruth, da sam na tvome mjestu ne bih nosio ove dragulje u inozemstvo. Pohrani ih u banci.

Gospoda Kettering kimne odobravajući.

– Ne želim da te opljačkaju i ubiju, pa ni zbog Vatrene žara – doda milijunaš šaleći se.

– Ali ti si ih sam nosio samo tako, u džepu – odgovori ona smijući se.

– Da...

Obuzme je neka neizvjesnost. – Što je posrijedi, tata?

– Ništa posebno – on se nasmije. – Samo sam pomislio na jednu malu pustolovinu u Parizu.

– Pustolovinu?

– Da, one noći kad sam kupio dragulje. On upre prstom u kutiju.

– Reci mi.

– Ništa osobito, Ruthie. Na mene su nasrnula dva razbojnika, a ja sam ih otjerao revolverom. To je sve.

Ona pogleda s ponosom. – Ti si žilav stvor, tatice.

– Možeš se u to kladiti, Ruthie.

On je srdačno poljubi i ode. Vrativši se u "Savoy", dade kratku zapovijed Knightonu.

– Pronađite čovjeka koji se zove Goby, adresu ćete naći u mom adresaru. Neka bude ovdje sutra ujutro, u pola deset. – Da, gospodine.

– Također želim vidjeti gospodina Ketteringa. Prekopajte sve zakutke ako je potrebno. Pokušajte u njegovu klubu, pronađite ga bilo kako, i dogovorite da me posjeti sutra prijepodne. Bolje da to bude kasnije, oko dvanaest. Takvi poput njega ne dižu se rano iz kreveta.

Tajnik kimne u znak razumjevanja. Na to se Van Aldin prepusti brizi svoga sobara. Priređena mu je kupelj, i dok se opuštao u toploj vodi vratiše mu se misli o razgovoru s kćerkom. Bio je u cijelosti zadovoljan. Njegov oštri um već je odavno shvatio kako je razvod jedini izlaz. Ruth je pristala na to rješenje spremnije nego što je očekivao. Pa ipak, unatoč njezinu pristanku, u njemu je ostala mrvica sumnje. Nešto u njezinu držanju, osjećao je, nije bilo posve prirodno. Namršti se.

– Možda previše izmišljam – reče u sebi – ali mogao bih se okladiti da je ostalo nešto što mi nije rekla.

5. poglavlje

Koristan Gospodin

Rufus Van Aldin upravo je dovršavao oskudni doručak od kave i prženoga kruha – to je bilo sve što je sebi dopuštao – kad Knighton uđe u prostoriju.

– Dolje čeka gospodin Goby.

Milijunaš pogleda uru. Bilo je točno pola deset. – Dobro – odbrusi. – Neka dođe.

Trenutak kasnije g. Goby ude u prostoriju. Bio je to malen, postariji čovjek u olinjalom odijelu. Oči su mu lutale prostorijom i nikada ne bi gledale onog s kime je razgovarao.

– Dobro jutro gospodine Goby – reče milijunaš. Sjednite.

– Hvala gospodine Van Aldin.

Gospodin Goby sjedne s rukama na koljenima, gledajući ozbiljno u radijator.

– Imam za vas neki posao. – Da, gospodine Van Aldin?

– Moja kći udana je za gospodina Dereka Ketteringa, što vam je možda poznato.

Gospodin Goby pomakne pogled s radijatora prema ladici s lijeve strane stola i dopusti sebi prijekoran smiješak. Gospodin Goby dobro je poznavao mnoge činjenice, ali je uvijek odbijao to priznati.

– Savjetovao sam joj da podnese zahtjev za razvod. To je, dakako, posao za odvjetnika. Ali, zbog privatnih razloga, želim najpotpuniju i najcjelovitiju informaciju.

Gospodin Goby skrene pogled prema vijencu stropa i promrmlja:

– O gospodinu Ketteringu?

– O gospodinu Ketteringu.

– Vrlo dobro, gospodine. – Gospodin Goby stane na noge.

– Kada ćete imati spremne podatke za mene? – Žuri li vam se, gospodine?

– Meni se uvijek žuri – odbrusi milijunaš.

Gospodin Goby dobaci ogradi kamina smiješak razumijevanja.

– Što kažete o dva sata poslijepodne, gospodine? – Izvrsno – odobri milijunaš. – Doviđenja Goby. – Doviđenja, gospodine Van Aldin.

– To je vrlo koristan čovjek – reče milijunaš kad je Goby izašao, a tajnik ušao u prostoriju. – U svom poslu on je specijalist.

– Koji je njegov posao?

– Informacije. Dajte mu dvadeset i četiri sata i on će pred vas istresti sve o privatnom životu nadbiskupa od Canterburya.

– Vrlo koristan dečko – prizna Knighton uz smiješak. – Koristio mi je jedanput ili dvaput – reče Van Aldin. – A sada, Knightone, spreman sam za rad.

U slijedećih nekoliko sati obavljeno je mnogo posla. Prošlo je pola sata iza podneva kad je zazvonio telefon, i gospodin Van Aldin bi obaviješten da se javlja gospodin Kettering. Knighton pogleda Van Aldina da bi shvatio što on želi.

– Uvedite gospodina Ketteringa, molim.

Tajnik pokupi svoje papire i udalji se. On i posjetitelj susretoše se uz vrata, pa Derek Kettering propusti tajnika da izađe. Zatim ude,

zatvorivši vrata za sobom.

– Dobro jutro, gospodine. Kako čujem, željni ste vidjeti me.

Opušteni glas s laganim prizvukom ironije podsjeti Van Aldina na nešto. U njemu je bilo neke privlačnosti, uvijek je bilo. Van Aldin promotri prodorno zeta. Derek Kettering imao je trideset četiri godine, bijaše vitak, tamna i uska lica u kojem je sada bilo nečega neopisivo dječakoga.

– Dođite – reče Van Aldin. – Sjednite.

Kettering se baci u naslonjač. Promatrao je svoga tasta s izrazom popustljive sklonosti.

– Nisam vas vidio dugo vremena, gospodine – započne on ljubazno.

– Oko dvije godine, rekao bih. Jeste li vidjeli Ruth?

– Vidio sam je sinoć – odvrati Van Aldin. – Lijepa je, zar ne?

– Nisam znao da ste bili u prilici o tome prosuđivati odgovori Van Aldin suho.

Derek Kettering podigne obrve.

– Znate, ponekad se susrećemo u noćnim klubovima. – Ne želim mlatiti praznu slamu – prekine ga Van Aldin. – Savjetovao sam Ruth da zatraži razvod.

Ketteringa to nije potreslo.

– Vrlo korjenito – promrmlja. – Dopuštate li da pušim, gospodine?

On zapali cigaretu i nakon jednog dima doda nehajno: – A što kaže Ruth?

– Ruth će rado prihvatiti moj savjet – reče otac. – Doista?

– Je li to sve što mi imate reći? Kettering otrese žar u pepeljaru.

– Mislim da vam je jasno – reče odsutnim glasom da ona time čini veliku pogrešku.

– S vaše točke gledišta, svakako – zaključí mračno Van Aldin.

– Nemojmo biti osobni. U ovom trenutku nisam mislio na sebe nego na Ruth. Svi liječnici kažu, pa i vi jamačno znate da je moj jadni stari otac pri kraju. Kad bi Ruth htjela pričekati samo još koju godinu, ja bih postao lord Leconbury, a ona bi postala chatelaine... zbog čega se naposljetku i udala za mene.

– Ne dopuštam vaše bezobrazštine! – zareži Van Aldin.

Derek Kettering se nasmije kao da ga se to nije ticalo. – Slažem se s vama – reče. – To je zastarjelo, titule danas ne znače ništa. Ipak, Leconbury je vrlo lijepo mjesto, a mi smo jedna od najstarijih obitelji u Engleskoj. Bilo bi za Ruth vrlo nezgodno da se razvede i da me zatim zatekne u braku s drugom ženom koja će htjeti kraljevati u Leconburyu umjesto nje.

– Mladiću, ja govorim ozbiljno – reče Van Aldin.

– I ja također – odvrati Kettering. – Ja sam financijski u lošim vodama i imat ću veliku rupu ako se Ruth razvede. Naposljetku, ako je izdržala deset godina, zašto ne bi još malo? Dajem vam časnu riječ da starac ne može još živjeti dulje od osamnaest mjeseci, zato bi, ponavljam, za Ruth bila šteta da ne dobije ono zbog čega se udala.

– Hoćete reći da se moja kći udala radi titule i položaja?

Derek Kettering se nasmije načinom koji nije bio samo izraz ugodnosti.

– Ne mislite valjda da je posrijedi bila ljubav? – upita.

– Znam da ste prije deset godina u Parizu govorili drukčije – odgovori Van Aldin polagano.

– Jesam li? Možda i jesam. Znae, Ruth je bila vrlo lijepa – nešto poput anđela ili sveteice koja je sišla s niše u crkvi. Sjećam se kako sam bio pun plemenitih misli: da ću okrenuti novi list, smiriti se i živjeti prema najboljim tradicijama engleskoga obiteljskoga života, s lijepom ženom koja me voli.

On se ponovno nasmije s jačim izrazom neslaganja.

– Ali vi u to ne vjerujete, zar ne? – reče.

– Ne dvojim da ste se oženili zbog Ruthina novca odgovori Van Aldin bezosjećajno.

– A da se ona vjenčala zbog ljubavi? – upita zet ironično.

– Svakako.

Derek Kettering zurio je u tasta trenutak ili dva, zatim kimne zamišljeno.

– Vidim da u to vjerujete – reče. – I ja sam u ono vrijeme. Ali uvjeravam vas, dragi taste, da sam se brzo razuvjerio.

– Ne znam na što ciljate – reče Van Aldin – i nije me za to briga. Postupali ste s Ruth prilično loše.

– Jesam – prizna Kettering bez oklijevanja. – Ali, znate, ona je žilavo stvorenje. Ona je vaša kći. Ispod vanjske ružičaste mekoće tvrda je kao granit. Vi ste oduvijek bi(i na glasu kao tvrd čovjek, ali Ruth je još tvrda od vas. U najmanju ruku, vi volite jednu osobu više od sebe. Ruth nije i nikada neće.

– Sada mi je dosta! – reče Van Aldin. – Pozvao sam vas da vam kažem jasno i glasno što mislim. Moja kći je zaslužila nešto sreće u životu i ja stojim uz nju, zapamtite to!

Derek Kettering se digne i stane uz kamin. Otrese pepeo cigarete. Kad je progovorio glas mu je bio vrlo tih.

– Što time želite reći, pitam se? – reče.

– Želim reći kako bi za vas bilo najbolje da ne pokrenete sudski postupak.

– Je li to prijatnija? – upita Kettering.

– Možete to shvatiti kako želite – reče Van Aldin. Kettering privuče stolicu stolu. Sjedne, sučeljen s milijunašem.

– Ako pretpostavimo, tek razgovora radi, da bih se obratio sudu?

Van Aldin slegne ramenima.

– Nemate nikakvih izgleda, mladi šašavče. Upitajte svoje odvjetnike i oni će vam to odmah reći. Vaše je ponašanje bilo na zlu glasu i to zna cijeli London.

– Ruth se uzrujavala zbog Mirelle, pretpostavljam. Vrlo ludo od nje, jer ja se u njezina prijateljstva ne miješam. – Što hoćete time reći? – presiječe Van Aldin. Kettering se nasmije.

– Vidim, gospodine, da vam nije sve poznato – reče. – Vi ste, možda, po naravi opterećeni predrasudama.

On uzme šešir i štap zaputivši se k vratima.

– Davanje savjeta nije moj običaj. – Zatim ispali posljednji hitac. – Ali, u ovom slučaju, savjetovao bih potpunu iskrenost između oca i kćeri.

Brzo prođe prostorijom i zalupi vrata upravo u trenu kad je milijunaš poskočio.

– Što je, dovraga, time htio reći? – upita Van Aldin naglas, bacivši se u stolac.

Sve njegove strepnje vratit će se punom snagom. Postojalo je nešto što još nije istražio do dna. Telefon je stajao uz njegov lakat; on ga

zgrabi i potraži kućni broj svoje kćeri.

– Halo! Je li to Mayfair 81907? Gospoda Kettering je kod kuće? Oh, izašla je. Da, da, na ručak. Kad će se vratiti? Vi ne znate? Dobro, dobro, nema nikakve poruke.

Zalupi ljutito slušalicom. U dva sata hodao je svojom sobom očekujući Goby. On je stigao u dva i deset.

– Dakle? – zareži milijunaš.

Ali sitnoga gospodina Goby nije se moglo požurivati. On sjedne za stol, izvuče otrcanu bilježnicu i počne čitati jednoličnim glasom. Milijunaš je slušao pozorno, s rastućim zadovoljstvom. Goby napokon dovrši, promatrajući pažljivo košaru za otpatke.

– Ha! – usklikne Van Aldin. – To je, čini se, prilično jasno. Slučaj će biti zaključen u tren oka. Nadam se da je hotelska evidencija ispravna, zar ne?

– Čvrsta kao željezo – odvrati g. Goby i pogleda zlovoljno naslonjač.

– A financijski je u vrlo lošem stanju. Pokušava dobiti posudbu, kažete? Već je pokupio sve što je mogao na račun svoga oca. Kad pukne vijest o razvodu, neće više dobiti ni novčića.! ne samo to; njegove obveznice mogu biti otkupljene i tako povećan pritisak na nj. Imamo ga, Goby, već je u procjepu.

Lupi šakom po stolu. Lice mu je bilo mračno, ali pobjedničko.

– Informacija vas je, čini se, zadovoljila – izusti g. Goby tankim glasom.

– Moram sada krenuti u Curzon Street – reče milijunaš. – Velik sam vam dužnik, Goby. Vi ste pravi čovjek na pravome mjestu.

Blijedi osmijeh zadovoljstva pokaže se na licu čovječuljka.

– Hvala vam, gospodine Van Aldin – reče. – Činim sve što mogu.

Van Aldin ipak nije krenuo ravno u Curzon Street. Prvo je otišao u City, gdje je obavio dva razgovora koji su ga zadovoljili. Zatim je krenuo podzemnom željeznicom do Down Streeta. Kad je produljio pješice u Curzon Street, neki čovjek izađe iz kuće br. 160 i krene mu u susret, tako da su se na pločniku mimoišli. Na trenutak, milijunašu se pričini da bi to mogao biti Kettering glavom, budući da mu je nalikovao visinom i gradom. No kad su se našli licem u lice, shvati da mu je nepoznat. Ali možda ne baš potpuni neznanac, lice je u milijunaševoj glavi prizivalo nečiju sliku i priliku, povezanu s nečim neugodnim. Naprezao je moždane vijuge, ali uzalud. Van Aldin produži uzrujano. Nije volio biti zbunjen.

Ruth Kettering je bez dvojbi očekivala oca. Potrči prema njemu i poljubi ga.

– Tatice, kako idu stvari?

– Vrlo dobro, – odgovori Van Aldin. – Ali moram s tobom razmijeniti koju riječ.

Gotovo neprimjetno, osjeti se neka promjena u njoj; nešto lukavo i oprezno istisnulo je prvotnu srdačnost susreta. Ona sjedne u veliki naslonjač.

– Dakle, tatice, o čemu je riječ?

– Vidio sam jutros tvoga supruga, – počne Van Aldin. – Vidio si Dereka?

– Da. Izvalio je mnogo gluposti, ali je na kraju rekao nešto što nisam razumio. Savjetovao mi je da budem siguran u potpunu iskrenost između oca i kćeri. Što je time htio reći, Ruthie?

Gospoda Kettering se pomakne u naslonjaču. – Ne znam, tatice. Kako bih to mogla znati?

– Svakako, – odgovori Van Aldin. – Rekao je još nešto, o tome kako on ima svoja prijateljstva i ne miješa se u tvoja. Što je time mislio?

– Ne znam, – reče Ruth još jednom. Van Aldin sjedne, a crte mu se uozbiljiše.

– Gledaj, Ruth. Ne ulazim u slučaj zatvorenih očiju. Nisam siguran da tvoj suprug ne namjerava izazivati teškoće. Neće uspjeti, u to sam siguran. Imam načina da ga ušutkam i to temeljito. Ali moram znati jesu li ta sredstva potrebna. Što je on mislio govoreći o tvojim prijateljstvima?

Gospoda Kettering slegne ramenima.

– Imam gomilu prijatelja – počne ona nesigurno. Ali ne znam na što je mislio.

– Znaš – reče Van Aldin. Sad je već govorio kao da se obraća nekom poslovnom suparniku. – Bit ću jasan: tko je taj čovjek?

– Koji čovjek?

– Čovjek. Onaj na kojega je Derek ciljao. Neki osobiti čovjek, koji je tvoj prijatelj. Ne moraš se zabrinjavati, zlato moje, znam da u tome nema ničega posebnog, ali moramo raspraviti sve što bi moglo iskrsnuti na sudu. Mogli bi iz toga iscijediti svašta i zato moram znati tko je on i kakvo je bilo tvoje prijateljstvo s njim.

Ruth nije odgovorila. Kršila je ruke u nastupu snažne živčane iscrpljenosti.

– Hajde, zlato moje – nastavi Van Aldin mekšim glasom. – Ne plaši se pred svojim taticom. Nisam bio previše strog, zar ne, ni onaj put u Parizu?... Ah!... Tu smo!

On zastane kao gromom pogođen.

– To je bio on – promrmlja za sebe. – Mislim da sam prepoznao njegovo lice.

– Što to govoriš, tatice? Ne razumijem.

Milijunaš pristupi kćeri i uzme je čvrsto za podlakticu. – Reci mi, Ruth, jesi li se opet vidala s onim mladićem?

– Kojim mladićem?

– Onim s kojim je bilo mnogo problema prije nekoliko godina. Znaš na koga mislim.

– Misliš... – ona zastane oklijevajući. – Misliš na grofa de la Rochea?

– Grof de la Rochel – izusti ljutito Van Aldin. – Rekao sam ti još davno da je on obična varalica. Spetljala si se s njim duboko, ali ja sam te istrgnuo iz njegovih pandži.

– Jesi, istina – doda gorko Ruth. – onda sam se udala za Dereka Ketteringa.

– Ti si to htjela – prekine je oštro milijunaš. Ona slegne ramenima.

– A sada si se opet s njim vidjela – reče Van Aldin polagano – i to nakon svega što sam ti o njemu rekao. Bio je danas u tvojoj kući. Sreo sam ga vani, no prvi ga tren nisam prepoznao.

Ruth Kettering se opet pribrala.

– Želim ti nešto reći, tatice. Griješiš o Armandu... mislim, o grofu de la Rocheu. Znam da je imao neugodnih dogodovština u prošlosti, i sam mi je o njima pričao. Ali on se uvijek brinuo o meni. Slomio si mu srce kad si nas rastavio u Parizu, i sada...

Prekinuo ju je prezirni glas njezina oca.

– I nasjela si na tako nešto. Ti, moja kći! Bože! On podiže ruke.

– Žene mogu biti tako lude!

6. poglavlje

Mirelle

Derek Kettering je izašao iz Van Aldinova apartmana tako brzo da se gotovo sudario s nekom ženom koja je prolazila hodnikom. Ispričao joj se, a ona je ispriku prihvatila tako ljubazno da je na nj ostavila ugodan dojam, pojačan izgledom lijepih sivih očiju.

Unatoč pokazanoj nehajnosti, razgovor s tastom potresao ga je više nego što je to htio priznati. Sam je ručao, a zatim je, pomalo namršten, krenuo do raskošne zgrade u kojoj je živjela dama poznata kao Mirelle. Jedna uredna Francuskinja primi ga sa smiješkom.

– Uđite, gospodine. Madame se odmara.

Bio je uveden u dugu prostoriju orijentalnoga ugođaja koji je poznavao tako dobro. Mirelle je ležala na ležaljci okružena neizmjernim brojem jastučića u različitim tonovima jantara, koji su trebali biti u skladu s njezinom gotovo žutom puti. Plesačica bijaše lijepo građena žena; ako je njezino lice ispod žute maske pokazivalo neku istrošenost, ipak je imalo privlačnost pojačanu narančastim usnama koje su se smiješile Dereku.

On je poljubi i baci se u naslonjač.

– Što si dosad radila? Tek si se ustala, pretpostavljam? Narančaste usne prošire se u osmijeh.

– Ne – reče plesačica. – Radila sam.

Ona pruži svoje duge ruke prema glasoviru na kojemu su bile razbacane note.

– Ambrose je bio ovdje. Uvježbavali smo novu operu. Kettering kimnu glavom ne pokazujući mnogo pozornosti. Nije ga ni najmanje zanimao Claude Ambrose, kao ni njegova operna postava Ibsenova "Per Gynta". A sličnih je osjećaja bila i Mirelle, koja je sve to držala tek prilikom da se iskaže u ulozi Anhitre.

– To je prekrasan ples – reče. U njega ću unijeti svu strast pustinje. Plesat ću sva pokrivena draguljima. Usput, mon ami, ugledala sam jedan biser jučer na Bond Streetu. Crni biser!

Ona zastane, s izazovnim pogledom.

– Draga djevojko – odvrati Kettering – nema koristi da mi govoriš o crnim biserima. U ovom trenutku, što se mene tiče, od toga nema ništa.

Odmah se prilagodila njegovu tonu. Ustane, sa široko rastvorenim očima.

– Što kažeš? Što se dogodilo?

– Moj cijenjeni tast – objasni Kettering – odlučio je ići do kraja.

– Što?

– Drugim riječima, želi da se Ruth razvede od mene. – Kako glupo! – odvrati Mirelle. – Zašto mu je to potrebno?

Kettering se iskesi.

– Uglavnom zbog tebe, chérie! – reče. Mirelle slegne ramenima.

– To je glupo! – zaključila ona. – Vrlo glupo – složi se Derek.

– I, što ćeš sada učiniti? – upita Mirelle.

– Draga djevojko, što mogu učiniti? S jedne strane je čovjek s neograničeno mnogo novaca; s druge strane čovjek s neograničenim dugovima. Ne može biti sumnje tko će pobijediti.

– Nevjerojatni su ti Amerikanci – počne tumačiti Mirelle. – Njega se ne tiče što te tvoja žena ne voli.

– Hm – počne Derek. – Što nam je sad činiti?

Ona ga pogleda upitno. Derek joj pride i uzme je za obje ruke.

– Hoćeš li ostati uz mene? – Na što misliš? Nakon...

– Upravo tako – zaključí Kettering. – Nakon što me vjerovnici počnu progoniti kao vučji čopor. Silno te volim Mirelle, zar je moguće da ćeš me napustiti?

Ona se izvuče iz njegova zagrljaja.

– Ti znaš da te obožavam. – Ali u njezinu se glasu osjeti prizvuk izbjegavanja.

– Tako, dakle. Štakori će napustiti brod koji tone. – Ali, Derek!

– Samo naprijed – nastavi on žestoko. – Otrést ćeš me se, zar ne?

Ona slegne ramenima.

– Jako te volim, mon ami, doista te volim. Ti si tako privlačan – un beau garçon, mais ce n'est pas pratique.

– Drugim riječima, ti si užítak samo za bogate ljude. Je li u tome stvar?

– Možeš tako reći ako želiš.

Ona se nasloni na jastučíce i zabaci glavu. – Ipak, ja te volim, Derek.

On ode do prozora i stajaše ondje neko vrijeme, gledajući van, njoj okrenut leđima. Plesačica se nasloni na laktove radoznalo ga promatrajući.

– O čemu razmišljaš, mon amn.

On se čudno nasmije, što pobudi u njoj neodređenu nelagodu.

– Razmišljao sam o jednoj ženi, draga. – O ženi?

Mirelle pomisli ono što je ona mogla razumjeti. – Razmišljao si o nekoj drugoj ženi, je li tako?

– Nemoj se uzrujavati, to je samo portret u mašti. Portret jedne dame sa sivim očima.

Mirelle ga presiječe. – Gdje si je vidio?

Derek Kettering se nasmije, a smijeh mu je imao neki lažni ironični prizvuk.

– Naletio sam na damu u hodniku hotela Savoy. – Da? I, što je ona rekla?

– Koliko se ja mogu sjetiti, ja sam joj rekao "Oprostite, molim", a ona mi je uzvratila "Sve je u redu" ili tako nešto. – I onda? – Plesačica je bila ustrajna.

Kettering slegne ramenima.

– Onda – ništa. To je bio kraj.

– Ne razumijem ni riječi o čemu govoriš – ustvrđi plesačica.

– Portret dame sa sivim očima – promrmlja Derek zamišljeno. – Takve koju vjerojatno više nikad neću vidjeti.

– Zašto?

– Mogla bi mi donijeti nesreću. Žene to čine.

Mirelle sklizne potihom sa svoje ležaljke i zagrlila ga oko vrata svojom zmijolikom rukom.

– Ti si lud, Derek, promrmlja. – Sasvim si lud. Ti si un beau garon i ja te obožavam, ali nisam stvorena da budem siromašna, ne, to nikako. A sada me poslušaj, sve je vrlo jednostavno. Morat ćeš srediti to sa svojom ženom.

– Bojim se da to rješenje nije u području praktične politike – odvratila Derek suho.

– Zašto to govoriš? Ne razumijem.

– Van Aldin, draga moja, nije klimavac. Kad on nešto odluči drži se toga.

– Čula sam o njemu – prihvati plesačica. – Vrlo je bogat, zar ne? Možda najbogatiji čovjek u Americi. Prije nekoliko dana kupio je u Parizu najljepši rubin na svijetu zove se "Vatreni žar"!

Kettering ušuti. Plesačica je nastavila, razmišljajući.

– To je izvanredan dragulj – nešto što bi trebalo pripadati ženi poput mene. Volim dragulje, Derek, oni govore nešto i o meni. Ah! Što to znači imati dragulj poput Vatrenega žara.

Ona uzdahne, a zatim postane opet praktična.

– Ti se ne razumiješ u te stvari. Ipak si samo muškarac. Van Aldin će, pretpostavljam, dati te rubine kćeri. Je li ona njegovo jedino dijete?

– Jest.

– Znači, kad on umre naslijedit će sav njegov novac. Bit će bogata žena.

– Već je sad bogata – dometne Kettering suho. – Prigodom vjenčanja dao joj je nekoliko milijuna.

– Nekoliko milijuna! To je strašno mnogo. A kad bi naglo umrla, ha? To bi sve otišlo tebi?

– Bi, kako stvari stoje danas – počne Kettering polagano. Koliko znam, nije napisala oporuku.

– Mon Dieu! – usklikne piasačica. Kad bi umrla, kakvo bi to sjajno rješenje bilo!

Zavlada stanka, a zatim Kettering progovori bez okolišanja.

– Volim tvoj praktični duh, Mirelle, ali bojim se da je tvoja želja neostvariva. Moja žena je iznimno zdrava osoba.

– Eh bien – reče Mirelle. – Moguće su i nesreće. On je oštro promotri, ali ne reče ništa. Ona produži.

– U pravu si, mon ami, ne smijemo se oslanjati na nagađanja. Gledaj, moj mali Derek, o tome razvodu više ne smije biti ni riječi. Tvoja žena mora od njega odustati.

– A što ako neće?

Oči plesačice se suziše.

– Mislim da hoće, prijatelju. Ona pripada među one koji ne vole publicitet. Ima o njoj nekoliko pričica za koje ne bi voljela da ih prijatelji pročitaju u novinama.

– Na što misliš – upita Kettering oštro. Mirelle se nasmije i zabaci glavu.

– Parbleu! Mislim na gospodina koji sam sebe naziva grofom de la Roche. Znam sve o njemu. Ja sam Parižanka, pamtiš li to. Bio je njezin ljubavnik prije nego što se udala, zar ne?.

Kettering je pograbi čvrsto za ramena.

– To je prokleta laž – reče – i molim te ne zaboravi da ipak govoriš o mojoj ženi.

Mirelle se malo pribere.

– Vi, Englezi, čudne ste osobe – prigovori mu. – Unatoč svemu, usuđujem se reći da si možda u pravu. Amerikanci su tako hladni, nisu li? Dopustit ćeš mi ipak da kažem, mon ami, da je ona s njim vodila ljubav prije nego što se udala, a njezin je otac na to pozvao grofa na red. I pritom je mala gospođica prolila toliko suza! Ali, pokorila se. Moraš znati ono što i ja znam, Derek, da je danas sve drukčije. Ona se s njime vida gotovo svaki dan, a četrnaestog odlazi u Pariz da se susretne s njim.

– Otkud sve to znaš? – upita Kettering.

– Otkuda? Imam prijatelje u Parizu, dragi Darek, koji prisno poznaju grofa. Sve je već pripremljeno. Ona dolazi na rivijeru, tako barem tvrdi, ali zapravo joj grof iz Pariza dolazi ususret i... tko zna! Možeš me držati za riječ, sve je već dogovoreno.

Derek Kettering stajaše nepokretno.

– Vidiš – počne plesačica presti. – Budeš li pametan, imat ćeš je u šaci. Možeš joj mnogo toga pokvariti.

– Ušuti, zaboga! – viknu Kettering. – Zatvori ta svoja usta!

Mirelle legne na ležaljku smijući se. Kettering uzme šešir i ogrtač i zalupi žestoko vratima. Plesačica je i dalje ležala na ležaljci smijući se. Bijaše zadovoljna svojim učinkom.

7. poglavlje

Pismo

"Gospođa Harfield izražava poštovanje gospođici Katherini Grey i želi podvući kako u danim okolnostima gospođica Grey možda nije upoznata..."

Pišući dotada bez zastajkivanja, gospoda Harfield odjednom stane, zaustavljena nesavladivom teškoćom od koje trpe mnogi ljudi, naime, teškoćom pisanja u trećem licu.

Nakon minute oklijevanja, gospoda Harfield potrga list papira i krene ispočetka.

"Draga gospođice Grey, cijeneći u potpunosti način kako ste izvršavali obaveze prema mojoj rođakinji Emmi (čija nas je nenadana smrt sve tako teško pogodila) ne mogu a da ne osjetim..."

Gospođa Harfield opet zastane. I drugi list papira odleti u koš za otpatke. Tek nakon četiri neuspjela pokušaja, gospoda Harfield je napokon proizvela poslanicu koja ju je zadovoljila. Pismo je zatim bilo zatvoreno i frankirano te poslano na adresu Katherine Grey, Little Crampton, St Mary Mead u Kentu. Drugo jutro već je bilo na poslužavniku za pisma za vrijeme doručka, zajedno s nekom obaviješću u dugoj plavoj omotnici koja je djelovala ozbiljnije.

Katherine Grey prvo otvori pismo gospođe Harfield. Njezin konačni proizvod izgledao je ovako:

"Draga gospođice Grey, moj suprug i ja želimo vam izraziti zahvalnost na vašoj službi mojoj jednoj rođaci Emmi. Njezina je smrt bila za nas težak udarac, iako smo dakako bili svjesni da su njezine umne sposobnosti u posljednje vrijeme popuštale. Koliko shvaćam, njezine su oporučne odredbe bile vrlo neobične, pa se stoga ne bi

mogle održati pred bilo kojim sudom. Ne sumnjam da ste uz svoj uobičajeni zdravi razum to već i samo zaključili. Kako kaže moj suprug, uvijek je bolje ako se te stvari mogu srediti privatnom nagodbom. Bit će nam vrlo drago da vam izdamo najbolje preporuke za neko slično mjesto i nadamo se također da ćete prihvatiti jedan mali dar. Budite uvjereni da vas najsrdajnije pozdravljam.

Mary Ann Harfield".

Katherine Grey pročita pismo do kraja, nasmiješi se, a zatim ga pročita još jednom. Kad ga je odložila nakon drugog čitanja, njezino je lice bilo vrlo raspoloženo. Zatim uzme drugo pismo. Pregledavši ga površno, zagleda se ravno ispred sebe. Sad se više nije smijala. Zapravo, rijetko bi tko mogao pogoditi kakvi su se osjećaji gomilati iza toga tihoga, zamišljenog pogleda.

Katherine Grey imala je trideset i tri godine. Potjecala je iz dobre obitelji, no njezinom je ocu bio propao sav novac, pa je Katherine još od ranih godina morala zarađivati za život. Kad je počela služiti staroj gospodi Harfield kao njezina družbenica navršila je dvadeset tri godine.

Bilo je općenito poznato da je gospoda Harfield "teška" osoba. Njezine družbenice učestalo su brzo i odlazile. Dolazile su pune dobre volje, a odlazile obično u suzama. Ali od trenutka kad je prije deset godina Katherine Grey stupila nogom u Little Crampton, zavladao je savršeni mir. Nitko nije znao kako se to moglo dogoditi. Kaže se da se krotitelji zmija rađaju, a ne stvaraju. Katherine Grey bila je rođena sa sposobnošću da upravlja starim gospođicama, psima i malim dječacima, i sve je to izvodila bez vidljivoga napora.

U dobi od dvadeset tri godine ona je bila tiha djevojka lijepih očiju. Sa trideset tri bila je mirna žena, ali s onim istim očima koje su promatrale svijet sretnom smirenošću koju ništa nije moglo poremetiti. Uza sve to, bila je rođena sa smislom za humor koji je ni sada nije napustio.

Dok je sjedila uz stol za doručak, gledajući ravno preda se, začuo se zvuk zvonca popraćen vrlo energičnim kucanjem po vratima. Vrata otvori mala sluškinja i najavi bez daha:

– Dr. Harrison.

Krupni sredovječni liječnik ušao je jednako energično kao što je maloprije kucao na vrata.

– Dobro jutro, gospođice Grey. – Dobro jutro, doktore Harisson.

– Svratio sam rano – počne liječnik – za svaki slučaj, ako ste već dobili kakvu vijest od one rođake gospode Harfield, inače potpuno otrovne osobe.

Bez riječi, Katherine uzme upravo primljeno pismo sa stola i pruži ga doktoru. Zabavilo ju je kako ga je on čitao, skupljao guste obrve, gundao i otpuhivao u znak potpunog neodobravanja. Zatim vrati pismo na stol.

– Vrlo zločesto – razbjjesnio se on. – Nemojte se zbog toga uzrujavati, draga. Kroz njih govore njihove želje. Razum pokojne gospode Harfield bio je dobar poput moga ili vašega, i nećete naći nikoga tko bi ustvrdio suprotno. Oni se tu ne mogu osloniti na bilo što, i to im je poznato. Sve te priče o sudu običan su bluff. Zato vas i pokušavaju prevariti. Pripazite također, draga moja, da vam se ne počnu umiljavati. Nemojte zamišljati kako je vaša dužnost da im date novac ili bilo što slično kako bi, tobože, imali mirnu savjest.

– Nije mi se događalo da patim zbog obzira – reče Katherine. – Ti su ljudi daleki rođaci muža pokojne gospode Harfield, i nikad se nisu za nju zanimali dok je bila živa.

– Vi ste razumna žena – reče doktor. – Bolje od ikoga drugoga znam kako ste težak život imali u posljednjih deset godina. U potpunosti ste opunomoćeni da uživajte uštedu stare gospođe, kolika god bila.

Katherine se nasmiješi zamišljeno.

– Kolika god bila! – ponovi. – Imate li ikakva pojma o iznosu, doktore?

– Pa, dovoljno za rentu od pet stotina godišnje ili tako nešto, pretpostavljam.

Katherine kimne.

– Tako sam i ja pomišljala – reče. – A sad pročitajte ovo.

Ona mu preda pismo koje je izvukla iz duge plave omotnice. Doktor ga pročita i usklikne u znak potpunog iznenađenja.

– Nemoguće – promrmlja – nemoguće.

– Ona je bila dioničar utemeljitelja Mortauldsa. Prije četrdeset godina jamačno je imala prihod od osam ili deset tisuća na godinu. A nikada nije, u to sam sigurna, u godini dana potrošila više od četiri stotine. Uvijek je bila vrlo pažljiva s novcem. Vjerovala je da mora štedjeti svaki penny.

– A sve to vrijeme prihod je rastao, kamate na kamate. Draga moja, vi ćete biti vrlo bogata žena.

Katherine Grey kimne. – Da, već jesam.

Govorila je bezlično, kao da se to ticalo nekoga drugoga.

– Primite moje čestitke – zaključi doktor, spremajući se na odlazak. On odgurne pismo rođake. Ne brinite se zbog te žene i njezina odvratnoga pisma.

– Pa, i nije tako odvratno – reče gospođica Grey popustljivo. – Uz ovakve okolnosti je prirodno što ga je napisala.

– Ponekad u vas doista sumnjam – dometne liječnik.

– Zašto?

– Zbog onog što vam se čini sasvim prirodno. – Katherine Grey se nasmije.

Doktor Harrison priopćio je veliku vijest svojoj ženi za ručkom. To ju je vrlo uzбудilo.

– Zamisli, samo, staru gospodu Harfield s tolikim novcem. Zadovoljna sam što ga je ostavila Katherine Grey. Ta djevojka je svetica.

Liječnik se namršti.

– Uvijek sam pomišljao da su sveci teški ljudi. Katherine Grey previše je ljudska, da bi mogla biti svetica.

– Ona je svetica sa smislom za humor – zaključio liječnikova žena. – Premda mislim da nikada nisi uočio tu činjenicu, ona je i izvanredno lijepa.

– Katherine Grey? Liječnik je bio doista iznenađen. Da, ima vrlo zgodne oči.

– Ah, vi muškarci – poviče njegova žena. – Slijepi ste kao šišmiši. Katherine ima svu potrebnu ljepotu, a jedino što joj manjka, to su haljine!

– Haljine? Što ne valja na njezinim haljinama? Ona je uvijek tako zgodno obučena.

Gospoda Harrison beznadno uzdahne, a liječnik se počne pripremati za obilazak pacijenata.

– Mogla bi je možda obići, Poly – predloži on.

– Već se spremam – reče gospođa Harrison poduzetno.

Ona dođe u posjet oko tri poslijepodne.

– Draga moja, tako sam zadovoljna – reče ona toplo dok je stiskala Katherininu ruku. – I cijelo će selo biti zadovoljno.

– Ljubazno što ste mi to došli reći – reče Katherine. Nadala sam se da ćete svratiti, jer sam vas htjela pitati kako je Johnnie.

– Oh, Johnnie! Pa...

Johnnie je bio najmlađi sin gospođe Harrison. U sljedećoj minuti ona ispriča sve o njegovoj grlobolji i krajnicima. Katherine je slušala suosjećajno. Navike teško nestaju, a slušanje je bilo dio njezina života punih deset godina. "Draga moja, pitam se jesam li ti pričala o mornaričkom plesu u Portsmouthu? Kad se lord Charles toliko divio mojoj haljini?" A Katherine bi pribrano odgovorila: " Mislim da jeste, gospodo Harfield, ali sam već zaboravila. Ne biste li mi ispričali ponovo?" Onda bi stara gospođa nastavila punim zamahom, s mnogo ispravaka, stanki i upamćenih pojedinosti. A Katherine bi slušala s pola uha, mehanički dajući pravi odgovor, čim bi stara gospođa zastala.

Sad je slušala gospodu Harrison s istim osjećajem; osobina na koju se već navikla.

Nakon pola sata ona se odjednom prisjeti.

– Cijelo vrijeme pričala sam o sebi – usklikne. – A došla sam ovamo da čujem i kakve su vaše namjere.

– Nisam još ništa smislila.

– Draga moja, u svakom slučaju nećete ostati ovdje. Katherine se nasmije užasu u glasu sugovornice.

– Ne, mislim putovati. Znae, dosad sam vidjela malo svijeta.

– Mogu samo zamisliti. Vjerojatno vam je bio strašan život svih ovih godina.

– Ne znam – odgovori Katherine. Imala sam mnogo slobode.

Ona začuje uzdah s druge strane i malo se zacrveni. – Takve riječi sigurno zvuče glupo. Naravno, nisam imala mnogo slobode u fizičkom smislu riječi.

– To mi je jasno – uzdahne gospoda Harrison pomišljajući kako je Katherine rijetko imala ono što se naziva "slobodan dan".

– Ali na drugi način, iako sam bila vezana fizički, imala sam mnogo mentalne slobode. Uvijek ste slobodni da mislite, a to vam daje osjećaj ugone.

Gospođa Harrison zatrese glavom. – Ne mogu to razumjeti.

– Mogli biste da ste bili na mome mjestu. Ipak, osjećam potrebu za promjenom. Želim... hm, želim da se nešto počne događati. Ne baš meni, nisam tako mislila. Ali biti u središtu zbivanja, uzbudljivih zbivanja makar i kao promatrač, to da. Znaete i sami da se u St. Mery Meadu ne događa baš ništa.

– Ne, doista – odvratila gospoda Harrison sa žarom u riječima.

– Najprije ću otputovati u London – reče Katherine. Ionako se moram vidjeti s odvjetnicima. A onda ću, mislim, otputovati u inozemstvo.

– Vrlo lijepo.

– Dakako, prije svega... – Da?

– Moram nabaviti nešto odjeće.

– Upravo sam to rekla Arthuru jutros, – usklikne liječnikova žena. – Znaete, Katherine, kad biste se potrudili mogli biste doista biti lijepi.

Gospođica Grey nasmije se bez uzbuđenja.

– Ne vjerujem da biste ikad mogli od mene učiniti ljepoticu, – prizna ona iskreno. – Ipak, uživati ću u stvarno lijepim haljinama. Bojim se da o sebi pričam previše.

Gđa Harrison je lukavo pogleda.

– To je za vas svakako potpuno novo iskustvo, – primijeti suho.

Prije odlaska iz sela Katherine je otišla reći zbogom staroj gospođici Viner. Gospođica Viner bijaše dvije godine starija od gospode Harfield, a sve njezine sposobnosti bijahu posvećene vlastitom uspjehu u nadživljavanju mrtve prijateljice.

– Niste mogli pomisliti da ću potrajati dulje od Jane Harfield, zar ne?
– upita ona slavodobitno Katherine. – Išle smo zajedno u školu, i sada sam ja ovdje, a ona je otišla. Tko bi to ikad pomislio?

– Za večeru ste redovito uzimali crni kruh, zar ne? – upita Katherine mehanički.

– Kako se vi toga sjećate, draga moja. Tako je; da je Jane Harfield uzimala krišku crnog kruha svaku večer i malo stimulansa uz jelo, bila bi i danas ovdje.

Stara dama zastane slavodobitno, a onda se odjednom prisjeti:

– I tako, stekli ste gomilu novca kako čujem. – Čuvajte ga! Odlazite u London dobro se zabaviti? Ali nemojte zamišljati da ćete se udati, draga moja, jer to nećete. Vi niste od onih koje privlače muškarce. Osim toga, imate već i godina. Koliko ste zapravo stari?

– Trideset i tri – odgovori Katherine.

– Hm, nije tako loše – primijeti gđica Viner sjenkom sumnje. – Ali izgubili ste prvu svježinu, naravno.

– Bojim se da jesam – reče Katherine veselo.

– Ali vi ste ipak vrlo zgodna djevojka – reče gospođica Viner nježno.
– I sigurna sam da ima mnogo muškaraca kojima biste mogli biti ženom, umjesto da trče za onima koje pokazuju svoje noge više nego što im je Stvoritelj to ikada namijenio. Zbogom, draga moja,

nadam se da ćete uživati, iako stvori obično nisu onakve kakve bismo željeli da jesu.

Ohrabrena tim proročanstvima, Katherine se oprostila. Pola sela došlo je na željezničku postaju da je isprati, uključivši i onu djevojku za sve poslove, Alice, koja je neutješno ridala.

– Malo ih je poput nje – zajeca Alice kad je voz napokon krenuo. Tako je Katherine napustila St. Mary Mead.

8. poglavlje

Lady Templin piše pismo

– Vidi, vidi – reče lady Tamplin.

Ona odloži kontinentalno izdanje Daily Maila i zagleda se u plave vode Mediterana. Jedna grana zlatne mimoze činila je prikladan okvir njezinu privlačnom izgledu. Zlatokosa i plavooka lady nosila je vrio privlačan negližee. Nije se moglo poreći da je njezina zlatna kosa, kao uostalom i svijetloružičasta put dugovala nešto kozmetičkoj vještini, ali plave oči bijahu dar prirode. S četrdeset i četiri godine lady Tamplin mogla se još uvijek držati ljepoticom.

Koliko god bila privlačna, lady Tamplin nije mislila na sebe. To jest, nije mislila samo na svoj izgled. Posvetila se ozbiljnijim stvarima.

Lady Templin bijaše dobro poznata osoba na francuskoj rivijeri, a njezine zabave u Vili Harguerite na glasu s mnogo razloga. Bijaše također žena širokih iskustava, a imala je i četiri muža. Prvi je bio zapravo nezgodan slučaj, pa ga se lady nerado sjećala. Pokazao se dovoljno obzirnim da brzo umre; tako se njegova udovica mogla ponovo udati za nekog bogatoga proizvođača gumba. Nakon tri godine bračnoga života i on je otišao na bolji svijet – kako se pričalo, nakon jedne preburne zabave s prijateljima. Iza njega slijedio je viscount Tamplin, koji je napokon postavio Rosalie na ono mjesto društvene ljestvice kojemu je težila. Svoju je titulu zadržala i kad se udala četvrti put iz čistoga zadovoljstva. Charles Evans, izvanredno zgodan dvadesetsedmogodišnjak, ugodna ponašanja, s izrazitom ljubavi za sport i sklonošću za zgodne stvari ovoga svijeta, nije imao vlastita novca.

Lady Tamplin voljela je život i bila zadovoljna njime, ali je povremeno imala novčanih briga. Tvorničar gumba ostavio je svojoj udovici znatno bogatstvo, ali – kako je lady Tamplin običavala reći – "načeto

ovim i onim". ("Ovo" bijaše pad vrijednosti dionica nakon rata,^[1] a "ono" ekstravagantni život pokojnoga lorda Templina). Ipak, još uvijek je živjela u obilju, ali to obilje nije moglo zadovoljiti temperament Rosalie Tamplin.

I tako, kad su ovoga siječanskoga jutra njezine plave oči ugledale vijest u novinama, ona je s razlogom rekla Vidi, vidi! Na balkonu je bila samo još njezina kći Lenox Tamplin.

Ta je kći bila trn u oku lady Tamplin jer nije imala takta, izgledala je starija nego što je bila, a njegovala je i neku vrstu sardoničkoga humora koji je njezinoj okolini bio u najmanju ruku neugodan.

– Zamisli, draga moja – reče joj lady Tamplin. – O čemu je riječ?

Lady Tamplin podiže Daily Mail i doda ga kćerki pokazujući kažiprstom vijest koja ju je toliko uzбудila.

Lenox je pročitao bez uzbuđenja koje je pokazivala majka. Vratio joj novine.

– Što tu ima posebno? – upita. – Takve se stvari uvijek događaju. Starice često umiru po selima i ostavljaju svojim skromnim družbenicama prava bogatstva.

– Znam, draga moja – reče joj majka – i ta bogatstva obično nisu onolika koliko se priča. Novine ne pate od točnosti. Ipak, i kad bi bilo samo upola veliko...

– Pa što onda – zaključio Lenox. – Nismo ga naslijedili mi.

– Nije baš tako, draga moja – usprotivi se lady Tamplin. – Ta djevojka, Katherine Grey, zapravo je moja nećaka. Ona je od onih Greyovih iz Worcestershira. Moja prava nećaka! Sjajno!

– Aha – promuća Lenox.

– Pitala sam se... – nastavi majko.

– Ima li tu nešto i za nas – dovrši Lenox, uz onu vrstu smiješka koji njezina majka nikad nije mogla razjasniti.

– Ah, draga – reče lady Tamplin s jedva primjetnom notom prigovora.

Bila je jedva primjetna, zato što se Rosalie Tamplin privikla na neposrednost svoje kćeri i – kako je to ona nazivala – ponešto neugodan Lenoxin način izražavanja.

– Pitala sam se – zausti lady Tamplin ponovno skupljajući svoje olovkom naglašene obrve – ne bi li... dobro jutro, Chubby, odlaziš li igrati tenis? Vrlo lijepo!

Oslovljeni Chubby odgovori ljubaznim osmijehom i primijeti, kao usput: "Krasno izgledaš u ovoj haljini breskvine boje". Zatim side stubištem.

– Baš je zlatan – zaključi lady Tamplin gledajući osjećajno za suprugom. – Da, što sam ono počela govoriti? Ona se opet vrati poslovnim stvarima. – Pitala sam se...

– Zaboga, reci već jednom. Ovo je treći put što počinješ.

– Dobro, draga – izusti napokon lady Tamplin. – Mislila sam kako bi bilo vrlo zgodno da se javimo dragoj Katherini i predložimo joj da nekoliko dana bude naš gost. Naravno, ona je dosada bila potpuno isključena iz društva. Bilo bi ugodnije da je predstavi netko od njezina roda. Bila bi to prednost za nju, ali i prednost za nas.

– Koliko bi ona mogla "pljunuti" po tvom mišljenju? Majka je pogleda prijekorno i promrmlja:

– Trebali bismo postići nekakav financijski dogovor, naravno. Uzimajući u obzir ovo i ono, rat i tvog jadnog oca... – ... a sada i Chubbya – zaključi Lenox. – Ako smijem reći, on je skupa igračka.

– Ona je bila zgodna djevojka, koliko se sjećam – promrmlja lady Tamplin slijedeći vlastitu misao. – Tiha, nikad se nije isticala, ne baš

lijepa, nikakav lovac na muškarce.

– Chubbya će dakle ostaviti na miru? – upita Lenox. Lady Tamplin pogleda prijekorno. – Chubby ne bi...

– Ne – reče Lenox – znam da on ne bi nikad, on zna vrlo dobro što smije, a što ne.

– Draga moja – reče lady Tamplin – ti imaš vrlo grub način izražavanja.

– Žao mi je – reče Lenox.

Lady Tamplin pokupi Daily Mail, torbu za sitnice i nekoliko starih pisama.

– Javit ću se odmah Katherineini – reče – i podsjetiti je na dobra stara vremena u Edgeworthu.

Uđe u kuću, dok joj je odlučnost svjetlucala u očima. Sasvim različito od rođake gospođe Harfield, njezine su se misli lako pretakale na papir. Bez stanke i ikakva napora ona ispuni četiri lista papira, i pročitavši ih ne osjeti potrebu za dopunama.

Katherine je primila pismo onoga jutra kad je došla u London. Upitno je koliko je toga pročitala između redaka, no ona mirno stavi pismo u torbicu i krene na dogovoreni susret s odvjetnicima pokojne gospođe Harfield.

U londonskoj odvjetničkoj četvrti tvrtka je postojala od davnine. Nakon nekoliko minuta čekanja Katherine je primio stariji partner, jedan ljubazni čovjek u godinama, lukavih plavih očiju i očinskoga nastupa.

Dvadesetak minuta razgovarali su o oporuci gospođe Harfield i različitim zakonskim odredbama, a zatim Katherine preda odvjetniku pismo pokojničine rođake.

– Bilo bi, mislim, dobro da vam ovo pokažem – reče ona – iako je to vjerojatno obična glupost.

On pročita pismo i nasmiješi se.

– Prilično nespretna pokušaj, gospođice Grey. Jedva da ima potrebe upozoriti vas da ti ljudi nemaju nikakva prava na nasljedstvo, pa ako pokušaju pobiti oporuku ni jedan sud neće im udovoljiti.

– Tako sam i ja mislila.

– U ljudskoj naravi nekad nema mudrosti. Da sam na mjestu pokojničinine rođake, prije bih se pozvao na vašu plemenitost.

– O tome sam upravo htjela razgovarati s vama. Željela bih izvjesnu svotu dati ljudima.

– Na to niste obavezni. – Znam to.

– A oni to neće prihvatiti onako biste vi željeli. Shvatit će to vjerojatno kao vaš pokušaj da ih nekako isplatite, ali u svakom slučaju ponuđenu svotu neće odbiti.

– Sve mi je to jasno, ali što mogu.

– Savjetovao bih vam, gospođice Grey, da odbacite tu pomisao.

Katherine zatrese glavom. – Potpuno ste u pravu, znam to, ali voljela bih da se ipak tako postupa.

– Pograbit će novac, ali će vas poslije ipak napadati. – Dobro – zaključila Katherine – neka to čine ako baš hoće. Svatko uživa na svoj način. Oni su naposljetku rođaci pokojne gospode Harfield. Iako su je prezirali kao siromašnu rođaku i odbijali svaku pažnju prema njoj dok je bila živa, čini mi se da bi bilo nepravično ostaviti ih bez ičega.

Ona potvrđuje svoju odluku iako se odvjetnik protivio. Zatim pođe u obilazak londonskih ulica, s ugodnim osjećajem da može novac

trošiti po volji i stvarati nacрте za budućnost kakve god bude željela. Prvo što je učinila bijaše posjet jednom slavnom krojačkom salonu.

Primi je vitka Francuskinja u godinama, nalik nekoj začaranoj kraljevni, i Katherine joj se obrati otvoreno:

– Želim se predati u vaše ruke. Bila sam siromašna cijeloga života pa nisam ništa znala o haljinama, ali sad imam novac i hoću izgledati lijepo odjevena.

Francuskinja je bila otprve zadivljena. Imala je umjetničku narav i raniji je dio jutra bila zauzeta ženom nekog argentinskoga kralja mesa, koja je ustrajala upravo na modelima što su najmanje pristajali bujnom tipu njene ljepote. Odmjerila je Katherine svojim prodornim, bistrim očima. – Da, da, bit će mi to zadovoljstvo. Gospođica ima vrlo dobru figuru i njoj će najbolje pristajati jednostavne linije. Ona je također tres anglaise. Netko bi se na to uvrijedio, ali gospođica jamačno neće. Une belle Anglaise, nema ničega zgodnijega.

Snivanje usnule kraljevine odjednom je bilo prekinuto. Ona počne dovikivati razne zapovijedi svojim pomoćnicima. – Chlothilde, Virginie, brzo male moje, tailleur gris clair i onda robe de soiree "Soupir d' auromne". Marcelle, dijete moje, donesi haljnicu mimozine boje od crep-dechinea!

Bijaše to ugodno jutro. Marcelle, Chlotilde i Virginie zamijeniše pospanost užurbanošću manakenki. "Kraljevna" je stajala uz Katherine i zapisivala narudžbu u malu bilježnicu.

– Sjajan izbor, gospođice. Gospođica ima izvanredan gout. Da, doista. Gospođica nije mogla načiniti bolji izbor ako ove zime ide, kako pretpostavljam, na rivijeru.

– Dopustite da pogledam večernju haljinu još jednom – reče Katherine. – Onu ružičastu i grimiznu.

Pojavi se Virginie, kružeći polagano.

– Ova je najljepša od svih – reče Katherine dok je promatrala različite preljeve grimiznoga, sivoga i plavoga. – Kako se naziva?

– "Soupir d' automne"; da, to je prava haljina za gospođicu. Da, jesen, ona pripada jeseni. Nikad nije upoznala proljeće ili ljeto i nikad ih više neće upoznati. Ono što je zauvijek izgubila više ne može dobiti natrag. Sve one godine služinaštva u St. Mary Meadu i život koji je s njima prošao.

– Baš sam glupa – reče sama sebi Katherine. – Glupača. Što zapravo želim? Zašto sam prije mjesec dana bila zadovoljnija nego sam sada?

Izvuče iz torbice pismo koje je toga jutra primila od lady Tamplin. Katherine nije bila naivna. Shvatila je kakve se nuances kriju u tom pismu i otkud iznenada sklonost lady Tamplin za zaboravljenu rođaku. Lady Tamplin je čeznutljivo iščekivala pojavu svoje nećake radi koristi, a ne radi zadovoljstva. Pa, dobro, zašto ne? Obje će strane izvući neku korist.

– Idem tamo – odluči Katherine.

Hodala je niz Piccadilly i u jednom trenutku skrene u Cookov ured da odmah sredi sve potrebno. Morala je pričekati nekoliko trenutaka. Čovjek, s kojim je namještenik bio zauzet, također je putovao na rivijeru. Svi idu tamo, učini joj se. A prvi put u svome životu i ona će učiniti ono što čini "svatko".

Čovjek ispred nje pomakne se i ona stupi na njegovo mjesto. Dok je objašnjavala svoje zahtjeve namješteniku, polovica njezina mozga bila je obuzeta nečim drugim. Lice onoga čovjeka – na neki čudan način joj je poznato. Kad ga je već vidjela? Da, bješe to u "Savoyu" ispred njezine sobe ovoga jutra. Sudarila se s njim u hodniku. Doista je čudna slučajnost što su se susreli dvaput u istom danu. Pogleda preko ramena i osjeti se nelagodno na trenutak, iako nije znala zašto. Čovjek je stajao pokraj izlaza i promatrao je. Katherinu obuzeše trnci, osjeti nekakvu slutnju tragedije i propasti...

A onda s uobičajenim zdravim razumom potisne misli i usmjeri pozornost na ono što joj je govorio namještenik.

9. poglavlje

Odbijena ponuda

Derek Keitering rijetko je dopuštao svojoj naravi da ga savlada. Glavna njegova osobina bijaše lakoumna bezbrižnost, i ona ga je ne jednom izvukla iz nevolje. Pa i sada, tek što je izašao iz Mirellina stana uspio se ohladiti. A hladna krv bijaše mu potrebna. Nevolja u kojoj se sad našao bila je teža od svih prijašnjih, a iskrsnule su i nepredviđene činjenice s kojima taj tren nije znao kako bi se ponio.

Zaronio je duboko u misli. Lice mu se namrštilo, pa ništa nije odavalo onu laku narav koja mu je inače tako dobro pristajala. Za Dereka Ketteringa moglo bi se reći da je bio manje glup nego što je izgledao. Vidio je više putova kojim bi mogao krenuti – a jedan mu se posebno nametao. Ako bi odustao od njega, to bi bilo samo na tren: posebne okolnosti zahtijevaju poseban lijek. Svojega je tasta dakako dobro procijenio; s njim se nije mogla voditi bitka. Derek je u sebi prokleo novac i moć koju on nosi. Propješačio je St. James Street, prešao preko Piccadillya i uputio se ka Piccadilly Circusu. Prolazeći pokraj Cookova ureda, njegovi se koraci usporiše. Hodao je i dalje predomišljajući se. A onda se naglo okrene – tako naglo da se zamalo sudario s parom pješaka koji su išli njegovim smjerom – i vrati se već onamo gdje je već bio prošao. Ovaj put nije prošao pokraj Cookova ureda, nego je ušao u nj. Ured je bio prilično pust, i on bi odmah uslužen.

– Htio bih otputovati u Nicu sljedećega tjedna. Možete li mi dati potankosti?

– Kojega dana, gospodine?

– Četrnaestoga. Koji je najbolji voz?

– Naravno, najbolji je Plavi voz. Tako ćete izbjeći dosadni carinski pregled u Calaisu.

Derek odobri, budući da mu je sve to bilo već otprije poznato.

– Četrnaestoga – promrmlja namještenik. – To je uskoro. Plavi voz je obično popunjen.

– Pogledajte ima li još koja kabina slobodna – reče Derek. – Ako nema... – On ostavi rečenicu nedovršenu, uz zagonetan osmijeh na licu.

Namještenik se udalji na tren, i ubrzo se vrati. – Sve će biti u redu, gospodine, tri kabine još uvijek su slobodne. Pribilježiću jednu za vas. Kako je vaše ime?

– Payett – reče Derek i pruži adresu svog stana u Jermyn Streetu.

Cookov namještenik kimne glavom i zapiše podatke, zaželi ljubazno Dereku ugodan dan i skrene pozornost novom kupcu.

– Želim otputovati u Nicu, četrnaestoga. Postoji neki Plavi voz, zar ne?

Derek se brzo okrene. Slučajnost je bila doista čudna. Sjetio se vlastitih zagonetnih riječi koje je uputio Mirelle: "Portret dame sa sivim očima. Takve kakvu vjerojatno više nikad neće vidjeti". No sada ju je ipak vidio i, štoviše, ona je namjeravala otputovati na rivijeru istog dana kad i on.

Na trenutak prođoše ga trnci; u izvjesnom smislu on bijaše praznovjeran. Onda je bio primijetio, smijući se, da bi mu ta žena mogla donijeti zlu sreću. Što ako se to ostvari? Došavši do vrata on se okrene da je još jednom pogleda. Njegovo ga pamćenje barem u nečemu nije iznevjerilo: bijaše to dama u pravom smislu riječi. Ne odviše mlada, ali na svoj način lijepa. I s nečim, sivim očima, što bi moglo biti i više od toga. Kad je izašao već je znao da se mora plašiti te žene. On je u sebi imao osjećaj za fatalno.

Vratio se u svoj stan u Jermyn Streetu i pozove slugu. – Uzmite ovaj ček, Payette, i odnesite ga u Cookov ured na Piccadillyu. Imat će neke karte ubilježene na vaše ime, platite čekom i donesite ih ovamo.

– U redu, gospodine. Payett se povuče.

Derek pode do stola po strani i uzme gomilu pisama. Bijahu od one vrste koja mu je bila dobro poznata. Računi, mali računi, veliki računi, svi sa zahtjevom za hitnom isplatom. Doduše, ton zahtjeva bio je još uvijek ljubazan. Derek je znao kako će se brzo ta ljubaznost izgubiti – čim neke novosti dopru do javnosti.

On se baci zamišljeno u široki kožnati naslonjač. Rupa bez dna – eto, tu je on bio. Da, u rupi bez dna! A putova za izvlačenje iz rupe nije baš bilo.

Payett se pojavi uz diskretno kašljanje.

– Jedan gospodin želi vas vidjeti, gospodine. Bojnik Knighton.

– Knighton, hm?

Derek se podigne, namršten, ali odmah živne. Reče sam sebi poluglasno: – Knighton?... pitam se što je u zraku.

– Da ga uvedem, gospodine?

Njegov gospodar kimne. Kad je Knighton ušao, domaćin je već bio izrazito ljubazan.

– Vrlo lijepo što ste došli – reče Derek. Knighton bijaše napet.

Oči njegova domaćina to su odmah uočile.

Poruka zbog koje je ovamo došao, bila je tajniku izrazito neugodna. Na Derekove poletne riječi on je odgovarao gotovo mehanički. Odbio je piće, a njegov stav postane još krući nego malo prije. I Derek je to napokon primijetio.

– Dakle – počne on vedro – što moj uvaženi tast želi od mene? Došli ste ovamo po zadatku, zar ne?

Knighton uskrati smiješak uz odgovor.

– Jesam, točno – odvrti zabrinuto. – Volio bih... da je gospodin Van Aldin namijenio taj zadatak nekome drugom.

Derek podiže obrve u lažnoj začuđenosti.

– Zar su stvari tako loše? Ja nisam osobito tanke kože, uvjeravam vas, Knightone.

– Ne – reče Knighton. – Ali ovo...

Zastane, dok ga je Derek pažljivo promatrao.

– Samo produžite – reče Derek ljubazno. – Mogu i sam zamisliti da zadaci koje daje moj dragi tast nisu uvijek osobito ugodni..

Knighton pročisti grlo. Izražavao se službeno, nastojeći izbjeći napetost u glasu.

– Gospodin Van Aldin naredio mi je da vam dam određenu ponudu.

– Ponudu? – Derek se na trenutak iznenadio, budući da Knightonove uvodne riječi nisu ukazivale na ono što je očekivao. Ponudi cigaretu Knightonu, a zapali i sam jednu. Zatim opet potone u naslonjač, mrmljajući podrugljivo.

– Ponuda? To zvuči prilično zanimljivo. – Da nastavim?

– Molim vas. Morate mi oprostiti moje iznenađenje, jer je moj dragi tast od jutros jamačno spustio jedra. A takvo što ne dolikuje jakim ljudima, financijskim carevima i tako dalje. To pokazuje... mislim da to pokazuje kako je njegov položaj slabiji nego što je umišljao.

Knighton je uljudno slušao te podrugljive riječi, ali nije ničim pokazao što misli. Pričekao je da Derek završi a zatim reče tiho.

– Iznijet ću prijedlog sa što manje riječi. – Nastavite.

Knighton nije gledao sugovornika, a njegov glas bijaše služben i činjeničan.

– Radi se jednostavno o ovome. Gospoda Kettering će, kao što znate, pokrenuti protiv vas brakorazvodni postupak. Ako ne budete podnijeli žalbu, primit ćete stotinu tisuća na dan kad slučaj bude okončan.

Derek, koji je palio cigaretu odjednom zastane. – Stotinu tisuća! – odgovori oštro. – Dolara?

– Funti.

Nekoliko trenutaka vladala je mrtva tišina. Kettering je naprezao moždane vijuge. Što tisuća funti: to je uključivalo Mirelle i nastavak ugodnoga, bezbrižnoga života. No to je također značilo da Van Aldin nesumnjivo nešto zna. On nikada nije plaćao nizašto. Kettering ustane i zaustavi se pokraj kamina.

– A što ako odbijem tu prikladnu ponudu? – upita hladnom i ironičnom ugladenošću.

Knighton učini odbojnu gestu.

– Uvjeravam vas, gospodine Kettering – reče on ozbiljno – da sam donio ovu preporuku s najvećom nevoljkošću.

– Sve je u redu – odgovori Kettering. – Nemojte se uznemiravati, nije to vaša krivica. Ipak, pitao sam vas nešto; hoćete li mi odgovoriti?

Knighton također ustane i reče glasom u kojem se osjećalo još veće oklijevanje:

– U slučaju odbijanja ponude, gospodin Van Aldin želi da vam poručim da će vas jednostavno slomiti. Samo to.

Kettering se namršti, ali zadrži vedri ton.

– Da, da – izusti. – Mislim da je on to u stanju. Sigurno je da se ne bih trebao previše suprotstavljati čovjeku s toliko američkih milijuna. Sto tisuća! Ako želite nekoga potkupiti, nikad ne možete u potpunosti. Ako bih vam rekao da ću za dvije stotine tisuća učiniti ono što želi, što onda?

– Prenio bih vašu poruku gospodinu Van Aldinu reče Knighton mirno.
– Je li to vaš odgovor?

– Ne – reče Derek. – Sve to nema smisla. Otiđite mom tastu i recite mu da šaljem njega i njegove pokušaje potplaćivanja do sto vragova. Jasno?

– Potpuno jasno – reče Knighton. On ustane neodlučno, a zatim pocrveni. – Dopustit ćete da vam kažem, gospodine Kettering, kako mi je drago što ste tako odgovorili.

Derek ne reče ništa. Kad je pridošlica otišao, on zastane trenutak u mislima. Neobičan smiješak zaigra na njegovim usnama.

– To je to! – reče.

10. poglavlje

U "Plavom vozu"

– Oče!

Glas gospode Kettering bijaše uzbuđen. Toga jutra živci joj nisu bili potpuno pod nadzorom. Izvrsno odjevena, u dugom krznenom ogrtaču i sa šeširićem od crvenoga kineskoga laka, koračala je napučenim peronom postaje Victoria, duboko u mislima. Nenadana očeva pojava i njegov srdačni pozdrav djelovali su na nju nepredvidljivo.

– Ruth, kako si poskočila!

– Nisam očekivala da ću te vidjeti, tatice. Sinoć si se sa mnom pozdravio rekavši kako danas imaš neku sjednicu.

– Točno – odvrati Van Aldin – ali ti si mi važnija od svake sjednice. Došao sam te pogledati jer se nećemo vidjeti neko vrijeme.

– Tako lijepo od tebe, tatice. Bilo je lijepo kad bi i ti mogao doći.

– A što bi rekla kad bih doista došao?

Bila je to tek mala šala, pa se iznenadio kad su Ruthini obrazi usplamtjeli. Načas mu se čak učini da je u njezinim očima ugledao zaprepaštenje. Ona odgovori nesigurnim i napetim smijehom.

– Na trenutak mi se učinilo da to stvarno namjeravaš – reče.

– Bi li ti bilo drago?

– Naravno – odgovorila je uz primjetljiv naglasak. – Dobro – odgovori Van Aldin – drago mi je.

– Neće to dugo potrajati, tatice – produži Ruth. t sam znaš da dolaziš sljedećega mjeseca.

– Ah! počne Van Aldin. – Ponekada bih tako želio otići do onih "bosova" u Harley Streetu i reći im kako mi je hitno potrebno sunce i promjena zraka.

– Budi i dalje marljiv – odgovori mu glasno Ruth. Sljedeći mjesec bit će ondje još ljepše nego sada. Ima vjerojatno mnogo stvari zbog kojih ne bi mogao otići baš sada.

– Tako je, doista – odgovori Van Aldin s uzdahom. Bilo bi bolje da se ukrcaš u voz, Ruth. Gdje je tvoje mjesto?

Ruth Kettering pogleda neodređeno gore, dolje. Uz vrata jednog pullmana stajala je mršava visoka žena odjevena u crno – Ruthina sobarica. Kada joj se gospodarica približila ona se makne ustranu.

– Stavila sam vaš toaletni kovčežić ispod vašeg sjedala, madame, ako vam zatreba. Da donesem pokrivače, ili ćete ih vi zatražiti?

– Ne, ne, neće mi biti potrebni. Bolje da počnete i potražite svoje sjedalo.

– Da, gospođo. Sobarica se udalji.

Van Aldin ude u pullman zajedno s Ruth. ana pronađe svoje mjesto, a Van Aldin poslaže novine i časopise na priručni stolić. Sjedalo nasuprot bijaše već zauzeto, pa Amerikanac promotri ovlaš kćerkinu suputnicu. Stekao je ugodan dojam privtačnih sivih očiju i zgodne putne odjeće. Zatim se upusti u površan razgovor s Ruth, razgovor one vrste u koji ulaze ljudi koji prate nekoga na put.

Kad se začula pištaljka, on pogleda na uru.

– Bit će najbolje da odem. Doviđenja, draga moja. Nemoj se brinuti, ja ću paziti na sve.

– Ah, oče!

On se naglo okrene. U Ruthinu glasu bilo je nečega toliko stranoga njezinu uobičajenom držanju, da ga to zaprepasti. Bio je to zamalo krik očaja. Ona se nesvjesno približi ocu, ali već trenutak kasnije ovladala je sobom.

– Onda, do sljedećega mjeseca – reče bezbrižnim glasom.

Malo kasnije, voz je krenuo.

Ruth je sjedila nepomično, grizući se za usne i jedva zadržavajući suze u očima. Odjednom se osjetila strahovito usamljenom. Poželjela je izaći iz voza i vratiti se se prije nego što bude kasno. Ta toliko mirna i samopouzdana žena, osjeti se prvi put u životu kao list na vjetru. Da je njezin otac znao – što bi na to rekao?

Ludost! Čista ludost! Prvi put u životu ona bijaše smetena osjećajima, toliko da je čak i njoj u takvu stanju postalo jasno da čini nešto ludo i bezobzirno. Bila je dovoljno Van Aldinova kći da bi postala svjesna te ludosti, i dovoljno pribrana da osudi ono što čini. No ona je bila njegova kći i u nekom drugom smislu. Posjedovala je istu željeznu odlučnost da postigne ono što hoće, a kad bi se jednom za nešto odlučila, povratka ne bi bilo. Još od kolijevke bijaše samovoljna, a okolnosti u kojima je živjela tu su samovolju samo pojačale. Bila je sada povučena, bez mogućnosti pokajanja. Kocka je bačena, sada može ići samo naprijed.

Ona podigne pogled i susretne se s očima žene koja je sjedila nasuprot. Odjednom joj se učinilo kao da je ta žena shvatila što joj je na umu. Vidjela je u onim sivim očima razumijevanje i – štoviše – sućut.

Dojam je kratko trajao. Lica obiju žena ukrutiše se u dobro uvježbanu odsutnost. Gospođa Kettering uzme časopis, a Katherine Grey gledaše kroz prozor promatrajući naizgled beskonačan niz tmurnih ulica u predgrađu.

Ruth je sve teže usmjeravala misao na ono što je bilo napisano pred njom. Unatoč otporu, tisuće strahova vrtjelo se njezinom glavom.

Kakva je glupača bila! I kako je glupa sada! Nalik svim hladnokrvnim i samodovoljnim ljudima, kada je izgubila nadzor nad sobom izgubila ga je potpuno. Prekasno je... Je li prekasno? Kad bi s nekim mogla porazgovarati, kad bi je netko posavjetovao. Nikada prije nije tako nešto poželjela; štoviše, prezirala je pomisao da se mora osloniti na ičiju prosudbu osim vlastite. Ali sada... Što se s njom događa? Panika. Da, ta riječ bi je najbolje ocrtała – panika. Ona, Ruth Kettering, bijaše potpuno i do kraja shrvana panikom.

Kradom pogleda osobu preko puta. Kad bi samo poznavala nekoga sličnoga – neko ugodno, tiho i suosjećajno stvorenje. S takvom osobom bi mogla porazgovarati. Ali ne može se samo tako povjeriti nepoznatom, zar ne? Ruth se u sebi nasmije toj zamisli. Ponovno uzme časopis. Doista, mora ponovo uspostaviti nadzor nad sobom. Naposljetku, sve je to ona sama izmislila. Odlučila je to svojom slobodnom voljom. Koliko je uopće sreće imala u dosadašnjem životu? Reče sama sebi: – Zašto ne bih smjela biti sretna? Nitko neće ništa doznati.

Do Dovera kao da su došli u tren. Ruth je dobro podnosila more. Nije trpjela hladnoću, pa je stoga uživala u privatnoj kabini za koju se unaprijed predbilježila. Premda to nikada ne bi priznala, Ruth je na neki način bila praznovjerna. Bila je od onih ljudi koje privlače slučajnosti. Ukcavši se u Calaisu i smjestivši se sa sobaricom u dvostrukom odjeljku "Plavoga voza", krene prema restoran-vagonu. Osjetila je mali šok kad se za stolom našla nasuprot onoj istoj ženi koja joj je bila vis-a-vis do Dovera. Obje se blago nasmiješiše.

– Ovo je doista slučajnost – reče gospoda Kettering. – Doista – odgovori Katherine – u životu se događaju čudne stvari.

Konobar požuri do njih uzornom brzinom koja je oduvijek krasila osoblje Compagnie Internacional des Wagons-Lits i stavi pred njih dvije šalice juhe. I prije nego što je donešen omlet, njih dvije su već prijateljski čavrljale.

– Osjećat ćemo se nebeski pod suncem – uzdahne Ruth.

– Sigurna sam da će to biti sjajan ugođaj. – Poznajete li dobro rivijeru?

– Ne, prvi put dolazim. – Zamislite.

– Vi idete redovito svake godine, zar ne?

– Obično. Siječanj i veljača užasni su mjeseci u Londonu.

– Ja sam živjela u pokrajini. Ali ni ondje ti mjeseci ne nadahnjuju. Posvuda je blato.

– Što vas je navelo da se naglo odlučite za putovanje? – Novac – objasni Katherine. – Deset godina bila sam plaćena družbenica i imala sam toliko novca da si mogu kupiti čvrste seoske cipele. Sad mi je oporučno ostavljeno cijelo bogatstvo, iako se vama možda ne bi učinilo tako velikim.

– Pitam se zašto to kažete – da se meni ne bi učinilo tako velikim?

Katherine se nasmije. – Zapravo, ne znam zašto. Vjerujem da se dojmovi stvaraju i ne razmišljajući o njima. U mojoj ste se glavi odmah našli među najbogatijima na svijetu. Bio je to samo dojam. I, usuđujem se reći, možda sam u krivu.

– Ne, – reče Ruth – niste u krivu. Ona odjednom postane vrlo mračna. – Želim da mi kažete kakve ste još dojmove stekli o meni.

– Ja...

Ruth je prekine, ne obazirući se na njezinu zbunjenost. – Molim vas, nemojte biti konvencionalni. Ja to doista želim znati. Dok smo napuštali postaju Victoria promatrala sam vas i stekla osjećaj... dobro, razumjet ćete što mi je na umu.

– Uvjeravam vas da nisam čitač tuđih misli – reče Katherine uz osmijeh.

– Ne, ali molim vas, recite mi ipak što ste pomislili. Ruthina radoznanost bila je tolika i tako iskrena da je postigla što je željela.

– Reći ću vam ako želite, ali ne smijete me smatrati drskom. Pomislila sam da ste zbog nekoga razloga vrlo uzrujani, i bilo mi vas je žao.

– U pravu ste. Sasvim ste u pravu. U užasnim sam nevoljama. Rado... bih vam nešto rekla o njima, ako smijem. Katherine pomisli u sebi: "Kako je svijet svugdje isti".

Premda me ne zanimaju tuđe nevolje, ljudi su mi pričali o njima u St. Mary Meadu, a sad i ovdje". Zatim odgovori ljubazno: – Da, recite mi..

Upravo su dovršavale ručak. Ruth ispije kavu, ustane se sa sjedala i bez obzira na to što Katherine još nije ni počela s kavom, reče joj: – Dođite u moj odjeljak.

Bijahu to zapravo dva pojedinačna odjeljka sa spojnim vratima između. U drugom je već bila vitka djevojka koju je Katherine zapazila na postaji Victoria. Sjedila je vrlo kruto i pridržavala oveću kutiju od purpurnoga marokena s inicijalima R.V.K. Gospoda Kettering zatvori spojna vrata i potone u svoje sjedalo. Katherine se smjestila uz nju.

– U nevolji sam i ne znam što da radim. Postoji čovjek koji mi je drog, štoviše vrlo drag. Voljeli smo se dok smo bili mladi, a razdvojili su nas okrutno i nimalo pravedno. Sad smo se opet našli.

– Da?

– Uskoro ću se s njime sastati. Usuđujem se reći da vi mislite kako je to pogrešno, ali nisu vam poznate okolnosti. Moj suprug je nepodnošljiv. Ponašao se prema meni nečasno.

– Da, – reče Katherine ponovo.

– Evo zašto se osjećam tako loše. Prevarila sam svog oca koji me danas došao ispratiti na postaji Victoria. On želi da se razvedem i, naravno, nema pojma da ću se sada sresti s drugim čovjekom. Sigurno bi pomislio da je to posve glupo.

– Ne mislite li i sami da je tako? – Mislim... da jest.

Ruth Kettering skrene pogled prema svojim rukama koje su se tresle.

– Ali sada se ne mogu povući. – Zašto ne?

– Sve je već dogovoreno, i to bi mu slomilo srce.

– Ne mislite li – reče Katherine odlučno – da su srca obično tvrda?

– On bi pomislio da nemam hrabrosti ni odlučnosti.

– Čini mi se vrlo bedastim to što namjeravate učiniti presiječe ju Katherine. – Mislim da to i sami shvaćate.

Ruth Kettering pokrije lice rukama. – Ne znam... ne znam. Još od onda kad smo napustili postaju Victoria imam užasan predosjećaj nečega, nečega što će doći vrlo skoro i što ne mogu izbjeći.

Ona se grčevito uhvati za Katherininu ruku.

– Sigurno mislite da sam luda što vam sve to pričam, ali uvjeravam vas da će se dogoditi nešto strašno.

– Nemojte misliti tako – reče joj Katherine – pokušajte se pribрати. Ako želite, možete poslati ocu brzojav iz Pariza i on će vam se odmah pridružiti.

Sugovornica se razvedri.

– Da, mogla bih. Dragi stari tatica. Čudno je, ali do današnjeg dana nisam znala koliko ga volim. Ona ustane i obriše oči rupčićem. – Bila

sam tako glupa. Hvala što ste mi dopustili da vam sve to ispričam. Ne znam zašto sam dospjela u takvo čudno, histerično stanje.

Ustane. – Sada sam sasvim dobro. Jednostavno, bio mi je potreban netko kome ću sve reći. Ne mogu shvatiti zašto sam od sebe pravila takvu budalu.

I Katherine se podigne.

– Drago mi je što se osjećate bolje – reče, pokušavajući učiniti svoj glas konvencionalnim. Bilo joj je dobro poznato da je posljedica povjeravanja neugodnost. Zato doda uljudno:

– Moram se vratiti u odjeljak.

Ušla je u hodnik u istom trenutku kad je izašla sobarica kroz susjedna vrata. Ova pogleda Katherine preko ramena. Na licu joj se vidje izraz krajnjeg iznenađenja. Katherine se takođe okrenula prema njoj, no osoba koja je pobudila toliko zanimanja kod djevojke do toga se trenutka već povukla u svoj odjeljak i hodnik je bio prazan. Katherine se uputi hodnikom do svog odjeljka, koji je bio u susjednom vagonu. Dok je prolazila pokraj posljednjeg odjeljka vrata se otvoriše i na njima se pokaže lice žene koja je odmah potom zatvorila vrata. Lice je bilo teško zaboraviti, što će Katherine shvatiti kad bude sljedeći put vidjela tu ženu. Bijaše to lijepo lice, ovalno i tamnoputo, s vrlo jakim i k tome bizarnim dodacima šminke. Katherine je čak pomislila da ju je već jednom vidjela.

Uđe u vlastiti odjeljak bez novih uzbuđenja i počne razmišljati o povjerenju koje joj je upravo bilo iskazano. Pitala se tko bi mogla biti žena u krznenom ogrtaču i kako će završiti njezina ispovijest.

– Ako sam ikome pomogla da prestane od sebe praviti idiota, mislim da sam učinila dobro djelo – pomisli. No, tko zna? Takve su žene tvrdoglave i samožive, a njima koristi kad se počnu baviti nečim drugim. Uostalom ne vjerujem da ću je ikad više vidjeti. U svakom slučaju, ona neće zaželjeti da vidi mene. To je neugodna posljedica povjeravanja. Sigurno neće.

Nadala se da će dobiti isto mjesto za večeru. Pomišljala je, ne bez humora, kako bi to bilo neugodno za obje. Naslonivši se glavom na jastučić, osjeti se odjednom umornom i potištenom. Već su se približili Parizu, pa je počela zamorna vožnja kroz vanjski prsten, ceinture, s beskonačnim zastajkivanjima. Kad su napokon dospjeli do Gare de Lyon, ona je sa zadovoljstvom izašla na peron da ispruži noge. Svježi hladan zrak ugodno je djelovao nakon zaparenoga voza. Uz smiješak je uočila da je njezina poznanica u krznenom ogrtaču riješila neugodnost ponovnog susreta na svoj način – košarica s jelom bila je dostavljena kroz sobaričin prozor.

Kad je voz ponovno krenuo i večera bila najavljena zvukom zvonca, Katherine krene olakšano. Njezin vis-vis večeras bio je sasvim različit: neki onizak gospodin, izrazito stranog podrijetla, s kruto navoštenim brcima i jajolikom glavom koja je bila upadljivo nagnuta ustranu. Katherine je ponijela na večeru knjigu za rasonodu. Ubrzo utvrdi da mali čovjek promatra korice s velikim zanimanjem.

– Vidim, madame, da nosite sa sobom roman policier. Sviđaju li vam se takve stvari?

– One me zabavljaju – prizna Katherine.

Mali čovjek kimne, s izrazom potpunoga razumijevanja.

– Uvijek se dobro prodaju, kažu mi. Što mislite, modemoiselle, zašto je to tako? Pitam vas kao čovjek koji proučava ljudsku prirodu – zašto je to tako?

Katherine se sve bolje zabavljala.

– Možda takvi romani stvaraju iluziju čitatelju da sudjeluje u uzbudljivim dogodovštinama – natukne ona.

On ozbiljno odobri., – Da, ima nešto u tome.

– Naravno, jasno je da se u stvarnosti to ne događa – pokuša nastaviti Katherine, ali bi oštro prekinuta.

– Ponekad ipak, mademoiselle! Ponekad! Govorim vam iz vlastitoga iskustva, one su se događale meni.

– Ona ga promotri hitro i sa zanimanjem.

– A jednoga dana, tko zna, možda ćete se i vi naći usred takvih događanja – proslijedi on. – Sve zavisi o slučaju.

– Mislim da to nije vjerojatno, – usprotivi se Katherine. – Meni se ne događa ništa te vrste.

On se nagne naprijed.

– Biste li voljeli da vam se dogodi?

Pitanje ju je zaprepastilo i ona duboko udahne zrak. – To je možda samo moja maštarija – reče mali čovjek dok je s najvećom pozornošću gladio vilicu. – Mislim da vi zapravo čeznete za zanimljivim događajima. Eh bien, mademoiselle, cijeloga života poštovao sam činjenicu da svatko dobiva ono što želi dobiti. Tko zna. Njegovo se lice smiješno uskovrča. – Možda dobijete i više nego što biste se kladili.

– Je li to neko proročanstvo – upita ga Katherine uz smiješak, dok se dizala od stola.

Mali čovjek zatrese glavom.

– Nikada ne dajem proročanstva – izjavi on ponosno. – Činjenica je da sam obično uvijek u pravu, ali time se ne ponosim. Laku noć, mademoiselle, i snivajte lijepo!

Katherine krene natrag dok ju je zabavljala pomisao na malog susjeda. Prošla je pokraj otvorenih vrata odjeljka svoje poznanice i vidje službenika kako priprema krevet. Dama u krznenom ogrtaču stajala je gledajući kroz prozor. Drugi odjeljak, kako je Katherine uspjela vidjeti kroz spojena vrata, bijaše prazan, s kovčezima i pokrivačima hrpimice nabacanim na sjedalo. Sobarice tu nije bilo.

Katherinin krevet bio je već pripremljen za počinak, i kako je bila umorna, legne i ugasi svjetiljku oko devet i pol.

Probudila se naglo; nije znala koliko je vremena proteklo. Pogledavši na uru, vidje da kazaljke stoje. Prožeo ju je osjećaj snažne nelagode koji je bivao sve jači. Naposljetku ustane, stavi noćni ogrtač preko ramena i izađe u hodnik. Činilo se kao da je cijeli voz u snu. Katherine spusti prozor i stajaše tako nekoliko trenutaka, udišući hladni noćni zrak i pokušavajući uzalud smiriti svoja strahovanja. Odluči poći do kraja vagona i upita konduktera koliko je sati, kako bi mogla ponovo pokrenuti svoju uru. Ustanovila je, međutim, da je njegova stolica prazna. Oklijevajući trenutak, zaputi se prema susjednom vagonu. Pogleda niz dugi polumračni hodnik i vidje, na svoje iznenađenje, kako neki muškarac drži ruku na kvaki odjeljka koji je pripadao njezinoj poznanici u krznenom ogrtaču. Točnije, ona je pomislila da je to taj odjeljak. No, možda se zabunila. Stajao je ondje koji trenutak, okrenut Katherini leđima, očito oklijevajući. Zatim se polagano okrene i, s čudnim osjećajem nečega sudbinskoga, Katherine u njemu prepozna čovjeka s kojim se već dvaput srela – prvi put u hodniku hotela "Savoy" i drugi puta u Cookovu uredu. On zatim otvori vrata odjeljka i ude, zatvorivši vrata.

U Katherininjoj glavi sijevne misao. Je li to bio čovjek o kojemu je govorila njezina poznanica – čovjek zbog kojega je i krenula na putovanje?

Zatim reče sama sebi da se bavi romansama. Po svoj prilici, jednostavno se zabunila u odjeljku.

Vrati se u svoj vagon. Pet minuta kasnije voz smanji brzinu. Malo kasnije, ude uz škripu kočnica u Lyon.

11. poglavlje

Umorstvo

Katherine se probudila sutradan u kraju obasjanom suncem. Otišla je rano na doručak, ne zatekavši nikoga od svojih jučerašnjih poznanika. Kad se vratila u svoj odjeljak, on je upravo dobio dnevni izgled zahvaljujući poslužitelju, nekom tamnom čovjeku obješenih brkova i melankoličnoga izgleda.

– Madame je sretna – reče ovaj – sunce je zasjalo. Putnici prema jugu uvijek se razočaraju ako ih dočeka sivo jutro.

– I ja sam razočarana – prizna Katherine.

Čovjek je krenuo da izađe. – Prilično kasnimo, madame – reče. – Obavijestit ću vas kad se budemo približavali Nici.

Katherine kimne. Sjedne pokraj prozora, očarana osunčanom panoramom. Stabla palmi, duboko plavetnilo mora, svijetložute mimoze – sve se to ukazalo s neodoljivom privlačnošću novosti, ženi koja je četrnaest godina poznavala samo tmurne engleske zime.

Kad su prispjeli u Cannes, Katherine izađe iz vagona i počne šetati gore-dolje po peronu. Pomišljala je radoznalo na damu u krznenom ogrtaču, pa pogleda prozor njezina odjeljka. Zavjesa je bila spuštena – jedina u cijelom vozu. Katherine se ponešto začudila, pa je prilikom ulaska u voz prošla hodnikom toga vagona uočivši da su oba odjeljka bila i dulje zatvorena. Dama u krznenom ogrtaču očito nije imala običaj ranog buđenja.

Nakon nekog vremena pojavi se poslužitelj i reče joj da za nekoliko minuta stižu u Nicu. Katherine mu da napojnicu; čovjek je zahvalio, ali je i dalje oklijevao. U njemu bijaše nešto čudno. Katherine, koja se u prvi tren pitala nije li mu dala malu napojnicu, uvjerila se da

povod mora biti nešto mnogo ozbiljnije. Njegovo lice bijaše bolesno blijedo, drhtao je i izgledao nasmrt prestrašen. Čudno je gledao. Naposljetku izusti: – Oprostite, madame, hoće li vas u Nici dočekati prijatelji?

– Vjerojatno – odgovori Katherine. – Zašto?

Čovjek samo slegne ramenima mrmļajući nešto što ona nije mogla shvatiti. Pojavio se ponovno tek kad je voz ušao u postaju, počevši putnicima dodavati prtljagu kroz prozor.

Katherine je zastala trenutak na peronu ne snašavši se, ali joj ubrzo pristupi mladi čovjek blistava izgleda i upita oklijevajući:

– Gospođica Grey, pretpostavljam?

Katherine potvrdi, a mladi se čovjek anđeoski razvedri i reče: – Ja sam Chubby, znate, muž lady Tamplin. Mislim da me je vama spomenula, no možda je i zaboravila. Imate li svoj billet de bagage? Ja sam svoj izgubio kad sam dolazio ovamo prošle godine i ne biste mi vjerovali koliko sam imao gužve zbog toga. Uobičajena francuska birokracija!

Katherine mu pruži prtljažni list i upravo je nakanila krenuti pokraj domaćina, kad joj jedan vrlo ljubazan ali i odlučan glas promrmlja u uho:

– Samo trenutak, madame, molim vas.

Okrenuvši se, Katherine opazi čovjeka koji je beznačajnost svog stasa nadoknađivao obiljem zlatnih prišivaka na odori. On joj objasni: – Treba obaviti neke formalnosti. Madame će ljubazno krenuti sa mnom. Policijski propisi on raširi svoje ruke – apsurdni, bez sumnje, ali takvi su kakvi jesu.

Chubby Evans je slušao jedva razumijevajući, jer je njegov francuski bio daleko od savršenstva.

– To je u francuskom stilu – promrmlja mladi gospodin Evans. On je bio jedan od onih britanskih domoljuba koji su, prisvojivši dio tuđe zemlje, najodlučnije prezirali starosjedioce. – Te njihove izmišljotine! Dosad barem nisu dosađivali ljudima na željezničkim postajama. To je nešto novo. Bojim se da ćete morati poći.

Katherine krene sa svojim vodičem. Na svoje iznenađenje, primijeti da je on vodi do vagona voza kojim su upravo prispjeli, a koji je bio odvučen na sporedni kolosjek. Pozva je da uđe u vagon i, idući ispred nje hodnikom, otvori naposljetku vrata jednog odjeljka. U njemu je stajala službena osoba raskošnog izgleda i uz nju nekakvo skromno biće, očito činovnik. Raskošna osoba digne se uljudno, nakloni Katherine i zatim reče:

– Oprostite mi, madame, što treba udovoljiti nekim formalnostima. Madame govori francuski, vjerujem?

– Čini mi se dovoljno, gospodine – odgovori Katherine tim jezikom.

– To je dobro. Molim vas sjednite, madame. Ja sam Caux, policijski istražitelj. On se važno isprsi, dok je Katherine nastojala stvoriti potreban dojam.

– Želite li vidjeti moju putovnicu? – upita. – Evo je. Istražitelj je pažljivo razgleda i duboko pročisti grlo. – Zahvaljujem, madame. Zapravo mi je potrebno nekoliko podataka.

– Podataka?

Istražitelj polagano potvrdi glavom.

– O jednoj dami koja je bila vaša suputnica. Jučer ste s njom ručali.

– Bojim se da ne mogu o njoj bilo što reći. Povele smo razgovor uz jelo, ali ona mi je potpuni stranac, budući da je nikada prije nisam vidjela.

– Pa ipak – uzvratiti istražitelj oštrim glasom – nakon ručka navratili ste u njezin odjeljak i zadržali se u razgovoru neko vrijeme?

– Tako je, – odvratiti Katherine. – To je istina.

Istražitelj je očekivao od nje da kaže nešto više. On je pogleda poticajno.

– Dakle, madame? – Dakle, gospodine?

– Možda biste mi mogli nešto reći o tom vašem razgovoru.

– Mogla bih, odgovori Katherine – ali ovaj tren ne vidim nikakva povoda tome.

Ona se uzбудila na tipično britanski način. Ponašanje tog stranog službenika učinilo joj se drskim.

– Nikakva povoda? – poviče istražitelj. – Da, madame, uvjeravam vas da ima i te kakva povoda.

– Onda ćete mi ga objasniti. Istražitelj protrlja bradu bez riječi.

– Madame, – reče napokon. – Povod je vrlo jednostavan. Dama o kojoj je riječ nađena je jutros mrtva u svom odjeljku.

– Mrtva! – zaječi Katherine. – Što je to bilo. Srčani udar?

– Ne – odvratiti istražitelj zamišljenim glasom. – Ona je ubijena.

– Ubijena! – uzvikne Katherine.

– Sad ćete shvatiti, madame, zašto nam je stalo do bilo kakvih podataka.

– Ali njezina je sobarica...

– Njezina je sobarica nestala.

- Oh! Katherini je trebalo nekoliko trenutaka da sredi misli.
- Željeznički službenik vidio vas je kako razgovarate u njezinu odjeljku, i on je to prijavio policiji. To je razlog, madame, što smo vas zadržali u nadi da bismo mogli doći do nekog podatka.
- Vrlo mi je žao – reče Katherine, – ali ja ne znam ni njezino ime.
- Ona se zove Kettering. To znamo prema njezinoj putovnici i oznakama na prtljazi. Ako bismo...

Netko pokuca na vrata odjeljka. Gospodin Caux se namršti i odškrinu vrata.

- Što hoćete – reče on neljubazno. – Ne smijete me ometati.

Na vratima se pojavi jajolika glava njezina sinoćnjeg poznanika. Licem mu se razlije široki osmjeh.

- Moje ime je Hercule Poirot.
- Nije moguće – promuća istražitelj. – Ne valjda onaj Hercule Poirot?
- Upravo taj – odgovori gospodin Poirot. – Susreli smo se već jednom, gospodine Caux, a mjesto susreta bila je Surete u Parizu. No vi ste me jamačno već zaboravili?
- Nipošto, gospodine, nipošto – izjavi srdačno istražitelj. – Uđite, molim vas. Poznato vam je...
- Da, znam – reče Hercule Poirot. – Došao sam vidjeti bih li mogao pomoći?
- Bit ćemo time polaskani – odgovori hitro istražitelj. – Dopustite mi, gospodine Poirot, da vam predstavim gospodu ili gospođicu Grey – reče on listajući putovnicu.

Poirot se nasmiješi Katherini. – Čudno je, zar ne promrmlja joj on – što su se moje riječi tako brzo ostvarile. – Gospođica nam nažalost

može reći vrlo malo – reče istražitelj.

– Upravo sam objasnila – doda Katherine – da mi je ta jadna žena bila potpuni neznamac.

Poirot kimne.

– Ali ona je s vama razgovarala, zar ne? – usprotivi se uljudno. – Stvorili ste, svakako, o njoj neki dojam.

– Da – odgovori Katherine. – Mislím da jesam. – A taj je dojam bio...

– Da, gospođice – progura se istražitelj naprijed dajte da čujemo što ste sve doživjeli.

Katherine je sjedila premećući misli kroz glavu. Osjećala je da na neki način iznevjerava povjerenje, no ružna riječ "umorstvo" potisnula je suzdržljivost. Previše bi moglo ovisiti o tome. I tako, što je iscrpnije mogla, ispriča kakav je razgovor vodila s ubijenom ženom.

– To je zanimljivo – reče istražitelj, pogledavajući sugovornika. – Zar ne, gospodine Poirot, da je to zanimljivo? Ima li to ikakve veze sa zločinom... – On ostavi rečenicu nedovršenom.

– Pretpostavljam da nije moglo biti samoubojstvo. Zadavljena je dugom crnom uzicom.

– Oh! – Katherine zadrhti. Gospodin Caux ispruži ruke ispričavajući se. – To je nezgodno, svakako. Mislím da su naši željeznički pljačkaši okrutniji od onih u vašoj zemlji.

– To je užasno.

– Da, da – pokušao ju je on utješiti i ispričati se. – Ali vi ste pokazali veliku hrabrost, mademoiselle. Čim sam vas ugledao, rekoh sam sebi "ta gospođica je vrlo hrabra". Zato i namjeravam od vas zatražiti još nešto, nešto vrlo teško, ali, uvjeravam vas, potrebno.

Katherine ga promotri sa strahom u očima, a istražitelj ponovo raširi ruke u znak isprike.

– Zamolit ću vas, gospođice, da budete tako dobri i krenete sa mnom do susjednoga odjeljka.

– Moram li? – upita Katherine jedva čujnim glasom. – Netko je mora identificirati – objasni istražitelj – a budući je njezina sobarica nestala – on se pritom značajno nakašlje – čini se da ste vi osoba koja ju je najbolje upoznala otkako je ušla u voz.

– Dobro – reče Katherine smireno. – Ako je doista potrebno...

Ona ustane. Poirot joj odobravajući potvrdi glavom.

– Mademoiselle je pristojna – reče. – Mogu li vas pratiti, gospodine Caux?

– Bit će mi vrlo drago, gospodine Poirot.

Uđoše u hodnik, a Caux otključa vrata odjeljka mrtve žene. Zavjesa je na udaljenijem kraju bila dopola dignuta kako bi mogla propustiti svjetlo. Mrtva žena ležala je na svojoj lijevoj strani, tako prirodno da bi se pomislilo kako je u snu. Posteljina je bila navučena preko nje, a glava okrenuta pregradi, tako da su privirivali samo pramenovi riđe kose. Gospodin Caux položi vrlo obzirno ruku na njezino rame i okrene tijelo, tako da se sad moglo vidjeti lice. Katherine malo ustukne i zarije nokte u dlanove. Teškim udarcem lice je bilo razmrskano do neprepoznatljivosti. Poirot kratko usklikne:

– Kad je to učinjeno, pitam se? Prije ili nakon smrti? – Liječnik kaže nakon – objasni Caux.

– Čudno, – reče Poirot, dignuvši obrve. Okrene se Katherini. – Budite hrabri, mademoiselle, i pogledajte dobro. Jeste li sigurni da je to ona žena s kojom ste jučer razgovarali u vozu?

Katherine je pokazala dobre živce. Približi se kako bi mogla dugo i pozorno promotriti tijelo. Zatim se sagne i prihvati ruku mrtve žene.

– Potpuno sam sigurna – odgovori polagano. – Lice je teško prepoznati, ali grada, stas i kosa su isti; osim toga, dok sam razgovarala s njom, bila sam uočila ovo – reče ona pokazujući sitan madež na njezinu zapešću.

– Bon, – odobri Poirot. – Vi se izvrsna svjedokinja, mademoiselle. Nema dakle sumnje u identitet, no sve je to ipak čudno. On se namršti promatrajući mrtvo tijelo.

Caux slegne ramenima.

– Ubojica je bez sumnje bio ponesen bijesom – natukne on.

– Da je bila prilikom napada srušena, to bi još bilo shvatljivo – domišljao se Poirot – no, onaj tko ju je zadavio prikrao se odostraga i zatekao je nespremnu. Kratko davljenje – kratko krkljanje – to je sve što bi se moglo čuti, a onda taj udarac po licu. Zašto? Je li se nadao da će identifikacija biti nemoguća ako se lice ne bude moglo prepoznati? Ili ju je toliko mrzio da nije mogao odoljeti udarcu iako je već bila mrtva?

Katherine se strese, i on joj se uljudno obrati.

– Nemojte dopuštati da vas plašim, mademoiselle reče. – Vama je sve to novo i užasno. Meni je to, nažalost, poznata priča. Još jedan tren, molim vas oboje.

Oni stadoše uz vrata promatrajući Pirota dok se brzo kretao odjeljkom. Zapazio je odjeću mrtve žene koja je bila uredno složena na kraju postelje; veliki krzneni ogrtač na vješalici i crveni lakirani šeširić na polici. Zatim prođe u susjedni odjeljak, onaj u kojem je Katherine vidjela sobaricu kako sjedi. Tu postelja nije bila pospremljena. Tri ili četiri pokrivača bila su nabacana po sjedalju; vidio se također kovčeg za šešire i još nekoliko kovčega. On se naglo okrene Katherini.

– Vi ste ovdje bili jučer – reče joj. – Primjećujete li da se nešto promijenilo, da nešto manjka?

Katherine pregleda pažljivo oba odjeljka.

– Da – odgovori – nešto tu manjka – kutija od purpurnoga marokena. Na njoj su bili inicijali R.V.K. Mogla je to biti mala toaletna kutija ili pak veća kutija za nakit. Kad sam je ugledala, sobarica ju je upravo držala u ruci.

– Ah! – javi se Poirot.

– Svakako... – započne Katherine. – Naravno, ja ne znam ništa o tim stvarima, ali mislim da je sve jasno ako je nestala sobarica s kutijom za nakit.

– Hoćete reći da je ona bila lopov? Ne, mademoiselle, ima jedan jak razlog protiv te pretpostavke.

– Koji?

– Sobarica je napustila voz u Parizu.

Istražitelj se obrati Poirotu. – Volio bih kad biste i sami čuli kondukterovu priču – promrmlja povjerljivo. – Ona je vrlo poticajna.

– Mademoiselle je vjerovatno također želi čuti – doda Poirot. Monsiuer le Commissaire vi se, vjerujem, ne protivite?

– Ne – odgovori istražitelj, premda je očito imao mnogo protiv toga. – Svakako ne, gospodine Poirot, kad vi tako kažete. Jeste li ovdje završili?

– Mislim da jesam. Samo tren.

Preokretao je pokrivače, a zatim jednoga prinese prozoru i uzme nešto s njega.

– Što je to? – upita Caux strogo.

– Četiri riđe vlasi. On se nagne nad leš. – Da, one su pripadale madame.

– I što onda? Pridajete li tome neku važnost? Poirot spusti pokrivač na sjedalo.

– Što je važno, a što nije važno? Zasad se to još ne može reći. Ali i najsitniju činjenicu moramo pažljivo promotriti.

Uđoše ponovno u prvi odjeljak, a nakon jedne ili dvije minute pojavi se kondukter kojega je trebalo ispitati.

– Vaše je ime Pierre Michel? – upita istražitelj. – Da gospodine, istražitelju.

– Želim da pred ovim gospodinom ponovite – pokaže na Poirota – ono što ste doživjeli u Parizu.

– Dobro – gospodine istražitelju. – Nakon što smo napustili Gare de Lyon krenuo sam pripremiti krevet, misleći da je gospoda na večeri. Ona je međutim imala u odjeljku košaru s hranom. Kako mi reče, morala je ostaviti sobaricu u Parizu, pa drugi krevet ne treba prirediti. Uzela je košaru s hranom i smjestila se u susjednom odjeljku, sjedeći ondje dok sam pripremao krevet. Zatim mi reče kako ne želi da je probudim rano ujutro, jer bi htjela dulje spavati. Rekoh joj da sam je razumio i ona mi poželi laku noć.

– Vi niste odlazili u susjedni odjeljak? – Ne – gospodine.

– Niste, dakle, mogli primijetiti je li među prtljagom bila i kutija od purpurnoga marokena?

– Ne, gospodine.

– Je li bilo moguće da se netko sakrije u susjednom odjeljku?

Kondukter razmisli.

– Vrata su bila napola otvorena – reče. – Ako je netko stajao iza vrata ja ga ne bih mogao primijetiti, ali bi on, naravno, bio potpuno vidljiv gospodi kad je ona otišla onamo.

– Točno – zaključio Poirot. – Želite li nam još nešto reći? – Mislim da je to sve, gospodine. Ne mogu se više ničega sjetiti.

– A kako je bilo jutros? – ponuka ga Poirot.

– Kao što je madame zapovijedila, nisam joj smetao. Tek pred Cannesom odvažio sam se pokucati na vrata. Ne dobivši odgovor, otvorio sam ih. Izgledalo je kao da gospoda spava u svome krevetu. Dotaknuo sam joj rame ne bih li je probudio, a onda...

– A onda ste vidjeli što se dogodilo – nadopuni ga Poirot. Tres bien. Mislim da znam sve što je potrebno.

– Nadam se gospodine istražitelju da nisam kriv zbog nekog nemara, upita čovjek skrušeno. Tako što da se dogodi u Plavom vozu! Strašno!

– Utješite se – reče mu istražitelj. Sve će biti učinjeno da događaj ostane neprimijećen, već zbog potrebe pravde. Ne mislim da ste zbog ičega krivi.

– I, gospodin istražitelj će jednako izvjestiti Kompaniju?

– Svakako, svakako – reče Caux nestrpljivo. – Zasada je dosta.

Kondukter se povuče.

– Prema liječničkome nalazu – počne istražitelj – žena je vjerojatno bila mrtva još prije nego što je voz prispio u Lyon. Tko je onda ubojica? Prema onome što nam je rekla mademoiselle, čini se očitim da se žrtva morala negdje tijekom puta susresti s čovjekom o kojem je govorila. Čini se znakovitom njezina odluka da se riješi sobarice. Je li onaj čovjek ušao u voz u Parizu, i je li ga ona možda sakrila u susjednom odjeljku? Ako je tako, možda su se bili posvadili i možda

ju je ubio u nastupu bijesa. To je jedna mogućnost. Druga, i po mome mišljenju vjerojatnija, jest da je napadač bio putujući pljačkaš koji je bio u vozu; da se krišom od konduktera uvukao u hodnik, ubio žrtvu i zatim nestao s kutijom od purpurnoga marokena, u kojoj su jamačno bili vrijedni dragulji. Najvjerojatnije je izašao iz voza u Lyonu, pa smo stoga već onamo brzojavili, tražeći podatke o svakome tko je bio viđen da napušta voz.

– Ili je, možda, stigao čak do Nice – natukne Poirot. – Možda – složi se istražitelj – no to bi od njega doista bilo hrabro.

Poirot pričeka trenutak dva, a zatim se javi:

– Mislite li da je u drugom slučaju ubojica bio obični pljačkaš vozova?.

Istražitelj slegne ramenima.

– Ovisi. Moramo pronaći sobaricu. Možda je ponijela sa sobom kutiju od purpurnoga marokena. U tom slučaju, čovjek o kojemu je žrtva govorila gospođici može biti sudionik slučaja koji bi se onda sveo na zločin iz strasti. Meni se međutim inačica s pljačkašem čini vjerojatnija. Ti su banditi odnedavna vrlo poduzetni.

Poirot odjednom pogleda Katherinu.

– A vi, gospođice – reče joj – niste ništa čuli ili vidjeli tijekom noći?

– Ništa – odvrati Katherine. Poirot se okrene istražitelju.

– Ne bismo trebali dulje zadržavati gospođicu, čini mi se – predloži on.

Onaj drugi se složi. – Ostavit ćete nam ipak svoju adresu? – reče.

Katherine mu da ime vile Lady Tamplin. Poirot se lagano nakloni.

– Vi ćete mi dopustiti da vas vidim još jednom, gospođice? – upita. – Ili imate toliko prijatelja da ćete biti previše zauzeti?

– Naprotiv – reče Katherine. – Imat ću mnogo slobodnoga vremena i bit će mi drago da vas još jednom vidim.

– Sjajno – zaključio Poirot prijateljski je potapše. – To će biti roman policier a nous. Istraživat ćemo zajedno.

12. poglavlje

U Vili Marguerite

– Znači da ste bili usred gužve – reče lady Tamplin zavidno. – Draga moja, kako uzbudljivo! Ona širom otvori svoje kineskoplave oči i uzdahne.

– Pravo umorstvo! – doda gospodin Evan zaneseno. – Naravno, Chubby nije imao pojma što je posrijedi – nastavi lady Tamplin – on jednostavno nije mogao ni zamisliti zašto vas je policija zaustavila. Draga moja, kakva prilika! Mislim da znate... to jest, svakako mislim da bi se iz toga moglo nešto napraviti.

Nešto proračunato u pogledu zamuti dobroćudnost plavih očiju.

Katherine se osjećala pomalo neugodno. Upravo su završavali ručak, i ona promotri troje ljudi koji su sjedili za stolom. Lady Tamplin, sva uronjena u korisne zamisli, gospodin Evans s njegovim naivnim strahopoštovanjem i lenox s pokvarenjačkim smiješkom na tamnom licu.

– Nevjerojatna sreća – mrmljaše Chubby. – Da sam mogao biti s vama i doživjeti sva ta čuda. – Njegov je ton bio čeznutljiv i djetinjast.

Katherine ne reče ništa. Policija nije od nje zatražila poštovanje tajne, a bilo bi uostalom nemoguće prikriti gole činjenice pred domaćinima. Žalila je što to nije moguće.

– Da – reče lady Tamplin napustivši svoje sanjarenje. – Doista mislim da bi se nešto moglo učiniti. Jedna mala priča, shvaćate, inteligentno napisana. Svjedočanstvo očevica sa ženskom crtom: "Kako sam čavrljala s ubijenom ženom". Tako nešto, znate već.

– Smeće – dobaci Lenox.

– Ne možete ni zamisliti – reče lady Tamplin mekim i zamišljenim glasom – koliko bi novine platile za takvo sitno naklapanje! Dakako, kada bi to napisao netko nedvojbeni na društvenoj ljestvici. Usuđujem se reći, draga Katherine, da ne biste to sami učinili, ali kada biste mi dali makar osnovne crte, ja bih sve to napravila za vas. Gospodin de Haviland je moj prijatelj, međusobno se razumijemo. Vrlo je ugodan čovjek, uopće nije nalik nekom piskaralu. Kako vam se čini zamisao, Katherine?

– Radije se ne bih u to upuštala – odvratila Katherine. Lady Tamplin bijaše prilično razočarana tom bezuvjetnom uskratom. Uzdahne i počne rasvjetljivati pojedinosti.

– Vrlo upadljiva žena, rekoste? Pitam se tko je ona. Niste čuli njezino ime?

– Bilo je spomenuto – prizna Katherine – ali ga se ne mogu sjetiti. Shvaćate, bila sam prilično uzbuđena.

– Mogu misliti – reče gospodin Evans. – To je morao biti za vas žestok udarac.

Malo je vjerojatno da bi Katherine odala ime i da ga je zapamtila. Unakrsno ispitivanje lady Tamplin pobudilo je u njoj otpor. Lenox, koja je bila pristojna na svoj način, primijeti to i ponudi Katherine da je odvede na kat i pokaže joj njezinu sobu. Zatim je ostavi ondje uz obzirnu primjedbu: – Ne biste trebali zamjeriti majci, ona bi za nekoliko penija iskoristila i smrt vlastite bake.

Lenox side u prizemlje zatekavši majku i očuha kako raspravljaju o gošći.

– Prihvatljiva – reče lady Tamplin. – Sasvim prihvatljiva. Njezina je garderoba dobra. Ona siva haljina ista je koju je Gladys Cooper nosila u "Palmama u Egiptu"

– Jesi li vidjela njezine oči? – upadne gospodin Evans. – Ne brini o njezinim očima, Chubby – primijeti lady Tamplin kiselo –

razgovaramo o onome što je doista važno.

– Dakako – reče gospodin Evans i povuče se u svoju školjku.

– Ne čini mi se naročito... prilagodljivom – reče lady Tamplin, oklijevajući dok nije pronašla pravu riječ.

– Ima sve osobine jedne lady, onako kako su opisane u knjigama – doda Lenox uz smiješak.

– Uskogrudna – promrmlja lady Tamplin. – Što je i neizbježno, s obzirom na okolnosti.

– Vjerojatno ćeš učiniti sve da je malo proširiš – reče Lenox ponovno uz smiješak, – no morat ćeš poraditi na tome. Upravo sad se ukopala prednjim nogama i ni makac.

– U svakom slučaju – reče lady Tamplin s nadom u glasu – ne čini se da je prosta. Neki ljudi, kada dođu do novaca, pate od toga da mu pridaju nepotrebnu važnost.

– Oh, ti ćeš je već lako potaknuti na ono što želiš reče Lenox. – Naposljetku, o tome se radi, zar ne? Zbog toga je i pozvana ovamo.

– Ona je moja nećaka – usprotivi se lady Tamplin dostojanstveno.

– Nećaka? – upade gospodin Evans koji se ponovo probudio. – Što mislite o tome da je oslovljavam njezinim imenom Katherine?

– Nije važno kako ćeš je oslovljavati, Chubby – zaključila lady Tamplin.

– Dobro – prihvati gospodin Evans. – Onda ću je tako oslovljavati. Što mislite, igra li ona tenis – upita s nadom u glasu.

– Ne, naravno – reče lady Tamplin. – Ona je bila družbenica, rekla sam ti. A družbenice ne igraju ni tenis ni golf. Možda igraju croquet, ali najveći dio vremena, koliko shvaćam, provode namatajući vunu i kupajući pse.

– O, Bože! – zavapi gospodin Evan. – Je li moguće? Lenox krene ponovno do Katherinine sobe. – Mogu li vam što pomoći – upita kao usput.

Na Katherinin užas, ona sjedne uz rub postelje i promotri pažljivo gošću.

– Zašto ste ovamo došli? – upita je naposljetku. – Vi niste od naše pasmine.

– Oh, željela sam ući u društvo.

– Nemojte biti šašavi – dobaci joj Lenox uz smiješak. – Vi znate na što mislim. Niste onakvi kako sam vas zamišljala. Kažem vam, vi doista imate zgodne haljine. Ona uzdahne. – Meni haljine ništa ne koriste, rođena sam nespretnjakovička. Šteta, jer tako ih volim.

– I ja ih volim – dometne Katherine – ali do sada mi to nije mnogo koristilo. Mislite li da je ova zgodna?

Njih dvije počеше umjetničkim žarom raspravljati o nekoliko modela.

– Volim vas – izusti odjednom Lenox. – Htjela sam vas upozoriti da ne popuštate majci, ali sad shvaćam da za to nema potrebe. Vi ste strašno iskreni, uspravni i tako dalje i svakako niste budala. Dovraga! Što je sada?

Lady Tamplin dozivala je preklinjući iz predvorja.

– Lenox, upravo je zvao Derek. Htio bi doći na večeru. Može li? Htjela sam reći, nadam se da nemamo u kući ništa nespretno, kao što su prepelice?

Lenox je razuvjeri i vrati se u Katherinini sobu. Lice joj je bilo raspoloženo.

– Drago mi je što dolazi Derek – reče. – Svidjet će vam se.

– Tko je Derek?

– Sin lorda Leconburya i oženjen bogatom Amerikankom. Žene su jednostavno lude za njim.

– Zašto?

– Kao i obično: vrlo zgodan i najčešće bez novaca. Svake za njim izgubi glavu.

– Jeste li i vi?

– Pokatkad – prizna Lenox, – ali nekad pomišljam da se udam za svećenika, živim u pokrajini i uzgajam cvijeće u lijevama. Ona zastane na trenutak i zatim doda: – Najbolji bi bio irski svećenik, a išla bih i u lov.

Zatim se vrati prošloj temi. – Ima nešto iznimno u Dereku. Sva njegova obitelj bila je luda – obitelj ludih kockara, znate. U davnim vremenima običavali su prokockati svoje žene i svoja imanja, bili su zbog kocke spremni na sve. Derek bi bio savršen cestovni razbojnik – vedar i veseo, baš ono pravo. Ona se približi vratima. – Dobro, siđite kad vam se bude svidjelo.

Prepuštena sebi, Katherine se baci na razmišljanje. Zasada se osjećala loše i zbunjivala ju je njezina okolina. Šok u vozu i način kako su njezini novi prijatelji primili vijest pobudio je u njoj neugodu. Dugo je razmišljala o ubijenoj ženi. Žao joj je bilo Ruth, ali, pošteno gledajući, ne bi mogla reći da joj se sviđala. Dobro je osjetila bezobzirni egoizam koji je bio njezina glavna osobina, i to ju je odbijalo.

Katherini je bilo potpuno jasno da je došla do neke odluke, ali pitala se kakva je to odluka.. Kakva god ona bila, u nju se umiješala smrt i učinila sve ostalo beznačajnim. Čudno je što se tako dogodilo, što je jedan okrutan zločin bio završetak sudbonosnoga putovanja. Katherine se iznenada prisjeti jedne male pojedinosti koja joj le u onom trenutku bila izmakla sjećanju. Je li ona uopće bila važna? Pomislila je da je vidjela nekog muškarca kako ulazi u odjeljak, no možda se jednostavno zabunila. Možda je to bio susjedni odjeljak, a

svakako čovjek kojega je vidjela nije mogao biti pljačkaš vozova. Sjećala ga se naime vrlo jasno, jer ga je ranije vidjela već dva puta – jednom u "Savoyu" i drugi put u Cookovu uredu. Ne, vjerojatno se ipak zabunila. On, dakle, nije ušao u odjeljak koji je pripadao žrtvi pa je stoga možda bilo baš dobro što nije ništa rekla policiji. Da je rekla, učinila bi jamačno veliku štetu.

Spusti se niz stubište kako bi se pridružila ostalima na terasi. Kroz grane mimoze ugledala je plavetnilo Mediterana i, dok je s pola uha slušala čavrljanje lady Tamplin, zaključi kako je dobro što je došla ovamo. Tu je bilo ipak bolje nego u St. Mary Meadu.

Tu večer odjenula je onu ružičasto-purpurnu haljinu koja joj je bila predstavljena kao "Soupir d' automne" i nasmiješivši se zadovoljno vlastitom izgledu u ogledalu, krene niz stubište osjetivši, prvi put u svom životu, neku neodređenu sramežljivost.

Većina gostiju lady Tamplin bila je već pristigla, i kako je buka bitna osobina njezinih prijema, galama je bila strahovita. Chubby pojuri ususret Katherinei, da joj čašu coctaila i uzme je pod svoje okrilje.

– Evo i Dereka – javi se lady Tamplin dok su se vrata otvarala puštajući posljednjega gosta. – Sad se konačno možemo baciti na jelo. Umirem od gladi!

Katherine pogleda posljednjega gosta i iznenadi se. To je dakle taj Derek! Odmah zaključi da zapravo nije iznenađena. Otprije je znala da će svakako još jednom vidjeti čovjeka kojega je susrela već tri puta u čudnom slijedu okolnosti. Učini joj se da i on prepoznaje nju. On je bio na tren zastao, razgovarajući s lady Tamplin, a onda nastavi iako s nekim naporom. Svi potom krenuše na večeru i Katherine shvati da će sjediti jedno do drugoga. On joj se odmah obrati uz živahan osmijeh.

– Znao sam da ću vas uskoro ponovo vidjeti – počne ali nisam mogao ni u snu sanjati da će to biti ovdje. Ali moralo je biti tako! Jedanput u "Savoyu", drugi put kod Cooka nešto se ne događa dvaput, a da ne bude i treći put. Nemojte mi sada reći da me se ne

sjećate ili da me niste uočili. Ostajem pri tome da ste me vidjeli u svakom slučaju.

– Jesam – odgovori Katherine – ali ovo nije treći nego četvrti put. Vidjela sam vas i u Plavome vozu.

– Nešto neodredivo promjeni se u njegovu nastupu, no ona nije mogla reći što. Kao da ga je nešto zaustavilo ili gurnulo. No onda produži bezbrižno:

– Kakva je to bila gužva jutros? Netko je umro, zar ne? – Da – reče Katherine polagano. – Netko je umro.

– U vozu se ne bi trebalo umirati – primijeti Derek odsutno. – Tako se, stvaraju sve moguće zakonske i međunarodne komplikacije, voz dobiva ispriku za još veće kašnjenje od uobičajenoga.

– Gospodine Kettering! – Jedna snažno građena Amerikanka, koja je sjedila nasuprot, nagne se naprijed i obrati se Dereku prepoznatljivim naglaskom svoje rase. Gospodine Kettering, ponašate se kao da ste zaboravili, a ja sam vam vjerovala da ste vrlo ljubazan čovjek!

Derek se nagne naprijed i nešto joj odgovori, dok je Katherine ostala zaprepaštena.

Kettering! To je bilo prezime, naravno! Ponovo ga se sada sjetila, ali u kakvim čudnim i ironičnim okolnostima! Evo dakle čovjeka kojega je vidjela prošle noći kako ulazi u odjeljak žene, kako je zatim ostavlja živu i zdravu, a sada sjedi ovdje na večeri, potpuno nesvjestan njezine sudbine. O tome nije moglo biti dvojbe: on nije znao.

Poslužitelj pristupi Dereku i preda mu neku poruku dok mu je mrmljao u uho. Uz riječ isprike lady Tamplin, on otvori omoćnicu poruke i izraz iznenađenja ukaže se na njegovu licu. Zatim pogleda svoju domaćicu:

– Ovo je vrlo čudno Rosalie. Morat ću vas napustiti. Policijski perfekt želi me odmah vidjeti, iako ne znam zašto.

– Svete vam se vaši grijesi – izusti Lenox.

– Vjerojatno je posrijedi neka besmislica, ali morat ću otići do prefektore. Kako se usuđuju da me otrgnu od ove večere? Može ih opravdati jedino neka smrtno ozbiljna stvar. On se nasmije, odgurne stolicu i napusti kuću.

13. poglavlje

Van Aldin prima brzojav

Poslijepodne 15. veljače gusta žuta magla spustila se nad London. Rufus Van Aldin je bio u svom apartmanu u "Savoyu" i ondje stvarao ugođaj radeći dvostrukim radnim vremenom. Knighton bijaše izvan sebe od sreće. U posljednje vrijeme bilo mu je teško navesti poslodavca da drži stvari u svojim rukama. Kad bi se odvažio zatražiti od njega brže odluke, Van Aldin bi ga kratko odbijao. No sad se činilo da Van Aldin počinje posao udvostručenom energijom, a tajnik mu je za to pružao svaku priliku. Uvijek taktičan, Knighton je neprimjetno održavao brazdu, što njegov gazda ne bi primjećivao.

Unatoč uronjenosti u poslove, jedna sitnica vrzmala se po Van Aldinovo glavi. Poticaj je dala slučajna Knightonova primjedba. Sad je ona neopazice bujala, zauzimajući sve važnije mjesto u Van Aldinovoj svijesti, sve dok, unatoč vlastitom otporu, nije morao popustiti.

Slušao je što mu Knighton priča uz uobičajene udvornosti, ali zapravo ni jedna riječ nije ulazila u njegovu glavu. Automatski je kimnuo glavom, i tajnik bi hvatao novi papir. U jednom trenu javi se gazda:

- Biste li mi to još jednom ispričali, Knightone?
- Knighton se u prvi mah nije snašao.
- Mislite li na ovo, gospodine? – On mu pokaže gusto pisani izvještaj neke tvrtke.
- Ne, ne – odbije ga Van Aldin, – nego ono što ste mi ispričali o Ruthinoj sobarici u Parizu prošle noći. Ne mogu to shvatiti. Vjerojatno ste se zabunili.

- Nisam se mogao zabuniti, gospodine, jer sam s njom razgovarao.
- Dobro, ispričajte mi sve ponovo. Knighton udovolji njegovu zahtjevu.
- Dogovorio sam posao s Bertheimerima i zatim se vratio u hotel "Ritz" da se presvučem za večeru, kako bih uhvatio voz u 21 sat u Gare du Nord. Na recepciji ugledao sam ženu koju sam odmah prepoznao kao sobaricu gospode Kettering. Prišao sam joj i upitao je li možda gospoda u hotelu.
- Dobro, dobro, – prekine ga Van Aldin. – Naravno. Sasvim prirodno. Ona vam je rekla da je Ruth otputovala na rivijeru, a nju je poslala u Ritz da čeka nove zapovijedi.
- Upravo tako, gospodine.
- To je vrlo čudno – zausti Van Aldin. – Vrlo čudno, osim ako je ta žena bila drska ili nešto slično.
- U tom slučaju – prigovori Knighton – gospoda Kettering bi je isplatila i poslala u Englesku. Teško je zamisliti zašto bi je poslala u Ritz.
- To je točno – složi se milijunaš.

Bijaše nakanio još nešto reći, ali zastane. On je cijenio i volio Knightona, imao je u njega povjerenje, ali teško da bi mogao o privatnim stvarima svoje kćeri raspravljati s jednim tajnikom. Već je bio povrijeđen pomanjkanjem Ruthine iskrenosti, a ovaj podatak koji je slučajno doznao nije mogao potisnuti njegove sumnje.

Zašto se Ruth riješila svoje sobarice u Parizu? Što je mogao biti tome uzrok ili povod?

Razmišljao je nekoliko trenutaka o toj čudnoj igri slučaja. Kako se uopće moglo dogoditi da prva osoba na koju će sobarica naletjeti u

Parizu bude tajnik Ruthina oca. Ah, takve se stvari događaju i čistim slučajem otkrivaju.

On zastane na ovoj posljednjoj riječi, koja mu je spontano izletjela iz glave. Je li doista postojalo nešto što bi trebalo otkriti? Nesigurno je postavio to pitanje, budući da nije sumnjao u odgovor. A odgovor je glasio – u to je bio siguran – Armand de la Roche.

Bila mu je gorka pomisao da se njegova vlastita kći daje varati od takva čovjeka, ali je morao priznati da je Ruth pritom u dobrom društvu; mnoge odgojene i inteligentne žene padale su pod zavodljivošću lažnoga grofa. Muškarci su ga "čitali", ali žene ne.

Tražio je u sebi rečenicu koja bi mogla odagnati sve tajnikove sumnje.

– Ruth običava brzo mijenjati odluke – primijeti on i zatim doda prividno bezbrižnim glasom: – Nije li možda djevojka dala, hm, bilo kakav poticaj za promjenu nauma?

Odgovarajući, Knighton je nastojao djelovati što neusiljenije.

– Sobarica mi je rekla da je gospođa Kettering slučajno srela nekog prijatelja.

– Kakvog? U toj Van Aldinovoj riječi iskusno tajnikovo uho otkri napetost ispod prividno ležernoga tona. – Mislim – reče Van Aldin – muškarca ili ženu.

– Mislim da je spomenula muškarca, gospodine.

Van Aldin kimne. Ostvarile su se njegove najgore sumnje. Ustane sa stolice i počne šetati gore-dolje, što je običavao činiti kada je bio uzbuđen. Nemoćan da se suzdrži, prasne:

– Nema toga čovjeka koji bi mogao jednu ženu privesti razumu. Ovako ili onako, one su za to nesposobne. Priča se o ženskom instinktu, ali dobro je poznato da su žene sigurna meta najgorih

lopova. Niti jedna među deset njih ne može prepoznati ništariju; one su plijen svakoga slatkorječivog ljepotana. Da je bilo po mome...

Bijaše prekinut, jer je mladić donio brzojav. Van Aldin otvori omotnicu. Njegovo lice odjednom postane bijelo poput krede. Uhvati se za naslonjač i otpusti donositelja.

– Što se dogodilo, gospodine? Knighton ga je zabrinuto gledao.

– Ruth! – uzvikne Van Aldin poremećenim glasom. – Gospoda Kettering?

– Mrtva!

– Nesreća u vožnji?

Van Aldin zatrese glavom.

– Ne. Čini se da je i opljačkana. U brzojavu nema te riječi, Knightone, ali moja jedna djevojčica je ubijena.

– Moj Bože!

Van Aldin dotakne brzojav kažiprstom.

– Obavijest je od policije u Nici. Moram krenuti onamo prvim vozom.

Knighton bijaše djelotvoran kao uvijek. Pogleda na uru. – Voz kreće u pet poslijepodne s postaje Victoria, gospodine.

– U redu. Poći ćete sa mnom, Knightone. Javite mome sobaru i spremite se sami za pet. Sredite ovdje što treba. Ja ću još otići u Curzon Street.

Telefon oštro zazvoni i tajnik podigne slušalicu. – Traži vas gospodin Goby gospodine.

– Goby. Ne mogu ga sada vidjeti. Ne – čekajte, imamo zapravo mnogo vremena. Neka ga pošalju ovamo. Van Aldin bijaše jak

čovjek. Već se bio oporavio i vratio željenu čvrstoću. U načinu kako je pozdravio Goby malo bi ljudi primijetilo da se nešto dogodilo.

– Žuri mi se, Goby. Imate li me reći što važno? Gospodin Goby se nakašlje.

– Kretanje gospodina Ketteringa, gospodine. Željeli ste biti obaviješteni.

– Dakle?

– Gospodin Kettering, gospodine, otputovao je na rivijeru jučer ujutro.

– Što?

Nešto u njegovu glasu zaprepastilo je Goby. Korisni gospodin odustao je od svoje uobičajene prakse da ne gleda u oči osobu s kojom razgovara, i kriomice pogleda milijunaša.

– Kojim je vozom otputovao? – upita Van Aldin. – Plavim vozom, gospodine.

Gospodin Goby ponovo se nakašlje i obrati se uri na kaminu.

– Mademoiselle Mirelle, plasačica iz Parthenona otputovala je istim vozom.

14. poglavlje

Priča Ade Mason

– Ne mogu vam dovoljno naglasiti, gospodine, koliki je naš užas, naša zaprepaštenost i duboka sućut koju osjećamo prema vama.

Tim riječima obratio se Van Aldinu gospodin Carrege, istražni sudac. Gospodin Caux, istražitelj, pustio je također nekoliko suosjećajnih tonova iz grla. Naglim pokretom Van Aldin prekine izražaje užasa, zaprepaštenosti i sućuti. Mjesto razgovora bijaše magistrat u Nici; pokraj gospodina Carregea, istražitelja i Van Aldina u prostoriji je bila još jedna osoba. Upravo ona se sada oglasila.

– Gospodin Van Aldin – reče – želi akciju, brzu akciju. – Ah, još vas nisam upoznao. Gospodine Van Aldine, ovo je gospodin Hercule Poirot, o kojem ste bez sumnje već čuli. Iako se već prije nekoliko godina povukao iz djelatne službe, njegovo ime je ipak posvuda poznato kao ime jednoga od najvećih živućih detektiva.

– Drago mi je što vas vidim – reče Van Aldin, vrativši se mehanički izričaju koji već godinama nije rabio. – Vi ste se povukli iz svoje struke?

– Tako je, gospodine. Sad uživam u svijetu. Mali čovjek načini veličajnu gestu.

– Gospodin Poirot je slučajno putovao Plavim vozom, – objasni istražitelj – pa je bio tako ljubazan da nam pomogne svojim bogatim iskustvom.

Milijunaš promotri oštro Poirota. Zatim reče neočekivano:

– Ja sam vrlo bogat čovjek, gospodine Poirot. Obično se kaže da bogataši djeluju u uvjerenju kako mogu kupiti sve i svakoga. To nije

istina. Ja sam velik na svoj način, a jedan veliki čovjek može zamoliti za uslugu drugoga velikog čovjeka.

Poirot kimne s odobravanjem.

– To ste vrlo dobro rekli, gospodine Van Aldin. Bit ću vam potpuno na usluzi.

– Zahvaljujem – reče Van Aldin. – Mogu vam reći tek to da me nazovete bilo kada, kao i to da neću biti nezahvalan. A sada, gospodo, na posao!

– Predlažem – reče gospodin Carrege – da se ispita sobarica Ada Mason. Dovedi ste je ovamo, ako se ne varam?

– Da – odgovori Van Aldin. – Pokupili smo je u prolazu kroz Pariz. Bila je zaprepaštena smrću svoje gospodarice, ali njezin je iskaz prilično suvisao.

– Dovedet ćemo je odmah ovamo – zaključio gospodin Carrege. On uzme zvonce sa stola i za nekoliko minuta Ada Mason ude u prostoriju.

Bila je vrlo uredno obučena u crno, a vršak nosa joj je bio crven. Umjesto sivih rukavica imala je crne od nabrane kože. Uznemirenim pogledom obišla je prostoriju, no čini se da joj je bilo lakše kad je ugledala oca svoje gospodarice. Istražni sudac ponosio se dosjetljivošću svoga nastupa, pa je učinio sve da sobaricu primiri. U tome mu je bio od pomoći i gospodin Poirot, koji je uzeo ulogu prevoditelja, i čiji je ljubazni nastup umirio Engleskinju.

– Vaše ime je Ada Mason, je li tako?

– Krštena sam kao Ada Beatrice, gospodine – reče ona ukočeno.

– Koliko možemo razumjeti, sve je to bilo potresno.

– Tako je gospodine. Služila sam mnogim damama i sve sam zadovoljila. Nikad nisam mogla ni sanjati da bi se sa mnom u vezi

moglo nešto slično dogoditi.

– Ne, nipošto – dodala Carrege.

– Naravno, o takvim stvarima čitala sam u nedjeljnim novinama. I oduvijek mi se činilo da ti inozemni vozovi... – Ona naglo zastane, podsjetivši se da su gospodin koji ju ispituje i voz iz iste države.

– Prijeđimo na stvar – reče gospodin Carrege. – Kad ste polazili na put iz Londona pretpostavljam da nije bilo riječi o vašem ostanku u Parizu?

– Ne, gospodine. Trebale smo putovati ravno do Nice. – Jeste li s gospodaricom već bili u inozemstvu?

– Ne, gospodine. Radila sam kod nje tek dva mjeseca. – Je li izgledala uobičajeno tijekom ovoga putovanja? – Izgledala je zabrinuto i nervozno, lako se uzbuđivala, pa ju je bilo teško zadovoljiti. Carrege kimne.

– A sada, Mason, kad ste prvi put čuli da ćete ostati u Parizu?

– Na mjestu koje se zove Gare de Lyon, gospodine. Moja gospodarica bila je odlučila malo protegnuti noge na peronu. Upravo je izašla na hodnik vagona kod je uskliknula i zatim se vratila u odjeljak s jednim gospodinom. Zatvorila je vrata koja dijele njezin i moj odjeljak, tako da nisam ništa ni čula ni vidjela, sve dok nije otvorila vrata i rekla mi da se predomisli. Dala mi je nešto novca i rekla neka odem u Ritz. Ondje su je dobro poznavali, kako mi reče, pa će mi dati sobu. Trebala sam ondje čekati dok ne dobijem njezinu poruku; trebala mi je brzojaviti što trebam raditi. Imala sam jedva vremena da složim svoje stvari i iskočim iz voza prije nego što je krenuo. Bila je to prava strka.

– Dok vam je gospoda Kettering sve to govorila, gdje je bio onaj gospodin?

– Stajao je u drugom odjeljku, gospodine, i gledao kroz prozor.

– Možete li nam ga opisati?

– Znače, jedva sam ga vidjela. Uglavnom mi je bio okrenut leđima. Bio je visok i tamnopus gospodin; to je sve što mogu reći. Bio je odjeven kao i bilo koji gospodin, u tamnoplavom ogrtaču i sa sivim šeširom.

– Je li putovao vozom?

– Ne vjerujem, gospodine; zaključila sam da je došao vidjeti gospodu u prolazu. Ali mogao je biti i putnik; nisam o tome razmišljala.

Sobarica je bila malo zbunjena posljednjim pitanjem. – Ah! – Gospodin Carrege prijeđe lako na drugu temu. – Vaša je gospodarica kasnije zatražila od konduktera da je ne budi rano. Je li to bio njezin uobičajeni način, što mislite?

– Da, gospodine. Gospodarica nikada nije uzimala doručak i noću je spavala loše, tako da je voljela produžiti spavanje ujutro.

Gospodin Carrege ponovo prijeđe na drugu temu.

– U njezinoj prtljazi bila je i kutija od purpurnoga marokena, zar ne?
– upita je. – Je li to bila kutija za nakit?

– Da, gospodine.

– Jeste li ponijeli tu kutiju u Ritz?

– Ja da sam ponijela gospodaričinu kutiju za dragulje u Ritz? Nisam, gospodine! – Ada Mason bijaše zaprepaštena. – Ostavili ste je dakle među prtljagom?

– Da, gospodine.

– Je li vaša gospodarica običavala sobom nositi dragulje, što vam je o tome poznato?

– Prilično, gospodine; ponekad sam se zbog toga neugodno osjećala kad bih pomislila na sve one strašne priče o pljačkama u stranim zemljama. Znam, bili su osigurani, ali svejedno je to bio strahovit rizik. Zamislite, gospodarica mi je rekla da su samo rubini vrijedili nekoliko stotina tisuća funti.

– Rubini! Kakvi rubini? – vikne Van Aldin.

Sobarica se okrene prema njemu. – Mislila sam da ste joj ih vi dali, ne baš davno.

– Moj Bože! – zavapi Van Aldin. – Nećete mi valjda reći da je ponijela sa sobom one rubine? Rekao sam joj da ih ostavi u banci.

Ada Mason još se jednom diskretno nakašlje, što je jamačno bio običaj njezina zanata sobarice. Ovaj put je kašljanje značilo mnogo. Ono je bolje od riječi objašnjavalo da je njezina gospodarica radila što joj je bilo volja.

– Ruth je morala biti luda – mrmljaše Van Aldin. – Što ju je to bilo spopalo?

Sad se i gospodin Carrege nakašlje, a i to je bilo kašljanje sa značenjem. Ono privuče Van Aldinovu pozornost. – Mislim da će zasada biti dovoljno – reče Carrege obraćajući se Adi Mason. – U susjednoj prostoriji pročitat će vam pitanja i vaše odgovore, pa ih možete potpisati. Ada Mason izađe u pratnji službenika, a Van Aldin odmah reče sucu:

– Dakle?

Gospodin Carrege otvori ladicu svoga stola, izvuče odande jedno pismo i doda ga Van Aldinu.

Ovo je pronađeno u gospođinoj torbici.

– Chere amie – stajalo je u pismu.

– Pokorit ću ti se; bit ću oprezan, diskretan i sve ono što ljubavnici najviše mrze. Pariz bi doista mogao biti nezgodan, ali Zlatni otoci su daleko, pa možeš biti sigurna da odande neće ništa procuriti. Dostojno je tebe i tvoje divne osjećajnosti što se toliko zanimaš za djelo koje pišem o slavnim draguljima. Bit će mi zaista iznimna čast da vidim i razgledam te povijesne rubine. Posvećujem poseban odlomak "vatrenom žaru". Predraga moja! Uskoro ću ti nadoknaditi sve one turobne godine odvojenosti i praznine.

Obožavam te, „Armand“

15. poglavlje

COMTE DE LA ROCHE

Van Aldin pročita pismo u potpunosti tišini. Lice mu se zažarilo. Oni koji su ga promatrali vidješe kako mu vene iskaču na čelu, a krupne ruke nesvjesno se grče.

On vrati pismo bez riječi. Gospodin Carrege se nečim pažljivo bavio za svojim stolom, oči gospodina Cauxa bijahu uperene u strop, a gospodin Hercule Poirot brižno je skidao mrvicu prašine sa svog rukava. Uz najveću moguću obzirnost, oni su svrnuli svoje poglede.

Uvažavajući svoj status i svoje dužnosti, gospodin Carrege progovori o neugodnoj temi.

– Gospodine, – promrmlja on – možda vam je poznato tko je ovo napisao?

– Da, poznato mi je – odgovori Van Aldin preko volje. – Jedna hulja koja samu sebe naziva Comte de la Roche. Nastupi stanka; zatim se Poirot nagne naprijed, ispravi jedno ravnalo na sučevu stolu i upita izravno milijunaša: – Gospodine Van Aldin, mi svi duboko suosjećamo i shvaćamo vašu bol kad morate govoriti o tim stvarima, ali vjerujte mi, gospodine, da ovo nije trenutak za prešućivanje. Ako pravda treba učiniti svoje, moramo sve znati. Razmislite li tren, shvatit ćete to i sami.

Van Aldin je nakratko šutio, a zatim oklijevajući kimne glavom u znak odobravanja.

– Potpuno ste u pravu, gospodine Poirot – reče. – Koliko god to bilo bolno, nemam pravo zadržavati za sebe. Istražitelj odahne s olakšanjem, a istražni sudac se zavalio u svoju stolicu i poravnao naočale na svom tankom nosu.

– Gospodine Van Aldin, možda biste nam svojim riječima mogli objasniti sve što znate o tom gospodinu.

– Počelo je prije jedanaest ili dvanaest godina, u Parizu. Moja kći je tada bila sasvim mlada djevojka, puna šašavih, romantičnih zamisli kao i sve djevojke te dobi. Bez moga znanja, ona se upoznala s tim grofom de la Rocheom. Čuli ste za njega, možda?

Istražitelj i Poirot odsutno kimnuše.

– On sebe naziva Comte de la Roche – produži Van Aldin – ali živo sumnjam da ima pravo na tu titulu.

– Ne biste pronašli njegovu ime u aristokratskom Al manahu Gotha – složi se s njim istražitelj.

– Toliko sam i sam otkrio – reče Van Aldin. – Bio je to zgodan nitkov, koji je očaravao žene. Ruth se u njega zaljubila, ali ja sam to brzo dokrajčio. On je bio obični varalica.

– Potpuno ste u pravu – reče istražitelj. – Nama je Comte de la Roche dobro poznat. Da je bilo moguće, već bismo ga se davno dočepali, ali, to nije lako. Dečko je smion, a bavi se samo ženama visokoga društvenog položaja. Ako je i dobivao od njih novac uz lažne tvrdnje ili ucjene, eh bienl, one ga sigurno ne bi progonile. Nitko ne voli da ispadne budala pred svijetom, a njegova moć nad ženama bila je doista iznimna.

– Tako je – otme se milijunašu. – Dobro, kao što sam vam rekao, prekinuo sam taj odnos bez milosti. Objasnio sam Ruth tko je taj čovjek, a ona mi je, premda na silu, povjerovala. Otprilike godinu dana kasnije upoznala se sa svojim sadašnjom suprugom i udala se. Koliko mi je bilo poznato, time je afera okončana. Ali prije samo tjedan dana otkrio sam na svoje zaprepaštenje da se moja kći počela ponovo viđati s tim de la Rocheom. Vidala se s njim često u Londonu i Parizu. Prigovorio sam joj zbog njezina neopreza, budući da se ona – to vam mogu reći – pripremala zatražiti razvod.

– To je zanimljivo – promrmlja Poirot mekim glasom, očiju još uvijek uperenih prema stropu.

Van Aldin ga oštro pogleda, a zatim nastavi.

– Upozorio sam je koliko je ludo što se vida s de la Rocheom u takvim okolnostima. Pomislio sam da me razumjela.

Istražni sudac nakašlje se oprezno.

– Ali sudeći po ovom pismu... – on počne i zastane.

– Znam, nema smisla okolišati. Koliko god bile neugodne, moramo se okrenuti činjenicama. Kako se čini, Ruth se bila dogovorila da otputuje u Pariz i sretno se ondje s de la Rocheom. Vjerojatno je nakon mojih upozorenja pisala grofu, predloživši drugo mjesto susreta.

– Zlatni otoci – reče istražitelj zamišljeno, – nalaze se nasuprot Hieresa. To je udaljeno i idilično mjesto.

– Moj Bože! Kako je Ruth mogla biti toliko luda? – reče Van Aldin gorko. – Ta priča s knjigom o draguljima! Vjerojatno se od početka usmjerio na dragulje.

– Ima vrlo glasovitih rubina – upozori Poirot – koji su nekada pripadali krunskim draguljima Rusije; oni su jedinstveni i njihova je vrijednost neprocjenjiva. Nedavno su se čuli glasovi kako ih je nabavio neki Amerikanac. Zaključujemo li ispravno, gospodine, jeste li vi bili kupac?

– Točno – odvrati Van Aldin. – Postali su moje vlasništvo u Parizu prije deset dana, otprilike.

– Ispričavam se, gospodine, no jeste li dugo pregovarali?

– Nešto više od dva mjeseca. Zašto?

– O tome se obično ubrzo dozna, – objasni Poirot. Na tragu dragulja kao što su ovi obično se vuče poprilična gomilica ljudi.

Lice sugovornika stegne se u grču.

– Sjećam se – počne Van Aldin isprekidano, – jedne moje dosjetke s Ruth kad sam joj poklonio dragulje. Rekao sam joj neka ih nipošto ne nosi na rivijeru, jer ne bih mogao dopustiti da bude opljačkana i umorena zbog tih dragulja. Moj Bože. Kako se nekad ostvaruje ono što se i nehotice kaže.

Zavlada suosjećajna tišina, a zatim se javi Poirot.

– Poslažimo činjenice redom i pažljivo. Evo kako su one tekle sudeći po onome što sada predmnijevate: Comte de la Roche zna za vašu kupovinu dragulja. Jednom jednostavnim varkom on nagovara gospodu Kettering da ih ponese sa sobom. On je, dakle, onaj čovjek kojega je Ada Mason vidjela u vozu u Parizu.

Ostala trojica složno kimnuše.

– Madame je iznenađena kad ga ugleda, ali on se spretno snalazi. Ada Mason je uklonjena; naručena je košarica s hranom. Čuli smo od konduktera da je pripremio postelju u prvom odjeljku, ali nije uopće ulazio u drugi odjeljak, gdje se onaj čovjek mogao sasvim lijepo prikriti. Dotada se de la Roche čudesno prikrivao. Nitko osim madame ne zna da je on u vozu; on se već potrudio da sobarica ne vidi njegovo lice. Magla je potvrditi jedino da je visok i tamnopus. Sve je to prikladno nejasno. Oni su sami u odjeljku – a voz već juri kroz noć. Nije bilo ni vike ni borbe, jer ona misli da je on njezin ljubavnik.

Poirot se okrene Van Aldinu.

– Smrt, gospodine, bila je vjerojatno trenutna. Više se nećemo njome baviti. De la Roche uzima kutiju s draguljima koja mu je nadohvat ruke. Voz ubrzo prispjeva u Lyon.

Carrege kimne odobravajući.

Upravo tako. Kondukter silazi iz vagona. De la Roche će sasvim lako izaći neopažen i sjesti u drugi voz za Pariz ili bilo kamo. A zločin će ostati zabilježen kao pljačka s umorstvom. Da nije bilo pisma pronađenoga u gospođinoj torbici, de la Roche ne bi bio nigdje ni spomenut.

– Previdio je potrebu da pretraži torbicu – ustvrdi istražitelj.

– Bez sumnje, mislio je da je ona uništila pismo. Bila je – oprostite mi gospodine – najveća indiskrecija zadržati ga.

– Ali ipak – doda Poirot – to je bila indiskrecija koju je de la Roche mogao lako predvidjeti.

– Na što ciljate?

– Mislim da se svi slažemo u jednome: Comte de la Roche poznaje savršeno, a fond, svoj predmet odredbe, a to su žene. Kako je bilo moguće da tako dobar poznavatelj žena ne predvidi mogućnost da gospođa Kettering zadrži pismo?

– Da, da – doda istražni sudac dvojeći – ima nešto u ovome što kažete. Ali u takvim trenucima normalan čovjek ipak ne gospodari potpuno sobom. On ne razmišlja mirno. Mon Dieul, zaključio istražni sudac – kad bi zločinci sačuvali mirnoću i djelovali inteligentno, nikad ih ne bismo uhvatili.

Poirot se nasmiješi.

– Čini mi se da je slučaj jasan, ali teško dokaziv proslijedi istražni sudac. Comte nam izmiče, i ako ga sobarica ne bude mogla identificirati...

– Što je malo vjerojatno – zaključio Poirot.

– Točno, točno – istražni sudac protrlja bradu. – Javljaju se poteškoće.

– Ako je on doista zločinac... – počne Poirot. Caux ga prekine. – Vi kažete – ako?

– Da, gospodine, istražitelju, kažem – ako.

Ovaj ga oštro pogleda. – U pravu ste – prizna ipak. – Idemo naprijed prebrzo. Moguće je da Comte ima alibi. U tom bismo slučaju svi ispali budale.

– Ah, ca par exemple, – odgovori Poirot – nema nikakva značenja. Naravno, imat će alibi i ako je kriv za zločin. Čovjek s iskustvom, kakav je bio Comte, ne prepušta ništa slučaju. Ne, ja sam rekao "ako" zbog sasvim određenoga razloga.

– A to je?

Poirot ispruži kažiprst. – Comte je ništarija, to da. Comte je varalica, da. Comte uzima žene kao plijen, da. On namjerava ukrasti gospođine dragulje, ponovo da. Ali, je li on čovjek koji može ubiti? Ja tvrdim, ne! Čovjek takve vrste uvijek je kukavica i ne ulazi u opasnosti. On igra na sigurno, na obično, to je ono što Englezi nazivaju niska igra; ali umorstvo – stotinu puta ne! – On zatrese niječno glavom.

Istražni sudac nije bio raspoložen složiti se s njim.

– Redovito nastupa dan kad takvi ljudi gube glavu i odlaze predaleko – primijeti on umjući. – Nema dvojbe, sada je riječ o takvom slučaju. Bez želje da vam se usprotivim, gospodine Poirot...

– Bilo je to samo jedno mišljenje – Poirot požuri s objašnjenjem. – Slučaj je, dakako, u vašim rukama i vi ćete činiti ono što držite potrebnim.

– Ja sam zadovoljan zaključkom da je Comte de la Roche čovjek kojega se moramo domoći – reče Carrege. – Slažete li se sa mnom, gospodine istražitelju.

– Potpuno.

– A vi, gospodine Van Aldin?

– Da, – odvrati milijunaš. – Da, taj je čovjek potpuni zlikovac, nema sumnje.

– Bit će teško dočepati ga se – reče sudac, – ali učinit ćemo sve što možemo. Brzjavni napuci trebaju biti odmah poslani.

– Dopustite da vam pomognem – zausti Poirot. – U tome ne bi trebalo biti poteškoća.

Ostali se zabljuje u njega. Mali čovjek im odvrati ozarenim smiješkom.

– Moj je posao da znam stvari – objasni on. – Comte je snalažljiv čovjek. On je trenutačno u kući koju je iznajmio, u vili Marina u Antibesu.

16. poglavlje

Poirot raspravlja o slučaju

Svi ga pogledaše s poštovanjem. Mali čovjek je bez sumnje dobio značajan ulog. Istražitelj se šuplje nasmiješi.

– Vi nas podučavate našem poslu – reče on glasno. – Gospodin Poirot zna više od policije.

Poirot pogleda zadovoljno prema stropu zauzimajući stav lažne skromnosti. – Moj je sitni običaj da znam stvari – promrmlja on. – Dakako, imam za to dovoljno vremena. Nisam preopterećen poslovima.

– Ah! – hukne istražitelj tresući glavom. – Što se nas tiče...

On načini gestu kojom je pokazao koliko ima briga u glavi.

Poirot se okrene Van Aldinu.

– Slažete li se, gospodine, s ovim pogledima? Jeste li sigurni da je Comte de la Roche ubojica?

– Pa, čini se tako... da, svakako.

Nešto oprezno u Amerikančevu odgovoru potakne istražnoga suca da ga pozornije pogleda. Van Aldin to zapazi i pokuša odagnati sumnje.

– Što je s mojim zetom? – upita. – Jeste li ga obavijestili? On je u Nici, koliko mi je poznato.

– Svakako, gospodine. Istražitelj je malo oklijevao, a zatim promrmlja vrlo uljudno: – Gospodine Van Aldin, vama je bez sumnje poznato da

je gospodin Kettering bio među putnicima "Plavoga vlaka" prošle noći?

Milijunaš potvrdi. – Čuo sam o tome neposredno prije odlaska iz Londona – prizna on ironično.

– On nam tvrdi – nastavi istražitelj – da nije imao pojma kako njegova žena putuje istim vozom.

– Mogao bih se u to okladiti – procijedi Van Aldin mračno. – Njemu bi bio neugodan udarac da je slučajno naišao na nju.

Tri čovjeka pogledaše ga upitno.

– Neću ulaziti u pojedinosti – reče Van Aldin ljutito. Nitko ne zna što je sve moja jadna djevojčica morala pretrpjeti s njim. Derek Kettering nije bio sam u vozu; s njim je bila jedna dama.

– Tko?

– Mirelle, plesačica.

Carrege i istražitelj pogledaše jedan drugoga i kimnuše glavom, kao da su željeli potvrditi neki njihov prijašnji razgovor. Carrege se zavali u stolicu, stisne ruke i zagleda se u strop.

– Ah! – oglasi se. – Pitali smo se. On se nakašlje. Čuli smo glasine...

– Ta dama je notorno poznata – javi se Caux. – I također vrlo skupa – doda Poirot.

Van Aldin se zacrvenio u licu. Nagne se naprijed i udari šakom po stolu.

– Slušajte – poviče – moj zet je prokleta ništarija! Zurio je u ostale, prelazeći pogledom s lica na lice.

– Znam sve to – nastavi on. – Dobro je izgledao i očaravao okolinu, time je i mene svojedobno osvojio. Vjerujem da se pretvarao kako

mu je slomljeno srce kad je čuo vijest o nesreći... dakako, ako nije već i prije znao.

– Ne, ona ga je iznenadila. Bio je pogođen.

– Prokleti licemjer – reče na to Van Aldin. – Pretvarao se da silno pati, zar ne?

– Ne baš – primijeti istražitelj oprezno. – Ne bih baš tako rekao, zar ne gospodine Carrege?

Sudac približi jagodice prstiju i napola zatvori oči.

– Šok, zbunjenost, užas, to da – izjavi on službenim tonom. – Neka velika žalost, ne. Ne bih rekao.

Hercule Poirot se ponovno javi.

– Dopustite mi da vas upitam, gospodine Van Aldin, hoće li gospodin Kettering imati koristi od smrti svoje žene? – Korist iznosi nekoliko milijuna – odgovori Van Aldin. – Dolara?

– Funti. Namijenio sam svotu Ruth, vezano uz njezino vjenčanje. Nije ostavila oporuku i nema djece, tako da će sav novac pripasti njezinu suprugu.

– Od kojeg se upravo namjeravala razvesti – promrmlja Poirot. – Da, precisement.

Istražitelj se okrene i pogleda ga oštro. – Mislite li... – počne on.

– Ne mislim ništa – reče Poirot. – Samo slažem činjenice.

Van Aldin je zurio u njega sa sve većim zanimanjem. Mali čovjek stane na noge.

– Mislim da vam ne mogu poslužiti, gospodine suče – reče on uljudno naklonivši se Carregeu. – Hoćete li me obavještavati o tijeku postupaka? Bilo bi ljubazno od vas. – Ali naravno, naravno.

Van Aldin se digno. – Jesam li vam još potreban?

– Ne, gospodine, imamo sve informacije koje su nam u ovom trenutku nužne.

– Onda bih se malo prošetao s gospodinom Poirotom. To jest, ako ga to ne smeta?.

– Bit ću oduševljen – reče Poirot naklonivši se.

Van Aldin zapali široku cigaru, ponudivši prije toga jednu Poirotu, koji je odbio ponudu i odlučio se za svoje tanke cigarete. Čovjek velike snage značaja, Van Aldin već je bio nalik svom svakodnevnom sebi. Nakon što su šetali minutu ili dvije u tišini, milijunaš reče:

– Koliko shvaćam, gospodine Poirot, vi se više ne bavite svojom profesijom?

– Tako je, gospodine. Sad uživam u svijetu. – Pa ipak, pomažete policiji u ovom slučaju?

– Gospodine, ako doktor prolazi ulicom i ugleda nesreću, hoće li reći "Ja sam se povukao iz svoje profesije" dok netko pokraj njega krvari do smrti? Da sam već bio u Nici i da me je policija zamolila za pomoć, odbio bih. Ali ovaj je slučaj sam Bog stavio u moje ruke.

– Vi ste bili na mjestu događaja – reče na to Van Aldin zamišljeno. – Pogledali ste u odjeljak, zar ne?

Poirot kimne.

– Naišli ste bez sumnje na nešto sugestivno? – Možda – odgovori Poirot.

– Nadam se da shvaćate na što ciljам – reče Van Aldin. – Čini se kao da je slučaj protiv de la Rochea savršeno jasan, ali ja nisam lud. Promatrao sam vas posljednji sat ili tako nešto, i koliko shvaćam, vi se zbog ovog ili onog razloga ne slažete s tom teorijom?

Poirot slegne ramenima. – Možda sam u krivu.

– Sada dolazimo do onoga što vas želim zamoliti. Hoćete li djelovati u moju korist?

– Vašu, osobno?

– Na to sam mislio.

Poirot je šutio neko vrijeme, a onda reče: – Vama je jasno što tražite?

– Čini mi se – odvrati Van Aldin.

– Vrlo dobro – reče Poirot. – Prihvaćam, ali u tom slučaju morate iskreno odgovarati na moja pitanja.

– Naravno, to se samo po sebi razumije.

Poirot se odjednom promijeni, postavši odlučan i poslovan.

– Mislim na razvod – reče. – Vi ste savjetovali kćeri da podnese zahtjev?

– Da.

– Kada?

– Prije deset dana otprilike. Prije toga sam primio od nje pismo u kojem se žali na ponašanje svoga supruga, pa sam je čvrsto upozorio kako je razvod jedini izlaz.

– Kako se žalila na njegovo ponašanje.

– Bio je vidan s jednom damom na lošem glasu, onom o kojoj smo već razgovarali – Mirellom.

– Plesačicom. Aha! I, gospoda Kettering je tome prigovarala? Je li bila izrazito odana svome suprugu?

- Ne bih rekao – odvrati Van Aldin nesigurno.
- Nije dakle trpjelo njezino srce, nego njezin ponos biste li to tako rekli?
- Da, mislim da bi se moglo tako reći.
- Koliko mi se čini, brak od samoga početka nije bio sretan?
- Derek Kettering je pokvaren do srži – objasni Van Aldin. – On je nesposoban jednu ženu učiniti sretnom.
- On je, kako bi se reklo u Engleskoj, slaba sreća. Van Aldin odobravajući kimne.
- Tres bien! Vi dakle savjetujete gospodi da zatraži razvod, ona pristaje, vi se savjetujete sa svojim odvjetnicima. Kada gospodin Kettering doznaje što mu se sprema?
- Pozvao sam ga k sebi i objasnio kakav sam postupak predložio.
- I, što je rekao na to? – promrmlja polagano Poirot. Pomislivši na to, Van Aldinovo se lice zamračilo.
- Bio je paklenski bezobrazan.
- Oprostite na pitanju, gospodine, no je li spomenuo de la Rochea?
- Ne baš imenom – progundajući sugovornik nevoljko ali je pokazao da mu je taj odnos poznat.
- Kakav je, ako smijem pitati, bio u to doba financijski položaj gospodina Ketteringa?
- Otkud pretpostavljate da bih to mogao znati – upita Van Aldin nakon kratkog oklijevanja.
- Učinilo mi se vjerojatnim da ste o tome obaviješteni. – Potpuno ste u pravu, to sam i učinio. Utvrdio sam da je Kettering potpuno suh.

– A sad je naslijedio dva milijuna funta! La vie – to je neobična stvar, zar ne?

Van Aldin ga pogleda oštro. – Na što mislite?

– Samo moraliziram – odgovori Poirot. – Razmišljam, govorim filozofski. No vratimo se gdje smo bili. Gospodin Kettering sasvim izvjesno ne bi prihvatio razvod bez ulaženja u bitku.

– Ne znam točno kakve su bile njegove namjere. – Jeste li kasnije bili s njim u vezi?

Ponovno kratka stanka, a onda Van Aldin reče: – Ne.

Poirot zastane, skine šešir i pruži ruku.

– Moram se oprostiti od vas. Ne mogu za vas ništa učiniti.

– Na što ciljate? – upita ljutito Van Aldin.

– Ako mi ne budete govorili istinu, ne mogu učiniti ništa. – Ne znam na što mislite.

– Mislim da znate. Možete biti sigurni, gospodine, da ja znam biti diskretan.

– Onda dobro – popusti milijunaš. – Priznajem, maloprije nisam rekao istinu. Bio sam i kasnije u vezi s mojim zetom.

– Da?

– Točnije, poslao sam svoga tajnika, bojnika Knightona, s nalogom da mu ponudi sto tisuća funta u slučaju odustanka od sudskoga postupka.

– Prilično mnogo – reče Poirot. – I, kakav je bio odgovor vašeg gospodina zeta?

– Poručio mi je neka idem do vraga – odgovori milijunaš.

– Ah!

Poirot nije pokazivao osjećaje. Zasad je bio obuzet jedino metodičnim bilježenjem činjenica.

– Gospodin Kettering izjavio je policiji kako tijekom puta nije razgovarao sa svojom ženom niti ju je uopće vidio. Jeste li skloni povjerovati tom iskazu?

– Jesam – reče Van Aldin. – On je vjerojatno sve poduzeo ne bi li je nekako izbjegao.

– Zašto?

– Zato što je sa sobom vodio onu ženu. – Mirelle?

– Da.

– Kako ste doznali?

– Jedan moj povjerenik kojem sam naložio da ga prati, dojavio mi je da su oboje otputovali istim vozom.

– Shvaćam – reče Poirot. – U tom slučaju, kao što ste upravo rekli, on ne bi nimalo želio da se vidi s gospodom Kettering.

Mali čovjek ušuti. Van Aldin nije ometao njegova razmišljanja.

17. poglavlje

Gospodin Aristokrat

– Georges, jeste li već boravili na rivijeri? – upita Poirot svoga sobara sutradan ujutro.

Georges bijaše pravi pravcati Englez, prilično drvena lica.

– Da, gospodine. Bio sam tu prije dvije godine kad sam bio u službi lorda Framptona.

– A danas ste ovdje s Herculeom _Poirotom. Kakvi su putovi uspona!

Na tu primjedbu sobar ne odgovori ništa. Nakon prikladne stanke reče:

– Smeđe salonsko odijelo? Vjetar je danas prohladan.

– Ima na njemu masna mrlja – prigovori Poirot. Un morceau de Filet de sole erla Jeanelte, ručao sam u Ritzu prošloga utorka.

– Nema nikakve mrlje na njemu, gospodine – odgovori Georges. – Već sam je uklonio.

– Tres bien – reče Poirot. – Zadovoljan sam s vama, Georges.

– Zahvaljujem, gospodine.

Nastupi stanka, a onda Poirot sanjivo promrmlja:

– Pretpostavimo, moj dobri Georges, da ste bili rođeni u istom socijalnom sloju kojem je pripadao vaš pokojni gospodar, lord Frampton. I da ste se, sami bez prebijenoga novčića, oženili silno

bogatom ženom koja vam je nakon nekog vremena s razlogom predložila razvod. Što biste vi učinili?

– Nastojao bih, gospodine, – odgovori Georges da ona promijeni mišljenje.

– Miroljubivim ili nasilnim metodama? Georges je bio preneražen.

– Oprostite, gospodine, ali jedan gospodin, aristokrat ne bi se ponašao poput kakva probisvijeta iz Whitechapela. On ne bi učinio ništa podlo.

– Mislite da ne bi? Pitam se. No, možda ste u pravu. Netko pokuca na vrata. Georges ode i otškrine ih. Nakon tihe razmjene rečenica, sobar se vrati do Poirota.

– Jedna poruka, gospodine.

Bila je od policijskoga istražitelja Cauxa. "Namjeravamo ispitati Comte de la Rochea. Istražni sudac želi da budete nazočni."

– Brzo moje odijelo, Georges! Moram se požuriti. Četvrt sata kasnije, elegantan u svome smeđem odijelu, Poirot ude u sobu istražnoga suca. Caux i Carrege već su bili unutra, pa obojica pozdraviše Poirota uz ljubazan empressement.

– Slučaj nas ponešto obeshrabruje – procijedi gospodin Caux. – Čini se da je grof stigao u Nicu dan prije umorstva.

– Ako je to istina, slučaj će se riješiti povoljno za vas – odvratila Poirot.

Gospodin Carrege pročisti grlo.

– Ne smijemo prihvatiti njegov alibi, a da ga temeljito ne ispitamo – izjavi on. Posluži se zvoncem sa svoga stola.

Ude visok i tamnopus čovjek, elegantno odjeven, ponešto napuhana držanja. De la Roche je izgledao tako aristokratski, da bi se moglo smatrati svetogrđem tvrdnja kako je njegov otac bio obični trgovac

kukuruzom u Nantesu – no doista je bilo tako. Promotrivši ga, svatko bi spremno zaključio kako su, jamačno, brojni njegovi preci svršili pod giljotinom u doba francuske revolucije. – Došao sam, gospodo – reče grof svisoka. – Mogu li upitati zašto ste me željeli vidjeti?

– Molim vas sjednite, gospodine grofe – reče ljubazno istražni sudac.

– Mi istražujemo slučaj smrti madame Kettering.

– Smrt madame Kettering? Ne razumijem.

– Vi ste – hm – poznavali gospodu, zar ne gospodine grofe?

– Svakako, poznavao sam je. No kakve to ima veze sa slučajem?

Stavivši monokl na oko, on hladno promotri nazočne u sobi, ali se njegov pogled najdulje zadržao na Poirotu, koji ga je promatrao uz izraz priprostoga udivljenja – što je grofovoj taštini vrlo godilo. Gospodin Carrege zavalj se u stolac i pročisti grlo.

– Monsieur le Comte, možda vam nije poznato da je gospoda Kettering ubijena.

– Ubijena? Mon Dieu, to je strašno!

Iznenadjenje i bol bijahu uvjerljivi, tako uvjerljivi da su se činili prirodnim.

– Gospoda Kettering zadavljena je između Pariza i Lyona – nastavi Carrege, – a njezin je nakit ukraden.

– To je tako strašno! – reče grof sućutno. – Policija bi morala učiniti nešto protiv tih pljačkaša u vozovima. Danas više nitko nije siguran.

– U gospodinoj torbici – nastavi sudac – našli smo jedno vaše pismo. Ona je čini se, dogovorila susret s vama. Comte slegne ramenima i raširi ruke.

– Kakve bi koristi bile od prikrivanja – reče on iskreno. – Svi smo ljudi ovoga svijeta. Privatno i među nama, priznajem da je tako.

- Sastajali ste se s njom u Parizu i putovali odande zajedno, pretpostavljam – reče Carrege.
- Takav je bio prvobitni dogovor, ali po gospođinoj želji on je promijenjen, pa smo se trebali sastati u Hyeresu.
- Niste li se susreli u Parizu, na Gare de Lyon uvečer četrnaestoga?
- Naprotiv, stigao sam u Nicu već ujutro toga dana, pa je ovo što govorite potpuno nemoguće.
- Dobro, dobro – reče Carrege. – Zbog formalnih razloga, mogli biste nam dati prikaz vašega kretanja navečer i u noći četrnaestoga.

Grof razmišljaše trenutak.

- Večerao sam u Monte Carlu, u Cafe de Paris! Zatim sam obišao le Sporting, gdje sam dobio nekoliko tisuća franaka. Vratio sam se kući oko jedan iza ponoći.
- Oprostite, kako ste se vratili kući? – Mojim automobilom, dvosjedom. – Nitko nije bio s vama?
- Nitko.
- Možete li ponuditi svjedoke u potvrdu ovih izjava? – Te večeri vidjelo me je zacijelo mnogo mojih prijatelja. Inače, večerao sam sam.
- Je li vam na povratku vrata vile otvorio vaš sluga? – Otvorio sam ih vlastitim ključem.
- Ah! – reče sudac.

On ponovno pritisne zvonce na stolu. Vrata se otvoriše i pojavi se namještenik.

- Uvedite djevojku – reče Carrege. – Odmah, gospodine suče.

Bi uvedena Ada Mason.

– Hoćete biti tako ljubazni, gospođice, da pogledate ovoga gospodina. Je li on, po vašem najboljem uvjerenju, ušao u odjeljak vaše gospodarice u Parizu?

Djevojka pogleda dugo i pozorno grofa koji se – tako se pričinilo Poirotu – osjećao prilično nelagodno pod ispitivačkim pogledom.

– Ne bih mogla reći da sam sigurna, gospodine – reče Ada Mason naposljetku. Možda je on, a možda nije. Budući da sam vidjela samo njegova leđa, teško mi je reći. Ipak, mislim da je to bio ovaj gospodin.

– Ali, niste potpuno sigurni?

– Ne – promuća djevojka nevoljko. – Ne, nisam sigurna.

– Jeste li prije vidjeli posjetitelja u Curzon Streetu? Ada Mason zatrese glavom.

– Nisam vidala posjetitelje u Curzon Streetu – objasni ona – osim ako bi se zadržavali u kući.

– Vrlo dobro, to će biti dovoljno – zaključio naprečac istražni sudac.

Bio je očito razočaran.

– Trenutak – reče Poirot. – Htio bih postaviti gospođici jedno pitanje, ako mogu.

– Naravno, gospodine Poirot. Naravno, u svakom slučaju.

Poirot se obrati djevojci.

– Što je bilo s voznim kartama? – S voznim kartama?

– Da, s voznim kartama za put od Londona do Nice. Jeste li ih imali vi ili vaša gospodarica?

– Gospoda je imala kartu za vožnju pullmanom; ostale su bile kod mene.

– Što se s njima dogodilo?

– Dala sam ih kondukeru francuskoga voza; on je rekao da je to uobičajeno. Jesam li postupila ispravno, gospodine?

– Sasvim ispravno, sasvim ispravno. To su samo pojedinosti.

Obojica, i Caux i istražni sudac pogledaše se radozvalo. Ada Mason stajaše u neizvjesnosti trenutak, dva, a zatim je istražni sudac otpusti, i ona izađe iz sobe. Poirot načrčka nešto na komadu papira i pruži ga Carregu. Ovaj pročita i razvedri se.

– Dakle, gospodo – upita grof svisoka – hoćete li me još zadržavati?

– Ne, ne, nipošto – požuri se Carrege, s mnogo ljubaznosti. – Sve što se tiče vašega položaja u slučaju, sad je razjašnjeno. Bilo je naravno potrebno da vas ispitamo u povodu gospodina pisma.

Grof se digne, uzme svoj lijepi štap iz kuta i napusti prostoriju uz kratki naklon.

– Tako je to – reče gospodin Carrege. – Bili ste potpuno u pravu, gospodine Poirot – bolje je ostaviti ga u uvjerenju da je izvan sumnje. Dva moja čovjeka pratit će ga dan i noć, a u međuvremenu razmotrit ćemo njegova alibi. Čini mi se, hm, prilično nejasnim.

– Moguće – složi se Poirot zamišljeno.

Zamolio sam gospodina Ketteringa jutros da navrati – nastavi sudac – premda, zapravo, sumnjam da ga možemo mnogo toga pitati. Ipak, ima nekoliko sumnjivih okolnosti... On zastane, trljajući nos.

– Na primjer? – upita Poirot.

– Evo – reče istražni sudac nakašljavši se. – Na primjer, ta žena s kojom je navodno putovao – gospođica Mirelle. Ona boravi u jednom

hotelu, on u drugome. To me čudi, jer je prilično neobično.

– Čini se – reče g. Caux – kao da su bili vrlo obzirni. – Točno – doda g. Carrege slavodobitno – a zašto bi zapravo trebali biti obzirni?

– Suvišak ozbiljnosti je sumnjiv, zar ne? – reče Poirot. – Precisement – Mogli bismo – promrmlja Poirot – postaviti gospodinu Ketteringu nekoliko pitanja.

Sudac da potrebne naputke. Koji trenutak poslije ude Derek Kettering, dobronamjieran kao uvijek.

– Dobro jutro, gospodine – reče sudac ljubazno.

– Dobro jutro – odvrati Kettering. – Poslali ste po mene. Ima li novosti?

– Molim vas, sjednite.

– Dakle? – upita Kettering nestrpljivo.

– Dosad nemamo ništa novo – reče Carrege oprezno.

– To je doista zanimljivo – doda Derek. – Jeste li poslali po mene da bi mi samo to priopćili?

– Prirodno je što smo pomišljali, gospodine, da biste željeli biti obaviješteni o napretku slučaja – reče sudac kruto.

– Čak i ako nema nikakva napretka.

– Također smo željeli postaviti vam nekoliko pitanja. – Samo pitajte.

– Jeste li doista sigurni da niste vidjeli svoju ženu niti razgovarali s njom u vozu?

– To sam vam već rekao, zar nisam?

– Imali ste za to dakako svoje razloge. Derek ga pogleda sumnjičavo.

– Nisam – znao – da – je – bila – u – vozu – objasni on ponovno, razmičući riječi, kao da je govorio nekome prilično bedastom.

– Da, to je ono što ste rekli – promrmlja Carrege. Derekovo lice odmah se namršti.

– Zanima me na što smjerate. Zna li što ja mislim, gospodine Carrege?

– Što mislite, gospodine?

– Mislim da je francuska policija uvelike precijenjena. Sigurno je da imate podatke o tim pljačkašima vozova. Ali nepodnošljivo je što se to događa u vozu de luxe kao što je ovaj, pri čemu je francuska policija potpuno bespomoćna da se pozabavi slučajem.

– Mi se bavimo tim slučajem, ne bojte se.

– Madame Kettering, koliko mi je poznato, nije ostavila oporuku – ubaci se u razgovor Poirot. Vršci njegovih prstiju bijahu stisnuti i on intenzivno gledaše u strop.

– Koliko znam, nije – reče Kettering. – Zašto?

– Tako vi nasljedujete prilično bogatstvo – reče Poirot. – Prilično malo bogatstvo.

Premda je i dalje gledao u strop,; mogao je uočiti tamno crvenilo koje je oblilo Derekovo lice.

– Na što vi ciljate i tko ste vi uopće?

Poirot razmakne noge, spusti pogled sa stropa i pogleda mladog čovjeka izravno u lice.

– Moje je ime Hercule Poirot – reče tiho – i ja sam vjerojatno najslavniji detektiv na svijetu. Jeste li sigurni da u vozu niste vidjeli svoju ženu niti razgovarali s njom?

– Što vam je? Želite li... želite li insinuirati da sam je ja ubio?

On se nehotice nasmije.

– Ne bih smio gubiti živce, jer to je i odviše apsurdno. Pa, ako sam je ja ubio, ne bih imao potrebe da ukradem njezine dragulje, zar ne?

– To je točno – promrmlja pokunjeno Poirot. – Nije mi to bilo na umu.

– Ako je ikad bilo jasnog slučaja umorstva i pljačke onda je to ovaj – reče Derek Kettering. – Jadna Ruth, njezinoj sudbini krivi su oni prokleti rubini. Moralo se to dogoditi kad ih je ponijela sa sobom. Zbog tih istih dragulja već su se gubili životi, koliko mi je poznato.

Poirot naglo ustane sa stolca. U njegovim očima zabljesne neko zeleno svjetlo. Nalikovao je mačku koji se upravo dobro najeo.

– Još jedno pitanje, gospodine Kettering. Hoćete li reći koje ste dana posljednji put vidjeli svoju ženu?

– Čekajte malo. Kettering je razmišljao. – Moralo je to biti, da, prije više od tri tjedna. Žao mi je što vam ne mogu reći točan dan.

– Ništa zato – odvrati Poirot suho. – To je sve što sam želio znati.

– Dakle? – reče Kettering nestrpljivo. – Ima li još što? On pogleda Carregea. No ovaj je potražio nadahnuće od Poirota, koji mu ga je dao jedva primjetnim pokretom glave.

– Ne, gospodine Kettering – reče on ugrađeno. Ne. Mislim da vam ne ćemo više smetati. Želim vam ugodan provod.

– Do viđenja – odvrati Kettering, zalupivši vrata za sobom.

Poirot se nagne naprijed i progovori oštrim glasom čim je mladi čovjek napustio prostoriju.

– Recite mi kad ste spomenuli rubine gospodine Ketteringu?

– Nisam mu govorio o njima – reče Carrege. – Tek jučer poslije podne bio sam obaviješten o rubinima od gospodina Van Aldina.

– Da, ali oni su bili spomenuti u grofovom pismu. Carrege ga pogleda bolno.

– Dakako, pismo nisam ni spomenuo gospodinu Ketteringu. Bilo je to vrlo indiskretno u sadašnjem trenutku istrage.

Poirot se opet nagne naprijed i lupi po stolu.

– Kako je onda on znao za njih – upita slažući jednu riječ za drugom.

– Gospoda mu nije mogla reći, jer je nije vidio tri tjedna. Također je nevjerovatno da bi ih spomenuo gospodin Van Aldin ili njegov tajnik; oni su s njim razgovarali o drugim stvarima. O njima nije bilo riječi ni u novinama.

On ustane i uzme svoj štap i šešir.

– Pa ipak, – promrmlja sebi – taj gospodin zna sve o njima. Pitam se kako, pitam se.

18. poglavlje

Derek na ručku

Derek Kettering zaputi se ravno do hotela "Negrasco", gdje naruči dva koktela i brzo ih iskapi; zatim počne zamišljeno promatrati blještavo plavo more. Promatrao je prolaznike mehanički – tupu gomilu, loše odjevenu i do boli nezanimljivu; danas se jedva može vidjeti nešto vrijedno. No ubrzo promijeni svoje dojmove, čim se jedna žena smjestila uz obližnji stol. Imala je na sebi sjajnu odjeću u narančastom i crnom, sa šeširićem koji je zasjenjivao njezino lice. On naruči treći koktel i počne ponovno zuriti u more, a onda se odjednom trgne. Miris dobro poznatog parfema dopro je do njegovih nosnica, a kad je podigao pogled, dama u narančastom i crnom stajala je ispred njega. Sada, kad joj je vidio lice, prepoznao ju je. Bijaše to Mirelle. Smiješila se izazovno, načinom koji je dobro poznao.

– Derek! – izusti ona. – Drago ti je što me vidiš, nadam se?

Ona se spusti u stolac s druge strane stola. – Pozdravi me onda, šašavče! – nastavi.

– Ovo je posve neočekivano zadovoljstvo – reče Derek. – Kad si otputovala iz Londona?

Ona slegne ramenima. – Jučer ili prekjučer.

– A što je s Parthenonom?

– Dala sam im – kako ono vi kažete – dala sam im "nogu".

– Zaista?

– Derek, nisi osobito ljubazan.

– Očekuješ li od mene da to budem?

Mirelle zapali cigaretu i otpuhne nekoliko dimova prije nego što reče:

– Misliš li, možda, da je odviše neoprezno tako brzo? Derek se zabalji u nju, zatim slegne ramenima i zapita: – Hoćeš li ručati ovdje?

– Mais qui. Ručat ću s tobom.

– Vrlo mi je žao – reče Derek. – Imam važan sastanak. – Mon Dieu! Vi muškarci ste kao djeca – usklikne plesačica. – Da ponašaš se prema meni kao zločesto dijete, još otkad si mi izmaknuo u Londonu. Mais c est inouil.

– Draga moja djevojko – reče joj Derek. – Doista ne znam o čemu pričaš. Složili smo se u Londonu da štakori napuštaju brod koji tone, to je sve što se o tome može reći.

Bez obzira na samosvjesni ton, njegovo je lice bilo napeto i umorno. Mirelle se nagne prema njemu.

– Ne možeš me prevariti – promrmlja ona. – Ja znam... ja znam što si učinio za mene.

On je oštro pogleda. Neka donja struja u njezinu glasu prikovala je njegovu pozornost.

– Ne plaši se, ja sam diskretna. Ti si sjajan! Silno si hrabar, ali, ne zaboravi, ja sam bila ona koja ti je dala zamisao: onoga dana u Londonu kad sam ti rekla da se ponekad događaju i nesreće. Ti nisi u opasnosti? Policija ne sumnja?

– Koga vraga... – Psst!

Na malom prstu imala je prsten u obliku maslinove grančice s velikim smaragdom.

– U pravu si, nisam trebala o tome govoriti na javnome mjestu. Nećemo to više spominjati, ali s našim nevoljama je gotovo; naš

zajednički život bit će opet divan. Divan!

Derek se neugodno nasmije.

– Dakle, štakori se vraćaju? O tome su odlučila dva milijuna, naravno da jesu. Morao sam to znati. On se ponovno nasmije. – Pomoći ćeš mi da potrošim ta dva milijuna, zar ne, Mirelle? Znaš ti kako, bolje od svake žene. Još jednom se nasmije.

– Ušuti! – poviče plesačica. – Što ti je Derek? Zar ne vidiš da se ljudi okreću ovamo?

– Što je sa mnom? Reći ću ti. Završio sam s tobom, Mirelle. Čuješ li me? Završio?

Mirelle to nije shvatila kako je on očekivao. Kratko ga je promatrala, a zatim se lagano nasmiješila.

– Ti si dijete, ljutiš se, neraspoložen si, samo zato što sam ja praktična. Nisam li ti uvijek govorila da te obožavam?

Ona mu se približi.

– Ali ja te poznajem, Derek. Pogledaj me, to sam ja, Mirelle, koja ti govorim. Ne možeš živjeti bez mene, i to ti je jasno. Voljela sam te prije, a sad ću te voljeti i stotinu puta više nego dosad. Učinit ću ti život čarobnim. Ni jedna nije kao Mirelle.

Njezine ga zapanjene oči gledaše. Vidjela je kako je poblijedio i izgubio dah, pa se nasmiješi zadovoljno. Znala je kako može začarati i svladati muškarce.

– To je dakle sređeno – reče mu mazno i nasmije se. – A sada, Derek, hoćeš li me pozvati na ručak?

– Ne.

On duboko udahne i digne se.

– Žao mi je, ali već sam ti spomenuo da imam sastanak.

– Ručaš li s nekim drugim? Ne vjerujem. – Ručam s jednom damom, tamo prijeko.

On krene naglo ususret dami koja se uspinjala stubištem. Kad ju je oslovio, zamalo mu je nestalo daha.

– Gospođice Grey, hoćete li... Hoćete li ručati sa mnom? Upoznali ste me kod lady Tamplin, ako se sjećate.

Katherine ga promotri zamišljeno, onim svojim sivim očima koje su govorile toliko mnogo.

– Zahvaljujem na pozivu – reče. – Bit će mi vrlo drago.

19. poglavlje

Neočekivana posjetiteljica

Comte de la Roche upravo je dovršio dejeneur, koji se sastojao od omelettes fines herbes, entrecote Bearnaise i Savarin du Rhum. Obrisavši pažljivo svoje crne brkove stolnim ubrusom, Comte se digne od stola. Prošao je kroz salon vile, pogledavši pozornost objects d'art oko. Jedna burmutica Louisa XV, satenska cipela koju je nosila Marija Antoaneta i ostale povijesne sitnarije koje su tvorile grofovnu mise en scen. Bijahu to, kako je volio reći posjetiteljima, nasljedstvo generacija u njegovoj obitelji. Izišavši na terasu on ugleda prostranstva Mediterana – iako ih zapravo nije gledao. Nije bio u raspoloženju koje bi dopuštalo divljenje prirodnim ljepotama. Jedan njegov dobro zamišljeni nacrt upravo je propao, i sad je morao sve započeti iznova. Ispruživši se u naslonjaču od pletene trske, s cigaretom među blijedim prstima, Comte se udubi u misli.

Hipolyte, njegov sluga, donio je kavu i izbor napitaka. Comte se odluči za jedan vrlo fini stari konjak.

Sluga se htio udaljiti, ali ga Comte zaustavi lakim pokretom ruke. Hipolyte zastane uljudno. Njegovo držanje nije bilo nametljivo, ali prikladnosti ponašanja nije bilo prigovora. Bio je slika i prilika uvažavajuće pozornosti.

– Moguće je – reče mu Comte, – da će sljedećih nekoliko dana različiti stranci pohoditi kuću. Nastojat će sklopiti poznanstvo s vama i Marie. Vjerojatno će vam postavljati neka pitanja u vezi sa mnom.

– Da, gospodine grofe.

– Možda se to već dogodilo?

– Nije, gospodine grofe.

– U blizini se nisu motali stranci. Jeste li sigurni? – Nije bilo nikoga, gospodine grofe.

– To je dobro – zaključí Comte. – No oni će ipak dolaziti – uvjeren sam u to. I postavljat će pitanja.

Hipolyte promatraše gospodara u iščekivanju. Comte progovori polagano, ne gledajući Hipolytea. – Vi ćete znati da sam ovamo doputovao u utorak ujutro. Ako vas policija ili netko drugi upita, ne zaboravite to. Doputovao sam u utorak četrnaestoga, a ne u srijedu petnaestoga. Razumijete li?

– Savršeno, gospodine grofe.

– U slučaju koji se tiče jedne dame, uvijek treba biti diskretan. Čini mi se, Hipolyte, da ste u stanju biti diskretni. – Mogu biti diskretan, gospodine.

– A Marie?

– Marie također. Ja odgovaram za nju.

– Znači to je sređeno – promrmlja Comte.

Kad se Hipolyte povukao, Comte ulije sebi kavu uz zamišljen izraz. Tu i tamo bi se namrštio, jednom je zatresao glavom, dvaput kimne. Usred toga razmišljanja, pojavi se Hipolyte ponovo.

– Jedna dama, gospodine. – Jedna dama?

Comte je bio iznenađen. Damski posjeti nisu, dakako, bili iznimka u vili Marina, ali ovaj tren Comte nije mogao dokučiti koja ga dama posjećuje.

– Čini mi se da dama nije poznata gospodinu – promrmlja sobar uslužno.

Comte je bio sve više zaintrigiran.

– Dovedite je ovamo, Hipolyte – zapovijedi on. Trenutak kasnije na terasi se ukaže čarobna pojava u narančastom i crnom, uz jak miris parfema egzotičnoga cvijeća.

– Gospodin grof de la Roche?

– Na vašu službu, gospođice – reče Comte uz naklon.

– Moje je ime Mirelle. Možda niste čuli o meni.

– Zaista, gospođice, tko nije bio očaran plesom gospođice Mirelle? Divno!

Plesačica prihvati kompliment, kratkim, mehaničkim smiješkom.

– Moj dolazak ovamo nije previše formalan – počne ona.

– Ali sjednite, molim vas, gospođice – reče glasno grof, donoseći stolicu.

Unatoč udvornosti, de la Roche ju je pažljivo promatrao. Bilo je doista malo stvari koje on nije znao o ženama. Istina, njegova iskustva uglavnom se nisu odnosila na dame poput Mirelle, koja je i sama bila grabežljivica. On i plesačica bijahu, na neki način, ptice iz istoga jata. Sva njegova umijeća, on je to znao, neće biti iskoristiva u slučaju Mirelle. Ona je bila lukava Parižanka. Ipak, Comte je jednu njezinu slabost odmah nepogrešivo uočio. Odmah je shvatio da se nalazi u nazočnosti vrlo bijesne žene, a bijesna žena, Comte je to vrlo dobro znao, uvijek kaže više nego što nalaže oprez. A to može iskoristiti muškarac koji je sačuvao hladnu krv.

– Vrlo je ljubazno od vas, gospođice, što ukazujete čast mome skromnome boravištu.

– Imamo zajedničke prijatelje u Parizu – prijeđe na stvar Mirelle. – Oni su mi govorili o vama, no danas sam došla jednim drugim

povodom. Govorili su mi o vama i u Nici – ali na drugi način.
Shvaćate li?

– Ah? – uspije izustiti Comte.

– Bit ću okrutna – nastavi plesačica – iako mi je, vjerujte mi, stalo do vaše dobrobiti. U Nici se priča, gospodine grofe, da ste ubojica jedne engleske lady, gospode Kettering.

– Ja! Ubojica gospode Kettering? Kako apsurdno!

U njegovu glasu bilo je više mlakosti nego odricanja, jer je znao da će je tako najbolje navesti da kaže još nešto. – Ipak – bijaše ona uporna – o tome se govori.

– Ljude zanimaju svakakve priče – odvratila grof ravnodušno. – Bilo bi mi ispod časti shvatiti ozbiljno takve divlje optužbe.

– Ne razumijete me – reče mu Mirelle upiljivši svoje crne oči u njega.
– Nije to priča besposličara s ulice, nego policije.

– Policije? – Comte ustane, ponovo probuđena duha. Mirelle kimne snažno nekoliko puta.

– Da, da. Shvaćate li me, ja imam prijatelje posvuda. I sam prefekt...
– Ona ostavi rečenicu nedovršenu, uz rječit trzaj ramena.

– Koji nije indiskretan kad je posrijedi lijepa, jedna lijepa žena? – prošapće de la Roche ljubazno.

– Policija vjeruje da ste vi ubili gospodu Kettering. Ali ona je u krivu.

– Sigurno je u krivu – složi se on s njom živahno. – Vi to kažete, ali vi ne znate istinu koju ja znam. On je pogleda radoznalo.

– Vi znate tko je ubio gospodu Kettering? Je li to ono što mi želite reći, gospođice?

Mirelle snažno kimne. – Da.

– Tko je to bio? – upita Comte oštro.

– Njezin suprug. – Ona se približi de la Rocheu, govoreći tihim glasom koji je kipio od bijesa i uzbuđenja. Nju je ubio njezin vlastiti suprug.

Comte se nasloni u stolcu. Njegovo lice postane maska. – Dopustite, upitat ću vas, gospođice, kako to znate? – Kako to znam? – Mirelle skoči na noge glasno se smijući. – Sam se time hvalio unaprijed. On je bio propao, bankrotirao, ostao bez časti. Mogla ga je spasiti samo smrt njegove žene. Tako mi je rekao. Putovali smo zajedno istim vozom, ali ona to nije smjela doznati. Zašto, pitam vas? Zato da bi se mogao prikristi u noći... Ah! – Ona sklopi oči. – Kao da vidim kako se to događa.

Grof se nakašlje.

– Možda, možda – promrmlja. – Ali u tom slučaju on valjda ne bi ukrao njezine dragulje?

– Dragulje! – uzdahne Mirelle. – Ah, ti rubini... Njezine se oči zamagliše, a svjetlo iz njih nestane. Comte ju je radoznalo promatrao, pomislivši po tko zna koji put o magičnom utjecaju dragoga kamenja na ženski spol. On je vrati praktičnim pitanjima.

– Što zapravo želite od mene, gospođice?

I Mirelle živne, pošto joj se vratio poslovni duh.

– Želim nešto jednostavno. Otići ćete do policije i reći da je gospodin Kettering ubojica.

– A što ako mi ne povjeruju? Ako zatraže dokaz? Promatrao ju je pozorno.

Mirelle se nasmije i omota svoju narančastu i crnu zastavu tješnje oko sebe.

– Pošaljite ih k meni, gospodine grofe – reče. – Ja ću im dati dokaz koji žele.

Nakon što je ispunila svoj zadatak, ona se digne i nestane poput vihora.

Comte ju je gledao s dignutim obrvama.

Ona je sva u bijesu, promrmlja. Što ju je toliko uzrujalo? Ipak, previše pokazuje svoje karte. Vjeruje li doista da je gospodin Kettering ubio svoju ženu? I željela bi da ja u to povjerujem! Željela bi da povjeruje i policija.

On se nasmiješi sam sebi. Nije imao nikakve namjere otići do policije. Vidio je različite druge mogućnosti, a sudeći po njegovu osmijehu, bile su mu ugodne.

Ali sad se opet namršti. Prema Mirellinim riječima, u nj je sumnjala policija. Možda je to bilo točno, a možda i nije. Bijesna žena one vrste kojoj je pripadala plesačica neće se mnogo brinuti o strogoj istinitosti svojih izjava. S druge strane, možda se domogla neke povjerljive informacije. U tom slučaju – usta mu se stisnuše – u tom slučaju mora poduzeti mjere opreza.

Uđe u kuću i još jedanput upita Hipolyte jesu li ikakvi neznanci vraćali u kuću. Sobar je ustrajao na tvrdnji da ih nije bilo. Comte ode u svoju spavaonicu i pride starom pisaćem stolu koji je stajao uza zid. Podiže njegov poklopac i svojim nježnim prstom dotakne odskočno pero u dnu jedne udubine. Iz nje izleti ladičica, a u njoj je bio omot u smeđem papiru. Comte ga uzme i zadrži, važući ga u ruci trenutak ili dva. Prinese ruku glavi i uz mali grč boli iščupa jednu dlaku. Stavi je na rub ladičice i zatim je pažljivo vrati na svoje mjesto. Držeći i dalje mali omot u ruci, on side dolje i uputi se do garaže u kojoj je bio purpurni dvosjed. Nakon deset minuta već je jurio cestom prema Monte Carlu.

U kockarnici je proveo nekoliko sati, a zatim se sjuri u grad. Uđe ponovno u dvosjed i krene prema Mentoneu. Ranije, tijekom

poslijepodneva bio je zamijetio neupadljiv sivi automobil na malo udaljenosti od sebe. Sad ga ponovo uoči. Nasmiješi se sam sebi. Cesta se neprestano uspinjala. Comte pritisne do kraja ubrzivač i njegov mali crveni dvosjed, građen po posebnoj narudžbi i sa strojem koji je bio snažniji nego što bi se to moglo naslutiti, poleti poput strijele.

On se okrene i nasmije: neupadljivi sivi auto sve je više zaostajao. Stvarajući oblak prašine, mali crveni dvosjed gutao je cestu. Sad je već jurio pogibeljno, ali Comte je bio prvorazredan vozač. Zatim se počne spuštati, vijugajući bez prekida. Comte smanji brzinu i zaustavi se pred poštanskim uredom. Iskoči iz kola, otvori poklopac kutije za alat, izvuče odande mali omot u smeđem papiru i pojuri u ured. Dvije minute kasnije, već se vraćao u smjeru Mentonea. Kad je sivi automobil ondje stigao, mirno je ispijao poslijepodnevni čaj na terasi jednoga hotela.

Zatim se vrati u Monte Carlo, naruči ondje večeru i napokon se vrati kući prije ponoći. Dočekao ga je Hipolyte smrknuta lica.

– Ah! Gospodin grof je stigao. Nije li mi gospodin grof slučajno telefonirao?

Comte zatrese glavom.

– Pa ipak, u tri sata poslijepodne dobio sam poruku gospodina grofa, da odem u Nicu i pojavim se u hotelu Negresco.

– Ma nemojte – reče Comte. – I, jeste li otišli?

– Naravno, gospodine, ali kod Negresca nisu znali ništa o gospodinu grofu. On nije bio ondje.

– Ah! – izusti Comte. – U taj je sat Marie jamačno bila u poslijepodnevnoj kupovini.

– Tako je, gospodine grofe.

– Onda nije važno – zaključí Comte. – Svakako je neka pogreška. On se popne stubištem smijuljeći se. Našavši se u spavaonici, zabravi vrata i pogleda pažno oko sebe. Sve je izgledalo obično. Otvori nekoliko ladica i ormara. Zatim kimne. Sve je bilo vraćeno zamalo na isto mjesto kako je ostavljeno, ali ne sasvim. Očito, ovdje je bila obavljena temeljita premetačina.

Ode do pisaćega stola i pritisne otponac. Ladičica iz leti, ali dlake nije bilo na mjestu na kojem ju je ostavio. On kimne nekoliko puta.

– Naša francuska policija je izvrsna – promrmlja. Ništa joj ne promiče.

20. poglavlje

Katherine stječe prijateljicu

Sutradan ujutro Katherine i Lenox sjedile su na terasi vile Marguerite. Među njima se razvijalo nešto poput prijateljstva, unatoč razlici u godinama. Da nije bilo Lenox, Katherine bi smatrala život u vili Marguerite sasvim nepodnošljivim. Slučaj Kettering bio je trenutačno glavna tema. Lady Tamplin otvoreno je iskorištavala povezanost svoje gošće sa slučajem, koliko god je to mogla. I najupornija odbijanja koja su bila u Katherininoj moći zakazivala su pred samosvijesti lady Tamplin. Lenox se pritom držala po strani, naizgled zabavljena manevrima svoje majke, ali sa suosjećajnim razumijevanjem Katherininih osjećaja. Neprilici nije odmagao ni Chubby, čije je prostodušni užitak bio gotovo neutoljiv pa je, primjerice, svima i svakome ovako predstavljao Katherinu:

– Ovo je gospođica Grey. Poznat vam je slučaj iz Plavoga voza? E, ona je u njemu bila do grla! Imala je dugi razgovor s Ruth Kettering nekoliko sati prije umorstva. To se zove sreća, zar ne?

Nekoliko takvih primjedaba nagnalo je Katherinu toga jutra na neuobičajeni odgovor; zato, kad su ostale same, Lenox uoči, otežući na svoj uobičajeni način:

– Niste navikli na izrabljivanje, čini se? Morate još mnogo toga naučiti, Katherine!

– Žao mi je što sam izgubila živce. Obično mi se to ne događa.

– Vrijeme je da naučite kako da se ispušete. Chubby je obični magarac; od njega nema štete. Majka, naravno, čini sve što hoće ali možete se zbog nje uzrujavati do sudnjega dana a da to ne učini na nju nikakav dojam. Ona će samo rastvoriti svoje široke, tužnoplave oči i neće se oko toga brinuti.

Katherine ne reče ništa na primjedbu koja se mogla i očekivati, pa lenox produži:

– Ja sam poput Chubbya. Uživam u dobrom umorstvu; osim toga, Derek je nešto posebno.

Katherine kimne.

– I tako, ručali ste s njime jučer – nastavi Lenox zamišljeno. – Je li vam on drag, Katherine?

Katherine je neko vrijeme razmišljala o odgovoru. Ne znam – odgovori vrlo polagano.

– On je vrlo privlačan. – Doista, privlačan je.

– Što vam se na njemu ne dopada?

Katherine ne odgovori na pitanje, ili barem ne izravno. – Govorio mi je o ženinoj smrti – reče. – Spomenuo je kako se ne želi pretvarati da je to za nj išta drugo osim goleme sreće.

– I to vas je dakako pogodilo, pretpostavljam – reče Lenox. Zastane, a zatim doda prilično neobičnim tonom: Vi mu se sviđate, Katherine.

– On me je počastio vrlo dobrim ručkom – odgovori Katherine smijući se.

Lenox nije htjela dopustiti da bude odvučena na sporedni kolosjek.

– Primijetila sam to one večeri kad je došao ovamo reče zamišljeno.
– Zbog načina kako vas je promatrao, iako vi niste njegov uobičajeni tip... Naprotiv. Zamišljam da je to kao religija: dolazi s godinama.

– Gospođicu traže preko telefona – reče Marie koja se pojavila na prozoru salona. – Gospodin Hercule Poirot želi s njom razgovarati.

– Bit će još krvi i oluja. Pođite, Katherine, pođite i zabavite se sa svojim detektivom.

Intonacija glasa Hercule Poirota učinila se Katherineini čistom i određenom.

– Je li to gospođica Gray? Bon. Gospođice, imam za vas poruku od gospodina Van Aldina, oca gospode Kettering. On bi želio razgovarati s vama, u vili Merguerite ili u hotelu, što vam je ugodnije.

Katherine se zamisli na trenutak i zaključila kako bi dolazak u vilu Marguerite bio Van Aldinu bolan i nepotreban. Lady Tamplin i odviše bi uživala u tom dolasku; ona nikad nije popuštala priliku da uživa u milijunašima. Katherine zato reče Poirotu da će radije doći u Nicu.

– Izvrsno, gospođice. Doći ću po vas automobilom, možda za tri četvrt sata.

Poirot se pojavio točno u određeno vrijeme. Katherine ga je očekivala, i oni odmah krenuše.

– Dakle, gospođice, kako ste?

Ona pogleda njegove trepćuće oči i potvrdi svoj prvi dojam da je u Herculeu Poirotu bilo nečega vrlo privlačnog.

– Ovo je naš roman policier, zar ne? – reče Poirot. Obećao sam vam da ćemo zajedno istraživati. A ja uvijek održavam svoja obećanja.

– Previše ste ljubazni – promrmlja Katherine.

– Ah, samo se pretvarate; recite mi radije želite li ili ne želite čuti kako slučaj napreduje?

Katherine prizna da želi, i Poirot počne s vrlo preciznim portretom Comte de la Rochea.

– Vi mislite da ju je on ubio – reče Katherine zamišljeno. – To je teorija – odvrati Poirot oprezno.

– Vjerujete li u nju?

– Nisam to rekao. A vi, gospođice, što o tome mislite? Katherine zatrese glavom.

– Otkud bih mogla znati? Ne znam ništa o takvim stvarima, ali morala bih reći...

– Da? – potakne je Poirot.

– Dobro, iz onoga što ste rekli, ne proizlazi da bi Comte bilo koga ubio.

– Vrlo dobro – usklikne Poirot. Slažete se sa mnom. To ste upravo rekli. – Pogleda je zatim strožije. – Ali recite mi, jeste li se ikad sreli s Derekom Ketteringom?

– Upoznala sam ga kod lady Tamplin i jučer sam s njim ručala.

– Un mauvais sujet – reče Poirot zatresavši glavom. Ali žene to vole, zar ne?

Namignu Katherine i oboje se nasmijaše.

– On je čovjek kojega se mora primijetiti – produži Poirot. – Bez sumnje ste ga uočili u Plavome vozu?

– Da, zapazila sam ga. – U vagonu za ručanje?

– Ne, nisam ga primijetila za obrokom. Vidjela sam ga samo jednom, kad je ulazio u odjeljak svoje žene. Poirot kimne. – Čudna stvar – promrmlja. – Koliko se sjećam, gospođice, rekoste da ste prilikom zadržavanja u Lyonu bili budni i gledali kroz prozor vagona? Jeste li vidjeli visokoga tamnoputog čovjeka poput Comte de la Rochea, kako izlazi iz voza?

Katherine zatrese glavom. – Mislim da nisam vidjela nikoga – reče. – Iz voza je izašao neki mladoliki čovjek s kapom i ogrtačem, ali mislim da ga nije napustio nego je samo prošetao peronom. Bio je zatim i neki debeli Francuz s bradom, u pidžami i s ogrtačem, koji je htio popiti šalicu kave. Mislim da su ostali bili željezničarski službenici.

Poirot kimne nekoliko puta. – Prema tome, kao što i sami vidite, Comte de la Roche ima alibi. Svaki alibi je inače vraški nezgodna stvar, uvijek podložan najtežim sumnjama. Evo nas!

Otidoše ravno u Van Aldinov apartman, gdje su zatekli Knightona. Poirot ga predstavi Katherini. Nakon nekoliko općenitih rečenica, Knighton reče: – Javit ću gospodinu Van Aldinu da je gospođica Grey ovdje.

On ode u susjednu sobu. Nakon tihe razmjene nekoliko riječi, Van Aldin ude i pristupi; raširenih ruku Katherini, pogledavajući je u isti mah lukavo i prodorno.

– Drago mi je što vas vidim, gospođice Grey – reče jednostavno. Osjetila je da ima pred sobom nekoga u iskrenoj tuzi, utoliko stvarnijoj koliko su manjkali bilo kakvi vanjski znaci.

On privuče stolicu. – Sjednite, molim vas, i počnite. Poirot i Knighton uljudno su se povukli u susjednu prostoriju. Katherini njezina zadaća nije bila teška. Potpuno jednostavno i prirodno, ona je izvijestila o svom razgovoru s Ruth Kettering, riječ po riječ, onoliko približno koliko je mogla. Van Aldin je slušao u tišini, zavaljen u stolicu, dok mu je jedna ruka zaklanjala oči. Kad je dovršila, on joj zahvali.

Oboje su sjedili u tišini, trenutak-dva. Katherine je osjećala da bi u ovom trenu izrazi sućuti bili neumjesni. Kad se milijunaš javio, to je bilo u različitu tonu:

– Vrlo sam vam zahvalan, gospođice Grey. Mislim da ste nešto učinili kako biste mojoj jadnoj Ruth olakšali posljednje sate njezina života. No sada bih vas želio nešto upitati. Vi već znate, gospodin Poirot vas je obavijestio, za onu ništariju s kojom se moja jedna djevojčica bila spetljala. On je bio čovjek o kojem vam je ona govorila, budući da se pripremala na susret s njim. Je li se po vašem sudu moglo dogoditi da ona, nakon razgovora s vama, promijeni namjeru? Ili mislite da je naumila ostati pri svojoj riječi?

– Ne mogu vam na to pošteno odgovoriti. Sigurno je samo to da je došla do neke odluke, i zbog toga mi se pričinila bolje raspoloženom.

– Nije vam dala naslutiti namjerava li se vidjeti s onim smrdljivcem – u Parizu ili u Hyeresu?

Katherine kimne odlučno. – Nije o tome rekla ništa.

– Ah! – počne zamišljeno Van Aldin. – To je važna pojedinost. Ipak, vrijeme će reći svoje.

On ustane i otvori vrata susjedne prostorije. Uđoše Poirot i Knighton.

Katherine je odbila milijunašev poziv na ručak, pa Knighton siđe s njom da je otprati do automobila. Kad se vratio, zatekao je Poirota i Van Aldina u dubokom razgovoru.

– ... Kad bismo samo znali što je Ruth bila odlučila reče milijunaš zamišljeno. – Mogla je donijeti više odluka. Možda je odlučila napustiti voz u Parizu i brzojaviti mi. Možda je namjeravala produžiti do juga Francuske i objasniti se s Comteom. Mi smo u mraku – potpunome mraku. Ali imamo sobaričinu riječ da je ona bila iznenađena i zapanjena grofovom pojavom na kolodvoru u Parizu. To, dakle, nije bio dio nekog unaprijed zamišljenog nacрта. Slažete li se sa mnom, Knightone?

– Oprostite, gospodine Van Aldin, nisam vas slušao.

– Sanjate na javi? – našali se Van Aldin. – To ne nalikuje vama. Čini mi se da vas je opčarala ona djevojka.

– Knighton se zacrveni.

– Ona je doista zgodna djevojka – reče Van Aldin zamišljeno – vrlo zgodna. Jeste li zapazili njezine oči?

– Svaki bi muškarac morao zapaziti njezine oči – reče Knighton.

21. poglavlje

Na tenisu

Proteklo je nekoliko dana. Jednoga jutra Katherine ode na šetnju, a kad se vratila dočeka je nestrpljiva Lenox.

– Zvao vas je vaš mladić, Katherine! – Koga nazivate mojim mladićem?

– Jednoga novoga: tajnika Rufusa Van Aldina. Čini se da ste ga se jako dojmili. Postajete prava srcolomka, Katherine. Najprije Derek Kettering, a sada i mladi Knighton. Zanimljivo je da ga se ja dobro sjećam. Bio je u majčinoj ratnoj bolnici, koju je ona ovdje vodila. Bila sam tada dijete od, možda, osam godina.

– Je li bio teško ranjen?

– Pogođen u nogu. Dobro se sjećam, bilo je prilično gadno. Mislim i da su liječnici tome nešto dodali. Obećali su mu da neće hramati niti imati drugih posljedica, ali to se nije ispunilo.

Dođe lady Tamplin i pridruži im se.

– Jesi li to govorila Katherineini o bojniku Knightonu? upita. – Tako dragi dečko! Isprva ga se nisam sjetila – bilo ih je toliko – ali sada mi se vraća pamćenje.

– Prije je bio premalo važan da bi ga trebalo pamtiti – upadne Lenox.
– Ali sada, kad je tajnik jednoga američkoga milijunaša, to je druga stvar.

– Draga! – reče lady Tamplin nejasno prigovorivši.

– Zašto me boжник Knighton zvao – upita napokon Katherine.

– Pitao je biste li pošli na tenis poslijepodne. Uz povoljan odgovor, on će doći po vas kolima. Majka i ja pristali smo u vaše ime, uz empressement. Dok se vi budete zabavljali s milijunaševim tajnikom, Katherine, meni biste mogli pružiti priliku sa samim milijunašom. On ima oko šezdeset, ako se ne varam, pa bi mu to bila prilika da uživa u jednoj mladici kao što sam ja.

– Voljela bih vidjeti gospodina Van Aldina – dometne lady Tamplin ozbiljnim glasom – o njemu se toliko govorilo. Poput onih privlačnih grubijana zapadnoga svijeta... Tako privlačnih – promrmlja ona na kraju.

– Bojnik Knighton je izričito rekao da je to poziv gospodina Van Aldina – reče Lenox. – To je toliko puta ponovio, da sam počela sumnjati. Vi i Knighton bili biste vrlo zgodan par, Katherine. Bog vas blagoslovio.

Katherine se nasmije i ode na kat promijeniti odjeću. Knighton je stigao ubrzo nakon ručka i podnio je hrabro izraze priznanja lady Tamplin.

Dok su se vozili prema Cannesu, on reče Katherini: – Lady Tamplin se, začudo, malo promijenila.

– Izgledom ili ponašanjem?

– Jednim i drugim. Mislim da je već prilično iza četrdesete, ali još uvijek je vrlo lijepa žena.

– Doista – složi se Katherine.

– Drago mi je što dolazite – nastavi Knighton. – Gospodin Poirot će se također pridružiti. Kako izniman čovječuljak! Poznajete li ga dobro, gospođice Grey?

Katherine zatrese glavom. – Upoznala sam ga u vozu na putu ovamo. Čitala sam neki detektivski roman, i dogodilo se da mu

kažem kako se takve stvari ne događaju u stvarnome životu. Naravno, nisam imala pojma tko je on.

– On je vrlo značajna osoba – objasni Knighton – i učinio je već mnoge važne stvari. On je genij koji ide do korijena događaja, ali do samoga kraja nitko ne zna što on zapravo misli. Sjećam se da sam jednom prilikom boravio u Yorkshireu, kad su bili ukradeni dragulji lady Clanravn. Isprva se to pričinjalo običnom pljačkom, ali mjesna je policija bila potpuno zbunjena. Pokušavao sam ih nagovoriti da dovedu Herculea Poirotu, objašnjavajući im kako bi im jedino on mogao pomoći, no oni su poklonili povjerenje Scotland Yardu.

– I, što se dogodilo? – upita Katherine radoznalo.

– Dragulji nisu nikad nađeni – odgovori Knighton suho. – Vi doista imate vjeru u njega?

– Doista. Comte de la Roche je obična ništarija, ali se dosad uspio izvući. Mislim da je u Poirotu naišao na pravog protivnika.

– Comte de la Roche – reče Katherine zamišljeno. Vi dakle doista vjerujete da je to on učinio?

– Naravno. Knighton je pogleda iznenađeno. – Zar vi ne vjerujete?

– Oh, da – brzo izusti Katherine. – Osim ako je to bila obična pljačka u vozu.

– Moglo bi biti i to, naravno – složi se suvozač – no čini mi se da Comte de la Roche izvrsno pristaje u taj okvir. – Ali on ima alibi.

– Alibi! – Knighton se nasmije na privlačni, njemu svojstveni način. – Vi kažete da čitate detektivske romane, gospođice Grey. Morate, dakle, znati da je onaj tko ima savršen alibi redovito vrlo sumnjiv.

– Mislite li da je tako i u stvarnome životu? – upita Katherine smijući se.

– Zašto ne? Mašta je utemeljena na činjenicama. – Ali im je prilično nadmoćna – natukne Katherine.

– Možda. U svakom slučaju, kad bih bio zločinac, ne bih volio imati Herculea Poirota na tragu.

– Ni ja – zaključí Katherine i nasmije se.

Dočekaó ih je Poirot. Kako je dan bio vruć, on je bio odjeven u bijelo platneno odijelo, s bijelom kamelijom u rupici za cvijet.

– Bonjour, mademoiselle – reče Poirot. – Izgledam pravi Englez, zar ne?

– Izgledate izvrsno – reče Katherine taktično.

– Rugate mi se – dosjeti se Poirot. – Ali ne smeta, tata Poirot uvijek se smije posljednji.

– Gdje je gospodin Van Aldin? – upita Knighton.

– Pridružít će nam se. Uistinu, moj prijatelju, on nije:više zadovoljan mnome. Ah, ti Amerikanci, oni ne znani za odmor ni za mir! Gospodin Van Aldin volio bih se baciti u potjeru za kriminalcima po svim puteljcima u Nici.

– Moja je dužnost pretpostaviti da to i ne bi bio tako naum – primijeti Knighton.

– Niste u pravu – usprotivi se Poirot. – U tim stvarima nije nužna energetičnost nego finoća. Na tenisu susreće se baš svakoga i zato je to tako važno. Evo gospodina Ketteringa!

Derek im se brzo približi. Izgledao je bezobzirno i ljutito, kao da ga je nešto uzrujalo. On i Knighton pozdraviše se prilično hladno. Tek je Poirot naizgled bio bez ikakva znaka napetosti, dok je čavrljao pokušavajući svakoga razonoditi. Dijelio je okolo male komplimente.

– Zadivljuje me, gospodine Kettering, kako dobro vi govorite francuski – primijeti – tako dobro da biste mogli biti zamijenjeni za Francuza ako biste to samo htjeli. A to je zaista velik pothvat među Englezima.

– I ja bih to željela – reče Katherine. – Nažalost, previše sam svjesna da je moj francuski od one neugodne britanske vrste.

Oni dođoše do svojih sjedala; Knighton gotovo istoga trena primijeti kako mu njegov poslodavac domahuje s druge strane igrališta da mu se pridruži. On ode do njega.

– Sviđa mi se taj mladi čovjek – reče Poirot, šaljući smiješak za tajnikom koji je odlazio. – A vama, gospođice?

– Vrlo mi je drag.

– A vama, gospodine Kettering?

Na Derekovim ustima kao da je već postojao brz odgovor, ali on zastane budući da ga je nešto u svjetlucavim Belgijančevim očima odjednom učinilo opreznim. On zatim progovori, birajući riječi.

– Knighton je vrlo dobar mladić – reče.

U jednom trenu Katherine se pričini da je Poirot bio razočaran.

– On vam se divi, gospodine Poirot – reče ona i ponovi ono što joj je Knighton o njemu govorio. Zabavljalo ju je gledati maloga čovjeka kako se zadovoljno šepuri, nadimajući grudni koš i usvajajući neki izraz lažne skromnosti koji nikoga nije mogao prevariti.

– Sad sam se nečega sjetio, gospođice – reče on odjednom. Kad ste sjedili u vozu i razgovarali s pokojnicom, mislim da ste ispustili dozu za cigarete.

Katherine ga pogleda iznenađeno. – Nisam – reče. Poirot na to izvuče iz džepa predmet od meke plave kože, sa zlatnim inicijalom, slovom "K".

– Ne, to nije moje – potvrdi Katherine.

– Ah, tisuću puta molim ispriku. Vjerojatno je onda pripadao pokojnici: "K" za Kettering. Bili smo u dvojbi jer je u njezinoj torbici pronađena još jedna doza za cigarete, pa smo se pitali zašto bi imala dvije. On se okrene prema Dereku. – Vi ne znate pretpostavljam, je li ovo bila ili nije bila doza vaše žene?

Kao da je Derek ustuknuo. On promuća: – Ne, ne znam. Vjerojatno je tako.

– Nije li slučajno vaša?

– Svakako ne. Da je moja, teško bi se mogla pronaći među stvarima moje žene.

Nikad Poirot nije izgledao tako prostodušno i djetinjasto.

– Pomislio sam da vam je možda ispala kad ste bili u odjeljku vaše žene – objasni on naprečac.

– Nikad nisam ondje bio. To sam već rekao policiji više od deset puta.

– Tisuću isprika – reče Poirot uljudno. – Gospođica je spomenula da vas je vidjela kako ulazite u odjeljak. Katherine pogleda Dereka. Lice mu je probljedilo, no možda joj se to samo pričinilo. Njegov smijeh, kad se napokon začuo, zvučao je prilično prirodno.

– Pogriješili ste, gospođice Grey – reče on glasom u kojem se nije osjećao napor. – Prema onome što mi je bilo rečeno u policiji, moj odjeljak je bio udaljen od njezinoga samo jedna ili dvoja vrata – iako tada o tome nisam imao pojma. Vjerojatno ste me vidjeli kako ulazim u svoj odjeljak. – On se podiže kad je ugledao Van Aldina i Knightona kako se približavaju.

– Sad ću vas morati napustiti – najavi on. – Ne mogu biti pokraj svoga tasta ni tren.

Van Aldin pozdravi Katherine udvorno, ali je očito bio loše volje.

– Čini se da vas jako privlači gledanje tenisa, gospodine Poirot – zaškrguće on.

– Da, to mi čini zadovoljstvo – odvratila Poirot mirno.

– Tako je to u Francuskoj – reče Van Aldin. – Mi u Državama načinjeni smo od žilavije tvari. Kod nas posao dolazi prije užitka.

Poirot se nije uvrijedio; naprotiv, nasmiješio se ljubazno nezadovoljnom milijunašu.

– Nemojte se uzrujavati, molim vas. Svatko ima svoje metode. Ja sam oduvijek nalazio da je kombiniranje posla sa zadovoljstvom vrlo ugodan način.

On promotri oboje nazočnih, koji su se upustili u živ razgovor. Poirot kimne zadovoljno, a zatim se približi milijunašu govoreći ispod glasa.

– Nisam ovdje samo radi zadovoljstva, gospodine Van Aldin. Pogledajte preko puta visokoga starijega gospodina – onoga sa žutim licem i veličanstvenom bradom. – Da, što nas se on tiče?

– To je gospodin Papopolous – reče Poirot. – Grk, dakle?

– Kao što vi kažete – Grk. On je staretinar svjetskoga ugleda. Ima malu trgovinu u Parizu, ali policija se pita je li samo to.

– A što bi još bio.

– Primatelj ukradenih predmeta, osobito dragulja. U poslu ponovnoga brušenja i ponovnoga raspoređivanja dragoga kamenja nema ničega što bi njemu bilo nepoznato. On posluje s najvišima u Europi, ali podjednako i s najnižim ološem u podzemlju.

Van Aldin promotri Poirota iznenada probuđenom pozornošću.

– I onda? – upita on, s novom bojom glasa.

– Pitam se – reče Poirot – ja, Hercule Poirot – on se lupi teatralno po grudima – pitam se zašto je gospodin Papopolous odjednom doputovao u Nicu?

Van Aldina se to snažno dojmilo. Neko vrijeme sumnjao je u ozbiljnost njegova posla, da je obični paseur. Sad se naglo vratio svome prvotnome mišljenju. Pogleda maloga detektiva ravno u oči.

– Ispričavam se, gospodine Poirot.

Poirot otkloni ispriku pretjeranom gestom. – Nije to važno – reče. – A sad me slušajte, gospodine Van Aldin: imam novosti za vas.

Milijunaš ga pogleda oštro i silno zainteresirano.

– Kao što rekoh, to će vas zanimati. Kao što vam je poznato, Comte de la Roche je pod neprekidnom paskom policije još od njegova razgovora s istražnim sucem. Dan kasnije, dok je bio odsutan, pretražena je vila Marina.

– I? Jesu li nešto našli? – upita Van Aldin. – Kladio bih se da nisu.

Poirot mu se lako nakloni.

– Vaš opažaj nije pogrešan, gospodine Van Aldin. Nisu pronašli ništa što bi ga okrivljavalo, a nije trebalo ni očekivati da hoće. Comte de la Roche, kako ste i sami izričito izjavljivali, nije rođen jučer. On je oštrouman gospodin velikog iskustva.

– Dobro, nastavite – zaškrguće Van Aldin.

– Moguće je, dakako, da grof i nije imao kriti štogod kompromitirajuće. Ali tu mogućnost ne smijemo zanemariti. Ako je ipak imao što sakriti, gdje je to? Nije u njegovoj kući, jer je policija obavila premetačinu temeljito. On to ne nosi sobom, jer je svjestan da bi mogao svakoga trena biti pritvoren. Preostaje njegov automobil. Kao što rekoh, bio je pod paskom, pa su ga onoga dana slijedili do Monte Carla. Odande je nastavio cestom za Mentone,

vozeći sam. On ima vrlo snažan automobil, pa je izmakao progoniteljima koji su ga za četvrt sata potpuno izgubili iz vida.

– I vi mislite da je u tom kratkom razdoblju nešto usput sakrio? – upita Van Aldin, živo zainteresiran.

– Usput, ne. Can est pas pratique. Ali slušajte me sada – nešto sam tim povodom natuknuo gospodinu Carregeu, a on se sa mnom slaže. U svim okolnim poštanskim uredima provjeravao je postoji li netko tko poznaje de la Rochea iz viđenja. Naime, najbolji način da se neka stvar sakrije jest poslati je poštom.

– I onda? – upita Van Aldin, čije je lice pokazivalo najveće zanimanje.

– Voilal Dramatskim potezom Poirot izvuče omot površno umotan u smeđi papir, s kojega je uzica već bila skinuta.

– U onih četvrt sata, naš je džentlmen dao otpremiti ovo.

– Adresa? – upita nestrpljivo sugovornik. Poirot kimne.

– Možda bi nam mogla nešto reći, ali uistinu ništa ne kaže. Omot je bio adresiran na jedan od onih kioska u Parizu, u kojima se čuvaju pisma i omoti uz malu nadoknadu dok ih netko ne podigne.

– Dobro, ali što je unutra? – upita Van Aldin nestrpljivo.

Poirot skine smeđi omotni papir ispod kojega izviri kutija od ljepenke. On se osvrne oko sebe.

– Ovo je dobar trenutak – reče on mirno. – Sve su oči uprte u tenis. Pogledajte, gospodine!

Podigne na tren poklopac kutije. Od milijunaša se začuje usklik krajnjega iznenađenja. lice mu je probljedio. – Moj Bože! – uzdahne. Rubini!

Sjedio je neko vrijeme kao očaran. Poirot ponovno zamota kutiju uz ozaren izraz lica. Milijunaš se zatim prene, pristupi Poirotu i počne tresti njegovu ruku tako srdačno da je mali čovjek zajaukao.

– To je sjajno – reče Van Aldin. – Sjajno! Vi ste vrijedni koliko ste teški, gospodine Poirot. Jednom zauvijek, vrijedni ste koliko ste teški.

– Nije to ništa – reče skromno Poirot. – Red, metoda, pripravnost na sve što nas može zateći – to je sva tajna.

– I sada je, pretpostavljam, Comte de la Roche uhićen – nastavi zaneseno Van Aldin.

– Ne – presiječe Poirot.

Na Van Aldinovu licu ukaza se krajnja zapanjenost. – Ali zašto? Što im još treba?

– Grofov alibi još nije oboren. – Ali to je glupost!

– Točno – odgovori Poirot. – I ja mislim da je to glupost, ali moram dokazati da alibi ne vrijedi.

– U međuvremenu, pobjeći će vam.

Poirot snažno zatrese glavom.

– Neće – odvrati. – Comte ni po koju cijenu ne može žrtvovati svoj društveni ugled.

Van Aldin je i dalje bio nezadovoljan. – Ali, ja ne vidim...

Poirot podigne ruku. Samo tren, gospodine. Imam jednu malu zamisao. Mnogi su se ljudi ismijavali malim idejama Herculea Poirota – ali nisu bili u pravu.

– Dobro – reče Van Aldin – krenite već jednom. Koja je to mala zamisao.

Poirot zastane tren, a zatim reče:

– Posjetit ću vas u vašem hotelu sutra i jedanaest prije podne. Do tada, nikome ni riječi!

22. poglavlje

Gospodin Papopolous doručkuje

Gospodin Papopolous sjedio je za doručkom, a preko puta bijaše njegova kći Zia.

Začuje se kucanje na vratima; unutra ude sluga s posjetnicom za gospodina Papopolousa. On je promotri, podiže obrve i doda kćerci.

– Hm – reče gospodin Papopolous češući se iza uha. – Hercule Poirot, pitam se zašto?

Otac i kći se pogledaše.

– Vidio sam ga jučer na tenisu – reče Papopolous. Zia, to mi se ne dopada.

– Nekada ti je bio vrlo koristan – podsjeti ga kći.

– To je točno – prizna gospodin Papopolous. – Ali, koliko ja čujem, povukao se iz djelatne službe.

Otac i kći izmjenjivali su ove napomene na vlastitome jeziku. Sad se Papopolous okrene sluzi i reče mu francuski:

– Faies monter ce monsieur.

Uskoro se pojavi Poirot, izvrsno odjeven, mašući štapom i bezbrižna izgleda.

– Dragi gospodine Papopolous! – Dragi gospodine Poirot!

– Draga gospođice Zia! – Poirot se lako nakloni.

– Ispričat ćete nas što nastavljamo s doručkom – reče gospodin Papopolous uljevajući sebi još jednu šalicu kave. – Posjećujete nas – hm – prilično rano.

– To je doista skandalozno – prizna Poirot – ali kao što ćete vidjeti, u velikoj sam žurbi.

– Ah! – promrmlja gospodin Papopolous. – U nekom ste, dakle, poslu?

– U vrlo ozbiljnome poslu – reče Poirot. – Riječ je o smrti gospode Kettering.

– Da se podsjetim. – Papopolous podigne nevino pogled prema stropu. – To je ona dama koja je nađena mrtva u Plavome voz, zar ne? Čitao sam o tome u novinama, ali nije bilo riječi o prijavoj igri.

– U interesu pravde – objasni Poirot – držalo se potrebnim prešutjeti činjenice.

Nastupi stanka.

– I, kako vam mogu pomoći? – upita mešetar ljubazno. – Voila – reče Poirot. – Prelazim odmah na stvar. – On uzme onu istu kutiju s kojom se bavio u Cannesu i, otvorivši je, izvadi rubine i gurne ih preko stola do gospodina Papopolous.

Premda ga je Poirot pažljivo promatrao, na licu staroga čovjeka nije se pomaknuo ni jedan mišić. On uzme dragulje, razgleda ih prilično odsutna izraza; zatim pogleda upitno detektiva:

– Izvanredni su, zar ne? – upita Poirot. – Zaista su sjajni – odvrati Papopolous. – Što biste rekli, koliko su vrijedni? Grkovo lice malo zadrhta.

– Trebam li vam doista reći, gospodine Poirot? – upita. – Vi ste lukavi, gospodine Papopolous. Ne, nije potrebno. Nisu li, na primjer, vrijedni pet stotina tisuća dolara?

Papopolous se nasmije, a Poirot mu se pridruži.

– Kao imitacija – reče Papopolous vraćajući ih Poirotu – oni su, kao što upravo rekoh, sjajni. Bi li bilo odviše indiskretno, ako bih vas upitao kako ste do njih došli?

– Nipošto – reče Poirot. – Nemam ništa protiv da to kažem jednom starom prijatelju kao što ste vi. Bili su u posjedu Comte de la Rochea.

Papopolousove obrve podigoše se upadljivo. – Ma nemojte – promrmlja.

Poirot se nagne naprijed s najprostodušnijim izrazom lica.

– Gospodine Papopolous – reče – stavit ću svoje karte na stol. Original ovih dragulja ukraden je od gospode Kettering u Plavome vozu. Sad ću vas unaprijed upozoriti: ja se ne bavim pronalaskom ukradenih dragulja. To je posao policije. Ne radim za policiju nego za gospodina Van Aldina, oca ubijene. Želim uhititi čovjeka koji je ubio gospodu Kettering. Dragulji me zanimaju jedino ako me mogu dovesti do toga čovjeka. Razumijete li me?

Posljednje riječi bile su izričito naglašene. Gospodin Papopolous, nepomična lica, samo reče:

– Nastavite.

– Čini se vjerojatnim, gospodine, da će dragulji promijeniti vlasnika u Nici – ako već nisu.

– Ah! – izusti gospodin Papopolous.

On dolije sebi još kave razmišljajući i izgledajući još plemenitijim i patrijarhalnijim nego inače.

– Rekoh sam sebi – produži Poirot – kako doista imam sreće. Moj stari prijatelj Papopolous je u Nici i sigurno će mi pomoći.

– I što mislite, kako bih vam mogao pomoći – upita hladno Papopolous.

– Rekoh sam sebi da je gospodin Papopolous u Nici bez sumnje zbog poslovnih razloga.

– Ni najmanje – reče Papopolous. – Ovdje sam zbog zdravlja i po nalogu liječnika.

On se prazno nakašlje.

– Očajan sam što to čujem – odgovori Poirot s pomalo neiskrenim suosjećanjem. – No dobro, nastavimo. Kad se neki ruski veliki knez, neka austrijska nadvojvodkinja ili talijanski princ odluče prodati svoje obiteljske dragocjenosti – kome dolaze: Gospodinu Papopolousu, zar ne? On je slavan širom svijeta zbog diskrecije koju pokazuje kad su posrijedi takve stvari.

Sugovornik se nakloni. – Laskate mi.

– Diskrecija je velika stvar – reče Poirot i bi nagrađen kratkim smiješkom koji prijede preko Grkova lica. – Ja, također, mogu biti diskretan.

Pogledi dvojice susretoše se.

Zatim Poirot nastavi, govoreći vrlo polagano i očito birajući riječi.

– Rekoh sam sebi: ako su ti dragulji promijenili vlasnika u Nici, gospodin Papopolous je sigurno o tome čuo. On zna sve što se događa u svezi s draguljima.

– Ah! – izusti Papopolous i zagriže croissant.

– Razumjet ćete da policija ne ulazi u to. To je osobna stvar.

– Ponekad se čuju glasine – počne Papopolous oprezno. – Na primjer?

– Ima razloga da vam ih priopćim?

– Da, mislim da ima – reče Poirot. – Možda ćete se sjetiti da je prije sedamnaest godina izvjesni predmet bio u vašim rukama, ostavljen kao dragocjenost od strane jedne, hm, vrlo istaknute osobe. Predmet je bio vama povjeren, ali je nestao na neobjašnjiv način. Našli ste se u gadnoj nevolji.

Njegove se oči nježno usmjere prema djevojci. Gurnula je tanjur i šalicu ustranu i radoznalo slušala, oslonjena laktovima na stol i s bradom među rukama. I dalje je motreći, Poirot nastavi:

– U to vrijeme ja sam u Parizu. Vi me pozivate. Vi se predajete u moje ruke. Kako ste mi rekli, ako vam vratim onaj predmet, zaslužiću vašu zahvalnost do smrti. Eh bien! Ja sam vam ga vratio.

Gospodin Papopolous duboko uzdahne.

– Bio je to najneugodniji trenutak u mojoj karijeri promrmlja. '

– Sedamnaest godina je mnogo vremena – reče Poirot zamišljeno – ali vjerujem da ću biti u pravu kad kažem da vaša rasa ne zaboravlja.

– Mislite na Grke – upita Papopolous ponešto ironično. – Nisam mislio na Grke – reče Poirot dvosmisleno. Nastupi tišina, a zatim se starac pribere.

– U pravu ste, gospodine Poirot – reče tiho. – Ja sam Židov. I, kao što rekoste, naša rasa ne zaboravlja.

– Hoćete li mi, dakle, pomoći?

– Ako su posrijedi oni dragulji, gospodine, ne mogu učiniti ništa.

Kao malo prije Poirot, sada je i starac birao riječi.

– Ne znam ništa, nisam čuo ništa. Ali, mogu vam dati dobar savjet ako vas zanimaju utrke.

– U nekim okolnostima, mogle bi me zanimati – reče Poirot neprekidno ga promatrajući.

– U Longchampu će se održati utrke koje bi mogle privući pozornost. Ne mogu to reći sigurno, shvaćate me, jer je vijest već prošla kroz mnogo ruku.

On zastane promatrajući Pirota, kao da se htio uvjeriti je li ga dobro shvatio.

– Savršeno, savršeno – reče Poirot kimajući.

Zavalivši se u stolicu i sklopivši prste gospodin Papopolous reče:

– Ime konja je Marquis, ako se ne varam, ali čini mi se da to nije engleski konj, zar ne, Zia?

– Mislim da nije – reče djevojka. Poirot naglo ustane.

– Hvala vam, gospodine – reče. – Sjajno je kad čovjek može dobiti, kako Englezi kažu, mig iz staje. Au revoir, monsieur, i velika hvala.

On se okrene djevojci.

– Au revoir, mademoiselle Zia. Čini mi se kao da sam vas jučer vidio u Parizu. Rekao bih da nisu prošle ni dvije godine.

– Između šesnaest i trideset i tri ipak je velika razlika – reče Zia tužnim glasom.

– Nije u vašem slučaju – ustvrdi Poirot galantno. Možda biste vi i vaš otac prihvatili moj poziv na večeru.

– Bit će nam vrlo ugodno – odgovori Zia.

– Onda ćemo se dogovoriti – izjavi Poirot. – A sada – je me sauve.

Poirot je hodao cestom pjevuckajući. Zavrti štap, jedanput ili dvaput nasmiješi se sam sebi. Svрати u prvi poštanski ured na koji je naišao i

pošalje brzojav. Trebalo mu je neko vrijeme da ga sroči, jer je bio kodiran, pa je morao napregnuti pamćenje. Tobože se odnosi na neki izgubljeni šal, a bio je poslan inspektor u Jappu u Scotland Yard.

Dekodiran, brzojav je glasio: *"Pošaljite mi sve što znate o čovjeku čiji je nadimak Marquis"*.

23. poglavlje

Nova teorija

Točno u jedanaest sati Poirot se pojavio u Van Aldinovu hotelu. Zatekao je milijunaša samog.

– Vi ste točni, gospodine Poirot – reče on uz smiješak, dok se dizao pozdraviti detektiva.

– Ja sam uvijek točan – odvrati Poirot. – Točnost je stvar koju poštujem. Bez reda i metode... Zaustavi se. – Ah, moguće je da sam vam o tome već govorio. Predimo na predmet moga posjeta.

– Vaša mala zamisao?

– Da. Moja mala zamisao – Poirot se nasmije.

– Prije svega, gospodine, htio bih još jednom razgovarati sa sobaricom Adom Mason. Je li ona ovdje?

– Da, ovdje je! – Ah!

Van Aldin ga pogleda radoznalo. On pozvoni i mladić bi poslan po Adu Mason.

Poirot je pozdravi uobičajenom uglađenošću koja nikada ne ostaje bez učinka na određene slojeve.

– Dobar dan, gospođice. Sjednite, molim vas, ako gospodin to dopušta.

– Da, da, sjednite djevojko – reče Van Aldin.

– Hvala vam, gospodine – izusti ona jednostavno i sjedne na sam rub stolca. Izgledala je kiseliya nego ikada prije.

– Došao sam vam postaviti još nekoliko pitanja – reče Poirot. – Moram doći do samoga dna stvari. Neprekidno se vraćam na zagonetku čovjeka u vozu. Bio vam je pokazan Comte de la Roche. Kako rekoste, moguće je da je to bio taj čovjek, ali možda i nije.

– Kao što sam već rekla, gospodine, nikad nisam vidjela lice toga gospodina. Zbog toga je to tako teško. Blistajući, Poirot kimne.

– Točno tako. Shvaćam vaše teškoće. Dobro, gospođice, rekli ste nam da ste bili u službi gospode Kettering dva mjeseca. U to vrijeme, koliko ste puta vidjeli svoga gospodara?

Ada Mason promisli, pa reče: – Samo dva puta.

– Gdje je to bilo?

– Jednom je on došao u Curzon Street. Bila sam na gornjem katu, pa sam se nagnula preko ograde i vidjela ga u predvorju. Bila sam radoznala, s obzirom na to kako su, hm, stvari među njima išle. – Sobarica se diskretno nakašlja.

– A drugi put?

– Bila sam u Hyde parku zajedno s Annie, jednom od kućnih djevojaka, i ona mi je pokazala gospodara koji je šetao s nekom nepoznatom damom.

Poirot ponovo kimne.

– A sada me dobro slušajte. Kako znate da onaj čovjek s kojim je vaša gospodarica razgovarala dok je voz stajao u Gare de Lyon – nije bio vaš gospodar?

– Gospodar, gospodine? Oh, mislim da to nije mogao biti on.

– Ali niste to sigurni – Poirot je bio uporan.

– Pa... o tome nisam nikad razmišljala, gospodine.

Sobaricu je to očito uzbudilo. _

– Već ste čuli da je u vozu bio i vaš gospodar. Što bi " dakle bilo prirodnije, nego da je hodnikom došao upravo on?

– Džentlmen koji je razgovarao s gospodaricom morao je doći izvana. Bio je obučen za ulicu. Imao je na sebi ogrtač i meki šešir.

– Upravo tako, gospođice, ali promislite malo. Voz je prispio na postaju Gare de Lyon. Mnogi putnici hodaju peronom. I vaša se gospodarica za to pripremala, pa je bez dvojbe, stavila na sebe i svoj krzneni kaput, zar ne?

– Da, gospodine – složi se Ada Mason.

– Isto to čini i vaš gospodar. Voz je zagrijan ali vani, na kolodvoru, je hladno. On uzima ogrtač i šešir i odlazi na šetnju peronom, kad iznenada ugleda na osvijetljenom prozoru gospođu Cettering. Dotada nije imao pojma da je ona u vozu. Posve prirodno, on ulazi u vagon i dolazi do njezina odjeljka. Ona usklikne, iznenađena što ga vidi, i brzo zatvara vrata između dvaju odjeljaka, jer će njihov razgovor jamačno biti privatne naravi.

Poirot se nasloni na stolcu, očekujući učinak svojih riječi. Nitko ne zna bolje od Poirota da se društveni sloj kojemu pripada Ada Mason ne može požurivati. On joj zato mora dati dovoljno vremena da se oslobodi dotadašnjih predrasuda. Nakon tri minute, ona mu reče:

– Gospodine, možda je bilo tako, iako na to nikad nisam pomišljala. Gospodar je također visok i tamnopus, otprilike iste grade. Pomislila sam da je to neki gospodin izvana, zato što sam ugledala ogrtač i šešir. Da, to je mogao biti gospoda. Ali ne bih mogla reći da sam u to sigurna.

– Hvala vam, gospođice. Ne zahtijevam od vas ništa više. Ah, ipak jednu stvar. Poirot izvadi iz džepa dozu za cigarete koju je već bio pokazao Katherini. – Je li to pripadalo vašoj gospodarici? – upita sobaricu.

– Ne, to nije gospodaričino, osim...

Zaprepastila se. Jedna misao probijala je put do prednje strane njezine glave.

– Da? – potakne je Poirot.

– Mislim, gospodine, nisam sigurna ali čini mi se, da je tu dozu gospodarica nabavila s namjerom da je daruje gospodaru.

– Ah – reče Poirot nehajno.

– Ali ne mogu reći je li je doista poklonila ili nije.

– Upravo tako – zaključi Poirot – upravo tako. To je sve, zahvaljujem vam gospođice, i doviđenja.

Ada Mason povuče se diskretno, zatvorivši za sobom vrata bez šuma.

Poirot pogleda Van Aldina, smiješeći se. Milijunaš kao da je bio gromom pogođen.

– Vi mislite...;vi mislite da je to bio Derek? – upita. Ali sve ukazuje na drugo. Pa, zar nije grof upravo razotkriven kao kradljivac dragulja?

– Nije.

– Ali, vi ste rekli... – Što sam rekao?

– Onu priču o draguljima. Pokazali ste mi ih. – Nisam.

Van Aldin je zurio u Poirota.

– Hoćete li reći da ih niste pokazali? – Nisam.

– Jeste li ludi vi, gospodine Poirot, ili sam ja?

– Nitko od nas dvojice nije lud – reče detektiv. – Vi me nešto pitate i ja vam odgovaram. Pitate me jesam li vam jučer pokazao dragulje i ja odgovaram da nisam. Ono što sam vam bio pokazao, gospodine Van Aldin, bila je prvorazredna imitacija, koju je od pravih dragulja mogao razlikovati samo stručnjak.

24. poglavlje

Poirot savjetuje

Milijunašu je trebalo nekoliko trenutaka da se pribere. Zurio je u Poirota kao da je izgubio dar govora. Mali Belgijanac obrati mu se ljubazno.

– Da, položaj se time mijenja, zar ne?

– Imitacija! – On se nagne naprijed. – Gospodine Poirot, kad vam je to palo na um? Jeste li cijelo vrijeme na to smjerali? Nikad niste povjerovali da je Comte de la Roche ubojica?

– Sumnjao sam – odvrati Poirot tiho. – To sam vam već bio rekao. Pljačka s nasiljem i umorstvom – on energično zatrese glavom – ne, takva slika nije u skladu s osobom kakva je Comte de la Roche.

– Ali, vi vjerujete da je on htio ukrasti dragulje?

– Svakako, o tome ne može biti dvojbe. Evo, ja ću vam reći kako vidim slučaj. Comte je znao za rubine i stvorio je odgovarajući naum. Izmislio je romantičnu priču o knjizi koju piše, kako bi naveo vašu kćerku da ih ponese sa sobom. Pritom si je priskrbio točnu kopiju. Jasno je, zar ne, da ih je on naumio zamijeniti. Vaša gospoda kćerka nije bila stručnjak za drago kamenje i trebalo bi joj jamačno mnogo vremena prije nego što bi otkrila što se dogodilo. A i kad bi otkrila, ne vjerujem da bi se odlučila na progon Comtea. Previše bi se usput otkrilo! On je imao više njezinih pisama. Da, s grofova stajališta to je bio vrlo siguran naum, nalik nekome kojeg je već jamačno bio ostvario.

– Sada to izgleda prilično jasno – reče milijunaš zamišljeno..

– A i poklapa se s ličnošću Comte de la Rochea. Nastupi dulja stanka. Van Aldin kao da je još uvijek prebirao misli po glavi. Kad uzme riječ, nije više bilo okolišanja.

– Koliko dugo ste već sumnjali u moga zeta, gospodine Poirot?

– Od samoga početka. Imao je motiv i priliku. Svatko je uzimao kao činjenicu da je čovjek u gospodinu odjeljku u Parizu Comte de la Roche. I ja sam to mislio. No onda ste mi jednom prilikom spomenuli kako ste nekom zgodom zamijenili Comtea za vašega zeta. To me je podsjetilo da su oni zapravo iste visine i stasa i podjednake puti. Zato su mi se po glavi počele vrtjeti čudne misli. Sobarica je bila u službi vaše kćerke tek kratko vrijeme. Nije bilo vjerojatno da bi mogla po viđenju prepoznati Dereka Ketteringa, jer nije živio u Curzon Streetu. Uostalom, čovjek u vozu je pazio da pokrije lice.

– Vi vjerujete... da ju je on ubio? Poirot podigne ruku.

– Ne, ne. Nisam to rekao. Postoji takva mogućnost, vrlo jaka mogućnost. Bio je u škripcu, prijetila mu je propast. To bi mu bio je dan način da se izvuče.

– Ali, zašto bi uzeo dragulje?

– Zato da zločin nalikuje bilo kojem kojega bi izveli pljačkaši vozova. Inače bi sumnja odmah pala na njega. – Ako je tako kako kažete, što je učinio s rubinima?

– To tek treba vidjeti. Ima više mogućnosti. U Nici je čovjek koji bi mu mogao pomoći, onaj kojega sam vam pokazao na tenisu.

On stane na noge. Podigne se i Van Aldin i stavi ruku na rame maloga čovjeka. Kad je progovorio, glas mu je drhtao od uzbuđenja:

– Pronađite mi Ruthina ubojicu – reče. To je sve što od vas zahtijevam.

– Ostavite slučaj u rukama Herculea Poirota – reče on samodopadno. – Ne bojte se, otkrit ću istinu.

On skine zrnce prašine sa šešira, nasmiješi se ohrabrujući milijunaša i ode. Ipak, kako je silazio niz stubište, nešto od njegova samopouzdanja se izgubilo.

Sve je to u redu, promrmlja sam sebi, ali ima teškoća. Da, velikih teškoća. Izlazeći iz hotela odjednom zastane. U automobilu koji se dovezao do hotelskih vrata bila je Katherine Grey, a Derek Kettering stajao je pokraj nje i nešto joj ozbiljno govorio. Trenutak kasnije automobil krene, a Derek ostane na nogostupu gledajući za njim. Na licu mu je bio čudan izraz lica. On nestrpljivo slegne ramenima, duboko udahne i okrene se – da bi se sudario s Herculeom Poirotom. Dva čovjeka se pogledaše, Poirot uporno i bez krzmanja, a Derek s nekom vrstom lakomislenoga prkosa. U njegovu glasu osjeti se podrugljivost.

– Baš je zgodna, zar ne? Ponašao se sasvim prirodno.

– Da – reče zamišljeno – to je prava riječ za gospođicu Grey. Ona zvuči vrlo engleski, a i gospođica Katherine je prava Engleskinja.

Derek se nije ni pomaknuo ni bilo što pripomenuo. – Ona je svakako *simpathique*, zar ne?

– Da – reče Derek. – Nema ih mnogo poput nje. Govorio je tiho, kao sam sebi. Poirot značajno kimne glavom. Zatim se približi sugovorniku i progovori sasvim različitim, strogim tonom, koji je Dereku Ketteringu bio nov.

– Oprostite starom čovjeku ako vam kaže nešto što biste možda ocijenili drskim. Ima jedna stara engleska uzrečica koju bih vam volio navesti. Ona kaže kako je "dobro prekinuti sa starom ljubavi prije nego što se počne s novom".

Kettering se okrene prema njemu bijesno. – Što dovraga smjerate?

– Vi se ljutite bez razloga – pokuša ga smiriti Poirot. – Ipak, to sam i očekivao. A što sam htio reći da je na vidiku još jedan automobil s damom u njemu. Ako se okrenete, vidjet ćete ga.

Derek se okrene i lice mu potamni od bijesa. – Mirelle, dovraga! Ja ću je...

Poirot ga zgrabi, sprečavajući da učini ono što je nakanio.

– Je li mudro to što želite učiniti? – upozori ga on. Njegove su oči svjetlucale zelenim svjetlom. Ali Derek nije uvažio upozoravajuće znakove. Bio je sasvim izvan sebe.

– S njom sam potpuno prekinuo, i ona to dobro zna poviče Derek ljutito.

– Vi ste prekinuli s njom, no je li ona prekinula s vama?

Derek se hrapavo nasmije.

– Ona se neće oprostiti od dva milijuna funta, ako ikako može – procijedi on grubo. – Utoliko joj možete vjerovati.

Poirot podigne obrve.

– Izgleda prilično cinično to što kažete – promrmlja. – Je li? – U njegovu iznenadnu smijehu nije bilo maloprijašnje bučnosti. – Dovoljno dugo živim na svijetu, gospodine Poirot, pa mi je jasno da su sve žene više manje iste. – Njegov se izraz odjednom smekša. – Sve osim jedne.

On prkosno ukrsti pogled s Poirotom. Neka živost pojavi se u njegovim očima, a zatim nestane. – One tamo – i on pogleda prema Cap Martinu.

– Ah! – izusti Poirot.

Njegova pomirljivost bijaše dobro sračunata, tako da uzbudi temperament sugovornika.

– Znam što želite reći – ubrza Derek – o načinu života koji vodim i o činjenici da je jednostavno nisam vrijedan. Reći ćete mi da ste u pravu; i doista, nije pristojno tako govoriti samo nekoliko dana nakon što je moja žena umrla, štoviše umorena.

On pokuša uhvatiti dah, a Poirot iskoristi stanku za novu pomirljivu poruku:

– Ali, zapravo, ja nisam rekao ništa od svega toga! – Ipak, hoćete!

– Na primjer?

– Reći ćete kako nemam nikakva izgleda da se oženim Katherinom.

– Ne – zaključí Poirot – neću to reći. Vaš je ugled bijedan, to je istina, ali to ženama nikada ne smeta. Kad biste bili čovjek uzorna značaja, strogoga čudoreda koji nikada nije učinio što ne bi smio i uvijek je činio samo ono što je smio, eh bien!, u tom bih slučaju živo sumnjao u vaš uspjeh.. Moralne vrijednosti, shvatit ćete, nisu romantične. Njih cijene samo udovice.

Derek Kettering nije zastao. Podiže šešir u znak pozdrava i produži ravno naprijed.

– Ça y est – reče Poirot sam sebi. – Vrijeme je da se vratim chez moi.

Zatekao je neumornoga Georgesu kako glača hlače. – Ugodan dan, Georges, ponešto zamoran, ali ne nezanimljiv – reče mu.

– Doista, gospodine.

– Osobnost nekog zločinca, Georges, zanimljiva je. Mnogi zločinci su ljudi velike osobne privlačnosti.

– Uvijek sam slušao, gospodine, da je doktor Crippen bio vrlo ugodan džentlmen. Ali to mu nije smetalo da svoju ženu sasiječe tako da je od nje ostalo kosano meso.

– Vaši su primjeri uvijek prikladni, Georges.

Sobar nije odgovorio, a u tom trenu zazvoni telefon. Poirot digne slušalicu.

– Halo? Da, ovdje je Hercule Poirot.

– Knighton. Hoćete li pričekati trenutak, gospodine Poirot. Gospodin Van Aldin želi razgovarati s vama.

– Jeste li to vi, gospodine Poirot? Želim vas obavijestiti da mi je Ada Mason došla po vlastitoj želji. Razmišljala je i razmišljala, reče mi, i sad je gotovo sigurna da je čovjek u vozu u Parizu bio Derek Kettering. Nešto joj se učinilo poznato na njemu, ali u prvi mah nije bila sigurna. Sada, kaže, zamalo da to može potvrditi.

– Hvala vam, gospodine Van Aldin – reče Poirot. Zahvaljujući tome, krećemo naprijed.

On vrati slušalicu i zatim zastane trenutak, uz zagonetan smiješak. Georges mu se morao dvaput obratiti prije nego što je dobio odgovor.

– Da. Što mi želite reći?

– Hoćete li ručati ovdje, gospodine, ili izlazite?

– Ni jedno od toga – odgovori mu Poirot. Uzet ću tisane i leći u krevet. Očekivano se dogodilo, a kad se očekivano dogodi, to me uvijek uzbuđuje.

25. poglavlje

Izazov

Dok je Derek prolazio pokraj automobila, iz njega izviri Mirelle.

– Derek, moram s tobom malo razgovarati!

Derek dignu šešir, ali prođe pokraj nje ne zaustavljajući se. Kad je došao do hotela, vratar ga zaustavi. – Jedan uvaženi gospodin vas očekuje, gospodine.

– Tko je to? – upita Derek.

– Nije mi priopćio ime, gospodine, ali je rekao da ima s vama važnoga posla pa će pričekati.

– Gdje je on?

– U malom salonu, gospodine. Dao mu je prednost pred dvoranom, jer je, kako reče, prikladniji.

Derek kimne i otputi se u tom smjeru.

Mali je salon, izuzevši tog posjetitelja, bio prazan. U trenutku kad je Derek ušao, on se podigne i nakloni nenametljivom ljubaznošću jednog stranca. Derek je zapravo samo jednom vidio Comte de la Rochea, ali nije imao teškoća prepoznati ga. On se odmah bijesno namršti. Kakve li drskosti!

– Comte de la Roche, zar ne? – reče Derek. – Bojim se da ste izgubili vrijeme dolazeći ovamo.

– Nadam se da ipak nisam – odvrati Comte ljubazno. Ukazaše se njegovim blještavi zubima.

Comte je svoju privlačnost obično uludo trošio kad je bio posrijedi njegov spol. Svi muškarci, bez iznimke, od svega srca su ga mrzili. Derek Kettering već je postao svjestan dugo zatomljivane želje da grofa fizički izbacii iz prostorije. Suzdržao se samo zato što mu je bilo jasno da bi takav skandal u ovom trenutku najviše štetiio njemu osobno. Opet se iznova zadivljen pitao kako je Ruth mogla naći nešto u tom čovjeku. On je bio hulja, i gore od toga. Derek pogleda s odvratnošću grofove pažljivo njegovane ruke.

– Posjećujem vas – reče Comte; – zbog maloga poslovnoga razloga. Mogao bih vam savjetovati da me saslušate.

Derek osjeti ponovnu želju da ga raspali nogom, ali ponovno odustane. Osjećao je neki prizvuk prijete, no on ga je protumačio na svoj način. Bilo je više razloga zbog kojih bi bilo uputno čuti što Comte ima reći.

On sjedne i počne nestrpljivo bubnjati prstima po stolu. – O čemu je dakle riječ?

Ali Comte nije običavao odmah izaći na vidjelo.

– Dopustite mi, gospodine, da vam izrazim sućut zbog vašega nedavnoga gubitka.

– Kad bih bio imalo nasilan spram vas – reče Derek mirno – već biste izletjeli kroz prozor.

On pokaže pokretom glave prozor uz Comtea, koji osjeti nelagodu.

– Ako to želite, gospodine, poslat ću vam svoje prijatelje – reče Comte svisoka.

Derek se nasmije.

– Dakle, dvoboj? Dragi grofe, ne uzimam vas toliko ozbiljno. Ali bilo bi mi zadovoljstvo da vas potjeram niz Promenade des Anglais.

Comte se nije uvrijedio. On samo podigne obrve i promrmlja:

– Englezi su barbari.

– No dobro – reče Derek. – Što mi to imate priopćiti? – Bit ću otvoren – reče Comte – i prijeći ću odmah na stvar. To bi nam obojici odgovaralo, zar ne?

On se ponovo ljubazno nasmiješi.

– Nastavite – presiječe ga Derek.

Comte pogleda prema stropu, sklopi prste i tiho promrmlja:

– Stekli ste gomilu novca, gospodine. – A kojeg se to vruga vas tiče? Comte se pribere.

– Gospodine, moje je ime ocrnjeno! Ja sam osumnjičen, štoviše okrivljen za prljavi zločin.

– Optužba nije došla s moje strane – odvrati Derek. – Kao zainteresirana strana, nisam izražavao nikakvo mišljenje.

– Ja sam nevin – reče Comte. – Kunem se pred nebesima – on podigne ruku uvis – da sam nevin.

– Koliko mi je poznato, gospodin Carrege je sudac istražitelj koji vodi slučaj, – dade mu do znanja Derek. Comte kao da mig nije zapazio.

– Ne samo što sam neosnovano osumnjičen za zločin koji nisam učinio, nego sam i u ozbiljnim novčanim poteškoćama.

On se znakovito nakašlje. Derek ustane.

– Samo sam to čekao, vi odvratni ucjenjivaču! Neću vam dati ni penya. Moja je žena mrtva, i nikakav skandal koji biste potaknuli nju više ne dira. Pisala vam je bedasta pisma, usudio bih se reći. Kad bi ih otkupio od vas za priličnu svotu, gotovo sam siguran da biste zadržali jedno ili dva. Stoga vam kažem, gospodine de la Roche, da je ucjena podjednako ružna riječ u Engleskoj kao i u Francuskoj. To je moj odgovor. Zbogom!

– Samo trenutak – Comte ispruži ruku dok se Derek pripremao otići.
– Vi se varate, gospodine, potpuno se varate. Ja sam ipak pravi gospodin. – Derek se nasmije. – Pisma koja mi pišu dame za mene su ipak svetinja. – On zatrese glavom, načinom koji je odavao plemenitost. – Prijedlog koji ću vam dati druge je naravi. Ja sam, kao što već rekoh, u ozbiljnoj oskudici novca. Moja savjest mogla bi me nagnati da odem do policije i priopćim joj neke informacije.

Derek se vrati na mjesto s kojega je krenuo. – Na što ciljate?

Comte ponovo zabljesne svojim osmijehom.

– Sigurno da nije potrebno zalaziti u pojedinosti frkne on. – Kao što se kaže, važno je vidjeti kome zločin koristi. Upravo sam pripomenuo da ste nedavno stekli pravo malo bogatstvo.

Derek se nasmije.

– Ako je to sve... – počne on prezirno. Comte odmahne glavom – To nije sve, dragi gospodine. Ne bih došao k vama kad ne bih raspolagao mnogo detaljnijim informacijama nego što je ova. Nije ugodno, gospodine, biti uhićen i osuđen zbog umorstva.

Derek mu se približi. Njegovo lice pokazivalo je toliki bijes, da Comte ustukne korak, dva.

– Prijetite li mi? – upita mladi čovjek ljutito.

– Ne biste trebali čuti o tome više ni riječi – Comte ga pokušava uvjeriti.

– Od svih kolosalnih blefova koje sam u životu čuo... Comte podigne svoju njegovanu ruku.

– Varate se, to nije blef. Da bih vas uvjerio, reći ću samo ovo. Moje informacije potječu od izvjesne dame. Upravo ona raspolaže neoborivim dokazom da ste vi krivac za zločin.

– Ona? Tko je ona?

– Gospođica Mirelle.

Derek ustukne kao gromom pogođen. – Mirelle – promrmlja.

Comte se požurio iskoristiti prednost koju je stekao.

– Tražim samo sitnicu od sto tisuća franaka – reče. – Što? – reče Derek odsutno.

– Kao što rekoh, gospodine, sitnica od sto tisuća franaka zadovoljila bi moju... savjest.

Derek kao da se pribrao. On pogleda strogo Comtea.

– Želite li čuti moj odgovor? – Molio bih, gospodine.

– Evo ga: idite dovraga!

Ostavljajući Comtea vidno zapanjena da bi mogao progovoriti i riječ, Derek se okrene na petama i izađe iz prostorije.

Napuštajući hotel, on pozove taksi i uputi se do Mirelle. Upitavši za nju, dozna da se ponovo vratila. Derek dade vrataru svoju posjetnicu.

– Odnosite ovo gospođici i pitajte je želi li me primiti. Nešto kasnije Derek bijaše zamoljen da uđe. Derekove nosnice udahnu miris egzotičnoga parfema čim je prekoračio prag Mirelleina apartmana. Soba je bila pretrpana klinčićima, orhidejama i mimozama. Mirelle je stajala uz prozor, odjevena u pjenušavi peignoir.

Pristupi mu raširenih ruku.

– Ipak si došao! Znala sam da hoćeš.

On odgurne raširene ruke i pogleda je strogo. – Zašto si mi poslala Comtea de la Rochea?

Ona ga pogleda iznenađeno, u čemu on vidje znak iskrenosti.

– Ja? Zar bih ti poslala Comtea de la Rochea? Zašto? – Očito zbog ucjene – odvrati Derek mračno.

Ona se opet zabljuje u njega, a zatim se nasmije.

– Naravno, to je i trebalo očekivati. Ce type ler! Ne, Derek, nisam ga poslala.

On je pogleda prodorno, kao da joj je želio pročitati misli.

– Objasnit ću ti! – reče Mirelle. – Posramljena sam, ali objasnit ću ti. Neki dan, shvatit ćeš, bila sam izvan sebe od bijesa, sasvim izvan sebe. – Ona napravi uvjerljivu gestu. – Moja narav ne odlikuje se strpljivošću. Htjela sam ti se osvetiti, otišla sam do Comtea i rekla mu neka policiji ispriča to, to i to. Ali ne boj se, Derek. Nisam posve izgubila glavu pa je dokaz ostao kod mene. Policija ne može učiniti ništa bez moje riječi, razumiješ li? A onda, onda...

Približi mu se promatrajući ga zažarenim očima. Derek je odgurne. Ona je i dalje stajala, dok su joj se grudi nadimale, a oči suzile u tanak prorez, kao u mačke.

– Budi oprezan, Derek! Budi jako oprezan. Vratio si mi se, zar nisi?

– Nikad ti se neću vratiti – odbije je Derek. – Ah!

Plesačica se pretvorila u mačku. Njezine su oči svjetlucale.

– Dakle, postoji neka druga žena? Ona s kojom si ručao. Jesam li u pravu?

– Namjeravam predložiti toj dami da se vjenčamo. To možeš i ti znati.

– Ta glupa Engleskinja! Misliš li da ću na to ikada pristati? Ah, ne! – Njezino lijepo tijelo zadrhti. – Slušaj, Derek, sjećaš li se onoga našega razgovora u Londonu? Rekao si kako te može spasiti jedino smrt tvoje žene. Požalio si što je bila sasvim zdrava. Onda ti je došla na um pomisao na nesreću. I više od toga!

– Pretpostavljam – reče Derek prijezirno – da si upravo taj naš razgovor prepričala Comteu de la Rocheu.

– Mirelle se nasmije.

– Zar sam ja budala? Što bi policija mogla učiniti s takvom neodređenom pričom? Pazi! Pružit ću ti posljednju priliku. Napustit ćeš tu Engleskinju i vratiti se meni. A onda, nikad neću izustiti...

– Izustiti, što?

Ona se nasmije. – Mislio si da te nitko nije vidio... – Što hoćeš reći?

– Kao što rekoh, mislio si da te nitko nije vidio, ali ja sam te vidjela. Mon ami, vidjela sam te kako izlaziš iz odjeljka tvoje žene malo prije nego, što je voz one noći došao u Lyon. A znam i još nešto. Znam da je tvoja žena bila mrtva u trenutku kad si izlazio iz njezina odjeljka.

Derek se zabljuje u nju. A zatim, kao u snu, izađe iz sobe malo se ljuljajući dok je koračao.

26. poglavlje

Upozorenje

– I tako – reče Poirot – mi ostajemo dobri prijatelji i nemamo međusobnih tajni.

Katherine se okrene i pogleda ga. U njegovu glasu bijaše nešto ozbiljno, što nikad prije nije zapazila.

Sjedili su u vrtovima Monte Carla. Katherine je onamo došla sa svojim domaćinima, ali su naletjeli na Knightona i Poirotu tek što su ušli u vrtove. Lady Tamplin zgrabila je Knightona i obasula ga uspomenama, za koje je Katherine slutila da su uglavnom izmišljene. Oni odoše dalje, lady Tamplin i mladi čovjek ruku pod ruku. Knighton se nekoliko puta osvrnuo iza sebe. Poirotove su oči svjetlucale.

– Naravno da ostajemo prijatelji – reče Katherine.

– Od početka smo se sviđali jedno drugom – odvrati joj Poirot.

– Onda kad ste mi rekli da se roman policier može dogoditi i u stvarnom životu?

– I bio sam u pravu, zar ne? – On je izazove uperenim prstom. – Evo, do grla smo u njemu. Meni je to posve obična stvar, to je moj metier, ali vama je to nešto posve različito. Da, potpuno različito – doda zamišljenim glasom.

Ona ga oštro pogleda. Učinilo joj se da je zbog nečega upozorava, ukazujući na neku opasnost koju ona nije vidjela.

– Zašto tvrdite da sam i ja do grla u njemu? Istina je da sam razgovarala s gospodom Kettering malo prije nego što je umrla. Ali sada – sad je sve to iza mene. Nemam više nikakve veze sa slučajem.

– Ah, mademoiselle, možemo li ikada tvrditi da je s nečim gotovo?

Katherine ga pogleda izazovno.

– Što je posrijedi? – upita ga. – Vi mi pokušavate nešto reći, točnije, nešto mi prenijeti. Ali ja nisam dovoljno bistra da shvaćam takve znakove. Više bih voljela da mi kažete izravno ono što želite.

Poirot je tužno pogleda. – Ah, mais c'est anglais ra promrmlja, oni sve vide u crnom i bijelom, sve jasno određeno i dobro definirano. Ali život nije takav, gospođice. Ima stvari koje još nisu ovdje, a ipak bacaju sjenu ispred sebe.

On obriše trepavice vrlo velikom svilenom maramicom i nastavi:

– Postajem previše poetičan. Porazgovarajmo, ipak samo o činjenicama. A govoreći činjenično, recite mi što mislite o bojniku Knightonu.

– Vrlo mi je drag – odgovori Katherine toplo. – On je doista ugodan.

Poirot uzdahne.

– Što se dogodilo?

– Odgovarate tako srdačno – reče Poirot. – Znae, kada biste mi rekli ravnodušnim glasom "zgodan je", eh bien, bio bih mnogo zadovoljniji.

Katherine ne reče ništa, osjećajući se pomalo neugodno. Poirot nastavi pospano:

– Ipak, tko zna? Les femmes imaju toliko načina da prikriju ono što osjećaju – a srdačnost je možda jednako prikladna kao i bilo što drugo.

Poirot opet uzdahne.

– Ne vidim... počne Katherine. On je prekine.

– Ne shvaćate zašto sam toliko drzak, mademoiselle. Ja sam star čovjek, i ponekad – ne previše često – naiđem na nekoga tko mi postaje vrlo drag. Mi smo prijatelji, mademoiselle, to ste i sami rekli. Upravo je to posrijedi – htio bih vas vidjeti sretnom.

Katherine je gledala ravno ispred sebe. Imala je suncobran, i njegovim vrškom počne nešto črčkati po šljunku ispred sebe.

– Postavio sam vam jedno pitanje o bojniku Knightonu, a sada bih još jedno. Sviđa li vam se Derek Kettering? – Jedva ga poznajem – reče Katherine.

– To ipak nije odgovor. – Mislim da jest.

On je pogleda, pogođen nečim u njezinu glasu. Zatim kimne glavom, sporo i ozbiljno.

– Možda ste u pravu, mademoiselle. Znao sam vidio mnogo svijeta i spoznao sam dvije stvari. Dobroga muškarca može uništiti ljubav prema lošoj ženi – ali vrijedi i obratno. Lošeg muškarca može podjednako uništiti ljubav prema dobroj ženi.

Katherine ga oštro pogleda.

– Kad govorite o uništavanju...

– Mislim na stajalište onoga koga se to tiče. U zločinu treba imati srca kao i u svemu ostalome.

– Vi me želite upozoriti – počne Katherine potihom. Na koga?

– Ne mogu prodrijeti u vaše srce, a ne mislim ni da biste mi to dopustili kad bih mogao. Želim reći samo ovo. Ima muškaraca koji su vrlo privlačni ženama.

– Na primjer, Comte de la Roche – reče Katherine smijući se.

– Ima ih još – i to opasnijih od Comtea. Oni imaju osobine koje privlače: bezobzirnost, odvažnost, hrabrost. I vi ste zaneseni,

gospođice; vidim to, ali nadam se da je to sve. Kad je posrijedi čovjek o kojem govorim, njegovi su osjećaji iskreni, ali svejedno...

– Da?

On ustane nastavivši je promatrati. Zatim progovori tiho ali odlučno:

– Možda biste mogli voljeti lopova, gospođice, ali ne i zločinca.

On se okrene i ostavi je. Začuje za sobom lak uzdah, ali se ne osvrne. Naposljetku, sad je rekao ono što je htio. Ostavit će je da potpuno shvati posljednju nedvosmislenu rečenicu.

Izlazeći iz kasina po sunčanom danu, Derek Kettering ugleda Katherine kako sjedi sama na klupi i pride joj.

– Kockao sam – reče joj, razvlačeći osmijeh – ali neuspješno. Izgubio sam sve, to jest, sve što sam imao sa sobom.

Katherine ga pogleda uznemirena lica. Odjednom postane svjesna nečega novoga u njegovom nastupu, prikrivenoga zadovoljstva koje je dolazilo do izražaja u stotinama sićušnih znakova.

– Pomislila sam da ste vi zapravo kockar. Kockanje godi vašemu duhu.

– Uvijek i svugdje kockar? Otprilike ste u pravu. Ne nalazite li nešto poticajno u tome? Riskirati sve jednim potezom – ništa se ne može usporediti s tim.

Koliko god je vjerovala da je mirna i pribrana, Katherine osjeti neki drhtaj.

– Želim razgovarati s vama – nastavi Derek – a tko zna kada će mi se ukazati nova prigoda. Priča se da sam ubio svoju ženu – ne, molim vas, nemojte me prekidati. To je dakako apsurdno. – On zastane trenutak, a zatim produži, promišljajući. – S policijom i mjesnim vlastima morao sam se pretvarati pokazujući – hm – neku pristojnost. Pred vama se ne želim pretvarati. Ja sam se doista

oženio radi novca. Otkako sam sreo Ruth Van Aldin čeznuo sam za novcem. Ona je izgledom bila lijepa i vitka Madona i ja sam – hm – donio dobre odluke, ali sam bio gorko razočaran. Kad se udala za mene, moja žena je voljela drugoga čovjeka. Nikada se nije za mene brinula, ni najmanje. Ne tužim se, jer to je bilo savršeno obzirna razmjena. Ona je htjela lordovsku titulu Leconburya, ja sam htio novac. Nevolje su nastale jednostavno zbog Ruthine američke naravi. Premda joj nije bilo do mene stalo, očekivala je da ću neprekidno skakati oko nje. Bezbroj puta ponovila mi je kako me je kupila, pa joj zato pripadam. Posljedica je bila da sam se prema njoj ponašao odvratno. To će vam reći i njezin otac, i on je potpuno u pravu. U trenutku Ruthine smrti, ja sam bio pred propašću. – On se odjednom nasmije; svatko tko se suprostavi čovjeku kakav je Rufus Van Aldin, mora biti suočen s propašću.

– A onda? – uputa Katherine tiho.

– A onda je Ruth bila ubijena, i to je bio znak providnosti. – Derek slegne ramenima. Zatim se nasmije, što je povrijedilo Katherine. Ona ustukne.

– Da – reče Derek – to baš nije znak dobrog ukusa, ali je svejedno istina. Reći ću vam još nešto. Od prvoga trenutka kad sam vas ugledao, znao sam da ste za mene jedina žena na svijetu. Bio sam zabrinut zbog vas. A mislio sam i da biste mi mogli donijeti lošu sreću.

– Lošu sreću? – upita Katherine oštro.

On se zagleda u nju. – Što vas to čudi. Što imate na umu?

– Imam na umu ono što su mi ljudi ispričali.

Derek se nasmije. – Reći će vam mnogo toga o meni, draga moja, i to će većinom biti istina. Pa i gore stvari od onih koje bih vam ikada spomenuo. Oduvijek sam bio kockar i ulazio sam u velike rizike. Neću vam se ispovijedati, ni sada ni bilo kada. Prošlost je prošlost.

Želim da mi povjerujete samo jedno, kunem vam se svečano da nisam ubio svoju ženu.

Riječi su zazvučale ozbiljno, ali je u njima bilo nešto teatralno. On susretne njezin uznemireni pogled i nastavi:

– Osim toga, lagao sam prošli put. Ja sam doista ušao u ženin odjeljak.

– Ah! – javi se Katherine.

– Teško je objasniti zašto sam u nj ušao, ali pokušat ću. Bio je to jedan nagli poticaj. Vidite, ja sam zapravo uhodio svoju ženu dok je bila u vozu. Mirelle mi je bila najavila da će se moja žena susresti s grofom de la Rocheom u Parizu. Koliko sam mogao vidjeti, to se nije dogodilo. Osjetio sam se posramljen, pa sam odjednom pomislio kako bi trebalo s njom raščistiti jednom zauvijek. Gurnuo sam zato vrata njezina odjeljka i ušao unutra.

On zastane.

– Da – reče Katherine ljubazno.

– Ruth je ležala u snu. Lice joj je bilo okrenuto pa sam je mogao vidjeti samo straga. Mogao sam je probuditi, naravno, ali odjednom sam osjetio neki drugi poticaj: što bismo naposljetku mogli reći jedno drugome osim onoga što smo rekli već stotinu puta? ležala je sasvim mirno. Izašao sam iz odjeljka što sam mogao tiše.

– Zašto ste o tome lagali policiji? – upita Katherine.

– Zato što nisam potpuna budala. Odmah sam shvatio da sam, ako je riječ o motivu, idealan ubojica. Ako bih priznao da sam bio u njezinu odjeljku trenutak prije nego što je bila umorena, uništio bih sebe jednom zauvijek.

– Shvaćam.

Je li shvatila? Nije si to mogla objasniti. Osjećala je magnetsku privlačnost Derekove ličnosti, ali je u njoj bilo i nešto što se opiralo, što je zadržavalo...

– Katherine... – Ja...

– Znate da mi je stalo do vas. Je li vama stalo do mene? – Ne znam.

Trenutak slabosti. Ili je to znala ili nije znala. Kad bi samo...

Pogleda očajno uokolo, u nadi da će odnekuda dobiti pomoć. Lice joj se zacrveni kada je odnekuda naišao, šepajući ali i brzajući, visok i zgodan muškarac bojničnik Knighton.

Olakšanje i neočekivana toplina osjetiše se u njezinu glasu kad ga je pozdravila.

Derek ustane, namršten, s licem mračnim kao oluja.

– Lady Tamplin je u nevolji! – reče. – Moram požuriti do nje, da joj objasnim kako treba igrati.

On se okrene i ostavi ih. Katherine ponovo sjedne. Srce joj se kucalo ubrzano i nejednoliko, no dok je sjedila razgovarajući o nevažnim temama s ovim tihim i prilično stidljivim čovjekom pokraj nje, ona opet osjeti samopouzdanje.

A zatim odjednom, shvati da joj i Knighton poklanja svoje srce, kao malo prije Derek, ali na drugi način.

Bio je stidljiv i mucao je. Riječi su mu teško izlazile i u njima nije bilo govorničkoga umijeća.

– Od prvoga trenutka kad sam vas ugledao... ne bih trebao tako govoriti... ali gospodin Van Aldin možda odluči naglo krenuti i ja više ne bih imao drugu priliku. Jasno mi je da vam se ne mogu svidjeti tako brzo, to je nemoguće. Usuđujem se reći da su okolnosti ipak na mojoj strani. Imam vlastiti imetak iako ne velik... molim, nemojte

odgovarati odmah. Znam kakav bi bio vaš odgovor. Ali ako bih morao naglo oputovati, htio bih da znate koliko mi je do vas stalo.

Bila je dirnuta i potresena. Njegov nastup bijaše tako nježan i privlačan.

– Htio bih još nešto reći. Ako se ikada nađete u teškoćama, ako bih bilo što mogao učiniti...

On je uzme za ruku, držaše je trenutak čvrsto stisnutu, a zatim je pusti, okrene se i ode brzo prema kockarnici. Nije se okrenuo.

Katherine je sjedila nepomično gledajući za njim. Derek Kettering i Richard Knighton, dva čovjeka tako različita, tako izrazito različita. Bilo je nečega nježnog u Knightonu, nježnog i sigurnog. A Derek...

Odjednom Katherine osjeti nešto vrlo čudno. Učini joj se da više ne sjedi sama pred kockarnicom, nego da netko stoji pokraj nje: jedna mrtva žena, Ruth Kettering. Također je imala dojam da joj Ruth – očajnički – želi nešto reći. Dojam je bio tako čudan i tako živ da ga nije mogla potisnuti. Učinilo joj se apsolutno sigurnim da joj duh Ruth Kettering želi nešto prenijeti, nešto životno važno za nju. Dojam je zatim izbljedio. Katherine se digne, malko podrhtavajući. Što joj je to Ruth Kettering željela tako očajnički reći.

27. poglavlje

Razgovor s Mirelle

Kad se Knighton rastao s Katherine, pode u potragu za Herculeom Poirotom. Zatekao ga je u kockarnici kako stavlja minimalni ulog na parne brojeve. Kad mu je Knighton pristupio, izašao je broj trideset tri i Poirotov ulog otišao je u nepovrat.

– Loša sreća! – reče mu Knighton. – Hoćete li još jednom.

Poirot zatrese glavom. – Više ne.

– Osjećate li privlačnost kockanja? – upita ga Knighton radoznalo.

– Ne na ruletu.

Knighton ga usput pogleda. Njegovo se lice odjednom uozbiljilo, govorio je suzdržano s nekim osjećajem poštovanja.

– Jeste li zauzeti, gospodine Poirot? Htio bih vas nešto upitati.

– Vaš sam. Hoćete li da izađemo? Lijepo je vani pod suncem.

Oni izađoše a Knighton duboko udahne.

– Volim rivijeru – došao sam ovamo prije dvanaest godina, u vrijeme rata kad sam bio poslan u bolnicu lady Tamplin. Doći iz Flandrije ovamo bilo je to kao ući u raj.

– Vjerojatno je bilo tako – reče Poirot.

– Sada se čini da je rat tako daleko! – umovao je Knighton.

Prođoše dio staze u tišini.

– Imate li nešto na umu? – upita ga Poirot.

Knighon ga pogleda ponešto iznenađeno. – U pravu ste, iako ne znam kako ste to pogodili – reče.

– To je bilo zaista očito – reče Poirot suho. – Nisam znao da sam toliko proziran.

– Moj se posao sastoji i od promatranja fizionomija, objasni mu dostojanstveno mali čovjek.

– Reći ću vam dakle, gospodine Poirot. Čuli ste za onu plesačicu, Mirelle?

– Onu koja je chere amie Dereka Ketteringa?

– Da, to je ona; i znajući to shvatit ćete da je gospodin Van Aldin pun predrasuda o njoj. Pisala mu je zamolivši ga za razgovor. On me je upozorio da je glatko odbijem, što sam naravno i učinio. Jutros mi je došla u hotel i poslala posjetnicu s porukom kako je hitno i silno važno da vidi odmah gospodina Van Aldina.

– To me zanima – reče Poirot.

– Gospodin Van Aldin bio je bijesan. Rekao mi je što da joj odgovorim, ali ja sam se usudio suprotstaviti mu se. Učinilo mi se i mogućim i vjerojatnim da bi nam ta žena mogla dati vrijedne podatke. Znamo da je putovala "Plavim vozom", pa je možda čula ili vidjela nešto što bi nam moglo biti važno. Slažete se sa mnom, zar ne, gospodine Poirot?

– Da – odgovori Poirot suho. – Gospodin Van Aldin, ako tako mogu reći, ponio se vrlo glupo.

– Drago mi je što isto mislite – reče mu tajnik. – Sada ću vam reći nešto. Toliko sam čvrsto bio uvjeren da je stajalište gospodina Van Aldina pogrešno, da sam otišao osobno i porazgovarao s damom.

– Eh bien.

– Teškoća je bila u tome što je ona zahtijevala osobno vidjeti gospodina Van Aldina. Umekšao sam njegovu poruku koliko god sam to mogao. Zapravo, da budem iskren, dao sam joj drugi oblik. Rekao sam joj kako je gospodin Van Aldin trenutno previše zauzet da je vidi osobno, ali da meni može priopćiti što god želi. No ona to nije mogla učiniti, pa me je ostavila bez ikakva naputka. Imam snažan dojam, gospodine Poirot, da ona nešto zna.

– To zvuči ozbiljno – reče Poirot mirno. – Znate li gdje ona boravi?

– Da – reče Knighton i spomene ime hotela.

– Dobro – zaključi Poirot – otići ćemo tamo odmah. Tajnik nije bio previše siguran. – A gospodin Van Aldin? – upita u dvojbi.

– Gospodin Van Aldin je tvrdoglav čovjek – reče Poirot suho. – Ne raspravljam s tvrdoglavcima, nego djelujem unatoč njima. Otići ćemo odmah i razgovarati s damom. Objasnit ću joj kako ste vi ovlašteni od gospodina Van Aldina da djelujete u njegovo ime, a vi ćete pripaziti da mi ne uskočite u riječ.

Knighton je i dalje bio sumnjičav, ali Poirota to nije više zanimalo.

U hotelu im rekoše da je gospođica u svojoj sobi, pa je Poirot poslao svoju i Knightonovu posjetnicu, s napomenom da dolaze u ime gospodina Van Aldina.

Mirelle im je poručila da će ih primiti. Čim su bili uvedeni u prostorije plesačice, Poirot preuzme riječ.

– Mademoiselle – reče on – vama nas je poslao gospodin Van Aldin.

– Ah! A zašto nije došao sam?

– Nije raspoložen – reče Poirot prijetvorno. – Uхватила ga je grlobolja kakva je uobičajena na rivijeri, ali ja sam ovlašten da djelujem u njegovo ime, jednako kao i bojnič Knighton, njegov tajnik. Osim, ako bi mademoiselle radije čekala dva tjedna.

Ako je Poirot bio u nešto siguran, bio je to Mirellein temperament koji ne bi mogao podnijeti riječ "čekanje".

– Eh bien, razgovarat ću s vama, gospodo. Bila sam strpljiva, čekala sam, a zašto? Da budem uvrijeđena. Da, uvrijeđena. Zar on misli da se može tako odnositi prema Mirelle? Da je može odbaciti kao staru rukavicu? Kažem vam, nijedan muškarac nikad se od mene nije umorio, ali ja sam se umarala od njih.

Počne hodati po sobi gore – dolje dok joj je vitko tijelo drhtalo od bijesa. Neki stolić joj je prepriječio prolaz, no ona ga baci u kut gdje se razbio o zid.

– To ću od njega učiniti – uzvikne – i ovo!

Dograbi vazu s ljiljanima i baci je na kamin gdje se razbila u tisuću komada.

Knighton ju je promatrao hladnom britanskom odbojnošću. Osjećao se povrijeđeno i loše. Dok je Poirot s druge strane, sa svjetlucavim očima uživao u prizoru.

– Ah, to je izvrsno – usklikne on. – Vidi se da je gospođica temperamentna.

– Ja sam umjetnica – dobaci mu Mirelle – a svaki umjetnik pun je temperamentna. Upozorila sam Dereka da se čuva, ali on nije htio slušati. – Ona zatim navali na Poirota. – Istina je, zar ne, da se on kani oženiti onom engleskom gospodičnom? ' Poirot se nakašlje.

– On m 'a dit– promrmlja – da je on upravo obožava. Mirelle im se približi.

– Ubio je svoju ženu – počne ona vriskati. – A sada ću vam reći! Obavijestio me je o tome prije nego što se to dogodilo. Naišao je na impase – i hop! – riješio se je na najlakši način.

– Vi hoćete reći da je gospodin Kettering ubio svoju ženu?

– Da, da, da! Zar vam to nisam upravo rekla?

– Policiji će – promrmlja Poirot – trebati dokaz za tu tvrdnju.

– Kažem vam da sam ga vidjela kako izlazi iz njezina odjeljka one noći u vozu.

– Kada? – presiječe je Poirot.

– Malo prije nego što je voz ušao u Lyon. – Hoćete li na to prisegnuti, mademoiselle?

Poirot koji je sad govorio bio je jedan drugi čovjek. – Da.

Nastupi tišina. Mirelle je ubrzano disala, a njezine su oči, napola prkosne a napola prestrašene, prelazile s jednog posjetitelja na drugog.

– Ovo je ozbiljna stvar, gospođice – reče detektiv shvaćate li koliko je ozbiljna?

– Naravno da shvaćam.

– Dobro – reče Poirot. – Onda ćete također shvatiti da se ne smije gubiti vrijeme. Krenut ćete odmah s nama do ureda istražnoga suca.

Mirelle ustukne. Počela se kolebati, ali kako je Poirot već predvidio nije mogla uzmaknuti.

– Dobro – reče ona. – Idem po ogrtač.

Ostavljajući nasamo, Poirot i Knighton izmijenili pogled.

– Treba djelovati dok je – kako vi ono kažete? – željezo još vruće – promrmlja Poirot. – Ona je temperamentna i za jedan sat bi se možda pokajala i odlučila povući. A to moramo spriječiti po svaku cijenu.

Pojavi se Mirelle u baršunastom ogrtaču boje pijeska, urešenom leopardovom kožom. A ni sama se nije mnogo razlikovala od leoparda, tamno-žućkasta i bijesna. Oči su joj i dalje bljeskale bijesom i odlučnošću.

Zatekli su gospodina Cauxa i istražnoga suca zajedno. Nakon nekoliko uvodnih Poirotovih riječi, gospođica Mirelle bijaše ljubazno zamoljena da kaže što zna. To je ispričala gotovo istim riječima kao i Knightonu i Poirotu, iako mnogo mirnije.

– To je izvanredna obavijest, gospođice – reče Carrege polagano. Naslonio se u stolac, bolje namjestio naočale i kroz njih pogledao plesačicu pronicavo i prodorno.

– Želite nam reći kako se gospodin Kettering unaprijed hvalio zločinom?

– Da, da. Ona je bila previše zdrava, kako reče. Ako mora umrijeti bit će to tek nesrećom za koju će se on pobrinuti.

– Jeste li svjesni gospođice – upita Carrege strogo da ste i sami postali sudionicom zločina prije nego što je on počinjen?

– Ja? Ni najmanje, gospodine. Njegove izjave nisam ni trenu shvatila ozbiljno. Ne, doista! Poznajem muškarce, oni često govore grozne stvari. Bilo bi vrlo nespretno kad bi se prihvatilo au pied de la lettre sve što kažu.

Istražni sudac podigne obrve.

– Moramo li dakle zaključiti da ste prijetnje gospodina Ketteringa shvatili kao prazne riječi? Smijem li vas upitati, mademoiselle, zašto ste prekinuli svoje nastupe u Londonu i došli na rivijeru?

Mirelle ga pogleda ovlaženim crnim očima. Željela sam biti uz čovjeka kojeg sam voljela. Zar je to tako neprirodno. Poirot obzirno ubaci novo pitanje.

– Znači li to da ste pratili gospodina Ketteringa u Nicu po njegovoj želji?

Mirelle nije lako odgovorila. Prije nego što je progovorila vidljivo se kolebala. Zatim se javi ravnodušnim glasom:

– U takvim slučajevima, ja ugađam sebi.

Sva trojica uočiše da taj odgovor nije bio nikakav odgovor. Ali ni oni na to ne rekoše ništa.

– Kada ste prvi put postali svjesni da je gospodin Kettering ubio svoju ženu?

– Kao što sam vam već rekla, gospodine, ugledala sam Ketteringa kako izlazi iz odjeljka svoje žene malo prije nego što je voz ušao u Lyon. Na njegovu licu – ali u tom trenutku to još nisam razumjela! – vidjelo se nešto opsjednuto i strašno. Nikada to neću zaboraviti.

Glas joj je bio drhtav i ona učini rukama čudan pokret. – Tako je – reče gospodin Carrege.

– Tek poslije, kada sam doznala da je gospoda Kettering mrtva otkako je voz napustio Lyon... shvatila sam to. – Pa ipak, gospođice, niste otišli na policiju? – upita je istražni sudac blago.

Mirelle ga pogleda nadmoćno uživajući u ulozi koju je igrala.

– Da izdam vlastitoga ljubavnika? – upita. – Ah, ne, nemojte to zahtijevati od jedne žene!

– A ipak, sada... – natukne gospodin Caux.

– Sada je nešto drugo. On me izdao Da podnosim to samo tako, u tišini...?

Istražni sudac je zaustavi. – Tako je – promrmlja on utješno. – A sada, gospođice, molim vas pročitajte zapisnik onoga što ste rekli i potpišite to.

Mirelle nije gubila vrijeme nad dokumentom.

– Da, da – reče – sve je točno. – Ona se podigne. Jesam li vam još potrebna, gospodo?

– Za sada ne, gospođice.. – A Derek će biti uhićen?

– Odmah, gospođice.

Mirelle se okrutno nasmije i uvuče se u ogrtač.

– Morao je misliti na to prije nego me uvrijedio – poviče. – Još jedno pitanje – Poirot se nakašlja ispričavajući se – samo još jedna pojedinost.

– Da?

– Zašto mislite da je gospoda Kettering bila mrtva kad je voz napuštao Lyon?

– Mirelle se zabulji.

– Ali, ona je bila mrtva. – Je li, doista?

– Da, naravno. Meni su...

Ona naglo zastane. Poirot ju je pažljivo promatrao, i on zapazi neku neodređenost u njezinim očima.

– Meni su tako rekli. Svatko to kaže.

– Oh – izusti Poirot. – Nisam znao da je ta činjenica bila spomenuta i izvan ureda istražnoga suca.

Mirelle je djelovala nepribrano.

– O tome se priča... – reče ona neodređeno. – Netko mi je to rekao, ali se ne mogu sjetiti tko je to bio.

Ona krene prema vratima. Caux skoči da ih otvori i dok je to činio, začuje se ponovno Poirotov glas.

– A dragulji? Oprostite, gospođice, možete li nam nešto reći o njima?

– Dragulji? Kakvi dragulji?

– Rubini Katarine Velike. Kada već čujete toliko toga, vjerojatno ste čuli i o njima.

– Ne znam ništa o draguljima – presiječe Mirelle. Ona napokon izađe, zatvorivši vrata za sobom. Gospodin Caux se vrati svome stolcu, istražni sudac uzdahne.

– Kakva oluja od žene! – reče – ali diablement chic. Pitam se govorili istinu. Mislim da govori.

– U njezinoj priči ima nešto od istine, to svakako reče Poirot. – Imamo o tome potvrdu od gospođice Grey. Ona je gledala niz hodnik vagona kratko prije nego što je voz ušao u Lyon i vidjela gospodina Ketteringa kako ulazi u odjeljak svoje žene.

– Čini se da je slučaj protiv njega jasan – reče istražni sudac uzdahnuvši. – Velika je to šteta – doda.

– Na što mislite? – upita Poirot.

– Moja je životna ambicija da strpam Comtea de la Rochea s druge strane brave. Ovoga puta, ma foi, učinilo mi se da smo ga ščepali. S ovim drugim... nisam ni izdaleka toliko zadovoljan.

Carrege obriše nos.

– Ako nešto ne bude išlo kako treba – primijeti on oprezno – bit će to vrlo nezgodno. Gospodin Kettering pripada aristokraciji. Slučaj će dospjeti, u novine. Ako smo nešto pogriješili... – On slegne nevoljko ramenima.

– A dragulji? – upita istražni sudac. – Što mislite da je učinio s njima?

– Vjerojatno ih je sakrio – reče Carrege. Vjerojatno mu oni samo smetaju i ne zna kako ih se osloboditi.

Poirot se nasmije.

– Imam neke vlastite zamisli o draguljima. Recite mi, gospodo, što znate o čovjeku s nadimkom Marquis? Istražni sudac nagne se naprijed sav uzbuđen:

– Marquis? Mislite li da je on umiješan u slučaj, Poirot?. – Pitam vas što o njemu znate.

Sudac napravi vidljivu grimasu.

– Ne toliko koliko bismo željeli – reče pokunjeno. On radi iza kulisa, razumijete li me? Prijave poslove za njega obavljaju njegovi podređeni. Ali on stoji visoko gore, to smo sigurni. Ne dolazi iz kriminalnoga sloja.

– Je li on Francuz?

– D-da. Barem tako vjerujemo, premda nismo sigurni. Radio je u Francuskoj, u Engleskoj, u Americi. Prošle jeseni učestale su u Švicarskoj pljačke koje se pripisuju njemu. U svakom slučaju, on je grand seigneur, govori podjednako savršeno francuski i engleski, a njegovo je podrijetlo tajna.

Poirot kimne i digne se s namjerom da ode.

– Zar nam ne možete reći ništa više, gospodine Poirot? – nutkao ga je istražni sudac.

– Zasada ne – odgovori Poirot – ali možda me neke novosti čekaju u hotelu.

Carrege je izgledao zbunjeno. – Ako je Marquis s ovime povezan... – počne on i stane.

– Time se poremećuju naše zamisli – prigovori Caux. – Moja se ne poremećuje – dometne Poirot. – Naprotiv, mislim da se s njom vrlo dobro slaže. Au revoir, messieurs; ako doznam bilo što važno, odmah ću vas obavijestiti.

Ode do svoga hotela umorna izraza. U njegovoj odsutnosti, za nj je stigao brzojav. Razrezavši nožem omotnicu, on pročita brzojav dva puta prije nego što ga je stavio u džep. Gore ga je očekivao Georges.

– Umoran sam, Georges, vrlo umoran. Biste li za mene naručili malu šalicu čokolade?

Kad je čokolada poslužena, Georges je stavi na stolić uz gospodarov lakat. Prije nego što se povukao, Poirot mu reče:

– Georges, vjerujem da dobro poznajete englesku aristokraciju.

Georges se nasmiješi hvalisavo.

– Gospodine, mislim da bih mogao reći kako je to točno – odgovori.

– Georges, pretpostavljam da ste uvjereni da kriminalci dolaze iz nižih staleža?

– Ne uvijek, gospodine. Bilo je mnogo nevolja s mlađim sinom vojvode od Devizea. Napustio je Eton pod sjenom sumnje, a zatim je svojim ponašanjem više puta izazvao velika strahovanja. Policija nije htjela prihvatiti mišljenje da je kleptomani. Bio je vrlo bistar, pravi mladi gospodin, ali potpuno pokvaren, ako me shvaćate. Njegov otac poslao ga je u Australiju, i, kako čujem, bio je ondje zatvoren pod drugim imenom. Vrlo čudno, gospodine, ali tako je. Ne treba posebno naglašavati da mladi gospodin nije bio u financijskim teškoćama.

Poirot kimne u znak odobravanja.

– Ljubav prema uzbuđenjima – promrmlja on – i neka daska manje u glavi. Pitam se...

On izvuče brzojav iz džepa i još jednom ga pročita. – A zatim, bila je tu i kći lady Mary Fox – nastavi sobar prisjećajući se. – Strašno je varala trgovce. Silno je zabrinjavala neke najbolje obitelji, a mogao bih spomenuti još čudnih slučajeva.

– Imate široko iskustvo, Georges – promrmlja Poirot. – Često sam se pitao zašto ste došli meni za sobara, kad ste prije toga živjeli uz tolike plemićke obitelji. Možda ste to učinili zbog ljubavi prema uzbuđenjima.

– Ne baš sasvim, gospodine – reče Georges. – Society Snippets javio je da ste bili primljeni u baskingemskoj palači. Upravo u to vrijeme tražio sam novi posao. Njegovo Veličanstvo, stajalo je u vijesti, bilo je vrlo ljubazno i izrazilo visoko mišljenje o vašim sposobnostima.

– Ah – izusti Poirot. – ljudi obično vole znati uzroke pojava.

On ostane zamišljen neko vrijeme, a zatim reče: – Jeste li telefonirali gospođici Papopolous?

– Da, gospodine, ona i njezin otac bit će počašćeni da danas večeraju s vama.

– Ah – ponovno izusti Poirot. On ispije svoju čokoladu, stavi šalicu i tanjurić uredno na sredinu pladnja i počne govoriti tiho – više samom sebi nego sobaru.

– Vjeverica, moj dragi Georges, skuplja lješnjake. Ona ih uskladištuje ujesen da bi ih jela kasnije. Za uspjeh u čovječanstvu, Georges, moramo koristiti iskustva onih ispod nas u životinjskom carstvu. Uvijek sam tako postupao. Bio sam mačka koja motri mišju rupu. Bio sam dobar psić koji je slijedio njuhom, nikada ne gubeći

trag. A bio sam, moj dragi Georges, i vjeverica. Skupio bih neku malu činjenicu ovdje, neku drugu ondje. Zatim bih otišao do svoga skladišta i odande izvadio neki određeni lješnjak, što sam ge bio spremio – recimo – prije sedamnaest godina. Slijedite li me, Georges?

– Teško bih mogao i pomisliti – reče Georges – da se lješnjaci mogu čuvati tako dugo, premda znam za prava čuda u čuvanju boca.

Poirot ga pogleda i nasmije se.

28. poglavlje

Poirot kao vjeverica

Te večeri Poirot je krenuo na ispunjavanje svoje društvene obveze tri četvrt sata prije nego što je trebalo. Imalo je to neku svrhu.

Automobil ga nije odvezao ravno do Monte Carla, nego do kuće lady Tamplin na Cap Martinu, sa željom da vidi gospođicu Grey. Dame su se upravo oblačile i Poirot je bio zamoljen da pričeka u malom salonu.

Nakon nekoliko minuta onamo ude Lenox Tamplin.

– Katherine nije još spremna – reče ona. – Želite li da joj odnesem poruku ili biste više voljeli pričekati dok dođe? Poirot je pogleda zamišljeno. Trebala mu je minuta ili čak dvije dok nije odgovorio, kao da je o njegovoj odluci vrlo mnogo ovisilo. Očito, odgovor na to jednostavno pitanje bio je i te kako važan.

– Ne – reče naposljetku. – Nije potrebno da čekam kako bih vidio mademoiselle Katherine. Tako će, mislim, biti bolje. Pokatkad je jako teško odlučiti o tome.

Lenox nastavi čekati vrlo pristojno, iako su joj se obrve podigle.

– Imam jednu novost – produži Poirot. – Molim vas, hoćete li reći svojoj prijateljici da je gospodin Kettering uhićen večeras zbog umorstva svoje žene?

– Vi želite da to kažem Katherine? – upita Lenox. Disala je prilično teško kao netko tko je trčao; lice joj je bilo – kako je Poirot uočio – blijedo i napeto, i to uočljivo.

– Molio bih vas, gospođice.

– Zašto? – upita Lenox. – Mislite li da će se Katherine zbog toga uzбудiti. Mislite li da joj je do toga stalo?

– Ne znam – reče Poirot. – Evo, ja to otvoreno priznam. U pravilu, sve mi je poznato, ali u ovom slučaju eto, nije. Možda o tome vi znate više nego ja.

– Da – reče Lenox – ja znam ali joj svejedno neću reći. Ona zastane trenutak, dok joj se obrve namrštiše. Vjerujete li da je on to učinio?

Poirot slegne ramenima. – Policija kaže da jest.

– Ah – javi se Lenox – ograđujete se, dakle? Znači da za to ima nekoga razloga.

Ona opet utihne, mršteći se. Poirot joj reče obzirno: – Poznajete Dereka Ketteringa dugo vremena, zar ne? – Vidali smo se tu i tamo još otkako sam bila dijete. Naglim pokretom Lenox privuče stolac i sjedne na njega s laktovima na stolu i glavom poduprtom šakama. Smjestivši se tako, ona pogleda preko stola ravno u Poirota.

– Što ih je navelo na takav zaključak? – upita ona. Motiv, pretpostavljam. Možda bi njezinom smrću došao do novca.

– Došao je do dva milijuna.

– A da ona nije mrtva, on bi propao? – Tako je.

– Ali vjerojatno tu ima još nešto – ustrajala je Lenox. – Putovao je istim vozom, to znam, ali to se ne bi moglo dogoditi samo tako.

– U odjeljku gospode Kettering pronađena je doza za cigarete s inicijalom "K" koja, međutim, nije bila njezina; uz to, dvoje ljudi vidjelo ga je kako ulazi u njezin odjeljak i izlazi iz njega malo prije nego što je voz ušao u Lyon.

– Tko ga je vidio?

– Jedna od njih bila je vaša prijateljica, gospođica Grey. Druga je bila gospođica Mirelle, plesačica.

– A što Derek kaže o tome? – upita oštro Lenox.

– On niječe da je uopće ulazio u odjeljak svoje žene. – Budala! – reče Lenox namrštivši se. – Upravo ispred Lyona, kažete? Zna li itko – kad je ona umrla?

– Liječničko svjedočanstvo ne može biti potpuno određeno – reče Poirot – ali oni su skloni vjerovati da do smrti nije moglo doći nakon što je voz napustio Lyon. A znamo upravo to, da je malo vremena nakon napuštanja Lyona gospoda Kettering već bila mrtva.

– Kako to znate?

Poirot se nasmiješi prilično čudno sam sebi. – Netko drugi ušao je u odjeljak i našao je mrtvu.

– I, nisu digli uzbunu u vozu? – Ne.

– Zašto?

– Bez sumnje, imali su razloga.

Lenox ga strogo pogleda. – Zna li koji je to razlog? – Mislim da znam.

Lenox je i dalje sjedila premećući misli dok ju je Poirot promatrao u tišini. Napokon ona ustane; nježna boja vratila joj se u obraze, a oči su blistale.

– Vi mislite da ju je ubio netko iz voza, ali ne mora biti tako. Što bi koštalo nekoga da uđe u voz dok je stajao u Lyonu? Mogao je ući u njezin odjeljak, udaviti je i opljačkati rubine, a zatim napustiti voz, a da nitko o tome ne bi imao pojma. Mogla je dakle biti ubijena upravo dok je voz stajao u postaji. U tom bi slučaju bila živa kad je Derek ušao u odjeljak, a bila bi mrtva u trenutku kad ju je ugledala druga osoba.

Poirot se zavali u stolac i duboko uzdahne. Pogledao je djevojku i triput kimnuo glavom, uz uzdah.

– Modemoiselle, ono što mi kažete vrlo je ispravno, vrlo točno. Borio sam se u mraku, a vi ste mi pokazali svjetlo. To je ono što me zbunjivalo, a vi ste mi razjasnili.

On ustane.

– A Derek? – upita Lenox.

– Tko zna – reče Poirot slegnuvši ramenima. – Ali reći ću vam, gospođice, da nisam zadovoljan; ne, ja, Hercule Poirot, nisam zadovoljan. Možda ću ove iste noći doznati nešto više. U najmanju ruku, pokušat ću. – Vi ćete se s nekim sresti?

– Da.

– Nekim tko nešto zna?

– S nekim tko bi nešto mogao znati. U ovakvim slučajevima ništa ne smijem ostaviti netaknuto. A revoir, mademoiselle:

Lenox ga otprati do vrata. – Jesam li pomogla?

Poirotovo se lice smekša kad ju je gledao dok je stajala jednu stubu iznad njega.

– Da, gospođice, pomogli ste. Upamtite to, i kad stvari budu vrlo mračne..

Kad je automobil krenuo, on potone u teško razmišljanje, ali u njegovim se očima već ukazivalo zelenkasto svjetlo koje je redovito najavljivalo uspjeh.

Kasnio je nekoliko minuta na susret, pa su ga gospodin Papopolous i njegova kći već očekivali. Isprike su mu bile pretjerane, i on učini sve u ljudskoj moći da se iskaže ljubaznošću i malim pažnjama. Te večeri Grk je izgledao osobito dobroćudno i plemenito, kao ozbiljni

patrijarh besprijekorne prošlosti. Zia je bila zgodna i dobro raspoložena. Večera je bila pravi užitak. Poirot je bio u svojemu e' najboljem izdanju, pršteći od duhovitosti. Pričao je anegdote i šale, davao je ljubazne komplimente Papopolousovoj kćeri, i iznio mnogo zanimljivih slučajeva iz svoje karijere. Jelovnik je bio brižljivo odabran, a vino izvrsno. Pri kraju večere gospodin Papopolous upita:

– A onaj mig što sam vam ga dao? Jeste li nešto uložili na onoga konja?

– U vezi sam – hm – sa svojim kladioničarom – reče Poirot.

Oči dvojice se sretoše.

– Konj je na glasu, zar ne?

– Ne – reče Poirot – on je ono što naši prijatelji Englezi nazivaju crnim konjem.

– Ah – izusti Papopolous zamišljeno.

– Pođimo sada u kockarnicu i pokušajmo nešto za ruletnim stolom – reče Poirot vedro.

U kockarnici se društvo raspalo. Zia je postala jedinim predmetom Poirotove pažnje, dok je Papopolous nekamo otplovio.

Poirot nije imao sreće, no Zia je uspješno krenula i uskoro je dobila nekoliko tisuća franaka.

– Bilo bi dobro – reče ona Poirotu – kad bih sada stala. Poirotove oči zaigraše.

– Sjajno! – uzvikne on. Vi ste prava kći svoga oca, mademoiselle Zia. Znati kad treba stati – to je umjetnost. On se osvrne po dvorani.

– Nigdje ne vidim vašega oca – primijeti on. – Uzet ću vaš ogrtač, pa možemo krenuti u vrtove.

Ipak, nije otišao ravno do garderobe. Maloprije je vidio Papopolousa kako izlazi, pa je požurio za njim do ulazne dvorane. Stajao je uz jedan stup i razgovarao s damom koja je upravo došla. Bijaše to Mirelle.

Poirot se kretao neupadljivo prostorijom. Stao je iza stupa, neprimijećen od para koji je živahno razgovarao; točnije, govorila je plesačica. Papopolous je razgovoru pridonosio pokojom jednosložnom riječju i izražajnim gestama.

– Kažem vam da moram imati vremena – reče mu plesačica. – Ako mi date vremena, nabavit ću novac.

– Bilo bi nezgodno čekati – Grk slegne ramenima.

– Samo još malo – čuo se njezin molećivi glas. – Morate mi dati vremena! Tjedan dana ili deset dana, to je sve što tražim. Možete biti sigurni u svoj posao, novac će stići.

Papopolous se malo pomakne i pogleda nelagodno okolo – da bi tik uz svoj lakat ugledao Poirota sjajna i nevina lica.

– Ah! vous voila, gospodine Papopolous. Tražio sam vas. Hoće li mi biti dopušteno da vašu gospođicu kćerku povedem na šetnju vrtovima Dobra večer, mademoiselle – on se duboko nakloni Mirelli.
– Tisuću puta se ispričavam što vas nisam već vidio.

Plesačica primi njegove riječi prilično nestrpljivo. Bila je očito pogođena time što je njezin tete-a-tete bio tako prekinut, što Poirotu nije izmaklo. Papopolous je već promrmljao "Svakako, svakako" – i Poirot se udalji.

On uzme u garderobi ogrtač, pa zajedno krenuše u vrtove.

– To je mjesto gdje se događaju samoubojstva – reče Zia.

Poirot slegne ramenima. – Tako se priča. Ljudi su šašavi, zar ne, gospođice? Jest, piti, udahnuti čisti zrak, sve je to vrlo ugodno.

Glupo je sve to odbaciti samo zato što se nema više novaca ili zato što srce boli. L 'amour je često sudbonosna, zar ne?

Zia se nasmije.

– Nemojte se smijati na račun ljubavi – reče joj Poirot, energično upirući kažiprstom u nju. – Vi, tako mlada i lijepa.

– Jedva da to jesam – odgovori mu Zia. – Zaboravljate da imam već trideset tri godine. Otvorena sam prema vama jer drugo ne bi imalo smisla. Kao što rekoste mom ocu, prošlo je točno sedamnaest godina otkako ste mu pomogli u Parizu.

– Kad vas pogledam, čini mi se mnogo manje uzvratiti Poirot galantno. – Bili ste onda gotovo isti kao i danas, malo mršaviji, malo blijedi – i ozbiljniji. Šesnaesta godina života, upravo izašla iz internata! Niste više bili petite pensionnaire, a niste još bili žena. Bijaste vrlo ugodna, vrlo privlačna, mademoiselle Zia, a i drugi su jednako mislili.

– Sa šesnaest godina – reče Zia – svatko je budala. – Može biti – dometne Poirot – može biti. Sa šesnaest godina obično smo lakovjerni, zar ne? Vjeruje se onome što se čuje.

Ako je i primijetio pogled sa strane koji mu je dobacila djevojka, pretvarao se da nije. On nastavi sanjivo: Bio je to neobičan slučaj, sve u svemu. Vaš otac kao da nije nikada shvatio njegovu bit.

– Zar nije?

– Kada me je bio upitao za pojedinosti, za objašnjenja, rekao sam mu ovo: "Vratio sam vam ono što je bilo izgubljeno, i to bez skandala. Ne ispitujte više". Je li vam jasno, mademoiselle, zašto sam mu to rekao?

– Nemam pojma – djevojka reče hladno.

– Zato što sam u svome srcu imao mjesto za jednu malu pensionnaire, koja je tek došla iz internata, a bila je tako blijeda, tako mršava, tako ozbiljna.

– Ne znam o čemu pričate – poviče Zia ljutito.

– Ne znate, mademoiselle? Jeste li zaboravili tko je bio Antonio Pirezio? On začuje kako ona brzo udiše zrak, gotovo grčevito.

– Došao je raditi kao pomoćnik u vašoj trgovini, ali tako nije mogao vidjeti sve od onoga što ga je zanimalo. Pomoćnik, međutim, može tu i tamo pogledati gazdinu kći, zar ne? Pogotovo ako je mlad i zgodan, s podatnim jezikom. A budući da ne mogu neprekidno ljubakati, moraju ponekad i pričati o stvarima koje ih oboje zanimaju; na primjer o nečemu vrlo zanimljivom, što je bilo u trenutnom posjedu gospodina Papopolousa. A kad je netko mlad i ludo lakovjeran, neće mu biti teško pokazati svome prijatelju onaj predmet i objasniti gdje je pohranjen. A kasnije, kad je predmet nestao – kakvu je katastrofu morala doživjeti jedna mala pensionnaire! U kakvoj se strašnoj situaciji našla! Ona je izvan sebe od straha, jedna mala. Ali onda se pojavljuje onaj sjajni čovjek, Hercule Poirot. Gotovo nekim čudom, stvari bivaju sređene. Neprocjenjivo vrijedno nasljedstvo opet je na svome mjestu, i nema nikakvih nezgodnih pitanja.

Zia se bijesno okrene prema njemu.

– Znali ste svo to vrijeme? Tko vam je rekao? Možda... Antonio?

Poirot zatrese glavom.

– Nitko mi nije rekao. Pogodio sam. Bio je to dobar pogodak, zar ne, mademoiselle? Vidite, dok niste dobar pogađač, nema od vas koristi u ulozi detektiva.

Djevojka je šetkala pokraj njega u tišini. Zatim reče krutim glasom:

– I dobro, što ćete sada učiniti; hoćete li reći ocu? – Ne – odbrusi Poirot. – Sigurno ne.

Ona ga radoznalo pogleda. – Želite li od mene nešto?

– Trebam vašu pomoć, gospođice.

– Zašto mislite da bih vam mogla pomoći? – Ne mislim ništa, nadam se.

– A ako vam ne pomognem, vi ćete – reći ocu?

– Ne, nipošto! Klonite se toga, gospođice, ja nisam ucjenjivač. Ja vam ne prijetim vašim vlastitim tajnama.

– Ako vam odbijem pomoći, onda...? – upita polagano djevojka.

– Onda ćete odbiti, i s tim je gotovo. – Zašto onda...? – Ona zastane.

– Slušajte, ja ću vam reći zašto. Žene su, gospođice, plemenite. Ako mogu učiniti uslugu onome tko im je učinio isto, one će učiniti uslugu. Ja sam jednom bio plemenit prema vama, gospođice. I kad sam mogao govoriti, držao sam jezik za zubima.

Nastupi ponovno tišina, a onda djevojka reče: – Moj otac vam je prije neki dan dao jedan znak.

– To je bilo vrlo ljubazno od njega.

– Mislim da tome ne mogu ništa dodati – zaključí ona polagano.

Ako je i bio razočaran, Poirot to nije pokazao. Na njegovu se licu nije maknuo ni mišić.

– Eh bien – reče on. – Onda moram pričati o drugim stvarima.

Poirot nastavi čavrljati. Djevojka je bila distraite, pa su njezini odgovori bili mehanički i ne previše određeni. Kad su se ponovo približili kockarnici, kao da je donijela odluku.

– Gospodine Poirot? – Da, gospođice?

– Voljela bih vam pomoći kada bih mogla. – Vrlo ste ljubazni, gospođice, vrlo ljubazni.

Opet nastupi stanka. Poirot ju nije nutkao. Zadovoljio se time da čeka i prepusti sve njoj.

– Ah – reče Zia – zašto vam naposljetku ne bih rekla? Moj otac je oprezan, u svemu pa i u onome što kaže. Ali ja znam da s vama takav oprez nije potreban. Rekli ste da ste u potrazi samo za lopovom, a dragulji vas ne zanimaju. Vjerujem vam. Rekli ste istinu kad ste nagađali da smo došli u Nicu zbog rubina. Oni su ovdje predani prema dogovoru. Sad su kod moga oca. Neki dan natuknuo vam je tko bi mogao biti tajanstveni klijent.

– Marquis?

– Da, Marquis.

– Jeste li ikad vidjeli Marquisa, gospođice Zia?

– Jedanput – reče djevojka. – Ali ne jako dobro. Vidjela sam ga kroz ključanicu.

– To uvijek stvara teškoće – reče Poirot sućutno. – Ali ipak, vi biste ga sada prepoznali?

Zia zatrese glavom.

– Nosio je masku, – objasni ona. – Je li mlad ili star?

– Imao je sijedu kosu. Možda je to bila perika, a možda i nije. Vrlo dobro mu je pristajala, ako je bila. Ali mislim da nije star. Hod mu je bio mladenački, a tako i glas.

– Njegov glas? – reče Poirot zamišljen. – Ah, njegov glas! Biste li prepoznali taj glas, gospođice Zia?

– Mogla bih – reče djevojka.

– Zanimao vas je, zar ne? To vas je i dovelo do ključaonice.

Zia kimne.

– Da, da, bila sam radoznala. O njemu se toliko toga čulo – da nije običan lopov, nego više lik iz povijesti ili romana.

– Da – zaključio Poirot zamišljeno – možda je tako.

– Ali nisam vam zapravo htjela govoriti o tome.. upadne Zia. – Pomislila sam da bi vam mogla biti od koristi – hm – jedna mala činjenica.

– A to je?

– Kao što sam rekla, rubini su predani mome ocu ovdje u Nici. Nisam vidjela osobu koja je to učinila, ali...

– Da?

– Nešto mi je poznato: bila je to žena.

29. poglavlje

Pismo iz domovine

Draga Katherine.

Budući da sad prijateljujete u visokome društvu, ne vjerujem da će vas zanimati ovdašnje novosti; no kako sam oduvijek bila uvjerena da ste razumna djevojka, možda ste manje napuhani nego što pretpostavljam. Ovdje sve ide ustaljenim redom. Bilo je mnogo buke oko novoga kapelana, koji je skandalozno visok. Svatko tko je o tome govorio vikaru, ali vi znate kakav je vikar – sve je u njemu kršćansko, ali nema vlastitoga duha. Više sam se puta u posljednje vrijeme uzrujavala zbog djevojaka. Ona djevojka Anni nije bila nizašto – ima suknju do koljena i neće nositi tako korisne vunene čarape. Ni jedna od njih ne podnosi prigovore. Jako sam patila od reume, i doktor Harris me nagovorio da odem u London do specijalista što znači baciti u zrak tri gvineje i cijenu vozne karte – ali sam, čekajući do srijede, uspjela nabaviti povoljniju povratnu kartu. Londonski liječnik razvukao je lice i pričao mi o svemu i svačemu, dok mu nisam rekla: "Ja sam obična žena, doktore, i volim da se sve jasno kaže. Je li to rak ili nije?" I onda, naravno, morao je priznati da jest. Kažu da ću imati još godinu dana uz njegu, i ne prevelike bolove, ali ja sam sigurna da mogu podnijeti bolove kao i svaka kršćanka. Život je ponekad tako pust bez mojih prijatelja, koji su pomrli ili otišli. Bilo bi mi milo da ste u St. Mary Meadu, draga moja, to je činjenica. Da niste stekli toliki novac i otišli u visoko društvo, ponudila bih vam dvostruku plaću od one što vam je davala jedna Jane da budete samnom i njegujete me; ali kad je riječ o onome što je dobro, to ne možemo dobiti. Ipak, vodite o tome računa ako stvari krenu po vas loše, a to je uvijek moguće. Toliko priča sam čula o lažnim plemićima koji se žene djevojkama, a kad im otmu sav novac, ostavljaju ih pred crkvenim vratima. Usuđujem se pomisliti da ste dovoljno razumni pa vam se tako što ne može dogoditi, ali nikad se ne zna; i nikad nije naodmet voditi o tome brigu, biti oprezan. Zato,

samo za svaki slučaj, draga moja, zapamtite da za vas uvijek postoji ovaj dom; iako govorim naivno, ja imam toplo srce. Vaša odana stara prijateljica

Amelia Viner

P.S. – Vidjela sam da ste spomenuti u novinama zajedno s vašom rođakom, vikontesom Tamplin. Spremila sam tu vijest među svoje izreske. Molila sam za vas u nedjelju da se sačuvate od oholosti i ispraznosti.

Katherine pročita tu poslanicu dvaput, a zatim je odloži i počne iz svoje spavaonice promatrati plavetnilo Mediterana. Osjeti neku čudnu gorčinu u grlu: odjednom počne čeznuti za St. Mary Meadom. Toliko mnogo običnih, svakodnevnih i bedastih sitnica – pa ipak, to joj je bio dom. Osjeti potrebu da spusti glavu među ruke i dobro se isplače.

Od toga ju je spasila Lenox, koja je ušla u sobu.

– Zdravo, Katherine – reče joj Lenox. – Što se to s tobom događa?

– Ništa posebno – reče Katherine uzimajući pismo gospođice Viner i spremajući ga u torbicu.

– Izgledaš prilično čudno – nastavi Lenox. – Htjela sam ti reći, i nadam se da tome nećeš prigovoriti – da sam nazvala tvoga prijatelja, detektiva gospodina Poirota i pitala ga hoće li s nama ručati u Nici. Objasnila sam mu da ga želiš vidjeti, budući da znam kako ne bi došao samo zbog mene.

– Znači li to da ge želiš vidjeti? – upita Katherine.

– Da – reče Lenox. – Izgubila sam glavu za njim. Još nikad nisam vidjela muškarca s tako mačje zelenim očima. – U redu – reče Katherine. Govorila je ravnodušno.

Posljednjih nekoliko dana bilo je za nju naporno. Svi su govorili o uhićenju Dereka Ketteringa, a misterij "Plavoga voza" ispirao je sva usta.

– Naručila sam automobil – reče Lenox – i ispričala majci neku laž... ne mogu se, nažalost, sjetiti koju. Ali nije važno, ona ionako ništa ne pamti. Kad bi znala kamo idemo, svakako bi se htjela i sama pridružiti i iscijediti podatke od gospodina Poirota.

Dvije djevojke stigoše do "Negrasca", gdje ih je Poirot već očekivao.

Bio je pun galske uljudnosti i zasipao je obje djevojke tolikim komplimentima da su se one počele previjati od smijeha; pa ipak, ručak nije bio vedar. Katherine je bila sanjiva i rastresena, a Lenox je imala napade govornosti koja je prekidala šutnju. Dok su sjedili na terasi i ispijali kavu, ona odjednom nasrne na Poirota.

– Kako napreduje slučaj? Znae na što mislim.

Poirot slegne ramenima. – Ide svojim tijekom – kratko odgovori.

– I vi dopuštate da ide samo svojim tijekom? On pogleda Lenox tužno.

– Vi ste još mladi gospođice, pa ne znate da se tri stvari ne mogu požurivati – le bon Dieu, priroda i stari ljudi.

– Besmisleno – upadne Lenox. – Vi niste stari. – Lijepo od vas što to kažete.

– Eno bojnika Knightona – reče Lenox. Katherine pogleda brzo oko sebe.

– S gospodinom Van Aldinom je – produži Lenox. Nešto bih htjela upitati bojnika Knightona. Odlazim na tren. Ostavljeni nasamu, Poirot se obrati Katherine:

– Vi ste distraite, mademoiselle, vaše su misli negdje daleko.

– Otputovale su do Engleske, ne dalje. – Povedena nekim naglim poticajem, ona izvuče pismo što ga je primila jutros i pruži ga Poirotu, s molbom da ga pročita:

– To je prva poruka koju sam dobila iz svoga staroga svijeta; ovako ili onako – ona boli.

Poirot pročita pismo i vrati joj ga.

– Znači, vi biste se vratili u St. Mary Mead? – upita. – Ne bih – izusti Katherine. – A i zašto bih?

– Pogriješio sam dakle. Hoćete li me ispričati časak? On krene prema mjestu gdje je Lenox Tamplin razgovarala s Van Aldinom i Knightonom. Amerikanac je izgledao staro i oronulo. Pozdravio je Poirotu kratkim pokretom glave, ali bez ikakva drugoga znaka zanimanja. Kad se okrenuo da odgovori na neku Lenoxinu primjedbu, Poirot povuče Knightona ustranu.

– Gospodin Van Aldin izgleda loše – reče.

– Zar se čudite? – upita Knighton. – Skandal s uhićenjem Dereka Ketteringa stavio je točku na "i", što se njega tiče. On sada čak žali što vas je zamolio da utvrdite istinu.

– Trebao bi se vratiti u Englesku – reče Poirot. – Putujemo prekosutra.

– To je dobra vijest – zaključi Poirot. Oklijevao je, a zatim pogleda terasu na kojoj je sjedila Katherine.

– Volio bih kad biste to mogli reći gospođici Grey promrmlja on.

– Reći... što?

– Da se vi... hoću reći, da se gospodin Van Aldin vraća u Englesku.

Knighton je bio malo zbunjen, ali svejedno ode do terase i pridruži se Katherine.

Poirot zadovoljan vidje kako on odlazi, a zatim se pridruži Lenox i Amerikancu. Nekoliko minuta trajao je općenit razgovor, a zatim se milijunaš i njegov tajnik udaljiše. Poirot se također pripremao za polazak.

– Tisuću puta hvala na gostoprimstvu, mademoiselle – dovikne on. – Ručak je bio izvanredan. Ma foi, trebao mi je. – On nadme grudi i udari ih šakama. – Sada sam kao lav, kao gorostas. Ah; mademoiselle Katherine, vi me još niste vidjeli onakvoga kakav znam biti. Vidjeli ste tek tihog i ljubaznog Herculea Poirota, ali postoji jedan drugi Hercule Poirot. Sada ću nasrtati, sada ću prijetiti, ulijevati strah u srca onih koji me budu čuli.

Pogleda ih samozadovoljno, i obje djevojke bijahu dolično impresionirane iako je Lenox pritom grizla usne, dok se na Katherininim ustima ukazivao tračak sumnjičavosti.

– I učinit ću to – reče prijeteci. – Ja ću uspjeti!

Učinio je tek nekoliko koraka kad ga Katherinin znak prizove natrag.

– Gospodine Poirot, želim vam nešto reći. Mislim da ste bili potpuno u pravu. Vratit ću se u Englesku i to odmah. Poirot se strogo zabalji u nju, i pod tim istražujućim pogledom ona pocrveni.

– Shvaćam – reče on mračno.

– Ne vjerujem da shvaćate – odgovori mu Katherine. – Ja znam više nego što vi zamišljate, mademoiselle prozbori on tiho. Poirot se oprostio s neobičnim smiješkom na usnama. Odvezao se automobilom u Antibes.

Hipolyte, sluga drvenoga lica Comtea de la Rochea, bio je u vili Marini zabavljen brisanjem lijepe brušene staklenine svoga gospodara. Comte de la Roche otišao je taj dan u Monte Carlo. Pogledavši slučajno kroz prozor, Hipolyte ugleda posjetitelja koji se hitro približavao ulazu, posjetitelja tako neobična izgleda da ni iskusni Hipolyte nije znao kamo da ga smjesti. Pozvavši svoju ženu,

Marie, koja je bila zaposlena u kuhinji, on ju je upozorio na pridošlicu koji ga je nazvao Ce type la.

– Nije valjda opet policija – upita zabrinuto Marie. – Pogledaj sama – reče joj Hipolyte.

Marie pogleda. – Sigurno nije policajac – izjavi zadovoljno. – Nisu nam do sada mnogo smetali – reče Hipolyte. – Zapravo, da nije bilo objašnjenja gospodina grofa, nikad ne bih bio pogodio zašto je bio onaj neznanac u trgovini vinom.

Začuje se ulazno zvonce i Hipolyte, ozbiljna i dostojanstvena držanja ode otvoriti vrata.

– Gospodin grof, moram reći sa žaljenjem, nije kod kuće.

Mali čovjek širokih brkova zadovoljno se smiješio.

– To mi je poznato – reče – vi ste Hipolyte Flavelle, zar ne?

– Da, gospodine, to je moje ime.

– I vaša se žena zove Marie Flavelle? – Da, gospodine, ali...

– Želim vas vidjeti oboje – reče neznanac i ude pokraj Hipolytea u kuću.

– Vaša je žena bez sumnje u kuhinji – reče. – Otići ću onamo.

Prije nego što se Hipolyte mogao pribрати, neznanac ode do desnih vrata ulazne dvorane i ude hodnikom u kuhinju, gdje ga je Marie dočekala otvorenih ustiju.

– Voila – reče neznanac i potone u drveni naslonjač. – Ja sam Hercule Poirot.

– Da, gospodine?

– Niste li već čuli za mene?

– Nikada čuo – reče Hipolyte.

– Dopustite mi reći da niste dobro odgojeni. To je ime jednoga od najvećih detektiva na svijetu.

Hipolyte i Marie smeteno su zurili. Nisu znali što učiniti s tim neočekivanim i posve stranim posjetiteljem. – Gospodin želi... – promrmlja Hipolyte mehanički.

– Želim doznati zašto ste lagali policiji.

– Gospodine! – uzvikne Hipolyte. – Ja nisam lagao policiji! Nikada takvo nešto!

Poirot zatrese glavom.

– Nije točno – reče – učinili ste to više puta. Da pogledam. – On uzme iz džepa malu bilježnicu i potraži podatke. – Da, barem sedam puta. Objasnit ću vam.

Mirnim glasom i bez uzbuđenja on navede svih sedam slučajeva. Hipolyte je bio zapanjen.

– Ipak, ne želim s vama razgovarati o tim prijašnjim pogreškama – nastavi Poirot – samo nemojte zamišljati da ste previše pametni, dragi prijatelju. Sada ću spomenuti onu laž koja me zanima, a to je vaša tvrdnja da je Comte de la Roche stigao u vilu ujutro četrnaestog siječnja.

– Ali to nije bila laž, gospodine, to je istina. Gospodin grof stigao je ovamo u utorak ujutro četrnaestoga, zar ne Marie?

Ona spremno potvrdi. – Sasvim točno. Sjećam se savršeno.

– Oh – nastavi Poirot – a što ste dali toga jutra svome gospodararu za doručak.

Marie zastane, pokušavajući se sjetiti.

– Čudno je – reče Poirot – kako se netko sjeća jedne stvari, a drugu zaboravlja.

On se nagne naprijed i udari šakom po stolu, dok su mu oči sijevale od bijesa.

– Da, tako je kako kažem. Vi pričate vaše laži i mislite da nitko ne zna istinu. Ali dvije osobe je znaju. To je bon Dieu...

On digne ruku prema nebu, a zatim, smjestivši se udobno u naslonjač, nastavi:

... a drugi je Hercule Poirot.

– Uvjeravam vas, gospodine, da ste u zabludi. Gospodin grof napustio je Pariz u ponedjeljak noću...

– To je točno, i to brzim vozom – reče Poirot. – Ne znam gdje je prekinuo svoje putovanje, možda ne znate ni vi. Ali znam da je on stigao ovamo u srijedu ujutro, a ne u utorak ujutro.

– Gospodin je u zabludi – ostane uporna Marie. Poirot ustane.

– Onda se mora izvršiti pravda – promrmlja on. Šteta.

– Na što mislite, gospodine? – Upita Marie s osjećajem nelagode.

– Bit ćete uhićeni i zadržani kao sudionici u umorstvu gospode Kettering, engleske dame koja je ubijena.

– Umorstvo? – muškarčevo lice postane blijedo poput krede i koljena mu počеше klecati. Marie ispusti valjalo i počne plakati.

– Ali, to je nemoguće, nemoguće. Mislio sam...

– Budući da ostajete uz svoju priču, nemam što dodati. Mislim da ste se oboje ponašali ludo.

Poirot krene prema vratima, ali ga zaustavi uzbuđeni glas.

– Gospodine, gospodine, samo trenutak! Nisam... nisam znao da je tako nešto posrijedi. Mislio sam da je opet riječ o nekoj dami. S damama koje su ovamo dolazile policija je ponekad imala problema. Ali umorstvo... to je nešto drugo.

– Nemam više strpljenja – dovikne mu Poirot. – Hoću li se morati cijeli dan natezati s dvoje glupana? Ja trebam samo istinu. Ako mi je nećete priopćiti, to je vaša stvar. Posljednji put vas pitam, kada je gospodin grof došao u vilu Marinu – u utorak ili u srijedu ujutro?

– U srijedu – prošapće čovjek, a Marie iza njega klimaše u znak potvrde.

Poirot ih je promatrao trenutak, a zatim reče ozbiljno; Ipak ste pametni. Još malo, pa biste se našli u velikoj nevolji.

Ode iz vile Marine, smješeći se sam sebi.

Jedna slutnja je potvrđena, pomisli. Da pokušam i s drugom?

Bilo je šest sati poslijepodne kad je Mirelle dobila posjetnicu Herculea Poirota. Zurila je u nju trenutak, a zatim kimne glavom. Kada je Poirot ušao; zatekao ju je kako grozničavo hoda sobom gore-dolje. Okrene se bijesno prema posjetitelju.

– Dakle? – poviče. – Dakle? Što hoćete sada? Niste li me već dovoljno mučili? Niste li me natjerali da odam jadnoga Dereka? Što još hoćete?

– Samo jedno malo pitanje, gospođice. Nakon što je voz napustio Lyon, kada ste ušli u odjeljak gospode Kettering...

– Što je sada to?

Poirot je pogleda izrazom blagoga prijekora i počne ponovno.

– Kako rekoh, kada ste ušli u odjeljak gospode Kettering...

– Nikada nisam u njega ušla.... i našli je...

– Nikada, kažem vam. – Ah, sacre!

On se okrene prema njoj i izdere se svom snagom, tako da je Mirelle ustuknula.

– Zar mi hoćete lagati? Kažem vam da znam što se dogodilo, kao da sam bio ondje. Ušli ste u njezin odjeljak i zatekli je mrtvu. Kažem vam da mi je to poznato. Meni lagati, to je opasno! Čuvajte se, gospođice Mirelle.

Njezine oči pokolebaše se pod njegovim pogledom. – Ja... nisam... – ona počne nesigurno i zastane.

– Pitam se samo nešto – reče Poirot. – Pitam se, gospođice, jeste li ondje našli što ste tražili, ili je...

– Ili, što?

– Ili je netko drugi već bio prije vas.

– Neću više odgovarati na vaša pitanja – uzvikne plesačica. Otrgne se iz Poirotove ruke i zanoseći se prema podu u nastupu bjesnila počne vriskati i jecati. Prestrašena djevojka uleti u sobu.

Hercule Poirot slegne ramenima, podigne obrve i mirno izađe. Činilo se da je zadovoljan.

30. poglavlje

Gospođica Viner prosuđuje

Katherine je gledala kroz prozor spavaonice gospođice Viner. Padala je kiša, ne žestoko nego tiho i uporno. Prozor je gledao prema prednjem vrtu i stazi što je vodila do ulaznih vrata, s urednim lijevama na obje strane, gdje će kasnije procvijetati ruže, klinčići i plavi različci.

Gospođica Viner ležala je u širokom viktorijanskom krevetu. Pladanj sa ostacima doručka bio je gurnut u stranu i ona se upravo bavila otvaranjem i čitanjem pisama te ponekom jetkom primjedbom tim povodom.

Katherine je držala u ruci otvoreno pismo i čitala ga već drugi put. Bilo je poslano iz hotela "Ritz" u Parizu.

"Chere mademoiselle Katherine

Nadam se da ste u dobru zdravlju i da vas povratak u englesku zimu nije previše rastužio. Što se mene tiče, nastavljam svoju istragu najvećom marljivošću. Nemojte misliti da ovdje provodim nekakve praznike. Ubrzo ću doći u Englesku i nadam se kako ću imati zadovoljstvo opet vas sresti. Bit će tako, zar ne? Kad stignem u London, pisat ću vam. Pamтите li da smo kolege u ovom slučaju? Uvjerem sam da ste toga potpuno svjesni. Primite, gospođice, izraze mog štovanja i odanosti.

Hercule Poirot"

Katherine se malo namršti. Kao da ju je nešto u pismu zbunilo i zaintrigiralo.

– Na pikniku dječakčkoga zbora – začuje se glas gospođice Viner – Tommy Saunders i Albert Dykes moraju svakako biti izostavljeni. Ne znam što ti dječaci misle da mogu raditi u crkvi nedjeljom. Tommy je zapjevao "O Bože, pohitaj nas spasiti" i nije više otvarao usta, a moj mi nos kaže da je Albert Dykes cuclo neki užas od pepermintova bombona.

– Znam, užasni su – složi se Katherine.

Ona otvori drugo pismo i lice joj se naglo zacrveni. Glas gospođice Viner kao da se odjednom počeo gubiti negdje daleko. Kada joj se vratila svijest o okolini, gospođica Viner upravo je slavodobitno zaključivala svoj dugi govor.

– I rekoh joj: "Nipošto. Kako stvari stoje, gospođica Grey je nećaka lady Tamplin." Što mislite o tome?

– Vodite li vi to moje vlastite bitke? To je vrlo ljubazno od vas.

– Možete tako reći ako želite. Titula za mene ne znači ništa. Bila ona vikarova žena ili ne, ona je obična blebetuša. Blebetuša, koja priča da ste si kupili pristup u visoko društvo.

– Možda i nije bila u velikoj zabludi.

– Pogledajte se – nastavi gospođica Viner. – Jeste li se možda vratili kao neka velika damo, što ste mogli. Ne, evo vas opet ovdje, jednako razumne kao i uvijek, s dobrim čarapama i čvrstim cipelama. Razgovarala sam o vama s Ellen upravo jučer. Rekoh joj: "Pogledaj samo gospođicu Grey. Motala se okolo s najvišima u zemlji, pa ne hoda kao ti, sa suknjom do koljena i svilenim čarapama, i najsmješnijim cipelama koje sam ikad vidjela".

Katherine se malo nasmiješi. Očito, vrijedilo je udovoljavati predrasudama gospođice Viner. Stara dama nastavljala je sa sve većim zadovoljstvom:

– Tješi me što nam niste okrenuli glavu. Prekjučer sam razgledala svoje novinske izreske. Imam ih više o lady Tamplin i njezinoj ratnoj bolnici, ali ne mogu do njih. Hoćete li ih pogledati, draga, vaš vid je bolji od mojeg. Svi su u kutiji, u ladici pisaćega stola.

Katherine je gledala pismo u svojoj ruci i upravo se pripremala nešto reći; zastane međutim, i ode do pisaćega stola potražiti izreske. Otkako se vratila u St. Mary Mead njezino je srce opet pripadalo gospođici Viner, zadivljeno stoicismom i hrabrošću stare žene. Osjećala je da ne može mnogo učiniti za svoju prijateljicu, ali je iz iskustva znala koliko te prividne sitnice mogu značiti starim ljudima.

– Evo jednog izreska – reče. – *"Vikontesa Tamplin, koja u svojoj vili u Nici ravna časničkom bolnicom, žrtva je senzacionalne pljačke. Ukradene su joj dragocjenosti, među njima i glasoviti smaragdi koji su nasljedno dobro obitelji Tamplin"*.

– Vjerojatno staklo – reče gospođica Viner – mnogo dragulja koji pripadaju damama iz visokoga društva samo su krivotvorine.

– Evo još jednoga i to s fotografijom – reče Katherine. – *"Privlačna studijska snimka vikontese Tamplin s njezinom kćerkicom Lenox"*..

– Dopustite mi pogledati – reče gospođica Viner. Lice djeteta ne vidi se baš dobro, zar ne? Usuđujem se reći da je i to dovoljno. Ovaj je svijet pun proturječja, pa lijepe majke imaju groznu djecu. Usuđujem se reći kako je fotograf shvatio da je stražnja strana glave djeteta najljepše što može na njemu snimiti.

Katherine se nasmije.

– *"Jedna od najljepših domaćica ove sezone na rivijeri je vikontesa Tamplin, koja ima vilu na Cap Martinu. Njezina nećaka gospođica Grey, naslijedila je nedavno golemo bogatstvo i to u romantičnim okolnostima. Ona upravo boravi u gostima kod vikontese"*..

– Ovaj mi je izrezak trebao – reče gospođica Viner. – Mislim da je objavljena i vaša fotografija u izresku koji sam zagubila.

Katherine nije odgovorila. Prstima je izravnavala izrezak, a lice joj je imalo zagonetan i umoran izgled. Zatim izvuče drugo pismo iz omotnice i pročita ga još jednom. Okrene se svojoj prijateljici.

– Gospođice Viner? Pitam se bili to bilo moguće; jedan moj prijatelj, netko koga sam upoznala na rivijeri, silno me želi ovdje vidjeti.

– Muškarac? – upita gospođica Viner. – Da.

– Tko je on?

– Tajnik gospodina Van Aldina, američkoga milijunaša. – Kako se zove?

– Knighton. Bojnik Knighton.

– Hm, tajnik milijunaša. I želi doći ovamo. Katherine, želim vam reći nešto za vaše vlastito dobro. Vi ste zgodna i osjećajna djevojka, no iako imate glavu na svome mjestu, mogli biste kao i svaka žena jednom u svome životu napraviti od sebe budalu. Kladim se s deset prema jedan da je tom čovjeku stalo do vašega novca.

Pokretom ruke ona zaustavi Katherinin odgovor. – Samo sam očekivala tako nešto. Što je tajnik jednoga milijunaša? U devet od deset slučajeva, mladiću je stalo tek do lagodnoga života. Ti su obično ugodna ponašanja i sa smislom za raskoš, ali bez mozga i poduzetništva. Ako ima nečega što je još lagodnije od posla milijunaševa tajnika, onda je to brak s bogatom ženom. Ne kažem da ne biste mogli nekome biti privlačni, ali vi niste više mladi, a niste ni neka osobita ljepotica iako imate vrlo dobar ten. Kažem vam, ne pravite budalu od sebe. Ali, ako se ipak na to odlučite, pazite da novac dobro pričvrstite uza se. Evo, sada sam dovršila. Što mi imate reći?

– Ništa – reče Katherine. – Biste li prigovorili ako bi on došao ovdje me posjetiti?

– Perem ruke od toga – reče gospođica Viner. – Učinila sam svoju dužnost, i što god vam se dogodi ovisit će o vama. Biste li željeli da ovdje ruča ili da večera? Usuđujem se pomisliti da bi Ellen mogla napraviti večeru – ako nije sasvim izgubila glavu.

– Ručak bi odgovarao – odgovori Katherine. – Vrlo je lijepo od vas što se slažete, gospođice Viner. Zamolio me da mu telefoniram. Učinit ću to i reći mu kako će nam biti vrlo drago da ruča s nama. Doći će automobilom iz grada.

– Ellen pravi prilično dobro odrezak s prženim krumpirom – reče gospođica Viner. – Nije baš sasvim dobar, ali to čini bolje od ičega drugog. Ne bi bilo koristi od voćnoga kolača, jer je teške ruke s kremama, ali njezini mali pudinzi nisu loši. Usuđujem se predložiti da biste mogli nabaviti komad dobrog plavoga sira kod Abbot'sa. Od oca je ostalo još dobrih vina, možda i koja butelja mozelskoga pjenušca.

– Oh, ne, gospođice Viner, to doista neće biti potrebno.

– Gluposti, dijete moje. Nema toga džentlmena koji ne bi bio sretan ako bi dobio nešto u čašici uz jelo. Ima i dobrog predratnoga whiskyja, ako mislite da bi mu to bilo draže. Učinite kako sam rekla i ne prigovarajte. Ključ vinskoga podruma je u trećoj ladici s lijeva u drugom paru čarapa na lijevoj strani ladice.

Katherine ode poslušno do označenoga mjesta.

– Pazite, u drugome paru – dovikne gospođica Viner. – U prvome paru su moje dijamantne naušnice i moj filigranski broš.

Osupnuta Katherine joj dobaci: – Ne biste li ih radije držali u svojoj kutiji za nakit?

– Nipošto! Za to sam previše pametna, zahvaljujem. Draga moja, sjećam se kako je moj otac imao ugrađen sigurnosni pretinac u prizemlju. Silno se njima ponosio, pa je tako jednom zgodom rekao i mojoj majci: "Mary, donesi mi svake večeri svoje dragulje i ja ću ih

zaključati za tvoje dobro". Moja je majka bila pristojna žena, koja je znala kako gospoda vole da sve bude po njihovoj volji, pa mu je donijela kutiju za dragulje da je zaključa, baš kako je zahtijevao.

– Ali jedne noći došli su provalnici i, naravno, prvo na što su krenuli bio je sigurnosni pretinac! Nije ni moglo biti drukčije s ocem koji je o tome pričao pred svakim u selu, pa se stvorio opći dojam da ima blago kralja Solomona. Sve su lijepo počistili, odnijeli vrčeve, srebrne šalice, zlatni pladanj – i kutiju za nakit.

Ona uzdahne, sjećajući se. – Otac je bio uzbuđen zbog majčinoga nakita. Među njim bila je venecijanska ogrlica i vrlo fine kameje, nešto blijedo-ružičastih koralja i dva dijamantna prstena s prilično velikim kamenima. Ona je, dakako, svu tu zlatninu držala zamotanu u starom grudnjaku, gdje je bila sigurna.

– A kutija za nakit? Bila je prazna?

– Ni govora – reče gospođica Viner. – Bila bi tada previše upadljivo lagana. Moja majka bila je inteligentna žena i u toj kutiji držala je gumbe što je za njih bilo vrlo zgodno mjesto. Gumbi za čizme u gornjoj polici, gumbi za hlače u drugoj polici i razni gumbi ispod svega. Začudo, otac se na nju naljutio. Kako reče, ne voli biti prevaren. Ali, dosta priče. Vi morate telefonirati prijatelju i ne zaboravite izabrati dobre odreske. Recite Ellen neka pazi da joj čarape nemaju rupe kad gost dođe.

– Je li njezino ime Ellen ili Helen, gospođice Viner? Pomislila sam...

Gospođica Viner zatvori oči.

– Znam izgovarati slovo "H" kao i bilo koje drugo, ali Helen nije pogodno ime za slugu. Ne znam što sve pada na um majkama iz nižih slojeva u današnje vrijeme.

Kad je Knighton stigao, nebo se već razvedrilo. Blijedo, čudljivo sunce obasjavalo je Katherininu glavu dok je stajala uz vrata da ga pozdravi. On vse popeo brzo, gotovo dječaćki.

– Nadam se da mi niste zamjerali. Jednostavno sam vas morao ponovno vidjeti. Nadam se da neće prigovoriti ni vaša prijateljica.

– Uđite i upoznajte se s njom – reče Katherine. – Ponekad je vrlo nagla, ali ubrzo ćete uvidjeti da ima najmekše srce na svijetu.

Gospođica Viner sjedila je poput veličanstva u salonu, ukrašena kamenjima kojima je providnost bila sačuvala za njezinu obitelj. Pozdravila je Knightona s dostojanstvom i ozbiljnom ljubaznošću koja bi raznježila mnoge muškarce. No i Knighton je imao privlačno ponašanje koje se nije moglo zanemariti, pa se nakon desetak minuta i gospođica Viner vidljivo zagrijala. Ručak je protekao u ugodnom raspoloženju, a Ellen ili Helen, u novom paru svilenih čarapa činila je čuda od uslužnosti. Zatim Katherine i Knighton krenuše u šetnju, nakon koje su popili čaj, budući da je gospođica Viner otišla leći.

Kad se automobil naposljetku udaljio, Katherine se popne polagano na prvi kat. Začuo se glas gospođice Viner i ona ude u njezinu sobu.

– Prijatelj je otišao?

– Da. Hvala vam što ste mi to omogućili.

– Nije potrebno zahvaljivati. Mislite li da sam stara baba koja nikome ne želi pomoći?

– Mislim da ste vrlo dragi – reče Katherine osjećajno. Kad je Katherine krenula iz sobe pozvala ju je.

– Katherine?

– Da.

– Pogriješila sam glede vašega prijatelja. Kada je muškarcu do nekoga stalo, on može biti srdačan i širokogrudan, pun malih pažnji i, sve u svemu, privlačan. Ali kada je doista zaljubljen, mora izgledati

poput ovce. A kad god vas je ovaj mladi čovjek pogledao, nalikovao je ovci. Povlačim sve što sam rekla jutros. On je pravi.

31. poglavlje

Gospodin Aaron ruča

– Ah – reče Joseph Aarons s uvažavanjem.

Potegne zatim dugi gutljaj iz vrča, uzdahne nakon toga, obriše pjenu s usana i srdačno pogleda na drugoj strani stola svoga domaćina, Herculea Poirota.

– Dajte mi – reče Aarons – dobar odrezak iz Porterhousea i vrč nečega što je vrijedno pijenja, pa ću zaboraviti sve vaše francuske poslastice. Dajte mi – ponovi on odrezak iz Porterhousea.

Poirot, koji je upravo bio udovoljio tom zahtjevu smiješio se pristojno.

– Ništa se ne može prigovoriti odresku s okruglicama od bubrega – nastavi gospodin Aarons. – Kolač od jabuka? Da, gospođice, uzet ću kolač od jabuka i vrč vrhnja.

Objed se odužio. Naposljetku, dubok uzdah, gospodin Aarons odloži nož i vilicu pripremajući se za mali dodatak sira, prije nego što će umne sposobnosti usmjeriti drugim stvarima.

– Bilo je malo poslova od one vrste koje ste spomenuli, gospodine Poirot – primijeti on – ali bit ću vrlo sretan pomoći vam.

– To je vrlo ljubazno od vas – odgovori Poirot. – Rekoh sam sebi: "Ako želiš išta doznati o glumcima, postoji jedna osoba koja zna sve što se može znati, a to je moj stari prijatelj Joseph Aarons".

– I niste pritom pogriješili – doda Aarons zadovoljno. – Bila riječ o prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti, Joe Aarons je čovjek kojemu se treba javiti.

– Precisement. Želio bih vas upitati, gospodine Aarons, što znate o jednoj mladoj ženi koja se zove Kidd.

– Kidd? Kitty Kidd? – Da, Kitty Kidd.

– Bila je prilično dobra. Nastupala je kao oponašateljica muškaraca u pjesmi i plesu. Na nju mislite?

– To je ona.

– Bila je zapravo vrlo dobra, i dobro zarađivala. Nikada nije bila bez posla. Uglavnom je oponašala muškarce, ali kada je već o tome riječ, ne bi propala ni kao karakterni glumica.

– Tako sam i ja čuo – reče Poirot. – Ali već dugo nije nastupala, zar ne?

– Ne, izašla je iz posla. Otišla je u Francusku gdje se upustila u vezu s nekim velikim plemićem. Napustila je pozornicu zauvijek.

– Kada je to bilo?

– Da vidim. Prije tri godine. I bio je to gubitak, dopustite da vam kažem.

– Je li bila bistra?

– Bistra kao pun kavez majmuna.

– Je li vam poznato ime čovjek s kojim se sprijateljila u Parizu?

– Bio je nešto veliko. To znam. Jedan grof, ili markiz? Sada kada promislím, čini mi se da je bio markiz.

– I... od tada niste o njoj ništa čuli? – Ništa.

– Nisam na nju naletio ni slučajno. Mogao bih se okladiti da uživa negdje u inozemstvu. Biti markiza do kraja života – to je Kitty sebi dobro priuštila.

– Vidim – reče Poirot zamišljeno.

– Žao mi je što vam ne mogu reći više, gospodine Poirot. – Htio sam vam biti od koristi koliko sam mogao. Pozvali ste me na dobar ručak.

– Sad smo izjednačeni, i vi ste mi učinili dobru uslugu. –Jedno zaslužuje drugo, ha, ha! – nasmije se Aarons. – Vjerojatno je vaša profesija vrlo zanimljiva – reče Poirot.

– Tako, tako – odgovori Aarons neobavezno. – Uzevši dobro s lošim, u redu je. Ne trčim za poslovima, ali svejedno morate imati otvorene oči. Nikada se ne zna što će privući publiku.

– Posljednjih nekoliko godina ples je došao u modu promrmlja Poirot zamišljeno.

– Nikada nisam uživao u onome ruskome baletu, ali ljudi to vole. To je za mene previše napuhano.

– Upoznao sam jednu plesačicu na rivijeri – madmoiselle Mirelle.

– Mirelle? Novac joj stalno pritječe, iako, ruku na srce, ona zna plesati. Vidio sam je i znam o čemu govorim. Nisam se s njom mnogo bavio, ali čujem da je pravi užas za svakoga. Krik i bijes bez prekida.

– Da – reče Poirot – mogu si to zamisliti.

– Temperament! – doda gospodin Aarons. – One to tako nazivaju. Moja žena bila je plesačica prije nego što se udala, ali sretan sam što nikada nije imala temperamenta. Temperament u kući samo škodi, gospodine Poirot.

– Slažem se s vama prijatelju. On je u njoj doista nepotreban.

– Udana žena morala bi biti tiha, suosjećajna i dobra kuharica – reče gospodin Aarons.

– Mirelle već dugo nije bila pred publikom, zar ne? upita Poirot.

– Oko dvije i pol godine, ukupno – reče Aarons. Na nju je bio navalio neki francuski vojvoda, a sada čujem da ima bivšega premijera Grčke. Ti ljudi lako razbacuju novac.

– Meni je to novost – reče Poirot.

– Ona nije od onih što gube vrijeme. Priča se da je mladi Kettering ubio svoju ženu zbog nje. Ja to, dakako, ne znam. U svakom slučaju on je u zatvoru, a ona se morala snaći što joj ne pada teško. Priča se također da ona nosi rubin veličine golubljeva jajeta. Nikada nisam vidio golublje jaje, ali tako obično piše u romanima.

– Rubin veličine golubljeva jajeta! – dometne Poirot. Njegove su oči postale zelene i mačkolike. – Kako zanimljivo!

– Doznao sam to od nekoga prijatelja – objasni gospodin Aarons. – No, to bi mogao biti i komad obojenoga stakla. Žene su sve iste i nikada se neće prestati hvaliti svojim draguljima. Mirelle trabunja da na tom rubinu počiva neka kletva. Mislim da ga zove "Vatreni žar".

– Ako se dobro sjećam – reče Poirot – rubin kojega zovu "Vatreni žar" samo je srednji kamen u jednoj ogrlici. – Nisam li već rekao da nema kraja lažima koje izmišljaju žene kada su posrijedi njihovi dragulji. Ovo je kamen za sebe, ovješten na platinastom lancu oko njezina vrata, ali kako rekoh kladim se s deset prema jedan da je obojeno staklo.

– Nije – reče ljubazno Poirot. – Mislim da nije obojeno staklo.

32. poglavlje

Katherine i Poirot uspoređuju bilješke

– Promijenili ste se mademoiselle – reče Poirot. On i Katherine sjedili su jedno nasuprot drugome za malim stolom u hotelu Savoy. – Da, da, promijenili ste se – nastavi on.

– Na koji način?

– Mademoiselle, te nuances teško je opisati. – Starija sam.

– Da, stariji ste. Ali pitam ne mislim da imate bore. Kad sam vas prvi put vidio, mademoiselle, izgledali ste tako kao da je pred vama život. Imali ste miran i zadovoljan izgled nekoga tko sjedi u pozadini i promatra igru.

– A sada?

– Sada više ne promatrate. Možda je apsurdno to što ću reći, ali sada imate izgled umornoga borca koji vodi tešku utakmicu.

– Moja stara prijateljica ponekad je teška – reče Katherine nasmijavši se – ali uvjeravam vas da s njom ne vodim teške bitke. Morate jednoga dana doći i vidjeti je, gospodine Poirot. Vi ste čovjek koji bi cijenio njezinu hrabrost i njezin duh.

Nastupi tišina dok ih je konobar posluživao piletinom priređenom en casserole. Kad je napokon progovorio, Poirot reče: – Čuli ste me kad sam pričao o svome prijatelju Hastingsu? Onome koji je ustvrdio da sam ja jedna ljudska oštriga. Eh bien, mademoiselle, našao sam por u vama. Vi ste, još mnogo više nego ja, usamljeniji borac.

– Glupost – usprotivi se Katherine.

– Hercule Poirot nekad ne govori gluposti. Tako je kako ja kažem.

Ponovno nastupi tišina. Poirot počne ispitivati:

– Jeste li vidjeli ikoga od prijatelja s rivijere, nakon što ste se vratili?

– Vidjela sam nakratko bojnika Knightona. – Ah! Je li moguće?

Nešto u Poirotovim trepćućim očima natjera Katherine da obori pogled.

– Znači, gospodin Van Aldin ostaju u Londonu? – Da.

– Moram ga pokušati vidjeti sutra ili prekosutra. – Imate li za njega neke novosti?

– Zašto to mislite?

– Pitala sam se, to je sve.

Poirot je pogleda svojim trepćućim očima.

– Koliko vidim, gospođice, vi biste više željeli pitati nešto mene. Vidim da je tako. Zašto ne? Zar nije slučaj "Plavoga voza" naš roman policier?

– Da, ima nešto što bih vas htjela pitati. – Eh bien?

Katherine ga odjednom pogleda vrlo odlučno. – Što ste radili u Parizu, gospodine Poirot? Poirot se polako nasmiješi.

– Obavio sam jedan posjet u ruskome veleposlanstvu. – Oh.

– Vidim da vam to ništa ne govori. Ali ja neću biti ljudska oštriga. Staviti ću svoje karte na stol, a oštrige to jamačno ne rade. Vi sumnjate, zar ne, da nisam zadovoljan razvojem slučaja Dereka Ketteringa?

– To sam se pitala. Pomislila sam, u Nici, da ste zaključili slučaj.

– Ne kažete sve što mislite, gospođice. Ja pak priznajem sve. Ja sam bio taj, odnosno moja istraga, zbog čega je Derek Kettering sada ondje gdje jest. Da nije bilo mene, istražni bi sudac još uvijek pokušavao staviti teret zločina na Comtea de la Rochea. Eh bien, mademoiselle, ne žalim za onim što sam učinio. Imao sam samo jednu dužnost – otkriti istinu, a taj put vodio je ravno do gospodina Ketteringa. Ali, je li ondje završio? Policija kaže da jest, ali ja, Hercule Poirot, nisam time zadovoljan.

On naglo zastane. – Recite mi, gospođice, jeste li nedavno što čuli o gospođici Lenox?

– Samo jedno vrlo kratko pismo od nje. Mislim da je povrijeđena time što sam se vratila u Englesku.

Poirot kimne.

– Razgovarao sam s njim one večeri kad je uhićen gospodin Kettering. Zbog više od jednog razloga, razgovor je bio zanimljiv.

On ponovno zašuti, a Katherine nije prekidala njegov tijekom misli. – Mademoiselle – reče on napokon – sada ću krenuti osjetljivim terenom, ali ipak ću vam nešto reći. Postoji, mislim, netko tko voli gospodina Ketteringa i radi nje – hm – radi nje, nadam se da sam ja u pravu, a policija ne. Znate li tko bi to bio?

Nastupi stanka, a zatim Katherine reče: – Da, mislim da znam.

Poirot se nagne prema njoj.

– Nisam zadovoljan, gospođice, nisam zadovoljan. Činjenice, obične činjenice navodile su ravno na trag gospodina Ketteringa. Ali jedna stvar ostala je nezapažena. – A što je to?

– Razmrskano lice žrtve. Upitao sam se, gospođice, stotinu puta: "Je li moguće da bi Derek Kettering zadao onakav uništavajući udarac nakon što je ubio? Čemu bi to služilo? Kakvoga bi to imalo smisla? Je li takav postupak usporediv s naravi gospodina Ketteringa?"

Odgovori na ta pitanja duboko su nezadovoljavajući. Uvijek ponovno vraćam se na pitanje "Zašto?" Jedino što mi može pomoći u rješavanju toga problema je ovo.

On uzme svoju džepnu bilježnicu i izvuče iz nje nešto što je držao između palca i kažiprsta.

– Sjećate li se, gospođice? Vidjeli ste me kad sam uzeo te vlasi s pokrivača u vagonu.

Katherine se nagne naprijed, promatrajući vlasi pažljivo.

Poirot polagano kimne nekoliko puta.

– One vam ništa ne govore, vidim to. Pa ipak, mislim da biste se tu mogli snaći.

– Nešto sam pomišljala – progovori polagano Katherine – nešto čudno. Zato vas i pitam što ste radili u Parizu, gospodine Poirot.

– Kad sam vam pisao... – Iz Ritza?

Na Poirotovu licu pokaže se čudan smiješak.

– Da, kao što rekoste iz Ritza. Ja sam ponekad rastrošna osoba, pogotovo kad račun plaća milijunaš.

– Rusko veleposlanstvo – reče Katherine mršteći se. Ne vidim kakve to ima veze.

– Nema neposredne, gospođice. Išao sam onamo da dobijem neke informacije. Vidio sam određenu osobu kojoj sam zaprijetio. Da, ja, Hercule Poirot, zaprijetio sam joj.

– Policijom?

– Ne – reče Poirot suho – nego novinama, koje su mnogo opasnije oružje.

On pogleda Katherine, a ona mu se nasmiješi zatresavši glavom.

– Ne vraćate li se ponovno u školjku oštrige, gospodine Poirot?

– Ne, ne. Ne želim praviti misterij. Reći ću vam sve. Sumnjam da je taj čovjek djelatno sudjelovao u prodaji dragulja gospodina Van Aldina. Ja ga zbog toga optužujem, i naposljetku dobivam od njega cijelu priču. Doznajem gdje su dragulji predani, a doznajem i to tko je bio čovjek koji je šetao gore-dolje ulicom, jedan čovjek upečatljive glave sa sijedom kosom, no koji je ipak hodao lakim skakutavim korakom mladoga čovjeka... Ja dajem u mislima tom čovjeku nadimak "Marquis".

– I, sada ste došli u London da vidite gospodina Van Aldina?

– Ne samo zbog toga. Imam i drugoga posla. Otkako sam u Londonu, vidio sam još dvije osobe – jednoga kazališnoga posrednika i jednoga liječnika iz Marley Streeta. Od svakoga sam dobio neke informacije. Stavite sve to zajedno, mademoiselle, i promislite možete li s njima učiniti isto što sam i ja.

– Mogu li... ja?

– Da, vi. Reći ću vam nešto, mademoiselle. Neprekidno sam bio opterećen sumnjom je li isti čovjek izvršio i umorstvo i pljačku. Dugo nisam bio siguran...

– A sada?

– Sada znam.

Zavlada tišina. Zatim Katherine podigne glavu, a oči su joj blistale.

– Ja nisam bistra kao vi, gospodine Poirot. Pola od onoga što ste mi rekli, meni ne znači ništa. Ono što je meni palo na um, dolazi dakle iz drugoga kuta...

– Ah, pa to je uvijek tako – započne Poirot smireno. Ogledalo pokazuje istinu, ali svatko tko gleda u ogledalo stoji na različitome

mjestu.

– Moje su misli možda apsurdne, možda i sasvim različite od vaših, ali...

– Da?

– Pomažu li vam one, uopće?

On uzme novinski izrezak iz njezine ispružene ruke. Pročita ga, podigne pogled, i ozbiljno kimne.

– Kao što sam vam rekao, gospođice, ogledalo se može promatrati iz različitih kutova, ali je to isto ogledalo i u njemu se ogledaju iste stvari.

Katherine ustane. – Moram požuriti – reče. – Imam jedva vremena uhvatiti voz. Gospodine Poirot...

– Da, gospođice.

– To... to ne smije dulje potrajati, razumijete li. Ne mogu još dugo izdržati.

Nešto se prekine u njezinom glasu. On je potapša ohrabrujući je.

– Hrabrosti, gospođice! Ne smijete sad zakazati; kraj je vrlo blizu.

33. poglavlje

Nova teorija

– Gospodin Poirot vas želi vidjeti, gospodine. – Prokleti klip – zaurla Van Aldin. Knighton je sućutno ostao bez riječi.

Van Aldin se podigne iz stolice i počne hodati gore-dolje.

– Vjerujem da ste jutros vidjeli one proklete novine? – Pogledao sam, gospodine.

Milijunaš ponovno sjedne i pritisne čelo rukama.

– Da sam mogao pomisliti! – grmio je on. – Kunem se kako tom malom Belgijancu nikad nisam rekao da istjeruje istinu. Pronaći Ruthinu ubojicu – to je sve što sam od njega tražio.

– Ali vi ipak ne biste voljeli da vaš zet ostane nekažnjen?

Van Aldin uzdahne.

– Najviše bih volio da sam mogao uzeti zakon u svoje ruke.

– Ne mislim da bi to bilo vrlo mudro, gospodine.

– Svejedno – jeste li sigurni da me onaj tip želi vidjeti? – Da, gospodine Van Aldin. Čak tvrdi da je vrlo hitno. – Onda ću popustiti. Može doći ovoga jutra, ako hoće. Kad je ušao, Poirot je izgledao vrlo svježe i dobrohotno. Nije izgledalo da zapaža ikakav manjak srdačnosti u milijunašovu ponašanju, pa je s njim ugodno čavrljao o svemu i svačemu. Došao je u London, kako reče, posjetiti svoga liječnika. Spomenuo je pritom ime uglednoga kirurga.

– Ne, ne, pas la guerre – to je uspomena na moje policijske dane, kad sam dobio metak od neke propalice.

On dotakne svoje lijevo rame i zaječi vrlo uvjerljivo.

– Uvijek sam vas držao sretnim čovjekom, gospodine Van Aldin; vi se ne uklapate u naše pučke predodžbe američkih milijunaša kao žrtava čira na želucu.

– Prilično sam žilav – reče Van Aldin. – Znate, vodim jednostavan život; samo jednostavna hrana i ne previše.

– Vidjeli ste nedavno gospođicu Grey, zar ne? – upita Poirot naivno, okrenuvši se tajniku.

– Ja?... Da, jedanput ili dvaput – reče Knighton. On se zacrveni, a Van Aldin usklikne iznenađeno:

– Čudno, Knighton, nikada mi niste spomenuli da ste je vidjeli.

– Nisam mislio da bi vas to zanimalo, gospodine. – Ta mi se djevojka jako sviđa – reče Van Aldin.

– Prava je nesreća što se opet zakopala u onom St. Mary Meadu – reče Poirot.

– To je vrlo lijepo od nje – upadne vatreno Knighton. – Malo je onih koji bi pristali zakopati se negdje samo zato da bi pomogli jednoj zlovoljnoj staroj ženi, koja na to, uostalom, nema nikakvo pravo.

– Ostajem bez riječi – reče Poirot, kome su oči svjetlucale. – Ipak, tvrdim i dalje da je to nesreća. A sada, gospodo, prijeđimo na posao.

Obojica se pogledaše ponešto iznenađeno.

– Ne biste se trebali uzrujati ili uzbuditi onim što ću vam reći. Možete li zamisliti, gospodine Van Aldin, da Derek Kettering ipak nije ubio svoju ženu?

– Što?

Obojica ga pogledaše iznenađeno.

– Zamisliti, ponavljam, da Derek Kettering nije ubio svoju ženu?

– Jeste li poludjeli, gospodine Poirot?

To je izgovorio Van Aldin.

– Ne – reče Poirot – nisam lud. Ja sam možda ekscentričan, kako neki kažu, ali kad je riječ o mojoj profesiji, sasvim sam na svome mjestu. Pitam vas, gospodine Van Aldin, biste li se rastužili ili razvedrili kad bi to bilo točno što sam vam rekao?

Van Aldin se zabulji.

– Naravno da bi mi bilo drago – reče napokon. – Je li to puko nagađanje, gospodine Poirot, ili iza toga stoje neke činjenice?

Poirot pogleda prema stropu.

– Postoji jedna mala mogućnost – reče on tiho – da je to bio ipak Comte de la Roche. U najmanju ruku, uspio sam oboriti njegov alibi.

– Kako vam je to pošlo za rukom? Poirot skromno slegne ramenima.

– Imam svoje metode. Malo ljubaznosti, malo oštroumnosti – i posao je obavljen.

– Ali rubini – reče Van Aldin – oni rubini koje je imao grof bili su krivotvorine.

– A on se ne bi odlučio na zločin, osim zbog rubina. Ali vi ne zapažate jednu činjenicu, gospodine Van Aldin. Ako je riječ o rubinima, netko je ondje bio prije njega.

– Ali to je potpuno nova teorija – poviče Knighton.

– Zar vi doista vjerujete u sve te gluposti, gospodine Poirot – upita milijunaš.

– Sve još nije dokazano – reče tiho Poirot. – Zasad je to samo teorija, ali kažem vam, gospodine Van Aldin, činjenice su vrijedne istraživanja. Morate krenuti sa mnom na jug Francuske i smjesta se baciti na posao.

– Mislite li da je to doista potrebno – oputovati, naime? – Pomislio sam da bi to bilo ono što biste i sami željeli. U Poirotovim riječima osjetio se prijekor koji nije promakao ostalima.

– Da, da, svakako – reče milijunaš. – Kada želite da krenemo, gospodine Poirot?

– Vi ste sada vrlo zaposleni, gospodine – promrmlja Knighton. Ali milijunaš se već bio odlučio, pa je otkazao prigovor.

– Ovaj posao ima prednost – reče on. – Odmah sutra. Kojim vozom?

– Mislim da ćemo krenuti Plavim vozom – reče on i nasmiješi se.

34. poglavlje

Opet u "Plavome vozu"

"Milijunaški voz" – kako je često nazivan ušao je, naoko, opasnom brzinom u jedan zavoj. Van Aldin, Knighton i Poirot sjedili su u tišini. Knighton i Van Aldin imali su dva međusobno spojena odjeljka, kao Ruth Kettering sa svojom sobaricom onoga sudbonosnoga putovanja, dok je Poirotov odjeljak bio dalje u vagonu.

Putovanje je bilo mučno za Van Aldina, koji se morao prisjećati najstrašnijih pojedinosti. Poirot i Knighton ponekad bi popričali ne ometajući ga.

No, kada je voz završio polagani put po pariškome ceinture i stigao u Gare de Lyon, Poirot odjednom živne. Van Aldin je shvatio kako je njegov cilj tijekom ovoga putovanja bila rekonstrukcija zločina. Sam Poirot igrao je sve uloge. On je bio naizmjenice sobarica, koja je na brzinu bila zatvorena u svom odjeljku, gospoda Kettering, koja prepoznaje svoga supruga uz iznenađenje i strah, pa i Derek Kettering, koji otkriva da njegova žena putuje tim vozom. Iskušavao je različite mogućnosti da se netko uspješno sakrije u drugom odjeljku.

Onda ga odjednom zaokupi jedna zamisao. Uhvati Van Aldina za ruku.

– Mon Dieu, na to nisam ni pomislio! Moram naše putovanje prekinuti u Parizu. Brzo, brzo, siđimo odmah! Pograbilivši kovčege on pojuri iz voza. Zbunjeni ali pokorni, Van Aldin i Knighton slijedili su ga. Kako je još jednom učvrstio svoje mišljenje o Poirotovim sposobnostima, nije ga sada mogao lako odbaciti. Na izlazu iz postaje bijahu zadržani. Njihove vozne karte bile su predane kondukteru voza, na što su u brzini svi zaboravili.

Poirotova objašnjenja bila su brza, poduzetna i hladnokrvna, ali na krutom službeniku nisu pokazala nikakva učinka.

– Riješimo se toga – prekine natezanje Van Aldin. Shvaćam da vam se žuri, gospodine Poirot. Za ime božje, platite te karte od Calaisa dovdje i krenimo obaviti ono što imate na umu.

Ali Poirotov hitri jezik naglo zastane i on se pretvori u čovjeka od kamena. Njegova ruka, već u zamahu geste, ostane u zraku kao da ju je uhvatila paraliza.

– Bio sam glup – prizna on. Ma loi, danas gubim glavu. Vratimo se i nastavimo mirno naše putovanje. S malo sreće, voz nam neće pobjeći. _

Stigli su u posljednji tren, pa je voz već kretao kad je Knighton, posljednji od trojice, ubacio sebe i svoj kovčeg u vagon.

Kondukter se pokazao suosjećajnim, pa im je pomogao da smjeste prtljagu u svojim odjeljcima. Van Aldin nije rekao ništa, ali je bio vidno ozlovoljen Poirotovim čudnim postupkom. Našavši se na trenutak nasamo s Knightonom, on primijeti:

– Ovo je poput lova na divlje guske. Čovjek je izgubio dodir sa stvarnošću. On je pametan do neke granice, ali čovjek koji zatim izgubi glavu i trči uokolo kao preplašeni zec, ne vrijedi ništa.

Uskoro im pristupi Poirot, sipajući isprike i očito toliko zbunjen da bi bilo kakvi strogi prigovori bili neumjesni. Van Aldin je preko volje primio njegove isprike, ali se uspio suzdržati od jetkih primjedaba.

Večerali su u vozu, a zatim Poirot, ponešto na iznenađenje ostale dvojice, predloži da se nadu utroje u Van Aldinovu odjeljku.

Milijunaš ga je radoznalo promatrao.

– Skrivate li nešto od nas, gospodine Poirot?

– Ja? – Poirot raširi oči u naivnom iznenađenju. – Što vam pada na um?

Van Aldin nije odgovorio, ali očito nije bio zadovoljan. Kondukeru je rečeno da ne mora pripremiti krevete. Svako iznenađenje koje je pritom mogao pokazati bilo je utišano veličinom napojnice iz Van Aldinove ruke. Trojica sjedoše u tišini. Poirotu se žurilo pa je izgledao vrlo nemiran. On reče tajniku:

– Bojniče Knighton, jesu li vrata vašeg odjeljka zaključana? Mislim vrata prema hodniku.

– Da, ja sam ih upravo zaključao. – Jeste li sigurni u to? – upita Poirot.

– Poći ću i pogledati, ako želite – reče Knighton smiješeći se.

– Ne, ne, nemojte se dati smetati. Učinit ću to sam. On prođe kroz spojna vrata i vrati se nakon nekoliko sekundi, kimajući.

– Da, da, onako je kako ste rekli. Oprostite starome čovjeku zbog njegove smušenosti. – On pritvori vrata i zauzme svoje mjesto u desnome kutu.

Sati su prolazili. Trojica su dremuckala, neugodno se budeći tu i tamo. Vjerojatno još nikada nisu tri čovjeka kupila spavaća mjesta u najraskošnijem vozu na raspolaganju, a zatim odbila priuštiti si plaćenu ugodu. Poirot je povremeno pogledao na svoju uru, nakon čega bi kimnuo i počeo opet drijemati. Jednom prilikom on se digne i otvori spojna vrata, zagleda se pozorno u susjedni odjeljak, a zatim vrati u svoje sjedalo.

– Što je posrijedi – prošapće Knighton. – Očekujete li da se nešto dogodi?

– Živčan sam – prizna Poirot. – Ja sam kao mačka na vrelin opekama. Svaki mali šušanj tjera me da skočim.

Knighton zijevne.

– Ovo je proketo neudobno putovanje – promrmlja on. – Nadam se da znate što smjerate, gospodine Poirot. Pokuša se namjestiti za san što je bolje mogao. On i Van Aldin bijahu usnuli, kad Poirot, pogledavši već tko zna koji put svoju uru, potapša milijunaša po ramenu.

– Što je?

– Za pet ili deset minuta, gospodine, ući ćemo u Lyon. – Moj Bože! – Vjerojatno je u to vrijeme ubijena jadna Ruth. Zurio je ravno ispred sebe. Usne mu se stisnuše, dok je u glavi vraćao slike užasne tragedije koja je pogodila njegov život.

Začuje se cviljenje kočnica, voz smanji brzinu i ude u Lyon. Van Aldin spusti prozor i pogleda van.

– Ako to nije bio Derek, ako je vaša nova teorija točna, taj muškarac je ovdje napustio voz, je li tako? – upita preko ramena.

Na njegovo iznenađenje, Poirot zaniječe.

– Ne – reče on zamišljeno – nikakav muškarac nije napustio voz, mislim... Da, ja tako mislim. Bila je to žena. Knighton grčevito uzdahne.

– Žena? – upita oštro Van Aldin.

– Da, žena – reče Poirot kimajući. – Možda ste zaboravili, gospodine Van Aldin, kako je gospođica Grey u svojoj izjavi navela da je neki mladi čovjek s kapom i u ogrtaču sišao s voza da protegne noge. Ja mislim da je taj mladić jamačno bila žena.

– Ali; tko je bila ona?

Van Aldinovo lice izražavalo je nevjericu, ali Poirot je odgovorio ozbiljno i odlučno.

– Njezino ime – odnosno ime pod kojim je godinama bila poznata jest Kitty Kidd, ali vi je, gospodine Van Aldin, poznajete pod drugim imenom: Ada Mason.

Knighton skoči na noge.

– Što? – upita.

Poirot se usmjeri prema njemu.

– Ah, prije nego što zaboravim. – On izvuče nešto iz džepa.

– Dopustite mi da vam ponudim cigaretu iz vaše vlastite doze koju ste nepažljivo bili isпустили nakon što ste se ukrcali u voz na području pariške ceinture.

Knighton je buljio u njega kao skamenjen. Onda se pokrene, ali Poirot zaustavi njegov pokret upozorivši ga:

– Ne, ne mičite se – reče mu svilenastim glasom. Vrata susjednoga odjeljka su otvorena i vi ste od ovoga trenutka pod nadzorom. Otključao sam vrata prema hodniku nakon što smo napustili Pariz, i naši prijatelji iz policije već su se ondje smjestili. Kao što vam je vjerojatno poznato, francuska policija žurno vas traži, bojniče Knighton ili recimo to – gospodine Marquis.

35. poglavlje

Objašnjenja

– Objasnjenja?

Poirot se nasmiješi. Sjedio je nasuprot milijunašu uz stol za doručak njegova apartmana u hotelu "Negresco". Van Aldin je zračio olakšanjem, ali i zbunjenošću. Poirot se zavalio u stolac, zapalio jednu od svojih tankih cigareta i zamišljeno usmjerio pogled prema stropu.

– Da, dat ću vam objašnjenje. Počelo je s nečim što me je zbunjivalo. Znate li što te to bilo? Razmrskano lice. Takvo što nije neuobičajeno kad se istražuje zločin, jer se odmah postavlja pitanje identiteta. Prirodno je da sam se i ja upitao je li mrtva žena bila doista gospoda Kettering. Ali to me nije dovelo nikamo, jer je svjedočenje gospođice Grey bilo određeno i vrlo sigurno, pa sam tu misao odbacio. Mrtva žena bila je gospoda Kettering.

– Kada ste prvi put posumnjali u sobaricu?

– Neko vrijeme nisam sumnjao, ali je jedna sitnica privukla pozornost na nju: doza za cigarete pronađena u odjeljku, za koju nam je ona rekla da ju je gospoda Kettering htjela pokloniti svome suprugu. Međutim, to je bilo potpuno nevjerojatno, s obzirom na njihove međusobne odnose. To je u meni pobudilo sumnjičavost prema istinitosti navoda Ade Mason. U obzir je valjalo uzeti još jednu sumnjivu činjenicu, s obzirom na to da je bila tek dva mjeseca u službi svoje gospodarice. Budući da je sobarica bila ostavljena, u Parizu, a nakon toga je gospodu Kettering vidjelo živu nekoliko svjedoka, nije izgledalo da bi ona mogla imati ikakve veze sa zločinom. Ali...

Poirot se nagne naprijed. On podiže kažiprst i uperi ga napadno prema Van Aldinu.

– Ali ja sam dobar detektiv. Ja sumnjam. Nema nikoga i ničega u što ne sumnjam. Ne vjerujem ono što mi se kaže. Rekoh sam sebi: "Kako možemo znati da je Ada Mason doista bila ostavljena u Parizu?" Odgovor na to pitanje činilo se u prvi tren sasvim zadovoljavajućim. Postojala je izjava vašega tajnika, bojnika Knightona, potpunoga autsajdera čije bi se svjedočenje moglo prihvatiti kao nepristrano, a bile su tu i riječi mrtve žene upućene konduktoru voza. Ovo drugo ostavio sam nakratko po strani, jer je u meni počela rasti čudna zamisao – možda fantastična ili sasvim nemoguća. Ako bi se ipak dogodilo da je ona ispravna, onda bi spomenuto svjedočanstvo bilo bezvrijedno.

– Usmjério sam se na glavnu prepreku mojoj teoriji, to jest na izjavu bojnika Knightona da je vidio Adu Mason u Ritzu nakon što je Plavi voz napusti Pariz. To se činilo prilično suvislo, pa ipak, ispitujući pažljivo činjenice, uočio sam dvije stvari. Prvo, da je nekom čudnom slučajnošću i on bio u vašoj službi točno dva mjeseca. I drugo, njegovo inicijalno slovo bilo je isto – "K". Pretpostavljajući, samo pretpostavljajući, da je to bila njegova doza za cigarete koja je pronađena u vagonu, onda bi Ada Mason – ako su njih dvoje zajednički djelovali – postupila točno onako kako je postupila kada smo joj tu dozu pokazali. Isprva, zbunjena, brzo je razvila moguću teoriju po kojoj bi bio kriv gospodin Kettering. Bien entendu, to nije osobito originalna zamisao. Žrtveni jarac trebao je biti Comte de la Roche, iako iskaz Ade Masom u tom smislu nije bio osobito čvrst, u slučaju da on uspije dokazati svoj alibi. I sada, ako se vratite s mislima u prošlost, sjetit ćete se da se dogodilo nešto znakovito. Natuknuo sam Adi Mason kako čovjek kojega je vidjela nije možda bio Comte de la Roche nego Derek Kettering. Ona je u početku bila nesigurna, ali kada sam se vratio u hotel, vi ste mi telefonirali i rekli kako je ona, nakon što je razmislila, potpuno sigurna da je onaj čovjek bio gospodin Kettering. Tako sam nešto i očekivao. Moglo je postojati samo jedno objašnjenje takve njezine naglo pokazane sigurnosti. Nakon što je napustila vaš hotel, imala je vremena da se

s nekim posavjetuje, pa je i primila naputke po kojima je kasnije postupala. Tko joj je dao te naputke? Bojnik Knighton. A bila je još jedna sitnica, koja je mogla značiti mnogo i ništa. Pri nekom slučajnom razgovoru, Knighton je pričao o nekoj pljački dragulja u Yorkshereu, u kući u kojoj je prebivao. Možda je slučajnost, a možda još jedna mala karika u lancu.

– Ali nešto ne razumijem, gospodine Poirot. Vjerojatno sam bio glup, jer bih to shvatio još ranije. Tko je bio onaj muškarac u vozu u Parizu? Derek Kettering ili Comte de la Roche?

– U tome je sva jednostavnost stvari. Nije bilo muškaraca. Ah – mille tonnerres! – zar ne shvaćate tu lukavost? Čiju riječ imamo da je ondje bio muškarac? Samo Ade Mason. A mi vjerujemo Adi Mason na osnovi Knightonove izjave da je ona bila ostavljena u Parizu.

– Ali, sama Ruth rekla je kondukeru da je ostavila djevojku ondje – prigovori Van Aldin.

– Doći ćemo već na to. Imamo izjavu gospode Kettering, ali, isto tako, nemamo njezinu izjavu. Gospodine Van Aldin, ona žena ne može ništa izjaviti. To nije bila njezina izjava, nego kondukerova – a to je nešto vrlo različito.

– Vi dakle mislite da je taj čovjek lagao?

– Ni govora. On je izjavio ono što je zamišljao kao istinu. Međutim, žena koja mu je rekla da je ostavila svoju djevojku u Parizu, nije bila gospoda Kettering.

– Van Aldin je zurio.

– Gospodine Van Aldin, Ruth Kettering bila je mrtva prije nego što je voz ušao u parišku Gare de Lyon. Bila je to Ada Mason, odjevena u prepoznatljive haljine svoje gospodarice, koja je naručila košaricu s večerom i dala onu vrlo potrebnu izjavu kondukeru voza.

– Nemoguće!

– Ne, ne, gospodine Van Aldin, nije nemoguće. Les femmes – one su danas toliko nalik jedna drugoj da ih se identificira više po njihovim haljinama nego po njihovim licima. Ada Mason bila je istog rasta kao vaša kći. Kako je bila odjevena u onaj raskošni krzneni ogrtač i sa šeširovom od crvenog laka navučenim preko očiju, s tek nekoliko riđih uvojaka sa svake strane, nije bilo čudno što je kondukter bio obmanut. Sjetit ćete se da on prije nije razgovarao s gospodom Kettering. Istina je, on je nakratko vidio sobaricu kada mu je ona davala vozne karte, no sve što je mogao vidjeti bila je vitka i u crno odjevena žena. Da je iznimno inteligentan, mogao je zaključiti kako su gospodarica i njezina djevojka prilično slične, ali potpuno je nevjerojatno da je na to uopće pomišljao. Prisjetite se da je Ada Mason odnosno Kitty Kidd bila glumica, sposobna brzo promijeniti svoj izgled i boju glasa. Ne, nije bilo opasnosti da kondukter prepozna sobaricu u odjeći svoje gospodarice, ali postojala je jedna druga opasnost: da ustvrdi kako tijelo ubijene nije bila žena s kojom je razgovarao prošle noći. I tako ćemo vidjeti objašnjenje za razmrskano lice. Glavna opasnost za Adu Masona bila je u tome da Katherine Grey uđe u njezin odjeljak nakon što je voz napustio Pariz, pa se zato pobrinula naručiti košaru s hranom i zaključati se u svom odjeljku.

– Ali tko je ubio Ruth – i kada?

– Ponajprije, imajte na umu da su zločin naumili i izvršili njih dvoje – Knighton i Ada Mason, djelujući zajedno. Knighton je onoga dana bio u Parizu, vašim poslom. On se ukrcao dok je voz obilazio ceinture. Gospoda Kettering bila bi možda iznenađena, ali ne bi ni u šta posumnjala. Možda joj je on privukao pozornost na nešto ispred prozora, a u trenutku kad se ona okrenula on joj je zategnuo uzicu oko vrata – i sve je gotovo u sekundi ili dvije. Vrata odjeljka zaključana su, pa se on i Ada Mason bacaju na posao. Oni skidaju odjeću s mrtve žene. Mason i Knighton zamotavaju tijelo u jedan pokrivač i stavljaju ga na sjedalo u susjednom odjeljku, između torbi i kovčega. Knighton silazi s voza, ponijevši kutiju za nakit u kojoj su rubini. Budući da će zločin biti otkriven tek nakon gotovo dvanaest

sati, on je savršeno siguran, pa će njegova izjava i navodne riječi gospode Kettering kondukeru biti sjajan alibi za njegovu pomoćnicu.

– Dok je voz bio u Gare de Lyon, Ada Mason nabavlja košaricu s hranom i, zaključavši se u zahodu, brzo navlači haljinu svoje gospodarice, stavlja dva lažna uvojka riđe kose i, općenito, nastoji joj biti što više nalik. Kad konduker dolazi pripremiti krevet, ona mu iznosi pripremljenu priču o djevojci koju je ostavila u Parizu; dok on priprema krevet ona stoji gledajući kroz prozor s druge strane, tako da su joj leđa okrenuta hodniku i ljudima koji njime prolaze. To je bila mudra mjera opreza, jer je, kao što znamo, i gospođica Gray bila među prolaznicima – a ona je bila spremna zakleti se da je u taj tren gospoda Kettering još bila živa.

– Produžite – izusti Van Aldin.

– Prije nego što je voz stigao u Lyon, Ada Mason je namjestila tijelo gospodarice na ležaj, uredno složila njezinu odjeću na kraju kreveta, i sama se – odjenuvši muški ogrtač – pripremila izaći iz voza. Kada je Derek Kettering ušao u odjeljak svoje žene i – kako je pomislio – vidio je u snu, scena je bila pripremljena, a Ada Mason je, skrivena u susjednom odjeljku, čekala trenutak da neprimijećena izađe iz voza. Čim konduker stupa na peron, u Lyonu, ona ga slijedi s tobožnjom namjerom da udahne zrak. U trenutku kada je nitko ne gleda, ona brzo prelazi na drugi peron i sjeda u prvi voz koji će je odvesti do Pariza i hotela Ritz. Registrirano je da je unajmila sobu večer prije, što je učinila jedna Knightonova prijateljica. Ondje može mirno čekati dok se vi ne pojavite. Dragulji nisu ni bili u njezinim rukama. Na Knightona pak ne pada nikakva sumnja i on, kao vaš tajnik, donosi dragulje u Nicu bez najmanjeg straha da će biti otkriven. Njihova predaja gospodinu Papopolousu već je dogovorena, i oni su u posljednjem trenutku predani Adi Mason da obavi taj posao. Sve u svemu, izvrsno je zamišljen pothvat, kao što bi se i mogli očekivati od takva majstora kakav je Marquis.

– Znači, vi doista mislite da je Richard Knighton zapravo poznati kriminalac, koji se tim poslom bavio godinama? Poirot kimne.

– Jednom od glavnih prednosti gospodina koji se nazivao Marquis bilo je njegovo vjerodostojno i privlačno ponašanje. Vi ste pali žrtvom njegove privlačnosti, gospodine Van Aldin, kad ste ga uzeli u službu kao tajnika, jedva ga poznavajući.

– Mogao bih se zakleti da je pošten – poviče milijunaš.

– Bilo je to vrlo lukavo učinjeno – tako lukavo da je mogao biti prevaren i tako dobar poznavatelj ljudi kao što ste vi.

– Razmotrio sam i njegovu prošlost i sve je bilo bez zamjerke.

– Da, to je bio dio igre. Kao Richard Knighton on je imao prošlost bez prigovora. Bio je rođen u dobroj obitelji, s dobrim poznanstvima, časno je služio u ratu, i pričinjao se izvan bilo kakve sumnje. Ali kada sam počeo prebirati podatke o tajanstvenom Marquisu, naišao sam na mnoge sličnosti. Knighton je govorio francuski kao da je Francuz, bio je u Americi, Francuskoj i Engleskoj u isto vrijeme kad je ondje operirao Marquis. Posljednje što se čulo o Marquisu bilo je nekoliko pljački dragulja u Švicarskoj. To se dogodilo u vrijeme kad su se proširile glasine kako pregovarate o nabavci glasovitih rubina.

– Ali zašto umorstvo? – promrmlja Van Aldin slomljenim glasom. – Spretan lopov mogao je ukrasti dragulje, a da se ne izlaže opasnosti kazne vješanjem.

Poirot zatrese glavom. – Ovo nije prvo umorstvo na Marquisovu popisu. On je ubojica s instinktom i uvjeren je da iza sebe na ostavlja tragove. Mrtvaci ne govore.

– Marquis je imao žestoku sklonost prema glasovitim i povijesnim draguljima. Stoga je sve unaprijed zamislio, kako da se sam namjesti kao vaš tajnik i kako da svoju prijateljicu dovede kao sobaricu vaše kćeri, kojoj su, vjerovao je, ti dragulji bili namijenjeni. Pa, iako je to bio zreo i brižno smišljen naum, on nije oklijevao pokušati prečacem unajmivši dva razbojnika da vas napadnu iz zasjede u Parizu, one noći kad ste kupili dragulje. Naum je propao, što ga je, kako mislim, jedva iznenadilo. No, ovaj drugi naum bio je po njegovu mišljenju

potpuno siguran. Nikakva sjena sumnje ne bi mogla pasti na Richarda Knightona. Aii poput svih velikih ljudi – a Marqius je bio veliki čovjek – i on je imao svojih slabosti. On se naivno zaljubio u gospođicu Grey i, sumnjajući da joj je drag Derek Kettering, nije mogao odoljeti iskušenju da mu natovari umorstvo čim se pružila prigoda. A sada, gospodine Van Aldin, reći ću vam nešto vrlo zanimljivo. Gospođica Grey sigurno nije neka osobito dosjetljiva žena, pa ipak ona čvrsto vjeruje da je osjetila nazočnost vaše kćeri uz nju, jednoga dana u vrtovima kockarnice u Monte Carlu, odmah poslije duga razgovora s Knightonom. Bila je uvjeren, kako mi je rekla, da joj je mrtva žena željela po svaku cijenu nešto priopćiti. Odjednom joj je sinulo kako joj pokojnica zapravo želi reći da je Knighton njezin ubojica! Zamisao joj se činila tako fantastičnom, da u to vrijeme gospođica Grey nije htjela ni s kim o tome govoriti. No bila je toliko uvjeren, da je djelovala sukladno njoj – koliko god se to činilo ludim. Nije htjela odbiti Knightonova udvaranja i pretvarala se pred njim kako je uvjeren, u krivnju Dereka Ketteringa.

– Nevjerojatno – reče Van Aldin.

– Da, sve je to vrlo neobično i ostaje neobjašnjivo. Usput, ima nešto što me prilično zbunilo. Vaš tajnik je šepao – što je bila posljedica rane iz rata. Međutim, Marqius uopće nije šepao. Tu je bio kamen spoticanja, sve dok gospođica Lenox Tamplin nije jednoga dana spomenula kako je Knightonova šepavost bila iznenađenje i za kirurga u bolnici koju je vodila njezina majka. To je dalo pomišljati na prikrivanje. Kada sam bio u Londonu, posjetio sam toga kirurga, i čuo sam od njega više pojedinosti koje su potvrdile moje uvjerenje. Prekjučer, prilikom Knightonova preslušanja, spomenuo sam kirurgovo ime. Bilo bi prirodno da je Knighton rekao kako ga je taj kirurg liječio tijekom rata, ali on nije rekao ništa – i ta sitna pojava konačno me je uvjerila da je moja teorija o zločinu ispravna. Sa svoje strane, gospođica Grey pokazala mi je izrezak iz novina u kojemu je bilo riječi o kradi u bolnici lady Tamplin, upravo u vrijeme kad je Knighton boravio ondje. Kada sam joj pisao iz pariškoga Ritza, shvatila je da smo na istom tragu.

– Imao sam nekih teškoća u svojoj istrazi, ali dobio sam ono što sam htio: dokaz da je Ada Mason doputovala ujutro nakon zločina, a ne uvečer dan ranije.

Nastupi duga tišina, a zatim milijunaš ispruži ruku Poirotu.

– Mislim da vam je jasno što to meni znači, gospodine Poirot – reče on hrapavim glasom. – Poslat ću vam ček ujutro, ali nikakav ček na svijetu neće moći izraziti ono što osjećam glede toga što ste učinili za mene. Vi ste zlata vrijedni, gospodine Poirot, zlata vrijedni.

Poirot ustane, dok mu se grudni koš nadimao.

– Ja sam samo Hercule Poirot – reče on skromno. Ipak, kako upravo rekoste, ja sam velik čovjek kao što ste i vi na svoj način velik čovjek. Drago mi je i sretan sam što sam vam bio u službi. A sad se idem oporaviti od naporna puta. Nažalost, moj sjajni Georges nije sa mnom.

U hotelskom predvorju on susretne prijatelja – uvaženoga gospodina Papopolousa zajedno s njegovom kćerkom. – Mislio sam da ste otputovali iz Nice, gospodine Poirot – promrmlja Grk dok je prihvaćao detektivovu ispruženu ruku.

– Posao me natjerao da se vratim, dragi gospodine Papopolous.

– Posao?

– Da, posao. A kad već govorim o poslu, dragi moj prijatelju, nadam se da je vaše zdravlje bolje?

– Mnogo bolje. Zapravo, sutra se vraćamo u Pariz.

– Očaran sam što čujem tako dobre vijesti. Nadam se da niste do kraja uništili bivšega grčkoga ministra.

– Ja? – Koliko čujem, prodali ste mu prekrasan rubin koji je – strogo entre nous – nosila gospođica Mirelle, plesačica.

– Da – promrmlja Papopolous – tako je.

– Rubin vrlo sličan glasovitom "Vatrenom žaru".

– Imaju nekih sličnosti, svakako – doda Grk nehajno. – Vi ste silno spretni s draguljima, gospodine Papopolous. Čestitam vam. Gospođice Zia, žao mi je što se tako brzo vraćate u Pariz. Pomišljao sam da ću vas još vidjeti, sada kad je moj posao dovršen.

– Hoće li biti indiskretno upitati vas kakav je to posao? – reče Papopolous.

– Ni najmanje, ni najmanje. Upravo sam uspio ščepati Marqiusa.

Jedna sjena pojavi se na plemenitom licu gospodina Papopolousa.

– Marqius? – promrmlja. – Zašto mi se to čini poznato? Ne, ne mogu se sjetiti.

– Sigurno da ne možete – ubaci Poirot. – Riječ je o vrlo velikom kriminalcu i pljačkašu dragulja. Upravo je uhićen zbog umorstva jedne engleske lady, gospode Kettering.

– Doista zanimljivo!

Usljedio je ljubazan oproštaj, a kad se Poirot dovoljno udaljio gospodin Papopolous reče svojoj kćerki:

– Zia, taj čovjek je sam vrag! – Volim ga.

– I ja ga volim – prizna gospodin Papopolous – ali svejedno je vrag..

36. poglavlje

Uz more

Mimoza je gotovo ocvala. Njezin miris u zraku bio je već pomalo neugodan. Ružičaste geranije preplitale su se po balustradi vile lady Tamplin, a mnoštvo klinčića slalo je odozdo sladak, težak miris. Mediteran je bio plavlji nego ikad.

Poirot je sjedio na terasi s Lenox Tamplin. Upravo joj je ispričao isto što je bio rekao Van Aldinu prije dva dana. Lenox ga je slušala pozorno; obrve su joj se dizale, a oči su bile tmurne.

Kad je Poirot dovršio, ona samo reče: – A Derek?

– Pušten je jučer.

– I, kamo je otišao?

– Otputovao je iz Nice prošle noći. – Za St. Mary Mead?

– Da, za St. Mary Mead. Nastupi stanka.

– Bila sam nepravično prema Katherine – reče Lenox. – Mislila sam da joj nije stalo.

– Ona je suzdržana. Ne povjerava se nikome.

– Mogla se meni povjeriti – reče Lenox s daškom gorčine.

– Da – reče Poirot također ozbiljno. – Mogla je imati povjerenja u vas. Ali gospodična Katherine provela je velik dio života slušajući druge, a oni koji su toliko slušali teško mogu govoriti; oni svoje boli i radosti zadržavaju za sebe i ne govore ništa.

– Bila sam luda – reče Lenox. – Mislila sam da joj je doista bilo iskreno stalo do Knightona. Trebala sam bolje prosuditi. Čini mi se da sam tako mislila – dobro, nadala sam se.

Poirot je uzme za ruku i malo je stisne. – Budite hrabri, modemoiselle – reče joj nježno.

Lenox pogleda ravno prema morskoj pučini, a njezino lice u svojoj krutoj ružnoći odjednom dobije neku tragičnu ljepotu.

– Dobro – reče naposljetku – to ionako ne bi išlo. Ja sam premlada za Dereka; on je pak nalik na dječarca koji nikada nije odrastao. Njemu je potreban dodir Madone.

Nastupi duga tišina, a zatim se Lenox okrene prema Poirotu naglo i impulzivno.

– Ali ja sam ipak pomogla, gospodine Poirot, u svakom slučaju pomogla sam.

– Jeste, gospođice. Vi ste mi dali prvu slutnju istine kad ste rekli kako zločinac, zapravo, i nije morao biti u vozu. Prije toga nikako nisam mogao vidjeti slijed događaja. Lenox duboko udahne.

– Zadovoljna sam – reče. – To je ipak nešto.

Iz daljine dopre do njih dug i razvučen zvižduk lokomotive.

– To je onaj prokleti Plavi voz – reče Lenox. – Vozovi su nezaustavljivi, zar ne, gospodine Poirot? Ljude ubijaju, ljudi umiru, ali oni voze dalje i dalje. Govorim gluposti, ali vi znate na što mislim.

– Da, da, znam. Život je kao voz, gospođice. On vozi i vozi. I dobro je što je tako.

– Zašto?

– Zato što voz naposljetku ipak nekamo doputuje, a u vašem jeziku ima o tome zgodna poslovice, gospođice. – "Putovanja završavaju

susretom ljubavnika". – Lenox se nasmije. – Što se mene tiče, to nije istina.

– Jest, istina je. Vi ste mladi, mladi nego što i sami znate. Imajte povjerenje u voz, gospođice, jer njime upravlja le bon Dieu.

Ponovno se začuje zvižduk lokomotive.

– Imajte povjerenja u voz – promrmlja još jednom Poirot. – Imajte povjerenje i u Herculea Poirota, jer – on zna.

Napomene

[1] *Riječ je o prvom svjetskom ratu. Spisateljica je objavila ovo djelo 1928. godine. (Nap. prev.)*